

**T.C.
GEBZE YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**TÜRKİYE’NİN ÜNİTER YAPISI BAKIMINDAN
ORGANİZE SUÇ ÖRGÜTLERİ VE STRATEJİK
ÇÖZÜM HEDEFLERİ**

**ÖMER CANDAN
YÜKSEK LİSANS TEZİ
STRATEJİ BİLİMİ ANABİLİM DALI**

**TEZ DANIŞMANI
PROF.DR.ABDULKADİR AKÇİN**

**GEBZE
2009**

ÖZET

TEZ BAŞLIĞI: Türkiye'nin Üniter Yapısı bakımından Organize Suç Örgütleri ve Stratejik Çözüm Hedefleri

YAZAR ADI: Ömer CANDAN

Çağımızda ulusal ve uluslar arası bağlantılı özellikle uyuşturucu ve psikotrop maddeler, mali suçlar ile silah kaçakçılığı başta olmak üzere, yüksek kazanç sağlayan ve genelde organizasyon meydana getirmek suretiyle işlenen suçlar, toplumun barış ve sükununu esaslı biçimde ihlal etmekte, kamu otoritesini çok yakından meşgul etmektedir. Bu suç türleri "Organize Suçlar" başlığı altında incelenmektedir.

Ulusal ve uluslar arası düzeyde organizasyon oluşturarak, yasalara aykırı biçimde, haksız menfaat veya yüksek kazanç sağlamak amacıyla, ekonomik veya idari yapıyı doğrudan veya dolaylı olarak kontrol eden, ele geçiren ve deşifasyonu için uzun süreli hassas çalışma gerektiren suçlar **ORGANİZE SUÇLAR** olarak adlandırılmaktadır.

Kriminoloji açısından diğer suç konularından karmaşık ve çözülmesi güç bir yapılanma gösteren organize suçlar aynı zamanda koruyucu ve yardımcı roller ile organizasyona karışan adli, idari ve politik unsurları da çok iyi kullanmaktadır. Bir çok suç türünü bünyesinde barındıran ve bunu meslek haline getiren kriminal bir husustur. Başta iktisadi unsurlara yönelmek şartı ile sosyal ve siyasi yapı içerisinde kendisini kamufle etmiştir.

Kesin hedef; dolaylı ve dolaysız haksız kazançtır. Organize Suçlar konularına göre değerlendirildiğinde; yurt içini temel almak kaydı ile yurt dışında da yapılanma ve irtibat söz konusudur. Bilhassa adli mekanizmanın zaafından, yargılama sürecinin uzunluğundan, genel anlamda hukuki tedbirlerin yetersizliğinden ve suç psikolojisinden hareketle yapılanmasını tamamlamaktadır.

SUMMARY

TITLE OF THE THESIS: Gangsterism and Strategic Solution Targets in Terms of Turkey's Unitary Structure

AUTHOR: Ömer CANDAN

In our time, the national and international related crimes particularly drugs and psikotrop materials trafficking, financial crimes and arms smuggling, which have high profit gaining and are committed in a organised manner, profoundly violate the peace and ordinary living of the society and have become one of the most serious problems of the public authority. This type of crime is examined under the title of “Organised Crime”

The crimes needing a long and delicate study to be revealed out which directly or indirectly control or overpower the economical and administrative structure with the goal of obtaining unjustifiable benefits and high profit in a way against the laws by founding national and international organisation are named as “organised crimes”

In the scope of criminology, organised crimes having a more complex and difficult structure to figure out, highly benefit from the administrative, judicial and political elements who also have taken part at the organisation by protective and assisting roles. This crime is a criminal subject which involves many other types of crime and is acknowledged as an occupation. It has disguised itself in the social and political structure primarily influencing the financial matters.

The main goal is to gain directly or indirectly unjustifiable benefits. Organised crime has primarily national then international structures and contacts. It complements its structure owing to the deficiencies of the judicial mechanism, so long periods of the trials, insufficiency of the legal precautions and its massive criminal psychology.

TEŞEKKÜR

Tez hazırlama aşamasında bana yardımcı olan ve desteğini esirgemeyen değerli hocam Prof.Dr.Abdulkadir AKÇİN'e, GYTE alıŐanlarına,

Eğitim ve tez aşamasında iş mesaimde, yardımlarını esirgemeyen Şube M¼d¼r¼m Ali ŐAHİNLİ'ye ve Őub.M¼d.Yrd. Zeynettin SAğLAM'a ve destek olan mesai arkadaşlarıma,

Ayrıca çalıŐmalarımda yanımda olan Abim Bayram CANDAN'a ve , canım eŐime, biricik kızıma ve aileme teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	I
SUMMARY	II
TEŞEKKÜR	III
İÇİNDEKİLER DİZİNİ	IV
KISALTMALAR DİZİNİ	XIV
ŞEKİLLER DİZİNİ	XVIII
TABLolar DİZİNİ	XVI
HARİTALAR DİZİNİ	XIX
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

TANIMLAR

1.1.ÜNİTER DEVLET	5
1.1.1. Genel olarak Üniter Devlet.....	5
1.1.2.Federal Devlet -Üniter Devlet Karşılaştırması.....	5
1.1.3. Türkiye Devletinin Üniter Niteliği.....	6
1.1.3.1. Ülkenin Bölünmez Bütünlüğü.....	7
1.1.3.2. Milletın Bölünmez Bütünlüğü.....	8
1.2. SUÇ TANIMLARI VE TÜRLERİ	
1.2.1.Suç Tanımı.....	9
1.2.2.Ülkemiz kanunlarında tanımlanan ve öngörülen suç türleri.....	9
1.2.2.1.Ferdi suç.....	9
1.2.2.2.İştiraki suç.....	9
1.2.2.3.Toplu Suç.....	9

1.2.2.4.Örgütlü Suç.....	9
1.2.2.4.1. Suç Örgütü Tanım Karmaşası.....	9
1.2.2.4.2.Suç Örgütlerinin Unsurları.....	10
1.2.2.4.3.Suç Örgütü Genel Kriterleri.....	12

İKİNCİ BÖLÜM

ÇIKAR AMAÇLI ÖRGÜTLENME SUÇUNUN TARİHSEL GELİŞİMİ - KARŞILAŞTIRMALI HUKUK – TÜRKİYE

2.1.ÇIKAR AMAÇLI ÖRGÜTLENME SUÇUNUN TARİHSEL GELİŞİMİ

2.1.1. 1810 Tarihli Fransız Ceza Kanunu.....	19
2.1.2. İtalya Birliği Öncesi Kanunlar.....	20
2.1.3. 1889 tarihli Zanardelli Kanunu.....	20
2.1.4. 1930 tarihli Rocco Kanunu.....	21

2.2.KARŞILAŞTIRMALI VE TÜRK HUKUKUNDA ORGANİZE SUÇ

2.2.1. GENEL OLARAK.....23

2.2.2. KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTA

2.2.2.1. ALMANYA

2.2.2.1.1- Organize Suçun Almanya'da Ortaya Çıkışı ve Bugünkü Durumu.....	25
2.2.2.1.2. Ceza Hukuku Alanındaki Düzenlemeler.....	27
2.2.2.1.3- Ceza Yargılaması Hukuku Alanındaki Düzenlemeler.....	28
2.2.2.1.4. Almanya'da Uyuşturucu Maddelerle İlgili Düzenleme.....	32

2.2.2.2.İTALYA

2.2.2.2.1. Genel Olarak.....	33
2.2.2.2.2. İtalyan Ceza Hukuku ve Ceza Yargılaması Alanlarındaki Düzenlemeler.....	34
2.2.2.2.3. İtalya'da Organize Suça Karşı Öngörülen Diğer Düzenlemeler.....	35

2.2.2.2.4. İtalya'da Uyuşturucu Maddelerle İlgili Düzenleme.....	36
2.2.2.3. ABD	
2.2.2.3.1. Genel Olarak.....	36
2.2.2.3.2. ABD'de Organize Suçlarla İlgili Düzenlemeler.....	37
2.2.2.3.3. ABD'de Uyuşturucu Maddelerle İlgili Düzenleme.....	39
2.2.2.4. DİĞERLERİ	
2.2.2.4.1. Fransa.....	39
2.2.2.4.2. İngiltere.....	40
2.2.2.4.3. Hollanda.....	42
2.2.2.4.4. Yunanistan.....	42
2.2.2.4.5. Avusturya.....	43
2.2.2.4.6. İspanya.....	43
2.2.3. TÜRK HUKUKUNDA	
2.2.3.1. Genel Olarak.....	44
2.2.3.2. Organize Suç Türleri İle İlgili Düzenlemeler.....	44

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SUÇ NİTELİKLERİNE GÖRE ÖRGÜTSEL YAPILANMALAR

ORGANİZE SUÇLAR

3.1. MAFİA

3.1.1. Organize Suçun(Mafia) Tanımı Ve Unsurları.....	47
3.1.1.1. Terim Anlamı:	47
3.1.1.2. Organize Suçun (mafia) Yasalarda Tanımı ve Açıklaması.....	48
3.1.2. Organize Suçların Tarihçesi	51

3.1.2.1. Organize Suçların Dünya'da Gelişimi.....	51
3.1.2.2. Organize Suçların Ülkemizdeki Gelişim Süreci.....	52
3.1.3. Organize Suçların Ortaya Çıkış Sebepleri.....	53
3.1.3.1. Siyasi Otorite Boşluğu.....	53
3.1.3.2. Antidemokratik Totaliter Rejimler.....	53
3.1.3.3. Yasal Boşluklar.....	53
3.1.3.4. Ekonomik İstikrarsızlık Ve Sosyal Dengenin Oluşturulamaması.....	54
3.1.4. Organize Suçların Hareket Stratejileri.....	54
3.1.4.1. Organize Suç Örgütlerinin Karakteristik Özellikleri.....	55
3.1.4.2. Organize Suçlar İle Terörizm Suçları Arasındaki Farklar.....	57
3.1.5. Organize Suçlarda Dünya'da Ve Türkiye'deki Durum Ve Sorunun Boyutları.....	59
3.1.5.1. Organize Suç ve Suçlu Tipinin Toplumsal Etkileri.....	59
3.1.5.2. Organize Suçların Ülkemizdeki Faaliyet Alanları.....	62
3.1.5.3. Organize Suçların Ülkemizde Tespit Edilen Özellikleri.....	63
3.1.6. Organize Suçlarla(Mafia) Mücadele Yöntemleri.....	66
3.1.6.1. Mücadelede Yasal Düzenlemeler.....	66
A- Türk Ceza Kanunu	66
B- (CMK) Ceza Muhakemesi Kanunu.....	68
3.1.6.2. Organize Suçla Mücadelede İzlenecek Metodlar.....	70
3.1.6.3. Güvenlik Güçlerinin Eğitimi.....	78
3.1.7. Organize Suçlarda 2000-2007 Yılları Arası İstatiksel Değerlendirmesi	82
3.1.7.1. Genel Değerlendirme.....	82
3.1.7.2. Organize Suç Örgütlerinin Karakteristiği ve Üye Profili Genel Değerlendirmesi.....	84
3.1.8. Sonuç.....	89

3.2.SİLAH-MÜHİMMAT KAÇAKÇILIĞI

3.2.1. Giriş.....	80
3.2.2. Silah ve Mühimmat Kaçakçılığı Olaylarının Genel Değerlendirmesi.....	91
3.2.2.1. Irak'ta Kayıt Altına Alınamayan Silahların Ülkemize Yönelik Kaçakçılığı.....	92
3.2.2.2. Ateşli Silahlara Dönüştürülen Kurusıkı Tabir Edilen Ses ve Gaz Tabanaları...93	
3.2.3. Silah ve Mühimmat Kaçakçılığı ile Mücadele.....	94
3.2.3.1. Operasyonel Çalışmalar.....	94
3.2.3.2. Uluslararası Çalışmalar.....	95
3.2.4.Sonuç.....	97

3.3.TEHLİKELİ MADDE (NÜKLEER, RADYOAKTİF, BİYOLOJİK VE KİMYASAL) KAÇAKÇILIĞI

3.3.1. Giriş.....	98
3.3.2. Tehlikeli Maddelerin Kaçakçılığı Olaylarının Genel Değerlendirmesi.....	99

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE’DE ORGANİZE SUÇLAR BAĞLAMINDA UYUŞTURUCU MADDE KAÇAKÇILIĞI

4. 1. UYUŞTURUCU MADDE KAVRAMI

4.1.1. Genel Olarak.....	102
4.1.2. Mevzuatımız Açısından.....	104
4.1.3. Konu İle İlgili Diğer Kavramlar	105

4.2. UYUŞTURUCU MADDE ÇEŞİTLERİ VE ETKİLERİ

4.2.1. Genel Olarak.....	107
4.2.2. Doğal Uyuşturucu Maddeler.....	107
4.2.2.1. Afyon (Opium).....	108
4.2.2.2. Morfin (Morphine).....	109
4.2.2.3. Eroin (Heroine).....	109
4.2.2.4. Esrar (Haschisch).....	110
4.2.2.5. Kokain (Cocaine).....	111
4.2.3. Sentetik Uyuşturucu Maddeler.....	112
4.2.3.1. Depressantlar.....	112
4.2.3.2. Trankilizanlar (Müsekkinler).....	113
4.2.3.3. Stimulantlar (Uyarıcılar).....	113
4.2.3.4. Halusinojenler.....	114

4.3. UYUŞTURUCU MADDE ÖZELLİKLERİ.....114

4.3.1. Alışkanlık.....	115
4.3.1.1. İtiyat.....	115
4.3.1.2. İptila.....	116
4.3.1.3. İptila ile İtiyat Kavramlarının Farkları.....	116
4.3.2. Bağımlılık.....	116
4.3.2.1. Psikolojik (Psişik, Ruhsal) Bağımlılık.....	117
4.3.2.2. Fizyolojik (Fiziksel, Bedensel) Bağımlılık.....	117
4.3.2.3. Bağımlılık Tipleri.....	118
4.3.3. Yoksunluk (Kesilme) Belirtileri.....	118
4.3.4. Tolerans-Çapraz Tolerans.....	119

4.4. UYUŞTURUCU MADDENİN TARİHÇESİ.....	119
4.5. TÜRKİYE’DE ORGANİZE SUÇLAR İÇERİSİNDE NARKOTİK SUÇLARININ YERİ VE ÖNEMİ.....	120
4.6. TÜRKİYE’Yİ ETKİLEYEN UYUŞTURUCU MADDE KAÇAKÇILIĞI ROTALARI İLE ÇİFT BASAMAK VE TAKAS YÖNTEMİ.....	123
4.6.1. Balkan Rotası	125
4.6.2. Kuzey Karadeniz Rotası	126
4.6.3. Doğu Akdeniz Rotası	127
4.6.4. Çift Basamak Yöntemi	128
4.6.5. Takas Yöntemi	128
4.7. TÜRKİYE’NİN UYUŞTURUCU MADDE KAÇAKÇILIĞI İLE MÜCADELE POLİTİKASI VE MÜCADELECI KURULUŞLAR.....	129
4.8. TÜRKİYE’DE UYUŞTURUCU MADDE KAÇAKÇILIĞI İLE MÜCADELE YÖNTEMLERİ.....	131
4.8.1. Uluslararası İşbirliği.....	132
4.8.2. Yasal Düzenlemeler ve Koordinasyon.....	133
4.8.3. Eğitim Faaliyetleri.....	134
4.8.4. Kontrollü Teslimat.....	136
4.8.5. Operasyonel Çalışmalar.....	139
4.9. NARKOTİK SUÇLAR 2000-2007 YILLARI ARASI İSTATİKSEL DEĞERLENDİRMESİ	
4.9.1. GENEL DEĞERLENDİRME.....	140
4.9.2. MADDE TÜRÜNE GÖRE DEĞERLENDİRME.....	147
4.9.2.1. Afyon ve Türevleri.....	147
4.9.2.1.1. Afyon.....	147
4.9.2.1.2. Bazmorfin	150

4.9.2.1.3.Eroin.....	151
4.9.2.2.Kokain ve Türevleri.....	154
4.9.2.3.Kenevir ve Türevleri	157
4.9.2.4.Sentetik Uyuşturucular	159
4.9.2.4.1.Captagon.....	159
4.9.2.4.2.Ecstasy.....	162
4.9.2.4.3.Kimyasal Maddeler	164
4.9.3. KAÇAKÇILIK METOTLARINA GÖRE DEĞERLENDİRME	166
4.9.3.1.Kara Nakil Vasıtalarıyla Gerçekleştirilen Kaçakçılık Olayları.....	166
4.9.3.2.Havalimanlarında Meydana Gelen Kaçakçılık Olayları.....	168
4.9.3.3.Şahısların Üzerinde ve Eşyalarında Yapılan Gizleme Yöntemlerine Ait Kaçakçılık Olayları	168
4.9.3.4.Posta ve Koli Yöntemiyle Gerçekleştirilen Kaçakçılık Olayları.....	169
4.9.4.YAKALAMA METOTLARINA GÖRE DEĞERLENDİRME	170
4.9.5.YAKALANAN ŞAHISLARA GÖRE DEĞERLENDİRME	171
4.9.5.1.Madde Cinsine Göre Değerlendirme	171
4.9.5.2.Suçtaki Rolüne Göre Değerlendirme	172
4.9.5.3.Cinsiyetine Göre Değerlendirme	173
4.9.5.4.Uyruğuna Göre Değerlendirme	173
4.9.5.4.1.Ülkemizde Yakalanan Yabancı Uyruklu Şahısların Ülkelerine Göre Dağılımı.....	174
4.9.5.4.2.Yurtdışında Yakalanan Türk Uyruklu Şahısların Yakalandıkları Ülkelere Göre Dağılımı	176
5.5.Uyuşturucu Bağlantılı Ölüm Olayları Değerlendirmesi.....	178
4.9.6. UYUŞTURUCU MADDE SUÇLARI İLE MÜCADELE FAALİYETLERİ	179
4.9.6.1. Operasyonel Faaliyetler.....	179
4.9.6.1.1.Ülke İçi Uyuşturucu Şebekelerine Yönelik Operasyonlar.....	180
4.9.6.1.2.Uluslararası Projeli Operasyonlar.....	183
4.9.6.1.3.Kontrollü Teslimat Uygulamaları	185
4.9.6.2.Uluslararası İşbirliği Faaliyetleri	186
4.9.6.3.Narko-Terörizm	187

BEŞİNCİ BÖLÜM

MALİ SUÇLAR

5.1.KAÇAKÇILIK SUÇLARI	190
5.1.1.Akaryakıt Kaçakçılığı	191
5.1.2.Tütün ve Tütün Mamulleri ile Alkollü İçki Kaçakçılığı	196
5.1.3.Oto Kaçakçılığı	203
5.1.4.Emtia Kaçakçılığı	205
5.1.5.Kültür ve Tabiat Varlıkları Kaçakçılığı	207
5.2.GÖÇMEN KAÇAKÇILIĞI VE İNSAN TİCARETİ SUÇLARI	208
5.3.YOLSUZLUK VE NİTELİKLİ DOLANDIRICILIK SUÇLARI	216
5.3.1.Yolsuzluk	216
5.3.2.Nitelikli Dolandırıcılık	220
5.3.3.Tefecilik	231
5.3.4.İhaleye Fesat Karıştırma	234
5.4.SAHTECİLİK SUÇLARI	240
5.4.1.Belgede Sahtecilik	240
5.4.2.Parada Sahtecilik	250
5.5.SUÇ GELİRLERİ İLE MÜCADELE	256

ALTINCI BÖLÜM

BİLİŞİM SUÇLARI VE SİSTEMLERİ

6.1.GİRİŞ.....	258
6.2.ADLİ BİLİŞİM	269
6.3.İNTERNET VE BİLİNÇLİ KULLANICI	269
6.4.SUÇ TÜRLERİ	270
6.4.1.İnteraktif Banka Dolandırıcılığı	271
6.4.2.Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması	272
6.5.İSTATİSTİKİ VERİLER	274

KAYNAKÇA.....275

KISALTMALAR

AB.	Avrupa Birliği
ABD.	Amerika Birleşik Devletleri
A..g.e.	Adı geçen eser
AI.H.S.	Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
AI.C.K.	Alman Ceza Kanunu
AI.C.U.K.	Alman Ceza Usul Kanunu
A.M.K.D.	Anayasa Mahkemesi Kararları Dergisi
AS.Y.K.D.	Askeri Yargıtay Kararları Dergisi
As.Yar. Dri. Krl.	Askeri Yargıtay Daireler Kurulu
b.k.z.	Bakınız
c.	Cilt
Cass.	Cassazione
C.D.	Ceza Dairesi
C.F.TAF.	Karayımlar Mali Eylem Grubu
C.G.K.	Ceza Genel Kurulu
C.I.C.P.	Uluslararası Suçu önleme Merkezi
C.İ.K.	Ceza İnfaz Kanunu
C.M.U.K.	Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu
Ç.A.S.Ö.M.K.	Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu
D.I.A	Antimafia Araştırma Başkanlığı
DGM	Devlet Güvenlik Mahkemesi
E.	Esas
EGM	Emniyet Genel Müdürlüğü
ETK	Emniyet Teşkilat Kanunu
FAF.T.H.	Kararının Önlenmesine İlişkin Mali Eylem Grubu
Foro it	Foro italiano
G.P..	Giustizia Penale
İ.C.K.	İtalyan Ceza Kanunu
I.C.U.K.	İtalyan Ceza Usul Kanunu
İr.H.F.M.	İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
İs.C.K.	İsviçre Ceza Kanunu
K.	Karar
KOM	Kaçakçılık ve Organize Suçlar ile Mücadele
KOMDB	Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı
LCN	La Cosa Nöstra

m.	Madde
MASAK	Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı
O.D.C.P.P	Uyuşturucu Maddelerin Kontrolü ve Suçun Önlenmesi Bürosu
PVSK	Polis Vazife ve Selahiyetleri Kanunu
R.G.	Resmi Gazete
R.P.	Rivista Penale
R.I.D.P.P.	Rivista italiana di diritto e procedura penale
S.	Sayı
S:1.S.D.E.	İtalyan İç İstihbarat Birimi
S.I.S.M.I.	İtalyan Dış İstihbarat Birimi
St.G.B.	Strafgesetzbuch
T.B.M.M.	Türkiye Büyük Millet Meclisi
T.C.K.	Türk Ceza Kanunu
TADOC	Türkiye Uluslararası Uyuşturucu ve Organize Suçlarla Mücadele Akademisi (Turkish International Academy Against Drugs and Organized Crime)
T.M.K.	Terörle Mücadele Kanunu
U.N.I.C.R.I.	Birleşmiş Milletler Bölgelerarası Suç ve Adalet Araştırma Enstitüsü
v.b.	Ve benzeri
v.d.	Ve devamı
v.s.	Ve saire

ŞEKİLLER DİZİNİ

ŞEKİL		SAYFA
Şekil.1	2003-2007 Yılları Arasında Organize Suç Örgütlerinden Ele Geçirilen Silahların Dağılımı	84
Şekil.2	2007 Yılında Organize Suç Operasyonlarının En Fazla Yapıldığı 20 İl	85
Şekil.3	2003-2007 Yılları Arasında Organize Suç Operasyonlarında Yakalanan Kamu Görevlileri	85
Şekil.4	2007 Yılında Yapılan Organize Suç Operasyonlarında Yakalanan Şüphelilerin Eğitim Durumları	88
Şekil.5	2003 Yılı Nisan Ayından 2 Yıl Önce ve 2 Yıl Sonraki Dönemlerde Silah-Mühimmat Kaçakçılığı Operasyonlarında Ele Geçirilen Silahlar	92
Şekil.6	2007 Yılında Silah-Mühimmat Kaçakçılığı Operasyonlarında Yakalanan Şüphelilerin Eğitim Durumu	95
Şekil.7	Yıllara Göre Yakalanan Afyon Maddesi Miktarı	148
Şekil.8	Aylara Göre Yakalanan Afyon Maddesi Miktarı	148
Şekil.9	Yıllara Göre Afyon Maddesi Operasyonları ve Yakalanan Şüpheli Sayıları	149
Şekil.10	Yıllara Göre Yakalanan Bazmorfin Maddesi Miktarı	150
Şekil.11	Yıllara Göre Bazmorfin Maddesi Operasyonları ve Yakalanan Şüpheli Sayıları	150
Şekil.12	Yıllara Göre Yakalanan Eroin Maddesi Miktarı	151
Şekil.13	Yıllara Göre Ülkemizde ve AB Ülkelerinde Yakalanan Eroin Maddesi Miktarı* (KG)	152
Şekil.14	Yıllara Göre Eroin Maddesi Operasyonları ve Yakalanan Şüpheli Sayıları	152
Şekil.15	Yıllara Göre Yakalanan Kokain Maddesi Miktarı	154
Şekil.16	Yıllara Göre Kokain Maddesi Operasyonları ve Yakalanan Şüpheli Sayıları	155
Şekil.17	Aylara Göre Yakalanan Kokain Maddesi Miktarı	155
Şekil.18	Yıllara Göre Yakalanan Esrar Maddesi Miktarı	157
Şekil.19	Yıllara Göre Esrar Maddesi Operasyonları ve Yakalanan Şüpheli Sayıları	158
Şekil.20	Yıllara Göre Yakalanan Amfetamin Maddesi Miktarı	160
Şekil.21	Yıllara Göre Captagon Maddesi Operasyonları ve Yakalanan Şüpheli Sayıları	161
Şekil.22	Yıllara Göre Ecstasy Maddesi Operasyonları ve Yakalanan Şüpheli Sayıları	163
Şekil.23	Yıllara Göre Yakalanan Asetik Anhidrit Maddesi Miktarı	165
Şekil.24	Yıllara Göre Gerçekleştirilen Posta ve Koli Operasyonları	169
Şekil.25	2007 Yılında Gerçekleştirilen Operasyonların Yakalama Metotlarına Göre Dağılımı	170

Şekil.26	Uyuşturucu Madde Olaylarına Karışan Şüphelilerin Cinsiyetine Göre Dağılımı	173
Şekil.27	Ülkemizde Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı Olaylarına Karışan Yabancı Uyruklu Şahısların Ülkelerine Göre Dağılımı	176
Şekil.28	Türk Uyruklu Şahısların Yurtdışında Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı Olaylarına Karıştığı Ülkelere Göre Dağılımı	178
Şekil.29	Yıllara Göre Uyuşturucu Bağlantılı Ölüm Olayları	178
Şekil.30	İllere Göre Uyuşturucu Bağlantılı Ölüm Olayları	179
Şekil.31	Yıllara Göre Gerçekleştirilen Uluslararası Projeli Operasyonlar	184
Şekil.32	Yıllara Göre Gerçekleştirilen Kontrollü Teslimat Operasyonları	186
Şekil.33	2003-2007 Yılları Arasında Meydana Gelen Akaryakıt Kaçakçılığı Olay ve Şüpheli Sayıları	195
Şekil.34	2007 Yılında Meydana Gelen Akaryakıt Kaçakçılığı Olaylarının Aylara Göre Dağılımı	195
Şekil.35	2007 Yılında Yakalanan Kaçak Akaryakıtın Aylara Göre Dağılımı (Litre)	196
Şekil.36	2007 Yılında Yakalanan Kaçak Alkollü İçkilerin Aylara Göre Dağılımı (Şişe)	202
Şekil.37	2007 Yılında Meydana Gelen Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçki Kaçakçılığı Olaylarının Aylara Göre Dağılımı	202
Şekil.38	2003-2007 Yılları Arasında Meydana Gelen Oto Kaçakçılığı Olay ve Şüpheli Sayıları	204
Şekil.39	2003-2007 Yılları Arasında Yakalanan Kaçak Oto Sayıları	205
Şekil.40	2007 Yılında Meydana Gelen Emtia Kaçakçılığı Olaylarının Aylara Göre Dağılımı	206
Şekil.41	2007 Yılında Meydana Gelen Kültür ve Tabiat Varlıkları Kaçakçılığı Olaylarının Aylara Göre Dağılımı	208
Şekil.42	2004-2007 Yılları Arasında Ülkemizde Yakalanan Yasadışı Göçmenler	214
Şekil.43	2007 Yılında Ülkemizde Yakalanan İnsan Ticareti Mağdurlarının Uyruklarına Göre Dağılımı	215
Şekil.44	2003-2007 Yılları Arasında Meydana Gelen Yolsuzluk Suçları Olay ve Şüpheli Sayıları	219
Şekil.45	2003-2007 Yılları Arasında Meydana Gelen Nitelikli Dolandırıcılık Olay ve Şüpheli Sayıları	230
Şekil.46	2007 Yılında Meydana Gelen Nitelikli Dolandırıcılık Olaylarının Aylara Göre Dağılımı	231
Şekil.47	2007 Yılında Meydana Gelen Nitelikli Dolandırıcılık Olaylarının İllere Göre Dağılımı	231
Şekil.48	2007 Yılında Meydana Gelen Tefecilik Olaylarının İllere Göre Dağılımı	234
Şekil.49	2007 Yılında Meydana Gelen Belgede Sahtecilik Suçlarının Aylara Göre Dağılımı	251
Şekil.50	2007 Yılında Yakalanan Sahte Paraların Cinsine Göre Dağılımı	255
Şekil.51	2007 Yılında Meydana Gelen Parada Sahtecilik Suçlarının Aylara Göre Dağılımı	255

TABLOLAR DİZİNİ

TABLO		SAYFA
Tablo 1.	2003-2007 Yılları Arasında Yapılan Organize Suç Operasyonları, Yakalanan Şüpheli ve Elde Edilen Suç Unsurları	83
Tablo 2.	2003-2007 Yılları Arasında Yapılan Silah-Mühimmat Kaçakçılığı Operasyonları, Yakalanan Şüpheli ve Elde Edilen Suç Unsurlarına İlişkin İstatistikler	91
Tablo 3.	2007 Yılı Silah-Mühimmat Kaçakçılığı Operasyonlarında Yakalanan Yabancı Menşeli Fabrikasyon Silahlar	95
Tablo 4.	İllere Göre Yakalanan Afyon Maddesi Miktarı	149
Tablo 5.	İllere Göre Yakalanan Bazmorfin Maddesi Miktarı	151
Tablo 6.	İllere Göre Yakalanan Eroin Maddesi Miktarı	153
Tablo 7.	İllere Göre Yakalanan Kokain Maddesi Miktarı	156
Tablo 8.	İllere Göre Yakalanan Esrar Maddesi Miktarı	159
Tablo 9.	İllere Göre Yakalanan Captagon Maddesi Miktarı	160
Tablo 10.	İllere Göre Yakalanan Ecstasy Maddesi Miktarı	163
Tablo 11.	Araçların Cinsine Göre Yakalanan Madde Cinsi ve Miktarı	167
Tablo 12.	Havalimanı Operasyonlarının Madde Cinsine Göre Dağılımı	168
Tablo 13.	Posta ve Koli Operasyonlarının Madde Cinsine Göre Dağılımı	169
Tablo 14.	2007 Yılında Gerçekleştirilen Operasyonların Yakalama Metotlarına ve Yakalanan Madde Cinsine Göre Dağılımı	171
Tablo 15.	Şüphelilerin Yakalandıkları Madde Cinsine Göre Dağılımı	172
Tablo 16.	Şüphelilerin Suçtaki Rollerine Göre Dağılımı	172
Tablo 17.	Ülkemizde Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı Olaylarına Karışan Şahısların Uyruklarına Göre Dağılımı (* Birden fazla ülke vatandaşının karıştığı olaylar)	174-175
Tablo 18.	Yurtdışında Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı Olaylarına Karışan Türk Uyruklu Şahısların Ülkelere Göre Dağılımı	177
Tablo 19.	Yıllara Göre Ülke İçi Uyuşturucu Şebekelerine Yönelik Olarak Gerçekleştirilen Operasyonlar ve Yakalanan Madde Miktarları	180
Tablo 20.	2007 Yılında Ülke İçi Uyuşturucu Şebekelerine Yönelik Operasyon Gerçekleştiren İller ve Operasyon Sayıları	182
Tablo 21.	2007 Yılında Ülke İçi Uyuşturucu Şebekelerine Yönelik Gerçekleştirilen Operasyonlarda Yakalanan Şahısların Suç Kayıtları	182-183
Tablo 22.	2007 Yılında Gerçekleştirilen Uluslararası Projeli Operasyonlarda Yakalanan Uyuşturucu Maddeler	184
Tablo 23.	Ülkelere Göre Ülkemize Gelen Bilgi Talepleri	187
Tablo 24.	Terör Örgütleriyle Bağlantılı Uyuşturucu Madde Yakalamaları	189
Tablo 25.	2007 Yılı İçerisinde İncelenen 1000 Adet Bilgisayar Harddiski, 4456 Adet CD ve 16 Adet DVD	274

HARİTALAR DİZİNİ

HARİTA		SAYFA
Harita 1	Silah Mühimmat Kaçakçılığı Güzergahları	97
Harita 2	Kuzey Karadeniz Rotası	127
Harita 3	Doğu Akdeniz Rotası	128

GİRİŞ

Suç kavramı evrensel ve genel bir olgudur. Suç, tarihin en eski çağlarından itibaren var olmuş ve bundan sonra da var olmaya devam edecektir. Genel olarak bakıldığında, suçun işlenmediği bir toplumdaki bahsetmek, bir hayal ya da ütopya gibi gözükmektedir. İnsanların içinde ihtiraslarla birlikte, toplum halinde yaşamının ortaya çıkardığı çeşitli sosyal çelişkiler ve uyumsuzluklar bulundukça suçta var olacaktır. Suç bir bakıma, bazı kişilerin davranışları ve tutumları ile, bunların içinde yaşadıkları grupta yerleşmiş davranış örnekleri arasındaki bir çelişkidir. Bu çelişki her zaman ve her yerde zorunlu olarak var olacağından, genel ve evrensel bir olay teşkil eder.

1970'li yıllar İtalya'sında henüz 17 yaşındayken amcası tarafından Cosa Nostra'ya alınan Leonaro Vitale ifadesinde mafyayı şöyle anlatmıştır.

"...mafyanın sahte yasaları sahte idealleriyle birlikte geldi. Eğer ilerlemek istiyorsam, mafya üyesi olmalıydım. Bana bunu öğrettiler, ben de itaat ettim... Benim tek suçum... İnsanların mafya olduğu için saygı gördüğü bir toplumda yaşamak. Biz hiç aşağılanmadık... Saygı gösterdiler, korudular, rüşvet verdiler, daha da kötüsü bizleri bütün kötü amaçlar için kullandılar. Allah'ı unutmuştuk... Eğer öldürmez ve çalmazsan, itibarını kaybedersin! Mafya kötülüktür; insanın bütün çıktığı yollarını kapatan bir kötülük... Mafya üyelerinin seçme şansı yoktur. İnsan mafya doğmaz, sonradan olur..."

Yukarıdaki ifadede de anlaşılacağı gibi "Mafya ya da Organize Suç" olgusu, kriminolojik açıdan, diğer suç türlerinden çok daha karmaşık ve çözülmesi güç bir yapılanma ve nedensellik içerir. Hemen hemen hiçbir suç türü, organize suçlar kadar çok boyutluluk, karmaşıklık ve zıtlık içermez. Bu nedenle, çok geniş boyutları olan ve son derece detaylı analizleri gerektiren bir fenomendir. Organize suçluluk, özellikle siyasi ve ekonomik şartlarla doğrudan ilişkili olması nedeniyle, öncelikle siyasal ve toplumsal bir olgu olma niteliğine sahiptir.

Organize suçlar, birçok suç türünü bünyesinde barındırmaktadır. Organize suçların, günümüz demokratik toplumlarına yapmış olduğu tehdidin büyüklüğü küçümsemeyecek boyutlardadır.

Özellikle demokrasinin gelişmekte olduğu toplumlar bakımından en büyük tehdit kaynaklarından biri olan organize suçların en belirgin özelliği, bir kurumlar rejimi olan demokrasinin işlemlerini aksatmakta olduğudur.

Demokratik, sosyal hukuk devletinin, bağlı bulunduğu kriterleri uygulayamaması ya da en belirgin şekliyle can ve mal güvenliğinin, adaletin sağlanamıyor olması, yönetilen halkın, yönetici devlete olan inanç ve güvenini kaybetmesine neden olur. Bu tür sonuçlar ülkemizin Üniter yapısını da tehdit eder.

Ülkemizde organize suçlarla mücadele, güvenlik kuruluşları içerisindeki farklı birimlerin kendi inisiyatifleri ile sürdürdükleri, zaman zaman da olumlu sonuçlar alınan tarzda yıllardan beri devam ettirilmiştir.

Mevcut yasalarımızla bu konularda özel bir düzenleme olmaması nedeniyle caydırıcı özellikte örf, adet, gelenek ve görenek gibi unsurların, insan ilişkilerinde ön planda bulunduğu ülkemizde, olumsuz adli sicili bulunan ve ekonomik sıkıntı içinde olan bir takım insanların bu örgütlere katılmasına sebep olmuştur.

Sosyal hukuk devleti ilkelerinin tesis edilerek, organize suçluluğa zemin hazırlayan ihlallerin önlenmesi ve organize suç örgütleriyle mücadelenin aynı kararlılıkla devam etmesi, halkın devlete olan güven ve inancını artıracaktır.

Tezimde amacım Organize Suçların, Terör Örgütlerinden farklı olduğunu fakat bazı suçlarda müşterek hareket edebileceklerini ve zaman zaman kesiştiklerini göstermek, Ülkemizin üniter yapısı bakımından Organize suçun nasıl bir tehdit oluşturduğunu ve suçluluk kavramının nasıl oluştuğunu, Suçlar ile mücadele yöntemlerini anlatmak istedim.

Tezin birinci bölümünde Üniter Devletin tanımını, unsurlarını, Konfederal ve federal devletlerden farkını anlattım. Üniter devleti kısaca tarif edecek olursak; tek Vatan, tek millet, Tek egemenlik kavramlarının bütünüdür. Bu kavramlardan biri olmadığında üniter devletin varlığından söz edilemez.

Yine birinci bölümün devamında suç tanımını ve suç türlerini Örgütlü suçun tanımını, unsurlarını, Uluslar arası hukukta ve Türk Hukukunda örgütün tanımını, Organize suç örgütü ile Terör suç örgütü arasındaki farkları ve Çıkar amaçlı suç örgütleri-(Mafia tabiri) Organize suç örgütleri arasındaki farkları anlattım.

İkinci bölümde Çıkar amaçlı örgütlenme Suçunun tarihsel gelişimini anlattım. Yabancı devlet hukuku ile Türk hukukunu karşılaştırma yaptım. Dış Devletlerden yapı olarak(insan yapısı ve yaşam tarzı) ülkemize yakın olan Almanya'nın, Organize Suçların ilk ortaya çıktığı ve halen büyük sorunların yaşandığı ülke olan İtalya'nın, Yine dünyada süper güç olan fakat Organize suçlarda başarı sağlayamayan ABD hukuku hakkında ayrıntı bilgi verdim. Yine Avrupa ülkelerinden Fransa, İngiltere, Hollanda, Yunanistan, Avusturya ve İspanya hukuklarından bilgi verdim.

Çıkar amaçlı suç Örgütlerinin İşlemiş oldukları suç yapılarını, Mafya tabiri Organize Suçlar, Narkotik Suçları, Mali Suçlar ve Bilişim Suçları olmak üzere Dört ana başlık altında topladım.

Üçüncü Bölümde Mafia tabiri organize suçların tanımını, Mafyanın Dünyada ve Ülkemizde gelişim sürecini, Organize Suçların ortaya çıkış sebeplerini, hareket stratejilerini, Ülkemizdeki Sorunun Boyutlarını, Organize suçlar ile mücadele Stratejileri hakkında bilgi verdim. 2000-2007 yılları arası Organize Suçların İstatiksel değerlendirmesini yaptım. Yine Mafia Suçlara bağlı olarak Silah-Mühimmat Kaçakçılığı ve Tehlikeli madde(**Nükleer, Radyoaktif, Biyolojik Ve Kimyasal**) Kaçakçılığı hakkında açıklama yaptım.

Dördüncü bölümde Narkotik Suçlarda Uyuşturucunun Genel tanımını yaptım. Uyuşturucu madde türlerini sınıflandırarak anlattım. Uyuşturucu maddenin özelliklerini, Türkiye'de Organize Suçlar İçerisinde Narkotik Suçlarının Yeri Ve Önemi hakkında bilgi verdim. Yine Dünyada ve Ülkemizde Uyuşturucu madde güzergahlarını ve Nakil yöntemlerini anlattım. Son olarak 2000-2007 yılları arasında İstatiksel değerlendirme yaptım. Bu bölümde Organize Örgütler ile Terör örgütlerinin ilişkilerinden ve Uyuşturucu maddeden kazanılan haksız kazançların ne şekilde ülkemizde kullanıldığı hakkında genel bilgi verdim.

Beşinci bölümde Mali Suçlar başlığı altında Kaçakçılık Suçları, Akaryakıt Kaçakçılığı Tütün ve Tütün Mamulleri ile Alkollü İçki Kaçakçılığı Oto Kaçakçılığı Emtia Kaçakçılığı Kültür ve Tabiat Varlıkları Kaçakçılığı Göçmen Kaçakçılığı Ve İnsan Ticareti Suçları Yolsuzluk ve Nitelikli Dolandırıcılık Suçları, Yolsuzluk ,Nitelikli Dolandırıcılık Tefecilik, Sahtecilik Suçları Belgede Sahtecilik Parada Sahtecilik Suç Gelirleri İle Mücadele konularında bilgi verdim. Mali suçların istatistiksel değerlendirmesini ve Ülkemizdeki boyutlarını, Mücadele yöntemlerini anlattım.

Altıncı bölümde Bilişim suçlarından basettim. Bilişim suçları ülkemizde yeni bir kavram olduğundan Mücadeledeki sorunlardan, Suç çeşitlerinden Ülkemizdeki mevzuattan anlatım yaptım.

BİRİNCİ BÖLÜM

TANIMLAR

1.1-ÜNİTER DEVLET

Anayasamızın 3'üncü maddesine göre, "Türkiye Devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür". Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütün olması onun "üniter devlet" olması demektir.¹ O halde şimdi üniter devlet ilkesini görelim. Bunun için de yine öncelikle genel olarak üniter devlet kavramını görelim.

1.1.1. Genel olarak Üniter Devlet

Anayasa hukukunun genel teorisinde, yapısına göre devlet şekilleri, "üniter (tek) devlet" ve "karma devlet" olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Karma devletler de kendi içinde konfederal devlet ve federal devlet olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.² Konfederal ve federal devletleri incelemek konumuzun dışında kalmaktadır. Günümüzde konfederal devletlerin ortadan kalkmasıyla ortada sadece karma devlet olarak federal devletler kalmıştır.

1.1.2.Federal Devlet -Üniter Devlet Karşılaştırması

Federal devlet, federe devletlerden (eyaletlerden) oluşmuş bir devlettir. Federalizm, federal devlet ile federe devletler arasında anayasayla güvence altına alınmış yerel düzeyde bir iktidar paylaşımı olarak tanımlanmaktadır. Federal devlet sisteminde, federal devlet ve federe devletler olmak üzere iki tür devlet vardır. Federe devletler de haliyle birden fazladır. Üniter devlet sisteminde ise tek devlet vardır. Federal devlet sisteminde, gerek federal devletin, gerekse federe devletlerden her birinin kendine has bir anayasası ve hukuk düzeni vardır. Üniter devlette ise tek anayasa, tek hukuk düzeni vardır. Federal devlet sisteminde gerek federal devletin, gerekse federe devletlerden her birinin, kendine has bir yasama, yürütme ve yargı organları vardır. Üniter devlette ise devleti oluşturan birimlerin (bölge, il, vs.) sadece idarî organları vardır. Federal devlet sisteminde federe devletler kendi işlerinde

¹ Anayasa.gen.tr

² Kom.gov.tr,mevzuatlar

bağımsızdırlar. Üniter devlette ise devleti oluşturan birimlerin içişlerinde bağımsızlığı diye bir şey söz konusu değildir. Böyle bir sistemde devlet iktidarı, federal devlet ile federe devletler arasında federal anayasa ile paylaştırılmıştır³.

Üniter Devlet; Devlet, ülke, millet ve egemenlik unsurlarından oluştuğuna göre, üniter devlette, tek ülke, tek millet ve tek egemenlik vardır. Diğer bir ifadeyle üniter devlet, tek bir ülke üzerinde, tek bir milletin, tek bir egemenliğe tâbi olmasıdır. Bu nedenle, üniter devlette, devleti oluşturan unsurlar bölünmez bir bütündür⁴. Şöyle ki:

a) Üniter devlette, devletin *ülkesi* bölünmez bir bütündür. Şüphesiz ki, üniter devletin ülkesi de “il” ve “ilçe” gibi idarî bölümlere ayrılabilir. Ancak bunlar, basit idarî bölümlerdir. Bunların sadece idarî yetkileri vardır. Yasama ve yargı yetkileri yoktur. Bunların hepsi aynı egemenliğe tâbidir. Bunların hepsinde aynı anayasa ve aynı kanunlar, kısacası aynı hukuk uygulanır.

b) Diğer yandan üniter devlette, *millet unsuru* da bölünmez bir bütündür. Milleti teşkil eden insanların millet unsurunu oluşturmalarında din, dil, etnik grup vb. bakımlardan ayırım yapılamaz. Üniter devlette “toplum”lar veya “cemaatler” temelinde egemenlik yetkilerinin kullanılmasında farklılık yaratılamaz. Üniter devlet sadece yer bakımından federalizme değil, cemaatler bakımından federalizmi yani “korporatif federalizm”i de reddeder.

c) Nihayet Üniter devlette *egemenlik* de tektir ve bölünmez bir bütündür. Tek olan egemenliğin sahası bütün ülkedir. Bu egemenliğe tâbi olan da bütün millettir. Egemenliğin kaynağı bakımından da ayırım yapılamaz.

1.1.3. Türkiye Devletinin Üniter Niteliği

Anayasamız “federal devlet” şeklini değil, “üniter devlet” şeklini benimsemiştir. Anayasamızın 3’üncü maddesine göre, “Türkiye Devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür”. Ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlükten yukarıda açıklandığı gibi “üniter devlet” anlaşılır. Dolayısıyla Türkiye’de federal devlet şeklinin kurulması Anayasaya aykırı olur.

³ Cihan S, Emperyalizm Milliyetçilik ve Kürt Sorunu, Haziran–1993

⁴ Kongar Emre, Küresel Terör ve Türkiye, Remzi Kitapevi, Aralık–2001

Anayasamızın 3'üncü maddesine göre devlet hem ülkesi, hem de milletiyle bölünmez bir bütündür⁵.

1.1.3.1. Ülkenin Bölünmez Bütünlüğü

“Ülke” devletin üç unsurundan biridir. “Ülke, bir insan topluluğunun üzerinde yerleşmiş olduğu üç boyutlu maddî çevre” olarak tanımlanmaktadır. Anayasamızın 3'üncü maddesinde, “Türkiye Devleti, ülkesi... ile bölünmez bir bütündür” denilerek ülkenin bölünmez bütünlüğü ilân edilmektedir. Bu hükümle kanımızca şu üç şey yasaklanmaktadır⁶:

a) Bir kere, ülkenin bir parçası, yabancı bir devlete verilemez. Yani devletin, ülkeyi oluşturan toprakları terk etme, devretme yetkisi yoktur. Açıkçası, Türkiye Devleti ülkesini oluşturan bir toprak parçasını başka bir devlete bırakamaz.

b) İkinci olarak, devletin ülkesini oluşturan toprakların da devletten ayrılma hakları yoktur.

c) Üçüncü olarak, ülke parçalanıp üzerinde birden fazla devlet kurulamaz. Şüphesiz üniter devlette de ülke birden fazla bölümlere ayrılmıştır. Ancak bunlar basit idarî bölümlerdir. Bunların basit idarî yetkileri vardır. Ayrı bir egemenlikleri yoktur.

d) Dördüncü olarak, bu ilke, ülkenin kendi içinde parçalanmamakla birlikte bütünüyle başka bir devletin ülkesi haline gelmesini de yasaklamaktadır. Anayasamız işgale de, iltihaka da kapalıdır. Türkiye Devleti işgal edilmeyi kabul edemeyeceği gibi, kendisi de bir başka devlete iltihak edemez.

e) Federalizm Yasağı .- Beşinci olarak devletin ülkesiyle bölünmez bütünlüğü federalizmi yasaklamaktadır. Bu yasak mutlaklıdır. (1) Türkiye’de kendi içinde bölünmek suretiyle federal devlet kurulamaz. (2) Türkiye başka devletlerle bir araya gelip bir federal devlet kuramaz. (3) Türkiye bir federasyona katılamaz. Avrupa Birliğinin gelişim seyri federal devlet olma yolundadır. Eğer Avrupa Birliği bir federal devlet niteliğine bürünürse, kanımızca, Türkiye Cumhuriyetinin bu federal devlete katılmasına Anayasamızın değiştirilemeyecek maddeleri arasında yer alan 3'üncü maddesinde bulunan “ülkenin bölünmez bütünlüğü” ilkesi engel teşkil eder.

⁵ Anayasa.gen.tr

⁶ Satılmış Alişan, Terör ve Terörizm, Ocak- 2001 İstanbul, Emre Yayınları

1.1.3.2. Milletin Bölünmez Bütünlüğü

“Millet” devletin üç unsurundan biridir. Millet kavramını aşağıda “Atatürk milliyetçiliği” ilkesini inceleyeceğimiz yerde göreceğiz. Şimdilik milleti, devletin ülkesi üzerinde yaşayan ve devletin egemenliğine tâbi olan insan topluluğu şeklinde tanımlayabiliriz. Anayasamız 3’üncü maddesinde, “Türkiye Devleti... milletiyle bölünmez bir bütündür” diyerek milletin bölünmez bütünlüğü ilân edilmektedir. Buna göre, milleti teşkil eden insanlar, aralarında din, dil, etnik grup vb. bakımlardan ayırım yapılmaksızın aynı egemenliğe tâbidir. Keza devlet yönetimine katılmak bakımından milleti oluşturan insanlar arasında bir ayırım yapılamaz. Türkiye’de etnik gruplar, dilsel topluluklar veya dinî cemaatler temelinde egemenlik yetkilerinin kullanılmasında farklılık yaratılamaz. Türkiye’de sadece yer bakımından federalizm değil, etnik gruplar, cemaatler veya toplumlar temelinde federalizm, yani “korporatif federalizm ” de kurulamaz.

Anayasa Mahkemesi 14 Temmuz 1993 tarih ve K.1993/1 sayılı Halkın Emek Partisi nin kapatılmasına ilişkin kararında devletin üniter niteliğini ve keza devletin ülkesi ve milletiyle bölünmezliği ilkesini şu şekilde açıklamıştır:

“Üzerinde durulması gereken diğer bir husus da bölünmez bütünlük ilkesinin, egemenlik kavramıyla yakından ilişkisidir. Türkiye Devleti tekil devlet esaslarına göre kurulmuş, bütünlüğe dayanan devlettir... Bölünmez bütünlük ilkesi devletin bağımsızlığını ülke ve ulus bütünlüğünün korunmasını da kapsar... Tekil devlet esaslarına göre düzenlenen Anayasada federatif devlet sistemi benimsenmemiştir... Devlet yapısında ‘bölünmez bütünlük’ ilkesi; egemenliğin ulus ve ülke bütünlüğünden oluşan tek bir devlet yapısıyla bütünleşmesini gerektirir. Ulusal devlet ilkesi çok uluslu devlet anlayışına olanak vermediği gibi böyle düzende federatif yapıya da olanak yoktur. Federatif sistemde federe devletler tarafından kullanılan egemenlikler söz konusudur. Tekil devlet sisteminde ise birden çok egemenlik yoktur... Egemenlik ve devlet kavramlarının ‘ulus’ kavramıyla bütünleşmesi, devletin herhangi bir etnik kökenden gelenlerle ya da herhangi bir toplumsal sınıfla özdeşleştirilmesine engeldir”⁷

---

⁷ Anayasa.gen.tr

1.2. SUÇ TANIMLARI VE TÜRLERİ

1.2.1.Suç Tanımı: Kanunlarla tanımlanarak yasaklanmış ve bir cezai müeyyideye bağlanmış fiillere karşı verilen genel bir addır⁸.

1.2.2.Ülkemiz kanunlarında tanımlanan ve öngörülen suç türleri:

1.2.2.1.Ferdi suç: Bireysel olarak işlenen suçlardır.

1.2.2.2.İştiraki suç: Bir azmettiricisi olup teşekkül halinde işlenen suçlardır. örn: İhaleye fesat karıştırılması suçu bu tarz suçlardandır. B tür suçlarda suçun işlenmesi amacıyla birden ziyade kişinin birlikteliği ve genel olarak suçun bir azmettiricisi vardır. Ancak suç için oluşan bilinçli birliktelik sadece o suça ilişkindir ve süreklilik arz etmez.

1.2.2.3.Toplu Suç: Aralarında iştirak iradesi bulunmasa da üç veya daha fazla kişi tarafından işlenen suçu ifade eder.Bu tür suçlar herhangi bir teşekkül olmaksızın toplu halde işlenen suçlardır.Örn:Stadyumlarda meydana gelen taraftar kavgaları gibi suçlardır.

1.2.2.4.Örgütlü Suç: Kanunlarda suç olarak sayılmış fiilleri işlemek amacıyla en az üç kişinin bir araya gelerek süreklilik arz edecek,aralarında iş bölümü tesis edecek şekilde hiyerarşik olarak yapılanmaları neticesi oluşan birlikteliktir⁹.

1.2.2.4.1. Suç Örgütü Tanım Karmaşası

Suç örgütü tanımlanmasına ilişkin olarak ülkemizde bir karmaşa yaşanmaktadır.

Ancak TCK md. 220 de yer alan tanımlamalardan ve bu kanun hükmünün gerekçesinden suç örgütü, organize suç örgütü, terör örgütü olarak üç ayrı örgüt yapılanmasının ifadeye çalışıldığı anlaşılmaktadır¹⁰.

⁸Kom Temel Eğitim Ders Notları

⁹Kom Temel Eğitim Ders Notları

¹⁰ İçel, Kayhan: Suçların İçtimai, İ. Ü. Yayını, İstanbul, 1972

1.2.2.4.2.Suç Örgütlerinin Unsurları:

A.Çıkar Amaçlı Suç Örgütü;

- Kanunun suç saydığı fiilleri işlemek amaç ve kastı.
- En az üç kişinin varlığı,
- Yapısı, sahip olduğu üye sayısı ile araç ve gereçleri bakımından amaç suçları işleye elverişli olması.
- Hiyerarşik yapısı.
- İş bölümü.
- Süreklilik.
- Üyeleri üzerinde yaptırım gücü olan birliktelik ya da yapılanmalara suç örgütü denilmektedir.
- Bu şekildeki suç yapılanmalarına bakmakla yetkili mahkemeler Asliye ceza mahkemeleridir.

B.Organize Suç Örgütü(Mafia)

- Kanunun suç saydığı fiilleri işlemek amaç ve kastı.
- En az üç kişinin varlığı.
- Yapısı,sahip olduğu üye sayısı ile araç ve gereçleri bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olması.
- Hiyerarşik yapısı.

- İş bölümü.
- Süreklilik.
- Üyeleri üzerinde yaptırım gücü olan, çıkar amacı güden ve suç işlerken baskı, cebir, şiddet tehdit, şantaj, öldürme ve yaralama gibi eylemleri kullanan birliktelik ya da yapılanmalara çıkar amaçlı suç örgütü denilmektedir.
- Bu şekildeki suç yapılanmalarına bakmakla yetkili mahkemeler Ağır ceza mahkemeleridir¹¹.

C.Çıkar Amaçlı Suç Örgütü ve Organize Suç Örgütü(Mafia) Arasındaki Farklar

İki tip suç örgütü arasındaki en temel ve belirgin ve hatta kanunlarda da zımni olarak değinilen;

Organize suç örgütlerinin çıkara dayalı amaçlarını gerçekleştirmek için cebir, şiddet, baskı, tehdit, şantaj, yaralama ve öldürme gibi tedhiş fiillerini araç olarak kullanmalarındadır.

Salt örgüt yapılanmalarında ise bu tür suç fiillerinin araç olarak kullanılması söz konusu değildir.

Bu ayırım her iki suç türüne bakmakla yetkili mahkeme ve savcılık makamları ayrılmıştır¹².

D.Çıkar Amaçlı Suç Örgütü İle Terör Örgütü Arasındaki Farklar Nelerdir

-Terör Örgütleri

- a-ideolojik
- b-siyasi örgütlenme
- c-illegal ve legal yapı
- d-rejim-Devlet

---

¹¹ **Dönmezer, Sulhi**

¹² **Kom Temel Eğitim Ders Notları**

-Organize Suç Örgütleri

- a-Haksız kazanç
- b-Adi örgütlenme
- c-İllegal ve legal yapı
- d-Rant ve ün

1.2.2.4.3.Suç Örgütü Genel Kriterleri

A.Ülkemizde Organize Suç Örgütü Kriterleri Nelerdir?

- 1.Hiyerarşik bir yapı mevcuttur. Bu yapı dikey ve yatay yapılanma olarak iki şekilde gözlemlenir.
- 2.Kazanç kural olarak suç ile sağlanır. Amaç suç işlemek sureti ile kazanç teminidir.
- 3.Suç işlemek ve örgüt birlikteliği süreklilik arz eder.
- 4.Bir yaptırım sistemi vardır. Örgüt içi yaptırım olmakla birlikte dışa karşı yaptırım da söz konusudur.
- 5.Kural olarak şiddete ya da baskı cebire baş vurulur. Kullanılan zafiyet korku duygusu ve güvenlik kaygısıdır.
- 6.Kamuya ve özel sektöre sızılır.Bu yatay yapılanma içerisindeki bir husustur.Resmi destek varlık ve faaliyet için gereklidir.
- 7.Kara para aklama söz konusudur.
- 8.Paravan firmalar kurulur. Amaç suç imparatorluğundan iş dünyasına geçiş ve kendini legalize etmekle birlikte maskelemektir¹³.

---

¹³ **Dönmezer, Sulhi**

B.Uluslar arası Hukukta Örgüt Kriterleri Nelerdir?

ABD dahil tüm Batı ülkelerinde kabul edilen ve 28-31 Mart tarihleri arasında Almanyanın Leibzig şehrinde yapılan toplantı neticesinde kabul edilen kriterler ülkemizde de kabul edilen bir önceki slaytta sayılan kriterlerdir.

Bu kriterlerden beşinin varlığı halinde organize suç örgütünün varlığından söz edilebilir¹⁴.

C.1982 Anayasası Madde 90.(Son fıkrası)

Usulüne göre yürürlüğe konulmuş Milletlerarası anlaşmalar kanun hükmündedir. Bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamaz. Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası anlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası anlaşma hükümleri esas alınır¹⁵.

15.12.2000 Tarihinde İtalyanın Palermo Şehrinde Yapılan Toplantıda Kabul Edilen “Uluslar arası Organize Suçlara Karşı BM Sözleşmesi Organize suç grubu, belirsiz bir zaman için oluşturulmuş, üç ya da daha fazla kişiden oluşan ve amacı dolaylı yollardan doğrudan mali ya da diğer bir maddi yarar sağlamak amacıyla ciddi bir suç işlemeyi hedefleyen bir grup” olarak tanımlanmıştır.

Aynı sözleşmede ciddi suç da; en az dört yıllık bir süre için özgürlüklerden mahrum bırakılma cezasını doğuran suçlar olarak tanımlanmıştır¹⁶.

18.03.2003 Tarihinde Resmi Gazetede Yayınlanarak Yürürlüğe Giren “Sınır Aşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi”

¹⁴ Aytaç Önder, Medyanın Gözüyle Çeteler ve Susurluk, Em ofset Matbaası, Ankara

¹⁵ [Kom.gov.tr,mevzuatlar](http://www.kom.gov.tr/mevzuatlar)

¹⁶ **Uluslararası Organize Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi, 15.12.2000 .**

2. Maddesinde Örgütlü Suç Grubu;

“Doğrudan veya dolaylı olarak mali veya diğer bir maddi çıkar elide etmek amacıyla belli bir süreden beri var olan ve bu sözleşmede belirtilen bir veya daha fazla ağır suç veya yasadışı eylemi gerçekleştirmek amacıyla birlikte hareket eden, üç veya daha fazla kişiden oluşan yapılanmış bir grup anlamına gelir” şeklinde tanımlanmıştır.

Aynı Sözleşmenin 3. Maddesinde İse;

Bir suçun aşağıdaki durumlarda sınır aşan niteliği taşıdığı belirtilmektedir:

- Suç birden fazla devlette işlendiğinde,
- Suç tek bir devlette işlenmekle birlikte hazırlanma, idare veya kontrolünün önemli bir kısmının başka bir devlette gerçekleşmesi halinde,
- Suç tek bir devlette işlenmesine karşın birden fazla devlette suç teşkil eden faaliyetlerde bulunan örgütlü bir suç grubu suça karıştığında veya
- Suç tek bir devlette işlenmiş ancak başka bir devlette önemli etkileri olduğunda.

D.TCK(220) da Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma¹⁷:

- Kanunun suç saydığı fiilleri işlemek amacıyla örgüt kuranlar veya yönetenler, örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olması halinde iki yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Ancak, örgütün varlığı için üye sayısının en az üç kişi olması gerekir.
- Suç işlemek amacıyla kurulmuş olan örgüte üye olanlar, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

¹⁷ Kom.gov.tr-Mevzuatlar-TCK

- -Örgütün silahlı olması halinde,yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza dörtte birinden yarısına kadar artırılır.
- -Örgütün faaliyeti çerçevesinde suç işlenmesi halinde ayrıca bu suçlardan dolayı da cezaya hükmolunur.
- -Örgüt yöneticileri örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen bütün suçlardan dolayı ayrıca fail olarak cezalandırılır.
- -Örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen kişi ayrıca örgüte üye olmak suçundan dolayı cezalandırılır.
- -Örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dahil olmamakla birlikte örgüte .ilerek ve isteyerek yardım eden kişi,örgüt üyesi olarak cezalandırılır.
- -Örgütün veya amacının propagandasını yapan kişi bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu suçun basın ve yayın yolu iye işlenmesi halinde verilecek ceza yarı oranında arttırılır.

TCK md 220 Gerekçesi:

Madde 220-Kanunlarda suç olarak tanımlanan fiillerin işlenmesi amacıyla örgüt kurmak veya yönetmek ile bu amaçla kurulmuş örgüte üye olmak, işlenmesi amaçlananlardan ayrı suçlar olarak tanımlanmıştır. Örgüt kurmak,işlenmesi amaçlanan suçlar açısından sadece bir araç niteliğindedir. Suç işlemek için örgüt kurmak, toplum düzenini tehlikeye sokmaktır.Ayrıca belirtmelidir ki suç örgütü amaçlanan suçları işlemede bir kolaylık sağlamaktadır.Bu nedenlerle,işlenmesi amaçlanan suçlar açısından hazırlık hareketi niteliğinde olan bu fiiller ayrı suçlar olarak tanımlanmıştır.

Bu suç tanımı ile korunan hukuki değer kamu güvenliği ve barışıdır. Kamu güvenliği ve barışın bozulması ise bireyin güvenli barış içinde yaşamak hakkını da zedeleyecektir. Bu nedenle söz konusu düzenlemeyle aynı zamanda bireyin, Anayasada

güvence altına alınmış olan hak ve özgürlüklerine yönelik fiillere karşı da korunması amaçlanmaktadır.

Maddenin birinci fıkrasında, suç işlemek amacıyla örgüt kurmak veya yönetmek suçu tanımlanmıştır. Bu bakımdan söz konusu suç, seçimlik hareketli bir suçtur. Bu seçimlik hareketler, suç işlemek için örgü kurmak veya yönetmektir. Örgüt, soyut bir birleşme değildir, bünyesinde hiyerarşik bir ilişki hakimdir. Bu hiyerarşik ilişki, bazı örgüt yapılanmalarında gevşek bir nitelik taşıyabilir. Bu ilişki dolayısıyla örgüt mensupları üzerinde hâkimiyet tesis eden bir güç kaynağı niteliğini kazanmaktadır.

Örgütün varlığı için suç işlemek amacı etrafındaki fiili birleşme yeterlidir. Örgüt, niteliği itibarıyla, devamlılık arz eder. Bu itibarla kişilerin belli bir suçu işlemek için bir araya gelmesi halinde, iştirak ilişkisi mevcuttur. İştirak ilişkisinden bahsedebilmek için, suç ortakları nezdinde suçun, konu veya mağdur bakımından somutlaştırılması zorunlu değildir. Buna karşılık, örgüt yapılanmasında, işlenmesi amaçlanan suçların konu veya mağdur itibarıyla somutlaştırılması zorunlu değildir. Madde metninde, suç işlemek amacıyla örgütün varlığı için asgari üye sayısı belirlenmemiştir.

Suç işlemek için örgüt kurulması bir somut tehlike suçudur. Her ne kadar en az üç kişinin belli amaç etrafında suç işlemek üzere devamlı surette fiilen birleşmesi suretiyle örgüt meydana gelebilir de; kurulan örgüt, güdülen amaç bakımından somut bir tehlike oluşturmayabilir. Bu nedenle, örgütün yapısı ,sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaçlanan suçları işlemeye elverişli olması aranmalıdır. Bu bakımdan, örneğin sadece üç kişinin bir araya gelmesi, devletin ülke bütünlüğünü bozmaya yönelik suçları işleme açısından somut bir tehlike taşımayabilir; buna karşılık , ekonomik çıkar sağlamaya yönelik suçlar açısından elverişli olabilir. Bu suç, bir amaç suç niteliği taşımaktadır. Bu nedenle, söz konusu suç, ancak doğrudan kastla işlenebilir. Kişiler, suç işlemek amacıyla bir örgütlenme yapısı içinde bulunmalıdır. İşlenmesi amaçlanan suçların türü veya niteliği, sadece bu suç için öngörülmüş olan alt ve üst sınırlar arasında somut cezanın belirlenmesinde dikkate alınabilir.

İkinci fıkrada, suç işlemek amacıyla kurulmuş olan örgüte üye olmak, ayrı bir suç olarak tanımlanmıştır. Örgüte üye olmak için örgüt yöneticilerinin rızasının varlığına gerek yoktur. Tek taraflı iradeyle de katılmak mümkündür.

Üçüncü fıkraya göre örgütün silahlı olması bir ve ikinci fıkrada tanımlanan suçların daha ağır ceza ile cezalandırılmasını gerektiren nitelikli unsurunu oluşturmaktadır. Suç örgütünün silahlı olup olmaması veya sahip olunan silahların cins,nitelik ve miktarı, somut tehlikenin belirlenmesi veya sar olan somut tehlikenin ağırlığı bakımından dikkate alınmalıdır.

Dördüncü fıkraya göre örgütün faaliyeti çerçevesinde suç işlenmesi halinde ayrıca bu suçlardan dolayı da cezaya hükmolunacaktır. Bir veya ikinci fıkrada tanımlanan suçlardan dolayı cezaya hükmedilebilmesi için ayrıca örgütün amacı çerçevesinde bir suçun işlenmesi gerekmez. Örgütün faaliyeti çerçevesinde ayrıca suç işlenmesi halinde hem bir veya ikinci fıkrada tanımlanan suçtan hem de amacı oluşturan suçtan dolayı gerçek içtima kurallarına göre cezaya hükmedilmelidir.

Maddenin beşinci fıkrasında örgüt yöneticilerinin örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen bütün suçlardan dolayı ayrıca fail olarak cezalandırılması gerektiği kabul edilmiştir. Örgüt yapısı içinde kendisine suç işlemek gibi örgütün amacına uygun bir görev verilen kişi bu görevini yerine getirmese hemen yerine bir diğeri rahatlıkla ikame edilebilmektedir. Bu nedenle örgütün yöneticisi konumunda olan kişiler örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen bütün suçlardan dolayı ayrıca fail olarak sorumlu tutulmalıdırlar.

Altıncı fıkraya göre örgüte hakim olan hiyerarşik ilişki içinde olmamakla beraber örgüt adına suç işleyen kimsenin örgüt üyesi olarak kabul edilmesi ve bu nedenle de sorumlu tutulması gerekir.

Yedinci fıkrada örgüte hakim olan hiyerarşik ilişki içinde olmamakla beraber örgütün amacına bilerek ve isteyerek hizmet eden kişinin örgüt üyesi kabul edilerek cezalandırılması öngörülmüştür. Bu nedenle “örgüte yardım ve yataklık adıyla ayrı bir suç tanımlaması yapılmamıştır. Bu kavram altında söz konusu edilen fiiller nitelik bakımından örgüte üye olmak dolayısıyla sorumluluğu gerektirmektedir.

Maddenin sekizinci fıkrasında örgütün veya amacının propagandasının yapılması suç olarak tanımlanmıştır. Bu propagandanın basın ve yayın yolu ile işlenmesi suçun temel şekline göre daha ağır ceza ile cezalandırılmayı gerektirmektedir¹⁸.

CMK 250. Madde

-Bazı suçlara ilişkin muhakeme

-Görev ve yargı çevresinin belirlenmesi

-Madde 250-(1) Türk Ceza Kanununda yer alan;

a-Örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suç

b-Haksız ekonomik çıkar sağlamak amacıyla kurulmuş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde cebir ve tehdit uygulanarak işlenen suçlar¹⁹.

---

¹⁸ Adalet.gov.tr-Mevzuatlar-TCK

¹⁹ Adalet.gov.tr-Mevzuatlar-CMK

İKİNCİ BÖLÜM

ÇIKAR AMAÇLI ÖRGÜTLENME SUÇUNUN TARİHSEL GELİŞİMİ - KARŞILAŞTIRMALI HUKUK - TÜRKİYE

2.1.ÇIKAR AMAÇLI ÖRGÜTLENME SUÇUNUN TARİHSEL GELİŞİMİ

2.1.1. 1810 Tarihli Fransız Ceza Kanunu

Örgütlü suçlar konusunda çalışan yazarların ortak görüşüne göre bu suçların tarihi orijini 19. yüzyılın başlarında çetecilik olayının bastırılmasına duyulan gereksinime dayanır²⁰.

Bugünkü anlamıyla cürüm işlemek için örgütlenme ilk olarak 1810 tarihli Fransız Ceza Kanunu'nun 265. maddesinde düzenlenmişti. Bu hüküm oluşturulurken ikiden fazla kişinin kişilere karşı açık güç ve cebir şiddet kullanarak bir kimsenin evine girmek ve hırsızlık işlemek için bir araya gelmiş olmaları ölüm cezası ile cezalandırılacağı öngörülmüştü. Şerikler, destekçiler ve teşvik edenler de aynı ceza ile cezalandırılıyordu. 265. maddeye son şekli verilirken kişilere ve mal varlığı aleyhine eşkıya-serseri (malfattori) örgütlenmesi kamu barışına karşı suç olarak kabul edilmişti. 266. maddeye göre çetelerin organizasyonu, çeteler ve bunların liderleri arasında ilişki, suçtan ileri gelen gelirlerin hesaplanıp dağıtılması, paylaşımı için anlaşmaların bulunması halinde bu suç örgütünde hizmet yüklenenlerin, iradi olarak kasten çetelere ve onların gruplanma silah, cephane, kalacak yer, barınak, toplanacakları yer sağlayanların hapis cezası ile cezalandırılacakları öngörülmüştü. Kanunlaştırma öncesi parlamentoda çetelerin ve serserilerin toplumsal tehlikeliliği vurgulanmıştı. Ancak bilindiği üzere çetelerin orijini esasen çok eski zamanlara dayanmaktadır. Pozitif Okul tarafından ileri sürülen tez ekarte edilmiş de olsa kanun koyucular liberalleşme sonrası örgütlü-kolektif suçluluğa yönelik hassasiyet gösterdiler. Napolyon kodifikasyonunda suç örgütleri, serseriler, dilenciler bu birliklerin ahlakdışı olması nedeniyle, bu şekilde kişilere ve mal varlığına karşı suçluluğu etkili olarak önleyebilme imkânı olduğu için yaptırım altına alınmıştı. Serseri örgütlerinin sadece varlığı bile kamu düzenini ihlal ediyordu. Ancak sadece bir düşünce açıklaması, birden fazla kişi arasında hareket etmeye yönelik karar alınmış olması yeterli değildi. Olmazsa olmaz, vazgeçilemez olan unsur, çeteler arasında organizasyonun var olmasıydı. Kanununun bunun yanında aradığı diğer hususlar sadece açıklayıcı, örnekseyici olarak kabul edilmekteydi. Eşkıya-serseriler örgütlenmesi suçunun oluşması için iki şart aranıyordu: Kanunu'nun 266. maddesine göre birincisi, bu örgütün bir çete organizasyonunu gerçekleştirmesi, 265. maddesine göre

²⁰ Polis Bilimleri Dergisi, Polis Akademisi Başkanlığı, EGM Basımevi. Ankara, 2001.

ikincisi, örgütün kanunun suç olarak öngördüğü kişilere ve mal varlığı aleyhine saldırıları amaç edinmesi idi. Kanunun öngördüğü cezanın uygulanabilmesi, bu iki şartın gerçekleşmiş olmasına bağlıydı.

2.1.2. İtalya Birliği Öncesi Kanunlar

İtalyan Birliği öncesindeki kanunlar da Fransız Ceza Kanunu hükümlerinden iktibas etmişlerdi. Sardegna Kanunu'nun 1840 ve 1859 tarihli formülasyonu ile Parma Kanunu'nun 264. maddesi böyleydi. Toscano Kanunu'nun 421. maddesi farklı olarak şöyle bir hüküm öngörmekteydi: "Üç veya daha fazla kişi hırsızlık, haraç kesme, hile, dolandırıcılık suçlarını işlemek için bir birlik kurarlarsa, henüz suçu işlememiş olsalar veya icraya başlamamış olsalar da yöneticiler ve teşvik edenler üç aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Diğer üyeler ise bir aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır". Sardegna Kanunu, örgüt kavramını, çetenin organizasyonu ile ilişkilendirirken, Toscano Kanunu'nda örgütlenmenin varlığı için suç işlemek için bir birlik oluşturulmasını yeterli sayıyor (organizasyonun varlığını aramıyordu), birliği amaçlan açısından sınırlıyordu (çeteciliğin yağma, silahlı gasp gibi tipik suçlarını dışarıda tutuyordu)²¹.

2.1.3. 1889 tarihli Zanardelli Kanunu

Zanardelli Kanunu'nun 248. maddesinde düzenlenen hükme göre adliye veya kamu güveni veya kamunun selameti (bütünlüğü) veya genel adap aile düzeni aleyhine veya kişilere veya mal varlığı aleyhine suç işlemek için beş veya daha fazla kişi bir araya gelirlerse, yalnız örgütlenmeden dolayı bir yıldan beş yıla kadar cezalandırılır.

Somut olayda örgütlenmeyi oluşturan unsurların bulunup bulunmadığı hakimın takdirine bırakılmıştır.

Doktrinin bir kısmı Sigheie'nin teorisinden etkilenerken, normun suç işlemek konusunda anlaşmayı dikkate almış ve sadece manevi unsura dayanarak cezalandırmayı amaçladığını kabul ederek suç tipine önleyici fonksiyon yüklemiştir. Doktrinin diğer kısmı ise örgütlenmenin ancak suç programını gerçekleştirmeye uygun olduğunu gösteren faaliyetleri yapmış olması halinde cezalandırabileceğini ileri sürmüştür. Suçun oluşması için organizasyonun varlığını şart koşan görüşlere karşı organizasyonun varlığının gerekli olmadığını savunan görüşler ortaya konmuştur.

²¹ Vesile Sonay Daragenli Evik, Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu Doktora Tezi

İçtihatda da aynı şekilde görüş ayrılıkları ortaya çıkmıştır. Bir görüşe göre mükemmel bir organizasyona gerek yoktur, ancak üstü kapalı da olsa basit sözlü bir anlaşma yeterlidir. Diğer görüşe göre ise uygun bir süre devam eden sürekli bir organizasyonun varlığının ispat edilmesi gerekir. Bu konuda görüş ayrılıklarının bulunması, söz konusu normda suç tipinin unsurlarının belirsiz olması nedeniyledir. Bunun farkına varan kanun koyucu, (kanun) tasarı raporunda 248. maddedeki suç işlemek için örgütlenmeyi suç ortaklığı hükümlerinden ayırt eden unsurları açıklamak zorunda kalmıştır Suç ortaklığı, özel bir suç tipini veya ağırlatıcı sebebi oluşturmaz. Ancak belirti bir sayıdaki kişilerin şu veya bu suçu işlemek için değil de genel olarak bir takım suçları işlemek için adeta meslek edinirmişçesine bir araya gelmeleri, (unsurian: beş veya daha fazla kişinin bir araya gelmesi, birden fazla suç işlemek amacı olan) özel bir suç tipini oluşturur²².

2.1.4. 1930 tarihli Rocco Kanunu

1930 tarihli İtalyan Ceza Kanunu'nun 416. maddesi cürüm işlemek için örgütlenme suçunu kamu düzenine karşı suçlar arasında düzenlemiştir. Bu hükme göre üç veya daha fazla kişinin birden fazla suç işlemek için örgütlenmeleri halinde örgüte öncülük edenler veya örgütü kuranlar veya organize edenler yalnız bunun için üç yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır, örgüte yalnızca katılma fiili için ceza bir yıldan beş yıla kadar hapistir. 416. maddenin Zanardelli Kanunu'nun buna karşılık gelen 248. maddesinden farkı: örgüt üyelerinin minimum sayısının beşten üçe inmesi ve örgüt programının bütün suçlara yönelik olarak genişletilmiş olmasıdır.

Rocco Kanunu'nun bu suç tipi açısından getirdiği en önemli değişiklik, suçun oluşması için suç ayırımı yapmamasıdır. Önceki suç tanımlarında suçun oluşması, örgütlenmenin normda belirtilen cürümleri işlemek için gerçekleştirilmesi koşuluna bağlıdır. 416. madde ise suçun oluşması için, işlenecek suç tipleri açısından bir ayırım yapmamıştır. Madde gerekçesinde özetle: Kanunun temel anlayışına uygun olarak, bütün suçların devletin hukuksal sistemini oluşturma ve uygulama otoritesini ihlal ettiği dolayısıyla kamu düzenini ihlal ettiği belirtilmektedir. Diğer bir deyişle, hukuk düzeni ile kamu düzeni eş anlamda görülmektedir²³.

²² Vesile Sonay Daragenli Evik, Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu Doktora Tezi

²³ Özek Çetin, "Organize Suç", Prof. Dr. Nurullah Kunter'e Armağan, İstanbul, 1998, Aynı bası, 9.

Örgütlü suçun gelişimi açısından 416. madde, suçun unsurlarını daha da belirsizleştirerek cezalandırabilirlik sınırını geriye götürmüştür. Bu konuda iki karşıt eğilim ortaya çıkmıştır. Birincisine göre 416. madde, hazırlık hareketini cezalandıran bir hükümdür. Diğerine göre ise 416 madde, suç anlaşmasının cezalandırılmayacağı prensibine aykırı bir hükümdür. Söz konusu iki eğilim görünüşte karşıt olmakla beraber, ortak bir hususa dayanmışlardır: Bu suç tipinin suç işlemek amacı gibi kural olarak cezalandırılmayan psikolojik davranışları cezalandırdığı için anormal yapısı söz konusudur.

İçtihadı göre örgütün dayandığı suç anlaşması, örgüt üyelerinin işlemeyi amaçladıktan suçların belirsiz olmasını ve bu anlaşmanın genel ve sürekli olmasını gerektirir. Doktrinde hakim görüşe göre cürüm işlemek için örgütlenme yalnızca bir anlaşmayla oluşmaz. Amaç suçların işlenmesinden bağımsız olarak, kamu düzenini bozabilecek, sosyal alarm meydana getirebilecek nitelikte, örgütlü bir gücün, basit de olsa bir organizasyonun varlığını gerekli kılar²⁴.

İçtihadta da bugün hakim olan görüşe göre 416. maddenin başlıca iki unsuru bulunmaktadır organizasyonun varlığı ve suç programının belirsiz olması. Böylece örgütlü suç ile suç ortaklığı arasındaki fark ortaya çıkmaktadır. Hakim görüşe göre suç ortaklığında herhangi bir organizasyonun söz konusu olmadığı gibi suç programı da belirlenmiştir. Cürüm işlemek için örgütlenmenin oluştuğunu kabul için varlığı aranan organizasyonun basit olması da yeterlidir. Organizasyonun bulunması özelliği normda uygun bir şekilde tanımlanmamıştır. Ancak içtihadta ve doktrinde artık yerleşmiş bir unsurdur Anlaşma ve örgütlenme birbirinden tamamen farklı hukuki kavramlardır. Anlaşma, örgütlenmenin unsurlarından yalnızca birini oluşturmaktadır. Nitekim İtalyan kanun koyucusu da bu iki kavram arasındaki farkı dikkate alarak 304 maddede anlaşma yoluyla siyasi ittifak (conspirazione), 305. maddede ise örgütlenme yoluyla siyasi conspirazione düzenlemiştir.

Cürüm işlemek için örgütlenmenin cezalandırılma ratio legis'i, mantığı, örgüt üyeleri arasındaki sürekli bir bağ sonucu organizasyonun varlığının kamu düzenine karşı tehlike yaratmış olmasıdır. Amaç suçların işlenmesinden bağımsız olarak yalnızca böyle bir organizasyonun varlığı bile toplum açısından tehlike olarak kabul edilmiştir.

Cürüm işlemek için örgütlenme suçunun oluşması için birden fazla cürüm işlemek amacıyla örgütsel sürekli bir bağın varlığı aranır. 416. madde anlamında bir örgüt için üyeler arasında görevlerin dağıtılmış olması, araçların önceden hazırlanmış olması gerekmez. Basit de olsa minimum bir organizasyonun varlığı yeterlidir. Kanun koyucu her ne kadar, örgüt lideri, öncülük edenler, organize

²⁴ Aytaç Önder, Medyanın Gözüyle Çeteler ve Susurluk, Em ofset Matbaası, Ankara

edenlerin muhtemel olarak varlığını öngörmüşse de bunların varlığı da zorunlu değildir. Ancak İCK. 416. maddesine göre örgüte katılanlar bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılırken, öncülük edenler veya örgütü kuranlar, organize edenler ve örgüt lideri daha ağır ceza ile cezalandırılmışlardır. Örgüt üyeleri, örgüte katılan herkeştir. Örgüte öncülük edenler, örgütün kurulmasında önyak olanlar, harekete geçirenlerdir. Örgütü kuranlar, faaliyetleriyle örgütü meydana getirenlerdir. Organize edenler ise örgütün varlığını, etkinliğini ve gelişimini sağlamak için örgüt üyelerinin faaliyetlerini koordine ederler. Örgüt lideri de örgüt üyeleri üzerinde üstünlüğü ile kolektif faaliyeti tamamen veya kısmen yönetip düzenleyen kişidir. Örgüt mensupları kırlarda ve açık yollarda silahlı olarak dolaşırsa veya dokuzdan fazla sayıda ise suçun cezası ağırlaştırılmaktadır.

2.2. KARŞILAŞTIRMALI HUKUK - TÜRKİYE

2.2.1. Genel Olarak

Yakalama, tutuklama, arama, el koyma gibi geleneksel koruma tedbirlerinin ve bazı geleneksel delil elde etme yöntemlerinin ve fakat özellikle de organize bir şekilde işlenen suçların kovuşturulmasında yetersiz kalması karşısında hukuk devletleri amaca uygun yeni ilave tedbirler ve yöntemler aramaya yönelmişlerdir. Gerçekten, suçların işlenmesinde baş döndürücü bir şekilde hızla gelişen teknolojiye dayanarak yapılan suçların ortaya çıkarılıp kovuşturulmasını da önemli ölçüde zorlaştırmakta, bazı durumlarda da imkânsız kılmaktadır²⁵.

Bir hukuk devletinin bu gelişmelere seyirci kalması beklenemez. Suçlarla mücadele etmeyen veya edemeyen, onları önlemeye çalışmayan, önleyemediklerini kovuşturmayan veya kovuşturamayan devlete hukuk devleti denemez. Zira bilindiği gibi, hukuk devleti üç sütun üzerine kuruludur. Bunlardan birincisi insan haklarının gerçekleştirilmesi, ikincisi adaletin sağlanması ve nihayet üçüncüsü de hukuki güvenliğin, barışın, düzenin temin edilmesidir. O halde insan hakları ve adaletin yanında ülkesinde düzeni, hukuki güvenliğini ve barışı sağlamak her hukuk devletinin varlık sebebidir²⁶.

Organize suç olarak nitelendirilebilecek eylemlerde XXI.yy'a girerken dünyanın en önemli sorunlarından biri haline geldi²⁷. Batı ülkelerinde ve özellikle ABD'de organize suçluyu cezalandırmak ve kişileri bu gibi eylemlerden caydırmak üzere özel kanunlar meydana getirilmekte ve bazı ülkeler suçların tanımını genel ceza kanunu içerisinde yapmakta ve usul hükümlerini gene genel ceza

²⁵ Özek, Ç.; S. 204-205

²⁶ Savaş, V. -Mollamahmutoğlu, S

²⁷ Öztürk, B.; S.496-497

muhakemeleri usulü kanunlarının ilgili maddelerine yerleştirmekte veya mükerrer maddeler kullanma yolunu tutmaktadırlar.

İcralarında, çok kere terörizm suçlarından olduğu gibi, cebir, şiddet, korkutma ve yıldırma yolu tutan organize suçlarda, özellikle manevi unsur ve yönelmiş hedef, terörizmde olduğu gibi yalan amaç olarak kamu düzenini ağır bir biçimde ihlal ile asıl amaçlara ulaşma yolunu açmaktan ibaret olmayıp, haksız menfaat ve çıkar elde etmektir. Bu amaç, kadın ticaretini örgütleri için bir tekel haline getirmek, uyuşturucu madde trafiğini yönlendirmek ve böylece dünya gençliğini korkunç etkisi altına almış bir aletin yaygınlaşmasını sağlamak ve belki de hepsinden kötüsü. Bir kısım kamu görev ve hizmetlerini iğfal ederek bu gibi kanunsuzlukların içine alıp ortakları haline getirmek, rüşveti genelleştirmek, organize suç örgütlerinin kanunsuz uğraşlarının başında gelmektedir. Bazı ülkelerde bu tür örgütlerin, daha da ileri giderek siyaseti bile yönlendirmeye cüret ettikleri gözlenmektedir²⁸.

Elde ettikleri çıkarların büyüklüğü nedeniyle bazen suç örgütlerinin uğraş alanlarını parselledikleri ve birilerinin nüfuz alanlarına müdahale ettikleri, bunun sonucu olarak toplumu son derece rahatsız eden silahlı mücadelelere giriştikleri görülmektedir.

Toplumsal yönden bu derece kötü etkileri tespit edilmiş bulunan organize suçluluğa karşı devletler üç şekilde tepki göstermektedirler:

a) Maddi Ceza Hukuku alanında yeni hükümler getirmek:

Suç işlemek için teşekkül kurmak dışında, organize suç örgütünü ayrıca tanımlayarak ağır müeyyidelerle cezalandırmak, mahkûm olanlar hakkında erteleme, cezayı tedbire çevirme gibi kurumları uygulamamak, şartla salıvermeyi sıkı kayıt ve koşullara tabi kılmak ve mahkûmların cezalarını özel infaz rejimlerine göre çekmelerini, böylece cezaevinden adeta suçluluk şirketini idare etmelerim imkânsız hale getirmek.

b) Usul Hukuku alanında yeni ve istisnai hükümler getirmek:

Batılı hukukçular, organize suçlara ait delil ve emarelerinin ele geçirilmesi ve tespiti güç olmasından dolayı, etkin yeni kurum ve araçlar, yetkiler tesisi suretiyle suçla mücadelede görevli

---

²⁸ **AYTAÇ, Önder -1997 Medyanın Gözüyle Susurluk ve Çeteler. Ankara: İmge Yayınevi.**

olanlara imkânlar sağlanması gerektiğini belirtmektedirler. Almanya, İtalya ve ABD tereddütsüz olarak bu yolu tutmuştur²⁹.

Söz konusu soruşturma tedbir ve esasları savcılığa ve kolluğa verilen "iletişim dinlenmesi veya tespiti"³⁰, "gizli görevli (ajan) kullanılması"³¹, "suç işlediklerinden şüphe edilenlerin teknik araçlarla gizli olarak gözlenmeleri"³², "tanıkların korunması"³³, "suç işlediklerinden kuşku duyulanlara ilişkin resmi ve özel kayıtların ve bilgisayar içeriklerinin incelenmesi" hususundaki yetkilerden ibarettir. Bu tedbir ve usullerin, insan haklarının ve Anayasanın esaslarına aykırı olmayacak surette düzenlenmeleri gerektiği konusunda başta Almanya ve ABD olmak üzere, batılı hukukçular uyuşma halindedirler.

c) Organize suçların takip ve soruşturmasında, profesyonelleşmiş, uzmanlaşmış özel mercilerin yetkili kılınması:

Maddi Ceza Hukuku ve Usul Hukuku bakımından tesis edilecek olanak ve yetkilerin başarıyı sonuçlar verebilmesi için, sırf bu suçların fail ve delillerini tespiti hususunda uzmanlaşmış kolluk elemanlarına, savcılık teşkilatına ve gerekli kararlar almak üzere uzmanlaşmış hakimlere ihtiyaç bulunduğu kabul edilmektedir. Almanya'da Başsavcı bu hususta görevlendirilmiş ve yetkili savcı ve hakimlerin, Emniyet Müdürlükleri içerisinde yer almaları ve bu suretle gizliliğin korunabilmesi öngörülmüştür³⁴.

Çalışmamızda, organize suç açısından, bazı ülkelerin mevzuatlarını genel çizgileriyle inceledikten sonra, bu konuda ülkemiz mevzuatını değerlendireceğiz.

2.2.2. KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTA

2.2.2.1. Almanya

2.2.2.1.1- Organize Suçun Almanya'da Ortaya Çıkışı ve Bugünkü Durumu

İtalya'da toplum hayatına damgasını vuran mafya başlangıçta belli bazı ülkelerin sorunu sayıldı. Ancak globalleşmenin bir sonucu olarak, mafyada globalleşti. Özellikle Avrupa Birliği'nin kurulması ile Avrupa Kıtasında İtalya'nın dışındaki ülkelerde, başta Almanya olmak üzere mafyanın etkisi altına girdi.

²⁹ Dönmezer, Sulhi: Türkiye'de Organize Suçlulukla Mücadelenin Esasları", Galatasaray Üniversitesi

³⁰ CMK- CEZA MUHALEMESİ KANUNU. Kanun Numarası : 5271-madde 135

³¹ CMK- CEZA MUHALEMESİ KANUNU. Kanun Numarası : 5271-madde 139

³² CMK- CEZA MUHALEMESİ KANUNU. Kanun Numarası : 5271-madde 140

³³ 5726 Sayılı Tanık Koruma Kanunu

³⁴ BAŞBAKANLIK KANUNLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ; "Çıkar Amaçlı Örgüt Suçları Hakkında Kanun Tasarı ve Gerekçesi", Haziran 1995

Almanya'da organize suçluluğun en önemli görünüş biçimi illegal uyuşturucu madde ticareti oluşturmaktadır. Uyuşturucu madde ticareti ile ilgili suçların toplam suçlar içindeki yeri, 1981 yılında % 9,25 iken 1990'da % 19,2 olmuştur³⁵. Bunun yanında özellikle son yıllarda sırasıyla Doğu Avrupa ülkelerinden getirilip satılan çalıntı araba ticareti, kara para aklama fiilleri, giderek uluslar arası mafya halini alan çöp mafyasının faaliyetleri artmış ve bu gibi fiillerden elde edilen gelir çok yüksek boyutlara ulaşmış bulunmaktadır.

Demek ki, Almanya'da son yıllarda, uyuşturucu madde ticareti, kullanımı ve bu kullanma dolayısıyla meydana gelen ölümlerde büyük artış olduğu gibi, özellikle organize olmuş, iyi bir biçimde örgütlenmiş bir suçluluk biçimi de görülmeye başlanmıştır. Bu organize suçluluk, sadece uyuşturucu madde ticareti alanında değil, diğer suçluluk alanlarında da görülmektedir.

Ortaya çıkan bu terör örgütleri ve organize suçlulukla mücadele bakımından mevcut yasal düzenlemeleri yetersiz gören Almanya Kanun Koyucusu, önce ceza hukuku ve ceza yargılamasına ilişkin yeni düzenlemeler yapmış ve daha sonra ise, bazı yan ceza kanunlarında yeni düzenlemelere gitmiştir.

Terör konusundaki gelişmeler yanında, organize suçluluğun başta uyuşturucu madde ticareti olmak üzere, çeşitli şekillerde yaygınlaşması üzerine, bu alanda da yasal düzenlemelere gidilmiş ve 22.10. 1992 tarihinde yürürlüğe giren "yasadışı Uyuşturucu Madde Ticareti ve Organize Suçluluğun Diğer Görünüş Şekilleriyle Mücadele Edilmesine ilişkin Kanun" çıkarılmıştır. Bu kanunun yapılışındaki asıl amaç, organize suçluluğa karşı çeşitli kurallar ve özellikle mücadele anlamında yeni araştırma metotları olmuştur.

Günümüzde Almanya'da Organize Suçluluk ve Terörizm konusunda bağımsız bir kanun yoktur. Bu sahada yapılan düzenlemeler Alman Ceza Kanunu, Alman Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu ve ilgili yan konuları işlenmiştir.

Özet olarak söylemek gerekirse, terör ve organize suçlulukla mücadele konusunda Almanya'da yapılanları üç temel noktada toplamak mümkündür:

a) Ceza Hukuk ve Ceza Yargılaması Hukuku alanları başta olmak üzere birçok alanda yasal bazı düzenlemelere gidilmiştir.

b) Uluslar arası polis örgütleri ile çeşitli bağlantılar kurularak, birçok çalışma ortak yürütülmüş ve bunlara halen devam edilmektedir.

c) Bu suçlulukla mücadele alanında görev yapan kimselerin uzmanlaşmasına önem verilmiş ve bu alanla ilgili bütün kurumlar arasında güçlü bir koordinasyon geliştirilmiştir³⁶.

2.2.2.1.2. Ceza Hukuku Alanındaki Düzenlemeler

Bu alandaki önemli düzenlemelerden birisi, 1976 tarihli kanunla Al. CK. m:129/a'da düzenlenen terör örgütü kurma suçudur. Bu model ile, terör örgütü kurmak, böyle bir örgüte üye olmak, örgütün propagandasını yapmak ve onu desteklemek cezalandırılmaktadır. Öğretide "Anti-terör yasası" diye adlandırılan kanun ile Al. CK.'na eklenen 129 / a maddesi, Al.CK. 'nun 129.maddesinde düzenlenen suç tipine nazaran ağırlaşmış bir suç tipini içermekte olup, kişileri ve toplumu özellikle tehlikeli terör örgütlerinden korumayı amaçlamaktadır. Bu hüküm, birisi Al.CK.m.d 29'da düzenlenen suç tipini daha da genişleterek etkisini güçlendirmek ve arka plandaki kişilerle, azmettiren, teşvik eden vs. kimseleri cezalandırmak, diğer maddi ceza hukuku, ceza yargılaması hukuku ve mahkemeler teşkilatı hukuku alanındaki terör örgütleriyle daha etkili mücadele etmeye yönelik yeni düzenlemeler balonundan önemli fonksiyon görmektedir.

Yasanın 127.maddesi "silahlı çete" suç tipini tanımlamasına karşın, ayrıca 129/a da "terör örgütü"nü eş anlamda kavranmadığını göstermektedir.

Terör örgütüne katılanlar için öngörülen ceza bir yıldan on yıla kadar hapis cezasıdır. Örgüt üyelerini yöneten ve saklayanların cezasının üç yıldan az olamayacağı kabul edilmiştir. Terör örgütünün desteklenmesi veya propagandasının yapılması da suç sayılmış ve failin altı aydan üç seneye kadar hapis cezası ile cezalandırılması öngörülmüştür.

Yine Al. CK.'nun 261.maddesinde kara paranın aklanması suçu düzenlemiştir. Bu suç tipinin koruduğu hukuki karar, maddenin birinci ve ikinci fıkralarından hareketle daha önce işlenen bir suçla ihlal edilmiş olan yararlar ile ülkedeki iç hukuk düzeni olarak belirtilmektedir. Nitekim bu şekilde belirtilen korunan hukuki yarar ile paralel olarak, organize suçluluğun en yaygın aracı durumunda olan kara para aklamak Alman Hukukunda, Amerikan Hukukunda yapılan tanımdan esinlenerek "illegal kaynaklardan veya mal varlığının illegal bir biçimde kullanılmasından elde edilen sermayenin tamamı legal bir kaynaktan elde edilmiş gibi gösterilmesi" şeklinde tanımlanmaktadır. Bu amaçla kara paranın aklanmasına ilişkin olarak 30.000 markı geçen finansal işlemlerle, nakit olarak 50.000 markı geçen işlemlerde müşteri kayıtlarının bankalar ve işletmecilerce tutulması öngörülmüştür.

³⁶ ÜNVER, Y.; "Federal Almanya'da Terör ve Organize Suçluluk İle İlgili Düzenlemeler", Kuntere Armağan,

Al.CK.'na eklenen 43 / a maddesi ile yeni bir yaptırım olan "mal varlığı cezası" getirilmiştir. Buradaki yenilik, hürriyeti bağlayıcı cezaya bağlı olarak bir para cezasına da mahkûmiyetin olanaklı kılınması, bu para cezasının gün para birimi sistemine göre tespit edilmemesi ve normatif olarak bir üst sınırının olmamasıdır. Bu para cezasının azami miktarının ne kadar olabileceği, yalnızca mahkûmun mal varlığının hangi miktara ulaştığı dikkate alınarak belirlenmektedir. Genişletilmiş müsadere ile objenin iddianameye konu olan suçun işlenmesi için edinilmesi veya suç ürününü olması gerekmeyip, yasadışı eylemlerden edinilmesi yeterlidir³⁷.

Bu cezanın amacı, organize suçla çok daha etkili mücadele etmek, organize suç sayesinde elde edilen kazançların devlet uhdesine geçirilmesi suretiyle örgütün ekonomik gücünü azaltmak ve böylece, bu kazancın daha sonraki suçların işlenmesi veya organizasyonun devamı ve genişlemesi için kullanılmamasını sağlamak olarak ifade edilmiştir.

2.2.2.1.3. Ceza Yargılaması Hukuku Alanındaki Düzenlemeler

Günümüzde terör örgütleri ve organize suçlarla mücadele etmek amacıyla devlete bazı yetkiler verildiği görülmektedir. Bunlar uzun süreli aktif veya pasif bir şekilde gözleme, izleme, genişletilmiş arama yetkileri, genişletilmiş yakalama yetkisi ve özellikle bilgisayarların suç araştırmasında kullanılması gibi gizli metotlardır. Bu gibi yetkilerin yasa ile düzenlenmesi ve sınırlarının kesin çizgilerle belli edilmesi gerekir³⁸.

Bu amaçla, birçok hukuk devleti gibi düzenleniş şekli, tür ve boyutları farklılık arz etmekle birlikte, Almanya'da da, ceza yargılaması alanında bazı özel düzenlemelere gidilmiştir. Ancak burada önemle belirtilmelidir ki, bu düzenlemelerin son yıllarda yapılmış olması, bu kurum ve metotların Almanya'da daha önce kullanılmadığı anlamına gelmemektedir. Birçok ülkede zaman zaman yapıldığı gibi, yasal düzenlemelerden yoksun olarak hatta bazen tamamen hukuka aylanı şekilde uygulandığı gibi, Almanya'da da bu kurum ve metotlar uzun yıllardan beri uygulanmaya gelmiştir. Özellikle terör ve organize suç alanında yapılan düzenlemelerle, bir anlamda daha önceki uygulamanın bazı değişikliklerle birlikte yasal dayanağa yeni kavuşturulduğu söylenebilir. Bu yeni düzenlemeler kısaca şu şekildedir; A1.CMUK m. 100 a/1'e göre, bir kimsenin asli fail veya yardımcı fail olarak bu maddede yazılı fiiller icra ettiği veya icra etmeğe teşebbüs ettiğine veya herhangi bir şekilde bunları hazırladığına ilişkin belirli bir vakaya dayalı somut şüphe sebebi varsa ve olayın veya sanığın bulunduğu yerin başka türlü araştırılarak ortaya

³⁷ YÜCEL, M.T.; s.47

³⁸ İstanbul Barosu Başkanlığı ve M.Ü. Rektörlüğü; "Hukuka Aykırı Deliller", Sempozyum, İstanbul 1995, s. 134

çıkarılması imkânsız ise veya çok zor olacak ise bu kimsenin telefon görüşmelerinin polis tarafından dinlenmesine ve banda kaydedilmesine karar verilebilir. Bu önlem, herkese yönelik olmayıp, yalnızca şüpheli kimse veya şüpheli kimse ile diğer kimseler arasında bilgi taşıyan kişiler ve şüphelinin telefonunu kullandığı kişiler hakkında uygulanabilir³⁹.

Al. CMUK m. 100c-101' de düzenlenen bir ceza yargılaması önlemi ise "konutta dinleme yapılması" dır. Bu hükme göre, şüpheli bir kimsenin dinleme ve görüntüleme açısından denetim altında tutulması için teknik araçlar kullanılabilir. Bu araçlar açısından bir sınırın olduğu söylenemez. Ses veya elektronik cihazlar, video, fotoğraf makinesi ve çeşitli türde kameralar, özellikle de konutun dışından ses ve görüntü alan çeşitli cihazların uygulamada kullanıldığı görülmektedir. Buna hakim karar verir. Ancak gecikme sinde sakınca bulunan hallerde savcılıkta emir verebilir.

Al. CMK m. 103 / 1, c. 2'de "genişletilmiş arama" tarzında bir kuruma yer verilmiştir. Bu hükümde Al. CK'nun 129 a maddesine atıf yaparak bir kimsenin bu maddeyi ihlal ettiğine dair yoğun şüphe sebebi var ise, bu kimsenin yakalanması amacıyla, sanığın içinde bulunduğu tahmin edilen bir binadaki bağımsız bölümlerin aranmasına olanak tanımaktadır. Bu arama tedbirinin uygulanmasında normal arama yargılama önlemlerinden farklı olarak, kendisinden sadece şüphelenilen bir bina içindeki üçüncü şahıslara ait bağımsız bölümlerde de arama yapılabilir⁴⁰.

Başka bir yargılama önlemi, Al. CMK m.III / 1 te düzenlenen "kontrol noktaları oluşturulması" yargılama önlemidir. Bu önleminde, Al.CK. 'nun 129 a maddesinde düzenlenmiş olan terör örgütü kurma suçu veya o maddede savdan diğer suçlardan birini veyahut silahlı gasp suçunun işlendiğine dair somut vakıalara dayalı yoğunlaşmış şüpheler var ise uygulanabilir. Somut vakıalar failin yakalanması, delillerin güvence altına alınması ve olayın aydınlanması için bu tedbiri gerekli kılıyor ise kamuya açık cadde ve meydanlarda veya kamuya açık diğer yerlerde kontrol noktaları kurabilecektir. Bu kontrol noktası içinde bulunan herkes, kimliğinin tespiti ve yanındaki eşyaların aranmasına müsaade etmek zorundadır.

Başka bir önlem ise, Al. CMUK m. 163'de düzenlenen ve geçiş yarıdaları uyandıran "trol ağı metoduyla delil araştırma " ya da "çeşitli bilgisayar sistemlerindeki verilerin karşılaştırılması" diye adlandırılan metottur. Bu hükme göre, kontrol noktalarında veya sınır kapılarında kimlik tespiti, failin aydınlatılması ve failerin yakalanabilmesi için, önemli durumlara ilişkin olarak elde edilen bilgiler bilgisayarlarda toplanarak gerektiğinde kullanılabilir. Bu önlem, aşağıda açıklanacak olan "trol ağı metoduna" çok benzeyen, hatta bazen bu metotla kombine edilerek birlikte uygulanan bir önlem olmakla

³⁹ OZTÜRK, B.; s. 526 - ÜNVER, Y.; s.403

⁴⁰ s. 135 - ÜNVER, Y.; s.404,405

birlikte ona nazaran daha basit olup, çeşitli bilgisayar sistemlerinde bulunan ve fail olması muhtemel olan kişi ve ilgili verilerin karşılaştırılması suretiyle yapılır⁴¹. Başarı şansı, bilgi kayıtlarının iyi tutulmasına bunların doğru tasnif edilerek bilgisayara kaydedilmesine ve burada elde edilen bilgilerin ifade alma ve sorguda doğru ve iyi seçilmiş soru taktik ve tekniklerinde kullanılmasıyla doğrudan orantılı olan bu önlemin uygulanması, örneğin vergi dairesi, elektrik kurumu, hastane, su idaresi, öğrenci yurtları, sigorta şirketleri, trafik veya diğer bazı kamu kurumlarındaki bilgisayar sistemlerindeki verilerin karşılaştırılması suretiyle icra edilir⁴².

Yukarıdaki önleme çok benzeyen ve ALCMUK m. 98 /a'da düzenlenen "trol ağı metodu" şüpheli sayısını en aza indirmeye yönelik bilgisayar sistem analizidir. Bu metoda göre suç failinin taşıdığı belirli özelliklere sahip olduğundan zehap derecesinde şüphelenilen bireysel deliller bilgisayar aracılığıyla diğer bütün veriler ile karşılaştırılarak şüpheli olmayan kişilerden ayıklanırlar ve bunların haklarında araştırma yapılarak şüpheli ortaya çıkarılmaya çalışılır. Bu metodun uygulanabilmesi için suçun önemli bir suç olması gerekmektedir. Yasadışı uyuşturucu madde ve silah veya damgalarda sahtecilik suçları, devlet güvenliğini ilgilendiren suçlar, ammenin selameti aleyhine işlenen suçlar, vücuda, hayata, cinsel özgürlüğe veya hürriyeti aleyhine işlenen suçlar, bir çete mensubu tarafından veya organize bir şekilde işlenmiş olan suçlar önemli suç sayılmaktadır⁴³. Bu önlemin başarıyla uygulanması gelişmiş bir bilgisayar sistemini, yeterli sayıda kişilere ilişkin verilerin elde edilerek bilgisayara kaydedilmesini, somut olaya ilişkin yeterli verinin elde edilmiş olmasını ve mevcut bilgilerle iyi bir şekilde karşılaştırılmasını gerekli kılmaktadır⁴⁴. Bu metodun uygulanabilmesi için hakim kararı şarttır. Gecikmede tehlike olan hallerde savcılıkta emir verebilmektedir⁴⁵.

Al. CMUK. M. 163/e, "Gizli gözetlemeye alma" yargılama yöntemini düzenlemektedir⁴⁶. Bu metotla bireylerle hareket halindeki nesnelere esas olarak gizlice plana uygun bir şekilde gözetlenerek hareket krokisinin çıkarılması, bu suretle bireyin veya nesnenin, örneğin bir otomobilin nerelere gidip geldiği, kimlerle ilişki içinde bulunduğu tespit edilmektedir⁴⁷, önemli bir suçun işlendiğine ilişkin yeterli şüphenin varlığı halinde, bir kimsenin kimliğine ilişkin bilgiler veya taşıt aracının plaka numarası takibe alınır. Bu önleme tabi tutulan kişiler belirli kontrol noktalarından geçtikleri zaman, bu durum kaydedilir. Bir süre sonra, bu metotla elde edilen bilgiler bir araya getirilerek, o kimsenin davranış tarzları belirlenir. Bu şekilde, söz konusu kimsenin ne zaman nerede bulunduğu ve kimlerle ilişkiye girdiği tespit edilir. Belirli koşullar gerçekleştiğinde faille ilişkisi olduğundan şüphelenilen kişiler ile bunlarla ilişkiye geçmek isteyen diğer kişiler hakkında da bu araştırma metodu uygulanabilir. Bu

⁴⁰ ÜNVER, Y.; s. 406

⁴¹ ÜNVER, Y.; s. 406,407

⁴² İstanbul Barosu Başkanlığı ve M.Ü. Rektörlüğü ; "Hukuka Aykır Deliller", Sempozyum, İstanbul 1995, s. 135

⁴³ ÜNVER, Y.; s.408

⁴⁵ İstanbul Barosu Başkanlığı; "Hukuka Aykır Deliller", s. 135

⁴⁵ SÖZÜER, A.; s.269

⁴⁶ ÖZTÜRK, B.; s.529

tedbire de ancak hakim kararıyla başvurulabilmekle birlikte, gecikmesinde salanca bulunan hallerde savcılıkta böyle bir karar verebilir. Ancak, bu kararın en geç üç gün içinde hakim tarafından onaylanması gerekir.

Al. CMUK m. 110/a- 110/e'de "gizli soruşturmacı" önemi düzenlenmiştir⁴⁸. Özellikle terör eylemleri için düşünülmekle birlikte, diğer organize suç şekillerinde de uygulanan bu Önlem, belirli eylemlerden önceden haberdar olmayı ve henüz eylem gerçekleştirilmeden önce müdahale ederek onu önlemeyi hedeflemektedir. Bu önleme göre, "gizli ajan veya gizli soruşturmacı" olarak adlandırılan bir kimse, kendisine verilen geçici bir kimlik ile belirli bir organizasyona katılmakta ve o organizasyon içinde araştırma yaparak elde ettiği bilgileri polise ulaştırmaktadır. Bu kimsenin görevi, önceden elde ettiği bilgilerle, olanaklar dahilinde, o organizasyonun işlemeyi planladığı suçların önlenmesini sağlamak ve işlenen suçlar içinde delil toplamaktır⁴⁹. Bu önlemin uygulama alanı da sınırlı olup, ancak Al. CMUK. m. 110 a/l'de sayılan suçlar açısından uygulanabilir. Somut şüphe sebeplerinin varlığı ve orantılık ilkesine burada da uyulmak gerekmektedir. Bu önleme hakim onayıyla başvurulabileceği gibi, gecikmesinde salanca bulunan hallerde bu önleme başvurulup daha sonradan da onay alınabilir. Kendisine bu şekilde değiştirilmiş bir kimlik verilmiş olan memur genellikle bir polis memurudur. Gizli soruşturmacının görevini icra ederken, şüphe uyandırmamak için suç işlemeye yetkili olup olmadığı konusu ise doktrinde tartışmalıdır. Bu konuda yasada açık bir düzenleme yoktur⁵⁰.

Al. CMUK. m.68'de düzenlenen önlem ise, terör ve organize suç alanında oldukça önemli olan "tanıkların korunmasına ilişkin önlemdir. Bu yasa değişikliğinin amacı, tanıklara karşı yapılan tehditler ve oç alma gibi fiillere karşı onları daha etkili bir biçimde koruyabilmenin yasal zeminini oluşturmak olmuştur⁵¹. Bu yeni düzenlemeyle, tanığın dinlenmesi sırasında kimliği tespit edilirken ev adresi yerine iş adresini vermesi veya şayet hayata, bedene veya hürriyete yönelik bir tehlikenin olabileceği endişesi varsa, duruşmada sadece ikametgâhının veya meskeninin veya işyerinin adresini değil kimliğini de gizleyebilmesi imkânı getirilmiştir. Tanığın gerçek kimliğine ilişkin tutanaklar savcılıkta saklanacaktır⁵². Şüphesiz böyle bir kurum "savunma hakkı" açısından bazı sakıncaları beraberinde getirecektir ve Almanya'da da oldukça tartışmalıdır. Burada genellikle, tanık ve yakınlarının hayat, sağlık, mal varlığına ilişkin hakları ve özgürlüğü ile savunma hakkı arasında uygun bir dengenin kurulması gerektiği

⁴⁷ SÖZÜER, A.; s. 269

⁴⁸ ÜNVER, Y.; s. 412

⁴⁹ ÖZTÜRK, B.; s.509

⁵³ ÜNVER, Y.; s. 413

⁵¹ ÖZTÜRK, B.;s. 531

savunulmaktadır. Ancak, bu yasal düzenlemeler dahi bugün yetersiz bulunmakta ve tanıkların daha geniş kapsamda korunması için çalışmalar yapılmaktadır⁵³.

Almanya'da yeni yapılan düzenlemelerden birisi de, terör eylemlerine ilişkin sahip olduğu bilgileri yetkili makamlara vererek bu suçların aydınlatılmasına veya önlenmesine yardımcı olan kişilerin, iştirak halinde işlenen ve tamamen adam öldürme suçlarında cezaların hafifletilmesi ve diğer suçların varlığı halinde ise herhangi bir ceza verilmemesi şeklinde olan ve "kamu tanığı" olarak isimlendirilen bir tanıklık kurumudur. Aslında temel ilke kamu davasının mecburiliğidir. Ancak kanun koyucu bu prensibe organize suçla mücadele etmek için, üç yerde istisna getirmiştir;

- a) Uyuşturucu maddeler kanununun ihlali halinde,
- b) Terörle mücadele alanında,
- c) Kara para aklama suçunda,

Kanunun hedefi, asıl olarak ileride işlenecek terör suçlarını önleyerek, işlenmeye başlanılan suçların önceden aydınlatılmasını kolaylaştırmak ve aynı zamanda bir terör örgütünün üyelerinin birbirlerine karşı güvenlerini zayıflatarak çözmek amacı güdülmektedir.

AL.CMUK.m.138/a - 138/d maddeleri ile belirli nedenlerin varlığı halinde müdafinin belirli bir yargılamada görev yapması yasaklanmakta, o yargılama ile sınırlı olarak görevini yapması engellenebilmektedir. Örneğin; dava konusu eyleme katılmış olduğu veya hürriyeti tahdit edilmiş sanıkla ilişki kurmak hakkını kötüye kullanarak suç işlediği ya da bu şekilde bir infaz kurumunun güvenliğini tehlikeye düşürdüğü veyahut sanık mahkum edilirse suçtan yarar sağlama veya yataklık etme olarak değerlendirilebilecek bir davranışta bulunduğu konusunda kuvvetli şüphe olan veya hakkında son soruşturma açılmasına yetecek kadar kuvvetli şüphe bulunan müdafii, yargılamaya katılmaktan yasaklanabilir⁵⁴.

2.2.2.1.4. Almanya'da Uyuşturucu Maddelerle İlgili Düzenleme

Sert ve yumuşak uyuşturucu maddeler arasında bir ayrım yapılmamıştır. 1982'de çıkarılan bir yasa ile uyuşturucu madde bağımlılarına hapiste yatma yerine terapiye gitme alternatifi tanınmış, 1988'de çıkardan başka bir yasa ile de kullanmayı suç olmaktan çıkararak, bulundurmaya suç olarak kabul etmiştir. Bu suçun cezası ise bir yıldan dört yıla kadar haptir⁵⁵.

Uyuşturucuların kanuna aykırı üretiminde temel suç m. 29 / l'e göre 4 yıla kadar hapis veya para cezasıdır. Kanuna karşı üretimin çok şiddetli durumları, yani ticari esasla üretimde bir yıldan on beş yıla

⁵³TELLENBACH, S.; "Örgütü Ele Veren Tanıklığın Düzenlenmesi", *Yargıtay Dergisi*, C=22, 1996, s.289,290 - ÜNVER, Y.; s. 414,415

⁵⁴ ÜNVER, Y.; s. 417-419

⁵⁴ ERGÜL, E. ; "AT Ülkeleri Hukuklarında Uyuşturucu Madde Suçları" *İstanbul Barosu Dergisi*, C.70, s.

kadar haptir, (m. 29 / 3) Ancak mahkemeler ilk suç işlemede kişisel kullanıma yönelik ufak miktarda uyuşturucu madde bulundurmayı cezalandırmayabilir. "Ufak miktar" kavramı mahkemenin takdirine aittir.

Organize üretim (çete üyeleri) iki yıldan on beş yıla kadar (m.30 / 1), daha az şiddetli durumlarda üç aydan beş yıla kadar haptir (m. 30 / 2)".

2.2.2.2. İtalya

2.2.2.2.1. Genel Olarak

İtalya organize suçun bütün siyasal ve ekonomik sistemi önemli ölçülerde etkilediği ülkelerden biridir. Bu nedenledir ki İtalya organize suçla mücadeleyi yalnızca kovuşturma makamları yoluyla değil, bütün toplum kesimlerince yürütmek çabasıdadır ve otuz yıldır yoğun olara sürdürmektedir. Ancak kanun koyucu organize suçtan neyin anlaşılması gerektiğine ilişkin açık bir hüküm getirmemiştir⁵⁶.

Organize suçlularca gerçekleştirilen hukuka aykırı faaliyetler bütün hukuk sistemlerinde genel suç tiplerine girer ve organize suç işlemek için örgütlenme, özel bir suç tipi haline getirilmemiştir. Bu açıdan ele alındığında ise İtalyan sistemi yalnızca özel müeyyide araçları ve özel araştırma metotları öngörmez, örgütlü suç modellerine başvurarak suç organizasyonuna katılmayı bağımsız şekilde cezalandırır⁵⁷.

Bu ülkede organize suçla mücadele bakımından, hem suç kovuşturma örgütlerinin yeniden organize edilmesi hem de bunlar arasında daha iyi bir eş güdümün gerçekleştirilmesi yoluna gidilmiştir⁵⁸.

Organize suça karşı İtalyan Mevzuatının gelişiminin iki unsur tarafından belirlendiği söylenebilir;

a) Bir yanda, özünde "sembolik" olan bir yasal düzenlemeden kademe kademe, aksine etkinliği hedefleyen yasal bir düzenlemeye geçilmiştir. "Sembolik" deyimini ile sadece veya daha çok, özellikle tesadüfi ve masum kurbanlara da yönelebilen cinayetler olmak üzere, organize suçun ağır zararlarının yarattığı sosyal kaygıyı yatıştırmak yönünde hızlı ve hissedilir bir tepkiyi göstermeye çalışan normlar kastedilmektedir.

⁵⁵ DİNÇKOL, A.; s. 126 - ERGÜL, E.; «AT Ülkelerinde Uyuşturucu Madde Suçları», s. 457

⁵⁶ SÖZÜER, A.; s. 265 - DAREGENÜ, V.S.; s.5

⁵⁷ DAREGENÜ, V.S.; s. 4

b) Öte yandan, daha çok son yıllarda ve belirgin bir biçimde, organize suç ile mücadelede daha etkili sonuçlar alınmasını sağlamak için, birbirine sıkı sıkıya bağlı çok sayıda normun devreye sokulduğu görülmektedir. Yani artık kanun koyucu sadece maddi ceza hukukuna değil, aynı zamanda ceza yargılaması hukuku, cezaevleri düzeni kuralları ve hatta idare hukuku ile ilgili yollara başvurmuştur⁵⁹. Anayasada da buna bağlı bazı değişiklikler (İtalyan Anayasasınının 68. Ve 96.maddeleri ile milletvekillerinin dokunulmazlıklarının kaldırılmadan yargılanabilmesi -Başbakan ve Bakanların- genel mahkemelerde yargılanabilme imkânı) getirilmiştir.

2.2.2.2. İtalyan Ceza Hukuku ve Ceza Yargılaması Alanlarındaki Düzenlemeler

İtalya'da organize suç ile mücadele etmek için önceden çıkan kanunlara ilave olarak, 1991 yılında "Organize Suçluluğa Karşı Mücadelede Enformasyon ve Kovuşturma Alanlarında Acil Önlemlerin Koordinasyonu Hakkında Kanun" ile 1992 yılında "Organize Suçluluk Çerçevesinde İşlenen Fiillerin Araştırılması ve Yargılanmasının Koordinesi Hakkında Kanun" yürürlüğe konulmuştur.

Bu kanunlarla genel olarak, polisin araştırma yetkileri genişletilmiş, polise gizli araştırmacı kullanma, teknik araçlarla gizli dinleme, haberleşmenin kontrolü konularında yeni yetkiler tanınmış, bu arada "kara para aklama" gibi yeni suç tipleri oluşturulmuştur.

Ceza Usul Kanununun 5 1 / 3 maddesinde hangi suçların organize suç olduğunu gösterir dar bir liste vardır. 407 / 2 a maddesinde ise daha geniş bir liste bulunmaktadır. Buna göre, genel olarak, terörizm ve demokratik düzeni yıkmak amacıyla işlenen suçlar ile mafya suçları hukuki isimlerinden bağımsız olarak organize suçun görünümüleri olduğu söylenebilir.

Ceza Kanununa son zamanlarda eklenen kara paranın aklanması ekonomik faaliyetlerde suçlardan elde edilen para ve yararların kullanılması cebir, şiddet, tehditle hukuka aykırı rekabet uyuşturucu madde üretimi ve kaçakçılığı, adam öldürme, yağma, adam kaldırma gibi bazı klasik suç tipleri de organize suç kategorisine girmektedir.

1930 tarihli Rocco Kanununun orijinal şeklinde, organize suça ilişkin özel suç tipleri bulunmamaktaydı. Bu kanunun 416.maddesi herhangi bir suç örgütünü kapsayacak kadar geniş ve belirsiz bir kavram getirdiğinden organize suç olarak kabul edilen hukuka aykırı faaliyetleri cezalandıramamaktaydı.

1982'de 646 sayılı mal varlıksal önleme tedbirleri ve yasaların bütünleştirilmesi ve parlamentoda mafya olayı üzerine bir komisyon kurulması yasasıyla ceza kanununa "mafya tipi örgütlenme suçu" eklendi.

---

⁵⁸ SÖZÜER, A.; s. 265

İtalyan Ceza Kanununda " Mafya tipi örgütlenme", üyelerinin birden fazla cürüm işlemek, doğrudan ve dolaylı olarak ekonomik faaliyetlerin yetki, izin, ihale, kamu hizmetlerinin kontrol veya yönetimini elde etmek veya kendisi veya başkaları için haksız kazanç veya yarar sağlamak veya seçim serbestini önlemek veya seçimler dolayısıyla kendisi veya başkaları için oy sağlamak amacıyla örgütsel bağın yıldırma gücünden, kendisine tabi kılma ve gizli işbirliği durumundan yararlanan örgüt olarak tanımlanmaktadır.

"Mafya tipi örgütlenme" için üç özel unsurun bulunması gerekir. Bunlar; yıldırma gücü, kendisine tabi kılma ve gizli işbirliğidir. Yıldırma gücüyle üyeler ve üçüncü kişiler tabi kılınır ve sadakat sağlanır.

Kısaca "mafya tipi örgütlenme" amaçlardakinden çok araçlardaki yasadışılık üzerine kurulmuştur. Suç işlemek için örgütlenmeden amaç ve metot yönünden ayrılır. Esasında "mafya tipi örgütlenme" ile hiç bilinmeyen bir suç tipi getirilmiş değildir. İtalyan Yargıtay'ına göre suç işlemek için örgütlenmenin özel bir şeklidir.

2.2.2.2.3. İtalya'da Organize Suça Karşı Öngörülen Diğer Düzenlemeler

İtalya'da organize suçluluğa karşı köklü tedbirler alınmıştır. Başlıcalar şunlardır:

- Görevli hakim veya savcının bilinmesini zorlaştırmak için, her kentte soruşturma hakimlerinden oluşturulan her grubun başında "soruşturma müşaviri" diye adlandırılan bir Baş Hakim bulunmakta; mafya tehdidi beklenen dosya bu hakime tevdi edilmekte ve bu hakim tarafından belirlenen özel görevler soruşturma hakimleri arasında paylaşılmakta; ve her hakimın 20 kadar sanığı sorgulaması talimatı verilmektedir. C. Savcıları arasında da benzer bir havuz oluşturularak soruşturma sorumluluğunu genişletme yoluna gidilmektedir. Bu yöntem ile hedef İrişinin belirlenmesi güçleşmektedir.

- İlk soruşturmadaki bu sürecin bir benzeri yargılama evresinde yaşanmaktadır. Ağır Ceza Mahkemesi iki hakim ve alt jüri üyesinden oluşmakta iken; ilaveten iki hakim ile altı jüri üyesi yedek heyet olarak duruşmalarda hazır bulunmak zorundadır. Bu suretle, mahkeme heyetinden biri yaralandığı veya duruşmayı terk etmek zorunda kaldığında yedek heyetten biri ile duruşmaya devam edilmektedir.

- Özel olarak seçilmiş kolluk görevlileri, adli polis sıfatıyla soruşturmanın yürütülmesinde hakimlerle birlikte çalışmakta; hakimler ile savcıların koruma görevlerini de üstlenmektedir.

- Savcılar ve hakimler meslektaşlarından birine vaki saldırı üzerine ciddiyetle eğilerek, failin bulunması için kollukla birlikte yoğun çaba göstermektedir.

- Konunun önemini göz önüne alınarak meslektaşlar arasında bilgi alış verişi yapmak ve karşılıklı desteği geliştirmek üzere bölgesel ve ulusal düzeyde hakimler ve savcılar toplantılar düzenlemektedir.

- Pişmanlık duyanlar ile ilgili olarak, organize suçluluk ile mücadelede, mutlaka ahlaki bir yan anlamı bulunmayıp daha çok, sadece suç organizasyonundan ayrılmadan, yetkili mercilere yapılan beyan yolu ile işbirliğinden, suçun sonuçlarının ortadan kaldırılmasına kadar uzanan ve tek tek yasada belirlenen farklı öneme sahip davranışları ifade eder. Kanun koyucu gitgide, soruşturma işbirliğini yani pişmanlık getirenin yetkili mercilere, birleşme tarafından işlenmiş suç veya suçların diğer şeriklerini söylemesini ifade eden pişmanlık kurumuna öncelik tanımaya açık bir biçimde yönelmektedir.

"Pişmanlık duyma" sayesinde elde edilebilecek "ödül" hem pişmanlık getirenin işlediği suça ve hem de pişmanlık getirmenin niteliğine göre değişmektedir. Böylelikle, cezanın hafiflemesi hatta hiç cezalandırılmama gibi bir yarardan, ilgilinin mahkûmiyet sırasında (örneğin tecil gibi) veya infaz esnasında (şartlı tahliye gibi) elde edilebileceği bir yarara kadar genişleyen menfaatler söz konusu olabilmektedir.

2.2.2.2.4. İtalya'da Uyuşturucu Maddelerle İlgili Düzenleme

Yürürlükteki mevzuatın kaynağı, 22 Aralık 1975 tarih ve 685 sayılı yasadır. Yumuşak (esrar) ve sert uyuşturucu maddeler arasında bir ayrım vardır. Uyuşturucu madde kullanma suç değildir.

Liste II veya IV'te sınıflandırılmış uyuşturucu maddelerin kanuna aykırı üretimi ("yumuşak" uyuşturucular) (m.71) durumunda 2 yıldan 6 yıla kadar hapis ve 4.000.000-100.000.000 liralık para cezası verilmektedir.

Liste I veya III'de gösterilmiş uyuşturucuların kanuna aykırı üretimi "Sert Uyuşturucular" (m.71) durumunda ise 4 ile 15 yıl hapis ve 6.000.000 ile 200.000.000 liralık para cezası öngörülmektedir.

2.2.2.3. ABD

2.2.2.3.1. Genel Olarak

Bu ülkede organize suçun en önemli biçimi, bütün ülkede örgütlenmiş biçimde faaliyet gösteren ve İtalyan asıllardan oluşan ailelerdir. Son yüzyılda İtalya'dan ABD'ye olan göçler nedeniyle, İtalyan kriminal örgütler ABD'de büyük şehirlerdeki otonom gruplarla birleşerek, illegal iş dünyasında hakimiyet kurmuşlardır.

LCN aileleri sıkı bir hiyerarşi içinde örgütlenmiş olup, bütün üyelerin dışı karşı susma yükümlülüğü vardır. Bu örgütlerden, muhbir veya tanıklık yapan kişi bulmak çok az sayıda mümkün olabilmektedir.

Bunun yanında ABD'de diğer önemli organize suç örgütleri, İtalyan Camorra grupları, Sicilya mafyası, Japon Yakuza, Çinli Triads ve Tongs örgütleridir. Yine son yıllarda özellikle uyuşturucu madde

kaçakçılığı alanında faaliyet gösteren Meksikalıların oluşturduğu kartel ile çeşitli etnik kökenlere göre örgütlenmiş suç gruplarını da bu alanda saymak gerekir.

2.2.2.3.2. ABD'de Organize Suçlarla İlgili Düzenlemeler

Amerika'da organize suçun çok yönlü ortaya çıkış biçimleri ve çeşitli faaliyet alanlarında varlık göstermesi nedeniyle, yasalarda organize suç hakkında bir tanım verilmekten ziyade, bu konuyla ilgili suçların bir katalogu yapılmaktadır.

80'li yıllardan itibaren ABD polis makamları, LCN'lere karşı bütün örgütleri kapsar biçimde araştırma ve kovuşturmayaya geçmişler, bunda da önemli ölçüde başarı sağlamışlardır. Bu başarının ilk nedenleri; kovuşturma metodlarında yapılan yeni değişiklikler olmuştur. Diğer nedenleri ise, 70'ü yularda polis tek tek failler üzerinde kovuşturmalarını yoğunlaştırırken, 80'li yıllarda bütün organizasyona karşı sürekli araştırma ve kovuşturmalar yapılmıştır.

Diğer yandan gizli dinleme, gözeteme, filme alma, tanık koruma programı, gizli ajan, itirafçı tanık gibi metodların etkili biçimde kullanılmasını, organize, suçla mücadeledeki başarı oranını artırıcı önemli tedbirler olduğu kabul edilmektedir.⁶⁰ örneğin; Başkan Reagan'a yapılan başarısız suikast girişiminden sonra, devlet başkanları ve başka önemli kamu görevlileri için riskli görülen kişiler FBI'nın bilgisayar sistemine kaydedilmiştir. Bu kaydedilen kimselerden biri kontrol noktalarının birinden geçtiği tespit olunduğunda, durum derhal başkam ve önemli kamu görevlilerini korumakla görevli bulunan polis dairesine bildirilmektedir. Anılan bilgisayara bugüne kadar 28 kişi kayıt edilmiştir⁶¹.

ABD'deki bütün tedbirler ve uygulamaların ön gördüğü çeşitli kanunlar çıkarılmış ve yeni bazı kurumlar oluşturulmuştur. Örneğin; 1990 yılında kara para aklamayla mücadele için "Financial Crimes Enfocement Notwork des US Treasura Departman = FÎNCEN" kurulmuştur. Bu örgüte belirli finans ve ticari kuruluşlar 10.000 Dolar üzerindeki para transferlerini bildirmek durumundadır⁶².

Yine 1982 yılından itibaren ABD'de başarılı bir şekilde uygulanmakta olan RICO (Racketeer Influenced and Corrupt Organisations Statute) "işletme" yasası belirli yasa dışı faaliyetlerle bir suçlu grubuna katılımı açıkça yasaklamaktadır. İşletme, hukuki bir varlık gösterebileceği gibi ilişki içinde olan bir grup kişide olabilir. Bu bağlamda savcılıkça ulusal ve uluslararası düzeyde işlenmiş suçlara el konulabilmekte; tek bir duruşmada suçlu örgütün doğrudan ve dolaylı tüm suçlu faaliyetleri ile destek gördükleri danışmanları ve destek verenleri yargılanıp mahkûm edilebilmektedir.

⁶⁰ SÖZÜER, A.; s. 267,268

⁶¹ ÖZTÜRK, B.; s.529

⁶² SÖZÜER, A.;s.268

RICO yasasına göre mahkûmiyet için gerekli ön şartlar şunlardır:

a) Suç işletmesinin varlığı,

b) Sanığın işletmece çalıştırıldığı veya ilişkide olduğu,

c) Sanığın bu suç örgütü ile ilişkili olarak en az iki suç işlemiş olması,

d) Bu suçları işlerken sanığın işletmenin işlerine katılması veya onları yönetmesidir.

Yasada öngörülen iki koşul gerçekleştiğinde suç örgütünün saptanmış tüm üyeleri, yardımcıları ve koruyucuları mahkum edilebilmektedir.

Bu konudaki ceza yaptırımları ise;

a) Suç örgütünün mağdurlara verdiği zararın üç katı olarak tazmini,

b) Suç örgütü ve üyelerinin elde ettiği geri kalan tüm nemaların müsaderesi,

c) Organize suçlular için 25 yıla kadar hürriyeti bağlayıcı ceza verilmesidir.

ABD'de organize suçlarla mücadelede uygulanan yöntemlerden bazıları ise şunlardır;

- Emniyet güçleri öncelikle, organize suç faaliyetlerine sızmaya çalışır. Bunun için gizli muhbir kullanılır. Bu muhbirlerin çoğu suçlulardır. Ayrıca sızma için ajanlar, sivil polisler kullanılır. Ancak bunların dezavantajı örgütün düşük düzeylerine girebilmelerine karşın, yüksek düzeylere girememeleridir. Bu nedenle etkinlikleri sınırlıdır. Ajanlardan ve muhbirlerden bilgi aldıktan sonra uygulanan ikinci aşama, elektronik dinleme yöntemidir. Yargıçtan 30 gün süre ile dinleme aygıtı koymak için yetki alındıktan sonra suç örgütündeki orta veya yüksek pozisyonda birisi aleyhinde, dinleme aygıtları kanalıyla bilgi toplanır. Daha sonra bu bilgiler sayesinde, bu kişiye, "elimizde şu kanıtlar var, bizimle işbirliği yapmazsan ömür boyu hapse atılırsın" denir. Böylece normalde hapse girecek sanık, bir muhbir olur. Geri gönderilir, üzerine mikrofon yerleştirilir, telefon konuşmalarının kaydedilmesine izin verir, örgütteki daha yüksek düzey kişilerle konuşur. Böylece devlet kanıt toplar ve işbirliği yapan muhbir mahkemede onlar aleyhine ifade verir. Dava sonuçlandıktan ve suçlular hüküm giydikten sonra muhbire tanık koruma programı uygulanır. Bu programdan aile üyeleri ile yalanlan da yararlandırılmaktadır. Fiziki koruma dışında, yeni bir kimlik, geçici bir mesken, ev ve şahsi eşyasının yeni bir yere taşınması, geçimi için ödeme yapılması, iş bulması için yardımcı olunması ve tanığa kendi kendine yeterli olması için gerekli diğer hizmetleri sunmakta yer almaktadır.

- Organize suçlarla mücadele etmenin başka bir yöntemi ise, organize suç elemanlarının suç işleyerek iktisap ettiği mülklerine el koymak, yani müsadere etmektir. Bu müsadere, yasa dışı yollardan elde edilen paranın legal bir yatırıma dönüştürülmesi halinde dahi mümkündür. ABD hükümeti el

koyduğu mülkleri ve kazançları, daha sonra eyalet ve yerel emniyet teşkilatları ile paylaşır. Buna eşit oranda paylaşım adı verilir. Polis bu paralarla yeni donanımlar, örneğin kurşungeçirmez yelekler vs. alarak güçlü duruma gelir. Bu yöntemle ABD'de özellikle de New York'ta mafya önemli ölçüde zayıflamıştır. Örneğin New York'taki mafya şefi John Gatty, ancak üç kere yargılandıktan sonra hüküm giymiştir. Çünkü ilk iki davada jüri üyelerine para yedirdiği için beraat etmişti, şimdi hapsedir.

- Yerine başka biri geçecektir. Fakat organize suçların faaliyetlerine devam etmesi çok pahalıya mal olmaktadır.

2.2.2.3.3. ABD'de Uyuşturucu Maddelerle İlgili Düzenleme

ABD uyuşturucu madde ile başı en çok ağrıyan ülkedir. Çünkü en büyük uyuşturucu pazarı konumundadır. Bu nedenle dünyadaki organize suç şebekeleri ABD'ne büyük çapta uyuşturucu madde sokarak, bu büyük pastadan pay almaya çalışmaktadır. Ancak aynı zamanda ABD uyuşturucu ile mücadelede öncü ülke konumundadır.

ABD'nin uyuşturucu ile mücadele teşkilatı DEA (Drug Enforcement Agency) dir. ABD, dünya uyuşturucu üretim, dağıtım bölgelerinde DEA'nın ajanları vasıtasıyla yerel hükümetlerle işbirliği yaparak yasa dışı üretim bölgelerini yok etmek için büyük bir savaş vermektedir. Uyuşturucu tarlalarında başka gelir getirecek ürünlerin yetiştirilmesini sağlamak için tarımsal destek dahi vermektedir.

ABD hükümeti 1970 yılında CSA (Controlled Substances Act) adlı kontrole tabi maddeler kanununu çıkartarak BM 1961 TEK sözleşmesinin gereğini yerine getirmiştir. Bu kanun, 1961 sözleşmesinin geliştirilmiş, genişletilmiş halidir. CSA, kontrole tabi maddeleri 5 cetvel ile belirtmiştir. Maddelerin kontrol ve denetiminde temel yetkili kuruluş DEA'dır. Cetvellerde değişiklik yapma yetkisine sahip tek kuruluş yine DEA'dır. Cetvellerin sınıflandırılmasında; 1 no'lu cetvel en tehlikeli maddeleri 5 no'lu cetvel ise en az tehlikeli maddeleri içermektedir⁶³.

2.2.2.4. DİĞERLERİ

2.2.2.4.1. Fransa

Yürürlükteki mevzuatın kaynağı, değişik 31 Aralık 1970 tarihli kanundur. Sert ve yumuşak uyuşturucu maddeler arasında bir ayırım yoktur. Ancak, uyuşturucu madde ticareti ile uğraşanlar ile kullananlar arasında bir ayırım vardır. Uyuşturucu maddeleri imal edenler, nakledenler, ithal ve ihraç edenler, satanlar ve alanlar, yani bu maddelerin ticareti ile uğraşanlar 2 yıldan 10 yıla kadar hapis ve 5.000 franka kadar para cezası ile cezalandırılmaktadırlar. Ceza bazı durumlarda 10 yıldan 20 yıla kadar artmaktadır.

⁶² YÜCEL, M.T.;s.4S-54

Bununla birlikte uyuşturucu maddeleri kullananlara da 500 frankdan 5.000 franka kadar para cezası 2 aydan 1 yıla kadar hapis cezası verilmektedir. Ancak uyuşturucu bağımlısı kişi tıbbi tedavi olmayı kabul ederse ceza kovuşturması yapılmamaktadır.

Fransız kanunu iştiraki ayrıca ele almakta ve uyuşturucu madde ticareti ile uğraşmak için cemiyet kurulmasını müstakil suç saymaktadır.

Eğer bir şahsın üzerinde kullanılacak kadar uyuşturucu madde bulunursa uyuşturucu madde bulundurulmadan kullanılmayacağı düşüncesi ile bu fiili cezalandırmamaktadır. Eğer bulunan miktar kullanım için gerekli miktardan çok ise bu durum ticaret maksadı ve bulundurma olarak kabul edilip cezalandırmaktadır.

Mart 1994 tarihinde yürürlüğe giren, "Yeni Fransız Ceza Kanunu" "Terörizm" başlığını taşıyan bir bölümü de içermektedir. Bölüm, terör kavramına, terör eyleminin niteliğine, örgütlenmeye ilişkin ayrıntılı kuralları içermektedir.

Yeni Fransız Ceza Kanununun 421/1, 421/2. Maddeleri, "kişisel veya toplu harekete bağlı olarak, kamu düzeninde korku veya ciddi kargaşa yaratmak amacıyla işlenmiş" olması koşuluyla, sıralanan eylemleri "terör eylemi" niteliğinde saymaktadır.

Bu tanım, salt failin saikine göre yapılmış değildir. Failin saiki, işlenen eylemin nitelendirilmesi açısından önem taşımaktadır. Diğer bir deyişle, failin saiki, eylemin siyasal şiddet niteliğinde olup olmadığının saptanması açısından değerlendirme ölçütüdür. Terör eylemlerinin salt "saik" ölçütlere göre saptanmaması, hem birey için güvencedir, hem de hukuksal açıdan yerindedir.

Fransa'da organize suçların ortaya çıkarılmasında uygulanan "şüpheli sayısını en aza indirmeye yönelik bilgisayar sistem analizi" metoduna ilişkin yasal düzenleme mevcut olduğu halde (Loin 78-17 özellikle m. 19/5) uygulanmamaktadır. Ancak "çeşitli bilgisayar sistemlerindeki verilerin karşılaştırılması" metodunun ise uygulaması bulunmaktadır.

2.2.2.4.2. İngiltere

İngiltere'de organize suç bakımından, terörizm, uyuşturucu madde ticareti, organize dolandırıcılık, sahtecilik, sanat eseri ve antika hırsızlığı, silah kaçakçılığı, kara para aklama, pornografi suçları dikkati çekmektedir.

Yürürlükteki mevzuatın kaynakları, 1971 tarihli "misuse of drugs act", 1973 tarihli "misuse of drugs regulation" ve 1977 tarihli "misuse of drugs order" yasalarıdır. Üçüncü sınıf uyuşturucu madde arasında bir ayırım yapılmıştır.

Bunlar:

A Sınıfı: Sert uyuşturucu maddeler (eroin, kokain, LSD vs.).

B Sınıfı: Esrar, barbitüratlar, amfetemininler.

C Sınıfı: Daha az tehlikeli diğer maddeler.

Sadece afyon ve türevlerini kullanmak hapis ve/veya ağır para cezası ile cezalandırılmaktadır. Diğer uyuşturucu maddelerin kullanımı suç sayılmamıştır. Kullanma amacıyla uyuşturucu madde bulundurmanın cezası, A sınıfındaki uyuşturucu maddeler için 7, B sınıfındakiler için 5, C sınıfındakiler için 2 yıla kadar haptir. Uygulamada, kullanma amacıyla esrar bulundurma sadece ağır para cezası ile cezalandırılmaktadır. Uyuşturucu kullanan için tedavi mecburiyeti yoktur.

Uyuşturucu madde temin suçlarında öngörülen cezalar ise, A sınıfına giren bir uyuşturucunun kanuna aykırı üretiminde ömür boyu, B sınıfında 14 yıl, C sınıfında ise 5 yıl haptir.

İngiltere'de sanıklara mahkeme öncesi gönderilen kanıtlara ilişkin beyanlarda tanıkların yalnızca isimlerine yer verilerek adres gösterilmesi terk edilmiştir. Önemli davalarda risk alabileceği düşünülen tanıklar bakımından, ise hakimin izni ile mahkemenin belirli kısımlarından görülmesini engelleyen bir perde arasından ifadesine başvurulmaktadır.

Bu ülkede, "şüpheli sayısını en aza indirmeye yönelik bilgisayar sistem analizi" metodu ile "uzun süreli gözetleme" metodu uygulamakta, ancak "çeşitli bilgisayar sistemlerindeki verilerin karşılaştırılması" metodu uygulanmamaktadır⁶⁴.

Ayrıca, organize suç ile mücadele bakımından, İngiliz risksin yeniden yapılanmasına gidilmiş ve diğer ülkelerin polis teşkilatları ve birlikte çalışma yapma imkânları geliştirilmiştir. Bu nedenle özel polis birlikleri oluşturulmuş ve polis örgütünün iyi bir biçimde koordinesine gidilmiştir. Özellikle istihbaratın merkezileştirilmesi ve iyileştirilmesi için (National Criminol Intelligenc Unit =NCIU) adı altında oluşturulan birim, terörizm, uyuşturucu suçları, ekonomik suçlar vs. balonundan önemli olabilecek bütün bilgileri toplamaktadır⁶⁵.

⁶³ ERGÜL, E.; "AT Ülkeleri Hukuklarında Uyuşturucu madde Suçları", s.459 - DİNÇKOLA; s. 127 - YÜCEL, M.T.; s.54

⁶⁴ ÖZEK, Ç.; s.503-530 SÖZÜER, A.; s.264

2.2.2.4.3. Hollanda

Yürürlükteki mevzuatın kaynağı, 23 Haziran 1976 tarihli yasayla değişikliğe uğramış, 12 Mayıs 1928 tarihli afyon hakkındaki kanundur. Esrar ile diğer uyuşturucu maddeler arasında bir ayırım gözetilmiştir. Uyuşturucu kullanmak suç değildir. Kullanma amacıyla bulundurulmuş yumuşak uyuşturucu madde miktarı 30 gramdan az ise, ceza 1 aya kadar hapis ve/veya 500 florine kadar ağır para cezası, 30 gramdan fazla ise, 1 yıla kadar hapis ya da 500 florin para cezasıdır. Uygulamada en sık başvurulan çare, bir yardım ya da tedaviyi kabul etmeye teşvik etmek, kovuşturma halinde ise, genel olarak en çok ufak bir para cezasına çarptırmaktır. Kullanma amacıyla sert uyuşturucu maddeleri bulundurmanın cezası ise 1 yıla kadar hapis ve/veya 20.000 florine kadar ağır para cezasıdır. Temin suçlarının cezası yumuşak uyuşturucu maddeler için 4 yıla, sert uyuşturucular için ise 12 yıla kadar haptir. Kullanıcılar için tedavi mecburiyeti vardır⁶⁶.

Hollanda merkezi suç polisi istihbarat birimine göre (Centrale Informadienst = CRI) bu ülkede 600 aktif organize suç ile mücadelede çeşitli projeler geliştirilmiş ve bunların bazıları kanunlaştırılmıştır. Örneğin; Hollanda Ceza Kanununun 140. maddesi suç çeteleri ve terör gruplarıyla mücadeleyi kolaylaştıracak biçimde değiştirilmiştir⁶⁷.

Yine, "şüpheli sayışım en aza indirmeye yönelik bilgisayar sistem analizi" ile "çeşitli bilgisayar sistemlerindeki verilerin kararlaştırılması" tedbirleri kombine edilerek birlikte uygulanmaktadır.

Hollanda'da ayrıca, özel observation timleri oluşturmuştur. Bu timler, özellikle 70'li yıllarda kurulmaya başlanmıştır. Her tim 15 ile 20 uzman polisten oluşmaktadır. Son derece iyi yetiştirilmiş görevlilerden oluşan bu timler, gizli bürolar, özel görünümlü otomobiller, gözetleme için gerekli teknik araç - gereç ve sair malzemelerle donatılmıştır⁶⁸.

2.2.2.4.4. Yunanistan

Yunanistan'da organize suç özellikle, terörizm, uyuşturucu madde kaçakçılığı, izinsiz silah ticareti, ekonomik suçlar, orman tahribi suçları, antika eşya kaçakçılığı alanlarında ortaya çıkmaktadır.

Terörizmin önlenmesi bakımından 1990 yılında Terör Mağdurlarının Finansal Yönden Desteklenmesi Hakkında Kanun" ile " Toplumun Organize Suçluluktan Korunması Hakkında Kanun"; 1991 yılında ise, "Şiddet ve Terör Eylemlerinden Zarar Görenlerin Korunması Hakkında Kanun"

⁶⁵ ERGUL, E.; "AT Ülkeleri Hukuklarında Uyuşturucu Madde Suçları", s.458 - DİNÇKOI, A.; s.126

⁶⁷ SÖZÜER, A.; s.265,266

⁶⁸ ÖZEK, Ç.; s.504-530

yürürlüğe konulmuştur. Uyuşturucu madde kaçakçılığıyla ilgili olarak 1987, 1990, 1992, 1993 yıllarında çeşitli kanunlar yapılmış ve bu suçla mücadelede, kovuşturma ve yargı organlarına yeni yetkiler tanınmıştır, örneğin polisin gizli araştırmacı kullanması mümkün hale gelmiştir⁶⁹. Ayrıca, "şüpheli sayışım en aza indirmeye yönelik bilgisayar sistem analizi" uygulanmamakla beraber "çeşitli bilgisayar sistemlerindeki verilerin karşılaştırılması" metodu uygulanmaktadır⁷⁰.

Yunanistan'da yeraltı ekonomisinin artması nedeniyle ve bu illegal ekonominin önlenmesi bakımından, 1993 yılında çıkan bir kanun ile kara para aklanması suç haline getirilmiştir, özellikle vergi kaçakçılığının önlenmesi için çeşitli kanunlar yapılmış, ayrıca borsa ile ilgili yeni suç tipleri oluşturulmuştur.

2.2.2.4.5. Avusturya

Avusturya'da organize suç özellikle; uyuşturucu madde ticareti, uluslar arası çek ve kredi kartı dolandırıcılığı, motorlu taşıt hırsızlığı, kompüter programların taklidi ve imali, silah kaçakçılığı, alanlarında görülmektedir.

1990 yılında 1311 kişi uyuşturucu madde suçlarından dolayı mahkûm olmuştur. Aynı yıl polis kayıtlarına göre 5300 kişi bu suçu işlemiştir. Organize suçun meydana getirdiği ekonomik zarar ise, gayrisafi hâsılanın %1,5'u olarak tahmin edilmektedir.

Avusturya'da organize suç ile mücadele için 1981 yılından itibaren çeşitli çalışma ve araştırmalar yapılmış, 1.5.1993 yılında yürürlüğe giren "Güvenli Polisi Kanunu" ile organize suç tarif edilmiş (paragraf 16/1-2) ve polisin tehlikenin önlenmesi için yapacağı faaliyetler geniş biçimde düzenlenmiştir

Bu ülkede, "şüpheli sayışım en aza indirmeye yönelik bilgisayar sistem analizi" metodunun hiçbir hukuki dayanağı olmadığı halde uygulanmaktadır. Ancak, "çeşitli bilgisayar sistemlerindeki verilerin karşılaştırılması" metodu uygulanmamaktadır⁷¹.

2.2.2.4.6. İspanya

İspanya'da özellikle terörizm ve uyuşturucu suçları ile mücadele söz konusudur. Bu bağlamdan İspanya polisinde yeni yapısal düzenlemelere gidilmiştir. Özellikle uyuşturucu suçları ile mücadelede, bir merkezden yönlendirilen kovuşturma yoluyla gerçekleşmektedir. Organize suçlara karşı polis, gizli

⁶⁹ SÖZÜER, A.; s. 264

⁷⁰ ÖZEK, Ç.; s.503 - 504

⁷¹ SÖZÜER, A.; s.264-265

dinleme, filme çekme, gizli araştırmacı kullanma gibi imkânlardan yararlanmaktadır⁷². Ayrıca "şüpheli sayısını en aza indirmeye yönelik bilgisayar sistem analizi" metodu da uygulanmakta, "çeşitli bilgisayar sistemlerindeki verilerin karşılaştırılması" metodu ise uygulanmamaktadır⁷³

2.2.3. TÜRK HUKUKUNDA

2.2.3.1. Genel Olarak

Ülkemizdeki organize suçun hangi biçimlerde ve ne ölçüde var olduğu konusunda şimdiye dek geniş kapsamlı bir araştırmaya rastlayamamaktayız. Bu konuda özellikle terörizm ve uyuşturucu madde kaçakçılığı konusu ülke gündemini işgal etmekte, bunun yanında ayrıca ekonomik suçlarla ilgili olarak kamuoyunda yoğun tartışmanın varlığına şahit olmaktayız. Ancak özellikle ekonomik suçlar alanında, organize olarak işlenen suç türleri ile yapılan mücadelede mevcut yasalar çerçevesinde ne ölçüde başarı sağladığı belli değildir. Ayrıca bu tür suçun siyasi, sosyal, ekonomik alanlarda doğurduğu zararın boyutları hakkında da elimizde sağlam veriler bulunmamaktadır. Bu konuda ancak terör ve uyuşturucu suçlarıyla ilgili özel yasal düzenlemeler yapılmış ve yalnızca terör suçlarının ülkeye verdiği zarar konusunda güvenilir bilgilere sahibiz. Hâlbuki diğer organize suçların çok önemli bir boyutta olması muhtemeldir⁷⁴.

2.2.3.2. Organize Suç Türleri İle İlgili Düzenlemeler

"Suç işlemek için cemiyet kurmak suçu" 1274 Ceza Kanunname-i Hümayununun 58. Maddesinde, 1810 Fransız Ceza Kanunu'nun hükümlerine benzer şekilde tanımlanmıştır.

TCK'nun 313. Maddesinde tanımlanan "suç işlemek için cemiyet kurmak suçu" Zanardelli Yasasının 248. Maddesini tekrar eder nitelikteydi.

Madde, 1936/3038, 1976/3112, 1979-2245, 1987/3352, 1991/3761 sayılı yasalarla değiştirilmiştir. 3038 sayılı yasa sistemi değiştirmemiş ceza artırımını ile yetinilmiştir.

Maddeyi değiştiren, 3112 sayılı yasa maddeyi ilk şekline dönüştürmüştür. 2245 sayılı yasa ise, 1. fıkrayı değiştirerek, teşekkül oluşturmak suçunu, "adliyeye", "ammenin itimadına", "adabı umumiye ve nizamı", "şahıs" ve "mala" karşı eylemlerle sınırlayan hükmü kaldırarak, her ne surede olursa olsun, salt cürüm işlemek için teşekkül edilmesini suç saymış ve cezayı ağırlaştırmıştır. Halk arasında panik, endişe, korku yaratmak ya da siyasal veya sosyal görüşten kaynaklanan amaçlar ya da ammenin selametine

⁷¹ SÖZÜER, A. S.266 ÖZEK, Ç.; s.503-504

⁷² SÖZÜER, A.; s.266 ÖZEK, Ç.; s. 503-504

⁷⁴ Aytaç Önder, Medyanın Gözüyle Çeteler ve Susurluk, Em ofset Matbaası, Ankara

karşı cürümlerle kasten adam öldürmek, yağmacı ve adam kaldırmak için teşekkül kurulması, silahlı olunması, ağırlatın sebep sayılmıştır.

1991 yılında kabul edilen 3713 saydı Terörle Mücadele Kanunu ise organize suçlarla ilgili diğere bir düzenlemedir. Bu konuda terörün tam olarak bir tanımı (m. 1) yapılmaya çalışılarak, terör suçlusu (m.2) ile hangi suçların terör suçu (m3) olduğu açıklanmaya çalışılmıştır. Buna göre, TCK'nun 125, 131, 146, 148, 149, 156,168, 171 ve 172. maddelerinde yazdı suçlar, terör suçlarıdır.

3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununda tanıkların korunmasına ilişkin bazı önemli hükümlerde vardır. Buna göre, bu kanun kapsamına giren suçların soruşturması sırasında sanıkların ve tanıkların ifadelerini alan veya olay ve tespit tutanağı düzenleyen zabıta amir ve memurlar, zaruret görülmesi halinde duruşmada tanık olarak dinlenebilirler. Ancak, bunların tanık olarak dinlenmelerine karar verilmesi halinde, ifadeleri yapılacak gizli duruşmada alınır (m. 12). Yine bu kanun kapsamına giren suçlan ve suçlan ihbar edenlerin hüviyetleri, rızaları olmadıkça veya ihbarın mahiyeti haklarında suç teşkil etmedikçe açıklanamaz (m.14).

3713 saydı TMK usul hükümleri içermediğinden ve sadece terör tipi organize suçluluğu göz önünde tuttuğundan eksiktir. Bu nedenle, bütün organize suçluluk tiplerini, organize suçlulukta elde edilen kara paranın aklanması ve takip edilmesi işlemlerini de içeren bir düzenleme yapılmalıdır. Yasal düzenlemelerin, maddi ceza hukukunu ilgilendiren yönlerin TCK'na, polisin araştırma yöntemlerini ilgilendiren kısmının ise CMUK'na yerleştirilmesi yerinde olacaktır.

İçişleri Bakanlığı organize suçlarla ilgili yasal eksiklikleri gidermek amacıyla Haziran 1995'de "Organize Suçlar Yasa Tasarısı hazırlayarak Bakanlar Kuruluna sunmuştur. Bu tasan, eksiklikleri giderildiği takdirde, ülkemizin yaptığı mücadelede, yaptırım gücü eksikliğini ve yasa boşluklarını giderebilecek nitelikte görülmektedir. Ancak, aradan geçen zaman içinde tasarının kanunlaşmaması büyük bir eksiklikler. Oysa yaşanan sıcak gelişmeler bu kanuna duyulan ihtiyacı gün geçtikçe artırmaktadır.

Bu tasan ile organize suçun tanımı yapılarak, verilecek olan cezalar belirtilmekte, müsadere hükümleri getirilmektedir. Organize suçların ortaya çıkarılmasında uygulanan, iletişimin dinlenmesi ve tespiti, gizli görevli kullanılması, kayıt ve verilerin incelenmesi gibi yeni metotlar yasal zemine oturtulmuştur. Ayrıca tanıkların korunmasına ilişkin etkin yöntemlerde düzenlenmiştir. Pişmanlık duyanlarla ilgili olarak da düzenlemeler yapılmıştır. Organize suçlarla ilgili usul hükümlerini de içermektedir.

Bu tasan, organize suçlarla ilgili olarak, Almanya'da yapılan ve uygulanan yöntemleri, ülkemiz hukukuna getirmeyi amaçlamaktadır.

Son olarak TCK312 maddesi ve çıkar amaçlı suç örgütleriyle mücadele kanunu kaldırılmış bunun yerine yeni CMK da 220 madde eklenmiştir⁷⁵.

---

⁷⁵ Egm.gov.tr

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SUÇ NİTELİKLERİNE GÖRE ÖRGÜTSEL YAPILANMALAR

ORGANİZE SUÇLAR

3.1. MAFİA

3.1.1. Organize Suçun Tanımı Ve Unsurları

Organize suç, örgütlü suç, çete ve mafia terimleri genel olarak aynı anlamı taşımaktadır. Bu terimlerin hepsi yazı içerisinde kullanılacaktır.

3.1.1.1. Terim Anlamı:

Mafia, kelime olarak Arapça'dır. Hafi, yani, gizli sözcüğünden türemiştir. Gizli işlerin yapıldığı yerlere de mahfel ya da mahfelya denir. Sicilya aksanında bu kelime, mahfelya şeklini almış, daha sonra telaffuz, gizli işleri yapan anlamında mafia'ya dönüşmüştür⁷⁶.

Ancak bugün kullanılan mafia sözcüğü, bazı sloganların içindeki kelimelerin baş harflerinin birleştirilmesiyle elde edilmiştir. Yani hafiden türetilen bu kelime değil de akrostik yapılarak elde edilen bir rumuz olarak kullanılır. Ancak anlamları aynıdır.

Yani şöyle;

Morte Alla Francia Italia Anela (Fransızlara ölüm, İtalya kükrüyor.)

Mazzini Autorizza Furti Incendi Avvenamenti (Mazzini, suç işlemeye vekalet veriyor).

İki şekilde, sloganların baş harflerinin birleştirilmesinden mafia sözcüğü oluşmaktadır⁷⁷

⁷⁶ Polis bilimleri dergisi ANKARA 2000

⁷⁷ (Çulcu, 1998:13).

Halk arasında mafya olarak kullanılan kelimenin aslı ve bu konuda yazılan kitaplarda kullanılan şekli mafiadır.

3.1.1.2. Organize Suçun (mafia) Yasalarda Tanımı ve Açıklaması

Mafia'nın bilimsel olarak tarifini şu şekilde yapmak olanaklıdır: Merkezi otoriteye karşı yerel gücün direnişi şeklinde yapılmaktadır.⁷⁸

12-15 Aralık 2000 tarihleri arasında, mafyanın doğduğu yer olan İtalya'nın Palermo Şehri'nde yapılan toplantıda kabul edilen ve ülkemizin de taraf olduğu Uluslararası Organize Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nde organize suç; belli bir zaman içinde oluşturulmuş üç ya da daha fazla kişiden oluşan ve amacı dolaylı yollardan veya doğrudan fayda sağlamak için, şiddete ve diğer yasa dışı yollara başvurarak, ciddi uluslararası suç işlemeyi birlikte sarf edilen çabayla hedefleyen bir grup olarak tanımlanmıştır⁷⁹.

Genel Olarak Tanımını ;

"Doğrudan veya dolaylı biçimde bir kurumun, kuruluşun veya teşebbüsün yönetim ve denetimini ele geçirmek, kamu hizmetlerinde, basın ve yayın kuruluşları üzerinde, ihale, imtiyaz ve ruhsat işlemlerinde nüfuz ve denetim elde etmek, ekonomik faaliyetlerde kartel ve tröst yaratmak, madde ve eşyanın azalmasını ve darlığını, fiyatların düşmesini veya artmasını temin etmek, kendilerine veya başkalarına haksız çıkar sağlamak, seçimlerde oy elde etmek veya seçimleri engellemek maksadıyla tehdit, baskı, cebir veya şiddet uygulamak suretiyle yıldırma veya korkutma veya sindirme gücünü kullanarak suç işlemek için örgüt kurmak veya örgütü yönetenlere veya örgüt adına faaliyette bulunanlara veya bilerek hizmet yüklenmek." olarak tanımlanmıştır⁸⁰.

Buna göre, suçun maddi unsuru;

Suç işlemek üzere mensupları arasında gizli ve açık işbirliği bulunan ve mensupların örgüte tabi olmaya ve böylece kalmaya zorlandıkları bir örgüt olmaktadır. Örgütün kurulmasındaki maksatlar aynı madde de iki kısım halinde ifade edilmiştir;

---

⁷⁸ (Çulcu, 1998:13)

⁷⁹ Uluslararası Organize Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi, 2000:1

⁸⁰ Kom.gov.tr

1- Örgütü kuranlarda, kendine veya başkalarına haksız çıkar sağlama saikinin mevcut olması, geniş ve kapsayıcı olan kapsamdır.

2- Bunun dışında maddenin içerdiği diğer özel maksatlar ise;

Doğrudan doğruya veya dolaylı bir biçimde bir kurumun, kuruluşun veya; teşebbüsün yönetim ve denetimini ele geçirmek,

Kamu hizmetlerinde, basın ve yayın kuruluşları üzerinde etkinlik ve denetim elde etmek,

İhale, imtiyaz ve ruhsat işlemlerinde etkinlik ve denetim elde etmek,

Ekonomik faaliyetlerde kartel ve tröst yaratmak,

Madde ve eşyanın azalmasını ve darlığını, fiyattan düşmesini veya artmasını sağlamak,

Seçimlerde oy elde etmek veya seçimleri engellemek (Buradaki seçimler siyasi olanlarla birlikte her türlü özel seçimlerdir; Anonim Şirketin yönetim kurulu üyeliğine ait seçimler gibi).

Suçun icra hareketleri, yukarıda belirtilen maksatlara, kişileri yıldırma, korkutma ve sindirme en ağır cürümlerin işlenmesi sureti ile de gerçekleştirilebilir. Yıldırma, korkutma ve sindirme gücü örgütün mensupları arasında her ne suretle olursa olsun açık veya gizli iş birliği yapılması ve kişileri kendilerine tabi kılmaya zorlamak sureti ile oluşturup kullanılacaktır.

Yukarıda açıklanan maksatlar ve icra hareketleri, örgütü, mevzuatımızda yer alan diğer örgütlerden ayırmayı sağlayan ve özelliğini oluşturan unsurlardır.

Böylece özel kastın gerçekleştirilmesi amacı ile kurulacak örgüt, hedefine ulaşmak üzere insanları yıldırma, korkutma veya sindirme gücünü kullanarak suç işleyecektir. Yıldırma, korkutma veya sindirme gücünün zor ve tehdit kullanmak yahut kişileri kendisine tabi olmaya zorlamak veya mensupları arasında, her ne şekilde olursa olsun açık veya gizli iş birliği yapmak sureti ile kullanılması gereklidir.

Yıldıırma, korkutma veya sindirme gücü, yalnız zor (cebir veya şiddet) veya tehdit kullanma ile değil, kişileri kendisine tabi olmaya zorlamak veya mensupları arasında açık veya iş birliği yapmak sureti ile de sağlanabilecek, her türlü suç işlenecektir.

Çıkar amaçlı örgüt suçunun oluşmuş sayılması için, belirli kişilerin yukarıda açıklanan amaçlarla ve yine madde de belirtilen araçlarla birden çok suç işlemek üzere fiilen birleşmiş olmaları gerekmektedir. Maddede belirtilen maksatla müteaddit suçların işlenmesi hususundaki kast, karar ve hatta plan, suçun temel özelliğini oluşturmaktadır.

Organize suç; toplumu her geçen gün daha fazla etkileyen, demokratik normların bozulmasına, toplum düzeni üzerine bina edilmiş kanun ve kuralların saygınlığını yitirilmesine neden olan bir suçtur. Ekonomik gelişmenin gidişatını bozmakta veya yanlış yönlendirmekte, hayat standardını sekteye uğratmaktadır.

Organize suçların sistemin kendi içerisinde doğup büyüdüğü, çok taraflı ve değişken özellikler taşıdığı bilinmektedir. Organize suç kavramı, ülkelerin ekonomik, sosyal, siyasi ve hukuki durumlarına göre de şekillenmektedir. Bu nedenle legal yapı içerisinde gizlenmiş organize suçun tespitini yapmak oldukça zordur.

Ülke içerisindeki ekonomik, sosyal, hukuki ve siyasi alanda olumsuz etkiler yaratarak oluşacak güvensizlik ve kaos ortamından faydalanmayı amaçlayan organize suç örgütleri sistemin kendisinden beslenmektedir. Başka bir tabirle; organize suç örgütleri kendisini kolayca gizleyebilen, açığa çıkartılması zor bir asalaktır.

Organize suç örgütleri; diğer ülkelerle irtibatlı ya da ülkeler arasında kolaylıkla geçiş yapabilen Global bir yapıya sahiptirler. Alanlarında çok iyi çalışırlar ve konularını çok iyi bilirler. Para ve mal hareketlerinden çok iyi yararlanarak, işledikleri suçlar vasıtası ile elde ettikleri paralarını ticari usul ve metotlarla aklama işlemlerini çok hızlı gerçekleştirmektedirler. İletişim ve teknolojik gelişmelerden en iyi şekilde yararlanır ve ileri teknolojiyi amaçları doğrultusunda kullanabilirler. Bu suçla mücadele edenleri ve siyasi otoriteyi yozlaştırarak, güçsüz bıraktıkları sistemin sahip olduğu servetleri soyarlar.

Organize suç örgütlerinin legal ve illegal faaliyetleri sosyal hayatla iç içedir. Diğer ülkelerde olduğu gibi varlık ve gücünü arttırmak amacıyla şiddeti kullanan ve belirli bir aşamadan sonra gizli kalmaya çalışan bir oluşumdur. Bu tip örgütlerin en güçlü silahı şüphesiz şiddet oluştururken, diğer taraftan yolsuzluk ise, varlıklarını korumak ve sürdürmek için tartışmasız en gerekli faktördür⁸¹.

Örgütlü suçlarda şiddetin, başka bir tanımı da şu şekildedir: Şiddet, kıtaları aşan örgütlü suç kartellerinde, ilerlemenin en önemli etkeni olup, dikey toplumsal hareketi doğurur. Tetikçinin aklı, kurnazlığı, kendine hakim oluşu ve en önemlisi, vahşiliği ve soğukkanlılığı, yükselmesini etkileyen niteliklerdir⁸².

3.1.2. ORGANİZE SUÇLARIN TARİHÇESİ

3.1.2.1. Organize Suçların Dünya'da Gelişimi

Organize suçlar ya da mafia, 19.Yüzyıl'da İtalya'nın Sicilya Adası'nda yuvalanmış ve daha sonra tüm ülkeye yayılmıştır. Genellikle ekonomik temele dayanan ve siyasi hedeflere de yönelen karmaşık ve gizli bir suç organizasyonudur.

19. Yüzyılda, birbirlerine hasım grupların bir mücadele aracı olarak silahlı çeteler beslemeleri veya bunlara başvurmaları, mafianın doğuşuna sebep olmuştur. Mafiaya dahil bulunan ve başlangıçta 24 gruptan (aileden) ibaret olan İtalyanlar'ın, 19. Yüzyıl sonu, 20. Yüzyıl başlarında ABD' ye göç etmeleri ile mafia bu ülkede de zemin bulmuş ve çok kısa bir sürede gelişmiştir.

ABD'de organize suçluluk denilince akla hemen, toplamına La Cosa Nostra (LCN) denilen 24 aile gelmektedir. LCN hem sendika kasasına egemen olmak, hem de iş vereni baskı altına almak amacıyla işçi sendikalarını denetimine almış, kurdukları firmaları illegal

---

⁸¹ (Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Rehberi 3, 2001:114).

⁸² (Ziegler, 1998:57).

yollarla tekelleştirmiş, şans oyunlarını kontrol altına almış, iş yerlerini haraca bağlamış, tefecilik ve suç eşyası ticaretiyle ilgilenmiş, son yıllarda ise giderek artan bir şekilde uyuşturucu ticaretine girmiştir. Ancak ABD'de suç organize edenler sadece LCN aileleri değildir. Bunlardan başka İtalyan Camorra, Sicilya Mafia'sı ve Ndrangheta, Japon Yakuza, Çin Triads ve Tongs, Meksika ve Güney Amerikan Uyuşturucu Kartelleri gibi gruplar da suç organize eden önemli örgütlerdir ⁸³

3.1.2.2. Organize Suçların Ülkemizdeki Gelişim Süreci

Mafianın dünyadaki gelişim sürecinden etkilenen ülkeler arasına ülkemiz de girmiştir. Mahalle kabadayları ve bunların etrafında toplanan adamlarının oluşturdukları küçük gruplar halindeki oluşumlar, 1970'li yıllara gelindiğinde ülkemizdeki ekonomik sıkıntı ve sosyal dengesizlikler nedeniyle "baba" tabir edilen şahıslar ve bunların adamlarından oluşan organizasyonlar olarak ortaya çıkmıştır.

Ülke içerisindeki ekonomik sınırlamalar halkın ihtiyaç duyduğu birçok tüketim malının darlığına sebep olurken, bu malların karaborsasının oluşmasına sebep olmuştur.

Ülkede zor bulunan veya hiç bulunamayan bu malların temin edilmesi halinde getireceği karın cazibesi, organize suç gruplarını harekete geçirmiştir. Özellikle kaçakçılık faaliyetlerinin doğurduğu riskler, bu organizasyonların kamu ve siyasal alanda etkili ve yetkili insanların yardımına ihtiyaç duymalarını zorunlu kılmıştır. Bu faaliyetler demir, saat, sigara, viski vs. kaçakçılığı ile başlamıştır.

Kaçakçılığı yapılan malların değerlerinin yüksek olması, parasal sorunların ortaya çıkmasına, ödenemeyen paraların zorla tahsil edilerek suçtan kazanılan bu paraların da bir şekilde legal alana çekilebilmesi için paravan şirketlerin kurulmasına neden olmuştur.

---

⁸³ **Kaçakçılık Ve Organize Suçlarla Mücadele 3, 2001:114.**

Karaborsa ile başlayan haksız kazanç, özelleştirme ihaleleri ile trendinin en üst sınırına yükselmiştir.

Bu suç türü dünya ülkelerini etkilediği gibi, Ülkemizde de liberal ekonomik sisteme geçiş ile gündemin üst sıralarında yerini bulmuştur. Bu hızlı gelişim neticesinde; organizasyonların ortaya çıkarılması ve çökertilmesi, klasik polis yöntemlerinin dışında daha profesyonel yöntemlerin kullanılması ile örgütlü suçlarla mücadele süreci başlamıştır⁸⁴

3.1.3. ORGANİZE SUÇLARIN ORTAYA ÇIKIŞ SEBEPLERİ

3.1.3.1. Siyasi Otorite Boşluğu

Siyasi otorite boşluğu, organize suç gruplarının en çok tercih ettiği ortamdır. Nerede otorite boşluğu varsa orada suç işlenir. Siyasi otorite güçlü olması gerektiği gibi, ülke insanının can ve mal güvenliğini temin etmeyi birinci amaç edinmelidir.

3.1.3.2. Antidemokratik Totaliter Rejimler

Kapalı toplumlarda mafia kök salar (Rusya, Ukrayna, Hırvatistan' da olduğu gibi). 1989 Schengen Anlaşması'ndan önce Almanya' nın durumuda böyle idi. Sınırlar kalkar kalkmaz mafia grupları Almanya'yı istila etmiştir⁸⁵

3.1.3.3. Yasal Boşluklar

Yapılan yasaların yeterince uygulanmaması ve gerekli yasaların çıkarılmamasıdır. örnek olarak, kriminolojik eksiklik, kara paranın önlenmesi hakkında yasal düzenlemeye

---

⁸⁴ **Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Rehberi, 1999:73.**

⁸⁵ **(Kaçakçılık Ve Organize Suçlarla Mücadele 3, 2001:115).**

ihtiyaç duyulmasına sebep olmuş ve böyle bir kanunun düzenlenmesi sonucu doğurmuştur. Çünkü mafia, devletin bıraktığı hiçbir boşluğu göz ardı etmez, fırsatları kaçırmaz. Yasaların uygulanmadığı ya da yasal boşluğun olduğu sistemlerde, mafia kendi kurallarını koyar.

3.1.3.4. Ekonomik İstikrarsızlık Ve Sosyal Dengenin Oluşturulamaması

Sürekli yüksek enflasyon, kargaşa, para piyasalarındaki suni iniş çıkışlar, kayıt dışı ekonomi ekonominin kara deliğidir. Her şeyden önce, ekonomik yapılanmanın baştan aşağı disiplinli ve düzenli olması, ücret dengesizliğinin giderilmesi, ekonominin keyfi ve başı boş bırakılmaması gerekir⁸⁶

Sayılan nedenler, halkın devlete olan güven ve inancını kaybetmesine sebep olduğu gibi, organize suç örgütlerinin ortaya çıkması için en uygun zemini oluşturur.

3.1.4. ORGANİZE SUÇLARIN HAREKET STRATEJİLERİ

Organize suç örgütleri;

- Düzenli bir kazanç sağlarlar,
- Ülke değerlerini kullanırlar, milli ve manevi değerleri kendilerine paravan yaparlar.
- Elde ettikleri güç ile idarenin içerisinde hareket ederek faaliyetlerini sürdürürler.
- Mevcut sistemin gerektirdiği her türlü imkandan faydalanırlar. Kendilerini olumlu veya olumsuz etkileyen faaliyetlere kısa sürede "bağışıklık" kazanırlar.
- Organize suçların en önemli belirleyici ve asli unsurları; gizlilik, şiddet, yolsuzluk, devamlılık, çeşitlilik ve süratli değişime ayak uydurabilme, uluslar arası bağlantı kurabilme kabiliyetidir. Her toplumda hukuki, sosyal, ekonomik ve teknolojik değişimler organize suç örgütlerinin dikkatini çeker ve onlar tarafından uygulamaya sokulur. Çünkü yeni

---

⁸⁶ (Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Rehberi 3, 2001:113).

oluşan şartlarda doğan boşluklardan başka bir ifade ile "kontROLSÜZ alanlar" dan istifade edip kısa zamanda ve kolay kar elde etme amacındadırlar.

3.1.4.1. Organize Suç Örgütlerinin Karakteristik Özellikleri (Yapısal Unsurları)

Avrupa Organize Suçlarla Mücadele Çalışma Grubu'nun 28-31 Mart 1996 tarihinde Almanya'nın Leipzig Şehri'nde yapmış olduğu toplantıda, organize suçun oluşması için bazı kriterler tespit edilmiştir⁸⁷.

Buna göre;

1.Haksız kazanç temin üzere bir araya gelmiş ve aralarında işbölümü ilişkisi bulunan hiyerarşik bir yapının,

2.Suç ile elde edilen bir kazancın,

3.Suç işleme konusunda bir sürekliliğin,

4.Mevcut organize yapı içerisinde uygulanan bir yaptırım sisteminin olması,

5.Şiddet, tehdit gibi yöntemlerin kullanılması,

6.Kamuya ve özel sektöre nüfuz edilmesi,

7.Elde edilen kara paranın aklanması,

8.Paravan firmaların kurulması gereklidir

Alman karşı casusluk örgütünün eski başkanı Escart VVerthebach'ın gözlemini şu şekilde belirtebiliriz:

Örgütlü suç, inanılmaz boyuttaki mali, iktisadi hayatı, toplum düzenini, kamu yönetimini ve yasal düzeni gizlice etkiler. Bazı durumlarda politikacılara kendi yasa ve değerlerini dayatır. Bu yolla yavaş yavaş hukukun bağımsızlığı, siyasal çalışmanın inanırlılığı ve giderek hukuk devletinin koruyucu yanı kaybolur. Böylece kokuşmuşluk ve yozlaşma kabul edilir olgular olmaya başlar⁸⁸.

---

⁸⁷ Kaçakçılık Ve Organize Suçlarla Mücadele 2000, 114.

⁸⁸ Ziegler'de, 1998:19

Mevcut sosyo-kültürel yapının gereği, toplum açısından değer kabul edilen bir çok kavram, suç örgütlerinin istedikleri hedefe ulaşabilmeleri için vasıta olarak kullanılmaktadır. Bu, toplumun sosyal psikolojisine yönelik, bazen sistemli, bazen de kendiliğinden gelişen yöntemlerle gerçekleştirilmektedir. Bir çok örgüt lideri; iş adamı veya sıfatlarla eğitim, kültür, spor aktiviteleri, ulusal bayramlar milli günler ve özellikle tabi afet vb. gibi toplumun duyarlı olduğu konuları çok iyi değerlendirmektedir.

Örgütlerin suç işlemesi her hangi bir standarda bağlı değildir. Bilinen yöntemler hariç suç işlerken sonucunda ne olacağını çok iyi bilir ve gerekli tedbirleri alırlar. Bir hukukçu gibi ne kadar ceza alınacağını dahi bilinmesi mümkündür. Bazen yargılamanın geciktirilmesi ve "hiç bir şey görmemiş" tanıkların suskunluğu ile adalet mekanizmasının işleyişini engellemeye çalışırlar. Yargıya ulaşan ve neticesinde beraat ile sonuçlanan kararları da kendilerinin haklılıkları ve masumiyetleri yönünden propaganda aracı olarak kullanabilmektedirler.

Büyük babalar maske ile dolaşırlar, gün ışığına çıkmaktan nefret ederler. Mahkemelerde görülmeleri nadirdir. Yalanlarını yakalayabilen yargıç yok gibidir. Gölgede kalarak muazzam imparatorluklar yönetirler. Varlıkları, şüphelinin korku dolu gözlerinden ya da hakim karşısında tanrısal elebaşının adını vermekte direnen zanlının sinirliliğinden anlaşılabilir.⁸⁹

Cezaevleri aynı terör suçlarında olduğu gibi, organize suçlar içinde bir eğitim ve yönetim yeri haline getirilmektedir. Zira, bilhassa lider konumundaki şahısların, ceza evlerinden verdikleri talimatlar ile elemanlarını yönlendirdikleri bilinmektedir. Bu yönde son zamanlarda F tipi ceza evi örneği olmak üzere, bu sorunu çözmeye yönelik ilgili kurumlar tarafından da tedbirler alınmaya başlanılmıştır.

---

⁸⁹ Ziegler, 1998:14

3.1.4.2. Organize Suçlar İle Terörizm Suçları Arasındaki Farklar

Örgütlü suçların iki temel çıkışı vardır. Bunlardan biri terörizm, diğeri organize suçlardır.

A- Örgütlenme Şekli

Terörizmde "siyasi örgütlenme" vardır, organize suçlarda ise "adi örgütlenme" söz konusudur. Terör örgütlerinde görünen amaç; tercih edilen ideolojinin kurumsallaşması veya hayata geçirilmesidir. Organize suçlarda ise temel hedef ideolojik değildir. Mevcut sistem içerisindeki boşluklardan faydalanmak sureti ile haksız kazanç temin etmektir⁹⁰

B- Eylem Stratejisi

Terör örgütlerinin faaliyetleri legal ve illegal olarak kesin bir çizgi ile birbirinden ayrılmıştır. Organize suçlarda ise; faaliyetin yasal veya yasa dışı oluşu, ancak özel bir çalışma ile tespit edilebilir. Çünkü, bu iki unsur (legal-illegal) birbirinin içerisinde bulunmaktadır.

C- Hedef

Terör örgütlerinin hedefi mevcut rejim ve sistemdir. Bunun için devlet tarafından yapılan hiçbir faaliyet örgüt tarafından tasvip görmez. Organize suç örgütlerinde ise hedef rejim ve sistem olmamakla birlikte suç organizasyonlarının, faaliyetlerini sürdürebilmeleri için asıl beslenme kaynağıdır. Mevcut ekonomik, sosyal ve siyasi mekanizma olmadan organize suç örgütlerinin yaşaması mümkün değildir.

Terör örgütleri ile organize suç örgütleri bu şekilde ayırım göstermekle birlikte, faaliyet açısından mutlaka işbirliği içerisinde olmak durumundadır. Bilinen bir örnek vermek gerekirse; organize suç örgütlerinin faaliyet alanları içerisinde yer alan uyuşturucu madde ve silah kaçakçılığı aynı zamanda terör örgütlerinde finans kaynaklarını teşkil etmektedir.

Özel ve haksız çıkar sağlama eylem ve davranışları, zaman içerisinde toplumun bütün kesinlerine yayılma özelliği gösterir ve topluma zarar verirler.

---

⁹⁰ Bal, 2000:49

Özel çıkar sağlama gayesi ile mevcut hukuki, dini, ahlaki ve kültürel kuralların ihlal edilmesi ve bu kuralların şahsi menfaat için kullanılması, suçların karakteristik özelliklerindedir.

Yolsuzluk, son yıllarda organize suç örgütlerinin faaliyetlerini kolaylaştırma aracı olarak tüm ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de bir sorun haline gelmiştir. Ülkemizin ekonomik ve sosyal gelişimini, hukukun üstünlüğünü ve demokratik kuralları tehdit eder bir hal almıştır. Bu tehdit ile etkili mücadele edilebilmesi için ülke içi, kurumlar arası ve uluslar arası iş birliği yapılarak yasal ve kurumsal alt yapıların oluşturulması kaçınılmazdır.

Özellikle kanun yapıcı ve uygulayıcıları başta olmak üzere, devlet mekanizmasının yolsuzluğa bulaştırılması organize suç örgütlerinin yöntemlerindedir.

Yolsuzluk suçu işlenmeden, organize suç guruplarının sıradan suç çetesi olmanın ötesine geçmesi mümkün değildir. Bu hususta yine J.Ziegler'in şu cümleleri dikkat çekicidir:

Örgütlü suç, her türlü şeffaflığın dışında ve neredeyse mükemmel bir gizlilikle çalışır. Böylelikle de kazancının en üst düzeye erişmesini gerçekleştirir. Baş döndürücü bir hızla artı değerini yaratır. Faaliyetlerinin büyük ölçüde kartelleşmesini sağlar. Karteller, paylaştıkları bölgelerde tekeli bir denetim uygular. Türkiye'deki büyükbabaları, yöneticileri, Rusya'nın hırsız boyarları ve Çeçen derebeylerini denetleyecek kamu gücü, devlet ya da yasa yoktur. Toplumsal anlaşma gibi kavramlar bu kişilere yabancıdır. Ellerinde biriken sermaye sanal sınırları aşarken herhangi bir engele takılmazlar⁹¹.

Organize suç örgütlerinin sistem içerisindeki bu etkileri, kamu görevlileri ile sınırlı olmayıp özel sektör ve iş adamlarını da kapsamaktadır.

Bu suç örgütleri, faaliyetlerini sürdürürken bununda ötesine geçerek, yasa dışı ilkelerle yönetilen güvenli, meşru görünümlü ticari faaliyetlere de yönelmektedirler.

---

⁹¹ Ziegler, 1998:42

3.1.5. ORGANİZE SUÇLARDA DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DEKİ DURUM VE SORUNUN BOYUTLARI

3.1.5.1. Organize Suç ve Suçlu Tipinin Toplumsal Etkileri

Suçun ortak tarifinden de anlaşılacağı üzere, her tür suç, toplum bireylerindeki sapmaları ifade eder. Bu çalışmadaki araştırma konusu suçlar ise, siyasal ve ekonomik ağırlıklı şiddet olayları olup, bu suçlar diğer suçlardan suç işleme motivasyonları, eylemi gerçekleştirme aşaması, eylemleri sahiplenme, strateji belirleme ve otoriteyi sarsma noktalarından önemli farklılıklar göstermektedir.

Çok failli suçlar olarak da tarifi mümkün olan örgütlü suçların en önemli tehlikesi; toplumun üzerinde toplum adına ülkeyi yönetme yetkisini, yani üstün otoriteyi temsil eden devletin elinden bulundurduğu otoriteyi doğrudan tehdit edebilmeleri ve toplumda bir kaos ve panik havası yaratmak suretiyle ülkedeki ekonomik, siyasal, hukuksal ve benzeri bütün sistemleri sarsabilme, dengeleri bozabilme ve hatta, ülkeyi iç savaşa, veya düzeltilmesi çok zor ekonomik krizlere götürebilmesinde yatmaktadır.

Sorunun toplumsal düzene ve devlet otoritesine yönelen tehdidinin boyutunu biraz açmakta yarar olacaktır. Çok failli suçların sadece bir kolu olan uyuşturucu ticaretinin 1990'ların başındaki yıllık cirosu \$500 milyar olarak tahmin edilmektedir⁹².

Bu rakamın örgütlü suçlar içerisindeki sadece bir birimin yıllık cirosu olduğu düşündüğümüzde, diğer ekonomik ağırlıklı organize suç örgütleri hesaba katıldığında rakamların çok daha büyük olacağından hiç kuşku duyulmamalıdır⁹³

Böylesine yüksek rakamlara hükmedebilen örgütlü suç örgütleri hesaba katıldığında rakamların çok daha büyük olacağından hiç kuşku duyulmamalıdır. Böylesine yüksek

---

⁹² Clutterbuck, 1990:8

⁹³ Bal, 2000:50

rakamlara hükmedebilen örgütlü suç baronlarının tetikçi bulma kaygısı taşımayacakları bir gerçektir. Bunun da ötesinde, ekonomik büyüklüğü bu rakamlarla ifade edilen organize suç örgütlerinin, toplumda önemli ve saygın olarak yer edinen kişilere ulaşmakta da çok güçlük çekmediği görülmektedir.

Clutterbuck bunu şöyle özetlemektedir:

İtalya Mafiası, İtalyan toplumunda çeşitli seviyedeki, politikacılara, iş adamlarına, polise, hakim, savcı ve gizli servis elemanlarına kadar ulaşıp onlara etki etmektedir. Bu durum sadece İtalya'ya özgü kalmayıp diğer organize suç örgütlerinin özellikle uyuşturucu alanında faaliyetlerini yoğunlaştırdığı, Peru, Kolombiya, Rusya Federasyonu, Polonya ve benzer ülkelerde de söz konusudur"⁹⁴

Dünya genelinde organize suç örgütlerinin gücünü, ellerinde bulundurdukları büyük maddi imkanlar göz önüne alındığında son derece tehlikeli boyutlarda olduğunu söylemek mümkündür. Bu bağlamda mafialaşmanın yükselen trendinin, gerek demokratik, gerekse baskıcı ülkelerde ayrımsız olarak yaşandığı da açık bir şekilde ifade edebilir⁹⁵

Özellikle iletişimin artması ve yeni tüketim ürünlerinin bir zorunluluk olarak piyasalara sunulması, ancak bu ürünlere normal yollardan ulaşamayacağına inanan insanların arasında, paraya maddi güce kestirme ve kolay yoldan ulaşan ve toplumda sınıf atlama, önemsenme, otoritesini kurma gibi cazip gelecek alternatif yaşamı mafia üyeliğinde bulanların sayısı her geçen gün artmaktadır.

Kısa yoldan zengin olma hayalleri kuran insanların, bu hayallerini süsleyen rakamlar da oldukça iştah kabartıcı olabilmektedir. Örneğin Kolombiya'da 14 sterlin olan kokainin, Avrupa şehirlerine ulaşması durumunda fiyatı 35.000 sterline ve hatta toptancıdan sokak satıcısına ulaştığında ise 70.000 (Yetmiş bin) sterline çıkması gerçekten ürkütücü rakamlardır. Bu işi baştan sona yapabilen bir organize örgüt, bire beş yüz kazanabilme gibi olağanüstü bir kazanç sağlama karlılığını yakalayabilmektedir⁹⁶

---

⁹⁴ Clutterbuck, 1990: 8-9

⁹⁵ (Carpozi ve Balsamo Jr., 1996:25).

⁹⁶ (Clutterbuck, 1990: 9).

İşte toplumları tehdit eden en önemli boyutta, her şeyin paraya odaklandığı yeni dünyada, paranın baş döndürücü oranda kazanılabilmesi, suç örgütlerini çeşitli riskleri alma pahasına bu alana hızla itmektedir.

Teknolojinin sağladığı yeni olanaklar, insanlarımıza daha kolay ve konforlu bir yaşam sunarken, diğer taraftan bilgisayar destekli suçlar ile kredi kartlarının da kullanımının artması, dünyamıza yeni bir organize suç türünü 'bilişim suçları' olarak tanıtmıştır. Bütün bunlara ilave olarak yine sınıf atlamanın kolay yolu olarak kara paranın ve kayıt dışı ekonominin büyümesine ve dünyadaki kaygı verici boyutlara ulaşmasına bakıldığında durum daha da vahimdir. Altuğ'un verdiği rakamlar şaşkınlık yaratacak boyutlardadır.

Bu gün dünyada kayıt dışı sektörün büyüklüğü 3 trilyon dolar olarak tahmin edilmektedir. Gelişmiş ülkelerde kayıt dışı ekonomi, GSMH'nin %10-15'i civarındadır. Türkiye GSMH'nin yaklaşık %50'si oranındaki boyutları ile Dünya'da, Rusya ve Polonya'dan sonra kayıtdışı ekonominin en yaygın olduğu üçüncü ülke konumundadır.⁹⁷

Organize suçların ekonomik büyüklüğü hiç kuşkusuz bütün ülkeleri siyasal, ekonomik ve ahlaki - moral değerler bakımından tehdit etmektedir. Devletlerin dışında elde ettikleri bu ekonomik gücü, devlete, ellerinde bulundurdukları ekonomik varlığa karşı şantaj, manüpile etme ve istikrarsızlık yaratma noktasında kullanabilen organize suç örgütlerinin, ülkelerdeki siyasal sistemleri de çökertebilme güçleri söz konusu olabilmektedir.⁹⁸

Ülkemizde profesyonel anlamda mücadeleyi 1998 başlarında karşılarında bulunan organize suç örgütleri, faaliyetlerini yıllardır sürdürmektedirler. Ancak, kararlı mücadele karşısında hem organik yapıları hem de ilişkileri bu dönemde ortaya çıkarılmıştır.

Ülke sistemi içerisindeki aksaklıklar, ekonomik, sosyal, hukuk ve siyasî alanlardaki boşluklar ile halkın bu alanlardaki taleplerinin netice vermemesi otomatik olarak kişisel ve

---

⁹⁷ Altuğ, 1998:95.

⁹⁸ Bal, 2000:50.

yerel karşı sistemlerin ortaya çıkmasını sağlamaktadır. Bundan hareketle, suç kendiliğinden ortaya çıkmakta ve bir kesim tarafından bu boşluklar doldurulmaktadır.

Mücadelede en önemli hareket noktası suç örgütlerinin sosyolojik anlamda bir "analiz" e tabi tutulmasıdır. Bunun dışındaki mücadele tarzı suçun alanını ve etkisini daha da arttırmakta, klasik polis yöntemleri hiçbir netice vermemektedir. Ancak genel anlamda örgütlü suçlar özel anlamda ise, organize suçlarla mücadelenin mevcut çalışmaların üzerinde, ihtisaslaşmayı gerektiren tamamen profesyonel ve özellikle gizli olması gerekmektedir.

3.1.5.2. Organize Suçların Ülkemizdeki Faaliyet Alanları

Ülkemizde organize suç örgütlen, sosyal, siyasi, ekonomik platformlarda yer alırlar. Bunlar ekonomik alanda daha çok inşaat, toptan gıda, tekstil, giyim, lokanta, atık mal, taşımacılık, turizm, eğlence, otomobil, patent ve marka sahteciliği, petrol nakliyatı ve ticareti, emlak, döviz alım satımı, talih oyunları, temizlik ve sosyal güvenlik sektörlerinde, sosyal hayatta da vakıf, dernek, spor kulüpleri ve benzeri oluşumlarda faaliyet göstermektedirler.⁹⁹

Suç örgütleri içerisinde etnik kimlik çok kuvvetli olarak devam etmektedir. Asıl çekirdeği oluşturan kurmay yapı, bu bağlantıya değer verir. O yüzden ülkemizdeki suç yoğunluğu bölgesel bir yapı da göstermektedir.

Yine ülkemizde; organize suç örgütleri işlevsel olarak da farklılık göstermektedir. Mafia tipi oluşumlar, sürekli uyuşturucu kaçakçılığına karşı olduklarını söyleyerek sözde uyuşturucu örgütlerinden kendilerini ayırmaktadırlar. Ancak, uyuşturucu kaçakçılığı yapmak ile bu faaliyetlerden pay almak ve iş birliğinde bulunmak aynı şeydir.

Yaklaşık üç yıldır devam eden yoğun mücadele neticesinde; organize suç örgütlerinin iki temel oluşum içerisinde kendisini gösterdiği anlaşılmıştır. Bunlar; örgütün asıl organik yapısını teşkil eden bölümü ile, "örgüte yardım eden ve unsurları koruyan bölümler" olarak netleşmiştir. Bundan hareketle; suç organizasyonlarının hedeflerine daha çok devleti

---

⁹⁹ Kaçakçılık Ve Organize Suçlarla Mücadele Rehberi, 2000:123

meydana getiren kurum, kuruluş ve kişiler vasıtası ile ulaşmaya çalıştıkları, organik yapıyı besleyen ve yaşamasını sağlayan asıl gücün de bu olduğu tespit edilmiştir.

Organize suç örgütleri; toplum içerisinde kabul görmek işlenen suçun yasalardan ve güvenlik güçlerinden gizlenebilmesi için genellikle "legal görüntü" sergilemeye çalışmaktadırlar. İlegal durumlarını bu şekilde kamufle ettikleri ve bunu gerçekleştirebilmek için sistemin içerisinde ve sistemin bir parçası olarak yer almaya çalıştıkları görülmektedir. Bu nedenle, devlet mekanizmasını oluşturan bazı unsurları bizzat veya dolaylı olarak bu örgütlenme içerisinde görmek mümkündür¹⁰⁰

3.1.5.3. Organize Suçların Ülkemizde Tespit Edilen Özellikleri

Ülkemizde organize suçluluk kriminolojik olmakla birlikte, sosyolojik bir görünüm de arz etmektedir. Mücadelede en önemli nokta bu bakış açısıdır. Bunun dışındaki açılardan hareket ile klasik yöntemleri kullanmak, çalışmalarda netice vermeyebilir. Yakalamaya yönelik operasyonlar karşı mücadelenin en son safhalarında yer almaktadır. Asıl çalışma prensibi, yoğun istihbarat ile organik yapının ortaya çıkartılmasıdır. Ülkemizde suç örgütlerinin, yabancı suç organizasyonları ile iş ve eylem birliğine dair kesin bir tespit bulunmamaktadır. Ancak bu, olmayacağı anlamına gelmemelidir.

Mücadele ettiğimiz ve kamuoyunda "mafya" olarak tabir edilen bu organizasyonların özellikleri, yurtdışındaki benzerleri ile kısmen örtüşmekle birlikte, ülkemizin ekonomik, sosyal ve ideolojik yapılanmasına göre farklılık göstermektedir.

Örf, adet, gelenek ve görenek gibi sosyal unsurların yoğun olarak yaşandığı ülkemizde; suç organizasyonlarının, tespiti yapılan klasik özellikleri aşağıda sıralanmıştır.

1. Suç organizasyonlarının yapısı; bir şirket, holding yapısına çok benzemektedir.
2. Durmadan çoğalan gruplar arası irtibat söz konusudur.

¹⁰⁰ **Kaçakçılık Ve Organize Suçlarla Mücadele Rehberi, 2000:123).**

3. Suçu üstlenmek, örgütte kalmanın en önemli unsurlarındandır.
4. Güvenlik kuvvetlerine yönelik herhangi bir eylemleri yoktur. Bu durum, psikolojik tesire müsait bir taktiktir. Ancak gerektiğinde çekinmezler.
5. Sürekli arsa alımı, şirketlere ortak olma, ihalelere katılma ve iş adamı hüviyetine bürünme gibi legal görüntülü faaliyetlerde bulunurlar.
6. Devlet mekanizması içerisinde bir çok unsuru kullanmak ve aracılık yapmak, yapılanmanın en büyük özelliğidir.
7. Kamuoyunda mevcut psikolojik ve sosyal yapının gereklerine uygun mesajlar, tavırlar sergilemektedirler.
8. Sabıkalı olmak ve cezaevi görmek gibi vasıflar hiyerarşik yapının gereğidir.
9. Yakın çevre, akraba ve dostlara sürekli aylık, hediye verilmesi liderliğin tarzıdır.
10. Kanunlardaki boşluklardan ortaya çıkan rant alanlarını, şiddet kullanarak kendi zeminlerine çekerler, bu tür rant alanlarını ellerinde tutmaya çalışırlar.
11. Suç sicili temiz olan kişiler vasıtası ile şirketler kurup kara para aklama yöntemine başvururlar.
12. Aralarında anlaşmazlık bulunan kişileri anlaşdırarak bunlardan menfaat sağlamak suretiyle, kendilerini Adaleti tesis eden unsurlar olarak gösterirler.
13. Vakıflar oluşturarak, yardım görüntülü zorla para almaya çalışırlar.
14. İlk yapılanma safhasında Güvenlik Teşkilatlarından ayrılma veya emekli kişilerin, gerek nüfuzunu gerekse silahlı gücünü kullanarak, güçlerini arttırmaya çalışırlar.
15. Örgüte girenlerin ve örgüt hakkında fazla bilgisi olan üyelerin, örgütü kendi istekleri ile terk etmeleri zorlaştırılmıştır. Yapı içerisinde bu tehdit unsurlarını da gündemde tutarlar.
16. Yasa dışı yöntemlerle yapılan ticareti yönlendirerek, menfaat temin ederler.
17. Lüks bir yaşantı sergileyerek, örgüt yapısını tanımayan ya da yeni girmek isteyenleri örgütün içine çekmeye çalışırlar.
18. Her örgütün kendi içerisinde yazılı olmayan kuralları olup, örgüt üyelerinin bu kurallara kesin uymaları sağlanmaya çalışılır.

19. Örgüt üyelerinden, lidere karşı mutlak itaat beklenir.

20. Örgütün genişlemesinde hemşericilik önemli yer tutar.

21. Örgüt liderleri çeşitli sebeplerden dolayı parasız ve gelirsiz kaldıkları zamanlarda en kısa yoldan paraya, o bölge içerisinde kadın alım satımı yapan kişilerden haraç alarak ulaşırlar.

22. Polise suçluyu teslim etmek en çok tercih ettikleri yoldur. Bu teslim konusunda, suçsuz olan mensuplar, suçu kabul edip teslim olabilirler. Bu sırada asıl suçluyu başka bir görev yerine sevk ederler.

23. Organize suç liderleri yaptıkları illegal faaliyetleri kamufle edebilmek için toplumun ve devletin sağ duyusuna hitap eden davranışlarda bulunurlar. Bununla hedef kitleye mesaj vermek isterler.

24. Aranılan şahıslar, pasaportlarını genelde iyi bildikleri kontrolleri altındaki şahısların üzerine çıkarırlar. Bu şahıslar temizdir. Herhangi bir şekilde olumsuz sicil kayıtları yoktur.

25. Örgüt liderleri, kâr etmeyi ve mümkün olduğu kadar gizli kalmayı amaç edinirler. Kamunun onlardan korkması gerekir. Kendilerini emin ve hakim hissederseniz açıkça faaliyet gösterebilirler.

26. Mal varlıkları genelde başkalarının üstüne kayıtlıdır.

27. Eylem yaparken kullandıkları arabalar, genellikle kiralık ve plakaları sahtedir.

28. İhaleler örgütün sürekli takip ettikleri faaliyetlerdendir. Bu yöntemle ticari hayatın her aşamasında yer alırlar.

29. Yerel iş gruplarını kontrol altına alırlar (Kuruyemiş, kokoreç, otopark görevlileri, oto kiralama, oto galeri, oto yıkama, yağlama yerleri gibi).

30. Tetikçi veya elemanlar tutuklu veya mahkum oldukları sürece ailelerine bakılır, aylık ödenir, bu liderin en büyük görevidir. Lider örgütünü bu şekilde motive eder.¹⁰¹

3.1.6. ORGANİZE SUÇLARLA(MAFİA) MÜCADELE YÖNTEMLERİ

3.1.6.1. MÜCADELEDE YASAL DÜZENLEMELER

A- Türk Ceza Kanunu

(220. Madde) Suç işlemek amacıyla örgüt kurma

(1) Kanunun suç saydığı fiilleri işlemek amacıyla örgüt kuranlar veya yönetenler, örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olması hâlinde, iki yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Ancak, örgütün varlığı için üye sayısının en az üç kişi olması gerekir.

(2) Suç işlemek amacıyla kurulmuş olan örgüte üye olanlar, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(3) Örgütün silâhli olması hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza dörtte birinden yarısına kadar artırılır.

(4) Örgütün faaliyeti çerçevesinde suç işlenmesi hâlinde, ayrıca bu suçlardan dolayı da cezaya hükmolunur.

---

¹⁰¹ Kaç.Org.Suç Rehberi, 1999:70

(5) Örgüt yöneticileri, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen bütün suçlardan dolayı ayrıca fail olarak cezalandırılır.

(6) Örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen kişi, ayrıca örgüte üye olmak suçundan dolayı cezalandırılır.

(7) Örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dahil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişi, örgüt üyesi olarak cezalandırılır.

(8) Örgütün veya amacının propagandasını yapan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu suçun basın ve yayın yolu ile işlenmesi hâlinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(MADDE 221)Etkin pişmanlık

(1) Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu nedeniyle soruşturmaya başlanmadan ve örgütün amacı doğrultusunda suç işlenmeden önce, örgütü dağıtan veya verdiği bilgilerle örgütün dağılmasını sağlayan kurucu veya yöneticiler hakkında cezaya hükmolunmaz.

(2) Örgüt üyesinin, örgütün faaliyeti çerçevesinde herhangi bir suçun işlenişine iştirak etmeksizin, gönüllü olarak örgütten ayrıldığını ilgili makamlara bildirmesi hâlinde, hakkında cezaya hükmolunmaz.

(3) Örgütün faaliyeti çerçevesinde herhangi bir suçun işlenişine iştirak etmeden yakalanan örgüt üyesinin, pişmanlık duyarak örgütün dağılmasını veya mensuplarının yakalanmasını sağlamaya elverişli bilgi vermesi hâlinde, hakkında cezaya hükmolunmaz.

(4) Suç işlemek amacıyla örgüt kuran, yöneten veya örgüte üye olan kişinin, gönüllü olarak teslim olup, örgütün yapısı ve faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili bilgi vermesi hâlinde, hakkında örgüt kurmak, yönetmek veya örgüte üye olmak suçundan dolayı cezaya hükmolunmaz. Kişinin bu bilgileri yakalandıktan sonra vermesi hâlinde, hakkında bu suçtan dolayı verilecek cezada üçte birden dörtte üçe kadar indirim yapılır.

(5) Etkin pişmanlıktan yararlanan kişiler hakkında bir yıl süreyle denetimli serbestlik tedbirine hükmolunur. Denetimli serbestlik tedbirinin süresi üç yıla kadar uzatılabilir.

B- (CMK) Ceza Muhakemesi Kanunu

Suç örgütleriyle Mücadelede bu kanun içeriğinde;

- İletişimin dinlenmesi veya tespiti,
- Gizli izleme, kayıt ve verilerin incelenmesi,
- Gizli görevli kullanılması,
- Hak ve alacaklara ilişkin tedbirler,
- Tanığın ve görevlinin korunması,
- Yurtdışına çıkma yasağı,
- Gizliliğin ihlali, yetkililerin sorumluluğu ve cezalandırılması, Yargılama usulü,
- Tedbire dönüştürme ve erteleme yasağı,
- Bilgisayar verileri,
- Telefon dinleme: adli - önleme
- Teknik takip; adli - önleme
- Arama (basitleştirilmiş); adli
- Gizli soruşturmacı (polis memuru vs).
- Muhbir (eski sabıkalı vs).
- Genel arama - tarama
- Malvarlığına el koyma.
- ifade alma.
- Tanıkların korunması. Gibi hususlara yer verilmiştir.

Bu tür suç örgütleriyle mücadele eden görevliler ile bu mücadeleye yardımcı olacakların korunması, bu suç şebekelerinin tehdit, şantaj ve olası zararlarından kaygı duymadan mücadelenin yürütülmesini ön görmekte ve oldukça yararlı olmaktadır. Bu bağlamda büyük zenginliklere ulaşabilen ve bu varlıkları sonucu üst bürokrasi veya siyaseti

etkileme güçlerini kendilerinde görebilen bir kısım suç şebekelerine karşı mücadele eden sıradan ancak dürüst ve namuslu bir polis memuru veya aynı konumdaki bir vatandaş görevini daha bir cesaretle yapabilme şansını elde etmektedir.

Yasal düzenlemenin yanı sıra bu operasyonlarda gerçekleştirilen işbirliği de son derece dikkat çekicidir. Çoğu soruşturmada bir araya gelmekte sıkıntı çeken savcılar (soruşturmanın amiri savcıdır) ile polis görevlileri bu operasyonlarda tam bir eş güdüm ve birliktelik örneği sergilemek suretiyle soruşturmanın selametini ve güvenilirliğini de artırmışlardır.

Burada bir istisnayı belirtmekte yarar vardır; "operasyonlarda yaşanan en önemli mağduriyet, her şeye rağmen gizli kalması gerekli hazırlık soruşturmasını ele geçiren basın mensupları ve görüntü alan medya kuruluşlarının yarattığı durumdur"¹⁰² Çünkü hazırlık soruşturmasının sonucunda, gerçek anlamda saygın ve suçsuz kişiler serbest bırakıldıkları halde kamu oyu vicdanında hiçbir zaman aklanamamakta televizyon görüntülerinin hafızalara kazındığı kareler nedeniyle mutlak bir cezaya çarptırılmaktan kendilerini kurtaramamaktadırlar.

Operasyonların bir diğer kazanımı ise, güvenlik güçlerinin geniş bir bilgi toplama (bazı operasyonlarda bilgi toplama süreci aylarca sürdükten sonra operasyonlar başlamaktadır) süreci sonunda bu operasyonları gerçekleştirmiş olmalarıdır.

Toplanan bu bilgiler sayesinde oluşturulan proje gruplarının sürekli denetimi, değerlendirmesi ve bunun sonucunda belirlenen bir strateji ve hareket planı sonrasında gerçekleşen operasyonların daha verimli olduğu gözden kaçmamaktadır. Bu durum yasal düzenlemelerin yanında güvenlik güçlerinin donanımına, bilgi ve becerilerine önemli katkılarda bulunmuştur.

Özellikle savcı ve polisin eş güdümlü çalışması ve ilgili uzmanlar ile (maliye, hazine vb.) işbirliği artırıldığı ölçüde bundan sonraki operasyonların başarı şansını artırmaktadır.

---

¹⁰² Özcan, 2000: 504

Bu ülkelerde örgütlü suçlarla mücadele yasaları çıkarılırken dört temel ilkeye uyulduğu,

Bu ilkelerin,

1. Başka tedbirler alınarak örgütlü suçları önlemenin mümkün olmaması,
2. Düzenlemeler yapılırken pozitif hukuktaki insan haklarına ve hukuk kurallarına saygı gösterilmesi,
3. Örgütlü suçları önlemeye yönelik cezaların işlenen suçlara paralel olması; ölçülülük kuralına uyulması,
4. Alınacak tedbirlerin, hukuk makamlarının bilgisi dahilinde uygulanması,

Biçiminde olduğu gibi olumlu görüşlerin yanında;

-Düzenlemenin kanun yapım tekniğine uygun olmadığı, hukuk dili bakımından gözden geçirilmesi gerektiği,

-Çeşitli maddelerin Anayasaya uygunluk açısından titizlikle incelenmesi gerektiği, biçiminde eleştiriler de dile getirilmiştir.

3.1.6.2. ORGANİZE SUÇLA MÜCADELEDE İZLENECEK METODLAR

A- Suçun Boyutlarının Görülmesi

Organize suçlarla mücadeleyi geniş bir perspektifte "kısa, orta ve uzun" vadeli aşamalarda değerlendirmek şarttır. Organize suçlar; devleti oluşturan bütün kurumlar ile birlikte, asıl icracı güç olan güvenlik kuvvetlerinin, gücünü **yasalardan alan** top yekûn mücadeleyi gerektirmektedir.

Kriminolojik terminolojide suç organizasyonu olarak anılan hiyerarşik yapı, halk arasında mafya olarak bilinmektedir. Tek kişi suç işlediğinde fiilin tamamı tek kişi tarafından gerçekleştirildiğinden, bu tür suçları ispatlamak nispeten kolaydır. Buna karşılık bir suç, çok

sayıda kimse arasında paylaştırılarak ve belli bir plan çerçevesinde işlendiğinde, ispatı çok zorlaşır. Zira, iş bölümü yapanlar, suçun veya suç hazırlığının sadece bir parçasını yerine getirmektedir, örneğin eroin imalı suçunda, mafia üyelerinden biri imal edilen eroini ambalajlarının tedariki ile görevlendirilmiş olabilir. Bu kişinin yakalanması önemlidir. Ancak, işlenen suç ortaya çıkarmaya yetmeyebilir.

Ünlü bir şarkıcının önceden görülmemiş bir fotoğrafı 20 parçaya bölünüp bir veya iki değişik parçası verildiğinde şarkıcının tanınması istendiğinde tanımak mümkün olmayacaktır, işte organize suçlulukta da bir fiil çok sayıda kişi arasında bölündüğünden bunlardan birinin veya ikisinin yakalanması suçun ispatına her zaman yetmemektedir. Bu yüzden, organize suçlulukla mücadele etmek zannedildiğinden çok daha zor ve en küçük bir delilin dahi kaybedilmesine tahammülü olmayan, özel ihtisaslaşmayı gerektiren teknik bir iştir.

Siyasi iktidara, polise veya yargıya nüfuz edilmiş ise, suçun takibi hemen hemen olanaksızdır. Ne yazık ki uygulamada bunun örnekleri az değildir.

B-Yolsuzlukla Mücadele

Yolsuzlukla mücadele, organize suçla etkin bir mücadele için şarttır.

Organize suç örgütleriyle mücadeleyi salt bir güvenlik sorunu olarak algılamak oldukça yanıltıcı bir durumdur. Bu bağlamda ülkemizin bugüne kadar yaşadığı terörle mücadele alanındaki atılımları ve kazanımları bize göstermekte ki, organize örgütler sadece devleti ve devlet güçlerini hedef almamakta ve fakat kamuoyunu ve halkı da kendi istekleri doğrultusunda manipüle etmeye çalışmaktadırlar. Dolayısıyla bu tür örgütlerle mücadelenin önemli bir ayağını halkın bilinçlendirilmesi ve mücadeleye ortak edilmesi konusunda bir uzlaşmaya varılması olmalıdır. Bu anlamda toplumda yükselen değerlerin dikkat ve titizlikte belirlenmesi ile demokratik katılımın artırılması akılcı ve sonuca yönelik bir yaklaşım olacaktır. Organize suçlarla mücadelenin en önemli aşamalarından biri olan yolsuzluklarla mücadele için demokratik katılım bir zorunluluktur.

İkinci ve bir diğer aşama ise terör suçlarıyla mücadele mücadelesinde olduğu gibi organize suç örgütleriyle mücadelede de toplumsal mutabakatın yanında mutlak anlamda bu yönde "siyasi bir iradenin" belirmesi ve bu konuda mücadele veren güvenlik güçlerinin desteklenmesi gerekmektedir. Üçüncü önemli alan ise güvenlik güçlerinin donanımı (Her türlü donanım; bilgi, teknik vb.) ve uluslar arası iş birliğinin sağlanması gereksinimidir.

Dördüncü olarak ise yasal mevzuatın düzenlenmesi ve yargının hızlı, verimli ve sağlıklı işlenmesinin sağlanması olarak özetlenebilir. Organize suçlarla mücadelede ortaya konulan yaklaşımların bahse konu bu dört ana başlıkta toplanması haricinde, farklı yaklaşımları ve bu genel başlıkları özelde artırmanın yolu açıktır.

C- Yükselen Değerler Ve Demokratik Katılım

1- Kolektif Şuur

Toplum ortak bilinci, toplum ortak hafızası ve ortak değerler toplamı, toplumun genel menfaatleri yönünde birleşemez ve kolektif hafıza ve ortak bilinç gerçek anlamda işlevini göremez duruma gelir ise, her türlü değer, neredeyse mutlak doğru olarak veya evrensel anlamda doğrular olarak kabul edilebilecek değerlerin bile tartışılmasına neden olabilir. Bunun kaçınılmaz sonucu olarak, toplum bireylerinin kamu uygulamalarına güveni azalır ve sonuçta mücadelesi kan kaybetmeye devam etmek riskiyle karşı karşıya kalır.

En etkin ve uzmanlaşmış polis güçlerinin, özel hazırlanmış güvenlik birimlerinin, teknik ve elektronik tüm donanımlara sahip hükümet güçlerinin bu tür suç örgütleriyle mücadelesi, eğer karşılaştıkları tehlikenin bilincinden uzak bir topluma hizmet sunmaya çalışıyor ve onların katılımından mahrum iseler başarı şansları çok az ve elde edilebilen bir kısım başarılar var ise bunları da sürekli hale getirebilmeleri neredeyse imkansız denebilir.

Avrupa kıtasını kaplayan ve gelişmiş teknolojiden yararlanan örgütlü suçun bir tehlike oluşturduğuna şüphe yoktur. Bunun bir tehlike haline gelmesinin nedeni; suç örgütlerinin kurumlara, yasaya ya da devlete saldırısı değildir. Öyle olsaydı demokratik toplum, önlemlerle adalet sisteminin yasaların ve polis teşkilatının güçlendirilmesiyle tehlikenin önüne kolayca geçebilirdi.

Örgütlü suçun ölümcül tehlike olmasının nedenini başka yerde aramak gerekir. Çabuk kazanç sağlanması, yozlaştırma, can ve malla tehdit edilme ve şantaj gibi yollar kullanarak suç örgütleri vatandaş iradesinin oluşmasını engeller. Böyle bir sürecin devamı ise kendiliğinden gelir. Kendi geleceğini kendisi belirleyemeyen ve uyumu tek tek kişilerin özgür isteklerine dayanmayan bir toplum, mahkum olmuş bir toplumdur. Ne kadar bilinçli ve kararlı olursa olsun, hiçbir devlet, hiçbir yasa, hiçbir güvenlik gücü böyle bir toplumu koruyamaz.¹⁰³

---

¹⁰³ Ziegler, 1998:21

2- Rüşvetin Önlenmesi

Bir diğer aşama ise toplumdaki değer yargılarının pozitive doğru, yani artan, yükselen değerlerin toplum ettiği güzel değerler olmasına çalışılması ve her türlü kanun dışılığın, ahlaksızlığın ve özellikle rüşvetin önlenmesine topyekun bir mücadele çerçevesinde bakılması ve değerlendirilmesidir. Bu bağlamda İçişleri Eski Bakanı Sadettin TANTAN'ın şu ifadeleri çok önemlidir;

"Toplumumuzda organize suç çetelerine ve bunların sözde lakaplı liderlerine gösterilen teveccüh mutlaka yenilmelidir"¹⁰⁴

Bununla birlikte nüfuz tacirleri olarak da adlandırılacak bu kişilerin nüfuz alanları hem halk içerisinde hem de kamudaki destekçileri arasında kırılmak zorundadır.

Ayrıca, politikacıların, yargıçların, güvenlik güçlerinin, gerek özel gerekse kamu sektöründe ekonomik yöneticilerin yolsuzluklara bulaşmaları ve rüşvet almalarına karşın amansız bir savaş vermek gerekmektedir.¹⁰⁵

Bu örneklemedeki arazi mafiasının devlet bürokrasisini dayanılmaz hantallığına alternatif oluşturması nasıl ki Günümüz Türkiye'sinde yüzlerce trilyona hükmeden bir arazi mafiasıyla bizleri baş başa bırakıyorsa, diğer yandan ise hukukun yavaş işlemesi ve hakların devletin adalet mekanizmalarından alacaklarına olan inancını kaybetmiş olan vatandaşlarımızın da alternatif çözüm olarak gördükleri çek-senet ve tahsilat manalarının her köşe başında türemesi bir başka tehlikeyi oluşturmaktadır¹⁰⁶

Bu ve benzeri örneklemeleri artırmak mümkündür. Bu gibi uygulamalardaki yanlışlıklar örgütlü suçun doğmasına uygun ortam hazırlamaktadır.

Tıptaki önleyici tedavi veya hasta olmadan hastalığı önlemek, kaynakların verimli kullanılması ve hastalıkla etkin mücadele bakımından geçerli bir metot olduğu gibi örgütlü suçlarla mücadelenin ilk aşaması belki de bu suçları ortaya çıkartacak etmenlerin ortadan kaldırmakla doğru orantılı olacaktır.

Bunun kaçınılmaz sonucu olarak ise toplum bireylerin kamu uygulamalarına güveni azalır ve sonuçta devlet güçlerini ve demokratik kurumların örgütlü suçlarla ve terör örgütleriyle mücadelesi kan kaybetmeye devam etme riskiyle karşı karşıya kalır.

¹⁰⁴ Bal, 1999:53

¹⁰⁵ Ziegler, 1998:58

¹⁰⁶ Aytaç ve Bal, 1999:128

En etkin ve uzmanlaşmış polis güçlerinin özel hazırlanmış güvenlik birimlerinin, teknik ve elektronik tüm donanımlara sahip hükümet güçlerinin bu tür suç örgütleriyle mücadelesi, eğer karşılaştıkları ülkenin bilincinde uzak bir topluma hizmet sunmaya çalışıyor ve onların kapsamından mahrum iseler, başarı şansları çok az ve elde edilebilen bir kısım başarılar var ise bunları da sürekli hale getirebilmeleri neredeyse imkansız denebilir. Zira Ziegler' in saptamasından ortaya çıkan şekliyle;

Düşüncede temel değişiklikler olmadan en gösterişli tutuklamalar, en sert yargı kararları, en geniş kapsamlı yasalar bile ne pahasına olursa olsun kar elde etme arzusunu öldürmez. Örgütlü suç karşısında toplumu bağımsızlık kaybı ile demokrasinin vardığı nokta arasında önemli bir bağ vardır¹⁰⁷

Yukarıdaki ifadelerden de anlaşılacağı üzere temiz toplum ilkesi, bir ülkede bireylerin bu düşünceye sağlıklı bir şekilde sahip olmaları ile yaşama şansı bulabilir. Bu ise toplum bireylerin ülkelerindeki olup bitenlere sağlıklı bir şekilde ulaşmalarıyla orantılıdır.

3- Toplum Mücadeleye İnandırma

Organize suçlarla mücadelede ortaya konan önemli açılımlardan biri bu mücadeleye ülke bireylerini bilinçlendirerek ortak etmektir. Toplumun yapılan mücadeleye inandırılması çok gizli veya gerçekten gizli kalması gereken bilgiler haricindeki, bilgi ve bulguların toplumla paylaşılmasıyla doğru orantılı olacaktır. Bu aynı zamanda dürüst ve güvenilir olmanın vazgeçilmez ön koşulu olarak, devlet güçlerinin hafızasında yer almalıdır. Zira gerekli bilgiler doğru kaynaklardan alınamaz ise, komplo peşinde koşan organize suç örgütleri, bu durumu kullanabilme şansına sahip olacaktır. Kendi oluşturacakları bilgi bombardımanı ve bunun doğal sonucu oluşacak bilgi kirliliğinde, halk kimin güvenilir kimin güvenilirmez ve neyin doğru neyin yanlış olduğunu karıştırma riski ile karşı karşıya kalacaklardır.

Burada liberal demokratik ve katılımcı demokrasinin işlerlik kazanması önem taşımaktadır. Bunun temel verisi ise halkın bilincine ve sağ duyusuna inanmak olmalıdır.¹⁰⁸

---

¹⁰⁷ Ziegler, 1998:251

¹⁰⁸ Selçuk, 2000: 225

Zira bir kurumlar sistemi olan demokrasilerde halk, asıl ve belirleyicidir ve sorunların çözümünde de halkın katılımı ve desteği asıl olmak durumundadır.¹⁰⁹

Bunun en güzel örneği Hizbullah operasyonlarında verilmiş ve ülkemizde belki ilk defa bu denli yaygın hale gelmiş olan bir terör örgütü polisin bilgi donanımı ve halkın minimum ölçüde operasyonların mağduru durumuna düşmesi sonucunda toplumda bu operasyonlara karşın bilinçli bir desteği sağlanmıştır.¹¹⁰

Polis örgütünün terörle mücadeledeki operasyonel başarıları; bu alandaki uzun yıllara yönelik tecrübe, bilgi birikimi, düzenlenen özel hizmet-içi kursları, sağlanan gerekli teknik donanım ve bu alana yönelik özel ihtisaslaşmış polis birimlerinin kurulup geliştirilmesiyle sağlanmıştır.

Bu bağlamda terörün bölgesinde ve ülkemizdeki dikkatlerin terörle mücadeleye yöneldiği ve yatırım zenginliğinin de bu alana yönlendirildiği uzun yıllar, organize suç örgütlerinin görece olarak dikkat dışı kalmasına yol açmış ve bunun sonucu olarak organize suç örgütlerinin gelişmesi ve büyümesi bakımından, ifade edilen diğer şartlar yanında, elverişli bir ortam oluştuğu ifade edilebilir. Ancak organize suçlarla mücadelenin, ülkemizin selameti, demokratik hukuk devletinin yaşatılması ve ülkede sağlıklı bir ekonomik yapılaşmanın sağlanabilmesi bakımından kaçınılmaz olduğu, gerek bu suçun derebeylerinin ulaştığı gayri meşru ekonomik zenginlik ve bu güce bağlı olarak ellerinde bulundurdukları inanılması ürperti veren devleti ve vatandaşları etkileme, yönlendirme, manipüle etme güçleri mutlaka önlenmesi gerekli bir hedef durumdadır.

D- Siyasi İdarenin Örgütlü Suçlarla Mücadeledeki Önemi

Günümüz koşullarında ve özellikle demokratik toplumlarda siyasal idarenin, terörle mücadelede olduğu gibi organize suçlarla mücadele de ortaya konulması ve bu mücadelenin arkasında durulması gerekmektedir. Daha önce ifade edildiği üzere, terörizm ülkemizdeki

---

¹⁰⁹ Selçuk, 2000:225

¹¹⁰ Bal, 2000:14

demokratik yaşama ağır darbeler indirmeyi başarmıştır, organize suç örgütleri de aynı ölçütte tehdit oluşturmaktadır denilebilir. Nitekim İçişleri Eski Bakanı Sadettin TANTAN'ın: "ülkemizde en büyük ve birincil tehdit yolsuzluk ekonomisi" ifadeleri bir çok kereler basında yer almıştır.¹¹¹

Ekonomik amaçlı suç örgütleri, gelir dağılımındaki dengesizliği ve kayıt dışı ekonomiyi elinde tutarak veya kısa yoldan zengin olma hayalleriyle içinde bulunan bir çok kişiyi, bu suç örgütlerine militan ve bizzat örgüt oluşturma şeklinde katılımlarını sağlamaktadır. Dahası bunu organize suçlar ve terörizm bağlamında ele aldığımızda realite daha da korkunç bir hal almaktadır. Bu türden suç örgütleriyle mücadeleyi yürütmek sadece cesaret ve bilgi değil, ancak çeşitli komplolara da hazırlıklı olunması gerektiğini bir çok örneklerinin arasında çarpıcı bir Polonya örneği ile ortaya koyalım.

Organize suç örgütlerinin yaygın olarak görüldüğü ülkeler arasında yer alan Polonya'da, 1990 yılının başlarında bu suç örgütlerine karşın amansız mücadele başlatan bir isim vardır. Josef Oleksy. Mafiaya direnme cesaret ve erdemliliğini gösteren bu vatansever Polonyalı siyasi lider, kendinden önce italya, Amerika, Rusya ve Türkiye örneklerinde kendisi gibi organize suç örgütleriyle başa çıkmaya çalışan gazeteciler, yargıçlar, polis şefleri ve siyasi kişilerle aynı kaderi paylaşmaktan kurtulamaz. Bu kader sıklıkla, ölüm, görevden alınma veya pasifize edilme olarak ifade edilebilir. Burada mafıyla mücadelede zorda kalan bir çok cesur ve vatanseverden sadece biri örnek olarak vermekte yetineceğiz.

Oleksy, 1990 lı yılların ilk bölümünde Varşova da Başbakanlık görevini yürütmüştür. İtalya örneğinden hareketle, geniş soruşturma yetkileriyle donatılmış bir mafıyla mücadele komisyonu kurar. İtalya'daki komisyon parlamentoya karşı sorumlu olmasına karşın Polonya'da ki soruşturmacılar doğrudan başkana hesap verirler.

Oleksy açık renk gözlü, sonsuz cesaret sahibi birisidir. Örgütlü suça karşı açtığı savaşın devletin, ordunun ve Polonya Gizli Servisi'nin yüksek dereceli yöneticilerinin hoşuna gitmediği açıktır.

---

¹¹¹ Bal, 1999:53

Özellikle bir operasyon, Y.M. işi, Oleksy'nin aleyhine olur. Oleksy, bu çok güçlü caninin peşine düşmekle hayatının en önemli yanlışını yapar. Olayın ayrıntılarına gelince Y,M 1989 yılında Polonya da kurulan bir ithalat-ihracat şirketi olan Art-B nin yönetim kurulunun Murahhas üyesidir. Art-B totliter rejim sonrası Polonyası'nın en büyük mali skandalına neden olur. Kamu işleri bakanlığı, Murahhas üyesi 400 000 000 doların el değiştirmesiyle ve Merkez bankasının yöneticilerine rüşvet vermekle suçlar¹¹²

Bunun üzerine başlayan soruşturmada ilk iş Merkez bankası başkanı görevden alınır ve Y.M. İsrail' e kaçmayı başarması sonuç bir kovalamaca başlar. Polonya devletinin ve dolayısı ile Oleksy' nin başarılı ve titiz ulusal ve uluslar arası çalışmaları sonucunda Y.M.8 Şubat 1996 tarihinde Polonya' ya iade edilir. Ne olduysa bu tarihten sonra başlar. Gizli eller operasyonu veya komplolar gösterisi, mafia ve devletin mafia karşısındaki kahramanını ortak kadere doğru iter. Yani ya herkes yada hiç kimse suçlu değildir.

O tarihten sonra Polonya' da Oleksy' nin Moskova gizli servisi hesabına çalıştığını gösteren belgeler dolaşmaya başlar. Böyle bir suçlama bağımsızlığını yeni kazanmış ve Rus etkisinden nefret eden Polonya için son derece vahimdir. Oleksy yeniden direnir. İsimsiz suçlamalara karşı aklanmak amacıyla Cumhurbaşkanı'na baş vurur ve hakkında soruşturma açılmasını ister. Açılan soruşturma Oleksy' nin suçsuzluğunun kanıtlanmasıyla son bulur¹¹³:

Komploların bazen kötü yönetimin adı olabileceği vurgulanmaktadır. (Cemal, Hürriyet 2000), çoğu kez kendi sorumluluklarından kaçmaya çalışan idarecilerin sığındıkları bir barınakta olabilir. Bundan kurtulmanın en önemli yolu da şeffaf, demokratik, akılcı ve iyi yönetim de olabilir. Ancak, organize suçlarla mücadele tarihi bizlere açık bir şekilde göstermekte ki, bu alanda mücadeleyi yürütenleri çok yönlü usta komplocuların elinden çıkmış tehlikeler de beklenmektedir. Bu bakımdan çok **failli** suçlar veya organize suç çeteleriyle mücadelede direten önderlerin başına da sıklıkla çorap örülmeye çalışıldığı bir gerçek olarak karşımızda durmaktadır.

---

¹¹² (Ziegler, 1998:131-132).

¹¹³ (Ziegler, 1998 131-132).

Suç örgütleriyle mücadelede sonuna kadar gidilmesi iradesi bütün siyasetçiler, sivil ve askeri bürokrasi ve medyamız tarafından paylaşılır; bu paylaşım ne kadar içten ve açık olursa ülkemize, günlük yaşamımızı her türlü çıkarlarımızı baltalamaya çalışan bu insafsız suç çeteleri ve menfaat çeteleri o ölçüde çökertilebilir.

3.1.6.3. GÜVENLİK GÜÇLERİNİN EĞİTİMİ

A- Çağın Şartlarına Göre Eğitim

Suçluluk oranının nicel ve nitel olarak artması, toplumun huzur ve güvenlik içinde yaşamasını tehdit etmektedir. Güvenlik gereksinmesi; iş temini, gelecek güvencesi gibi sosyal güvenlik öğeleri yanında bireylerin dış tehlikelerden korunmasını kapsamaktadır. Güvenlik gereksinmesi, bireylerin yaşamlarında önemli bir yer oluşturmaktadır. Bu gereksinme karşılanmadığı zaman bireylerin huzursuz olması kaçınılmazdır¹¹⁴.

Toplumun bu gereksinmesini karşılamak amacıyla hizmet üreten polisin günün koşullarına göre yetiştirilmesi gerekmektedir. Teknik gelişmeleri yakından izlemek, bunları Emniyet Örgütü personeline kazandırmak amacıyla hizmet içi eğitime gereken önemin verilmesi zorunlu olmaktadır.

Ülkemizde terörle mücadele sahasında elde edilen birikimler ve uzun yılların deneyimi bizlere öğretmektedir ki örgütlü suçla mücadelede kullanılacak personel çok yönlü ve çok nitelikli olmak durumundadır. Çünkü bu tür suç örgütleri dünyada ki her türlü gelişmeleri takip etmekte ve dolayısıyla suç işleme becerilerini her geçen gün bir öncekine göre yeni bir formata sokmakta ve yeni bir aşamaya taşıyabilmektedirler. Özellikle teknolojik gelişmeleri yakından izlemekte ve kullanabilmekteler.

Bunun yanında organize suç örgütlerinin aynen terör örgütlerinde olduğu gibi uluslar arası bağlantıları da oldukça güçlü olduğu bir gerçektir. Bu alanda özellikle ulusal olduğu gibi uluslararası iş birliğinin de önemi bir hayli fazla olacaktır. Bu bakımdan örgütlü

---

¹¹⁴ (Gökçeğöz, 1998:43)

suçun tanımı ve hukuksal açıdan yapılacak düzenlemeler konusunda mücadele edecek ülkeler arasında bir fikir birliği ve eşgüdümle sağlanması çok önemlidir. Bunun gerçekleşebilmesine en iyi örneklerden birisi ise 26.06.2000 tarihinde kurulan Turkish International Academy Against Drugs and Organised Crime, TADOC (Türkiye Uluslar arası Uyuşturucu ve Organize Suçlarla Mücadele Akademisi) tur.

B- Türkiye Uluslararası Uyuşturucu Ve Organize Suçlarla Mücadele Akademisi (TADOC)

1- Kuruluş Amacı

Ankara'da kurulan bu merkez, organize suçlarla mücadeleyi ulusal boyutun ötesine taşıyarak uluslar arası boyutta yürütebilmenin alt yapısını gerçekleştirmek amacıyla oluşturuluyor. Merkezin öncelikli amacı yine TADOC tarafından şöyle özetlenmekte:

Türkiye' nin ulusal ve uluslar arası düzeyde uyuşturucu ve psikotrop maddelerin yasadışı üretimi, kullanımı ve kaçakçılık ile diğer organize suçlara karşı süre gelen mücadelesinin eğitim alanında sürdürmek. Bölgesel ve uluslar arası işbirliğinin kurulması, sürdürülmesi için uygun bir zemin oluşturmak, değişik ülkelere ve ülkemizdeki farklı kurumlardan kursiyerlerin kaynaşmaları yoluyla iş birliğinin güçlenmesin katkıda bulunmak¹¹⁵.

Terörle Mücadele alanındaki birikimlerini verimli kullanmayı Hizbullah operasyonlarıyla ortaya koyan emniyet örgütü, ülkemiz bakımından en az terör kadar tehdit kaynağı olan organize suçlarla ilgili de reform niteliğindeki bir girişimle böylesine ulusal ve uluslar arası birikimleri bir araya getirebilecek merkezi 2000 yılının en önemli projesi olarak ortaya koymuş bulunmaktadır.

---

¹¹⁵ (Tadoc Tanıtım Kitapçığı, 2000:1) .

Son yıllarda gerçekleştirilen geniş çaplı bankalar operasyonu, MAFİA liderlerinin yakalanması veya diğer geniş kapsamlı ekonomik amaçlı suç örgütlerine karşın yürütülen operasyonel çalışmaları bir bir inceleme yerine, organize suç çeteleriyle mücadeleyi, bilimsel veriler ışığında sürekli ve sağlıklı kılabiliriz böylesine bir akademinin açılmış olmasını daha kalıcı ve etkin bir mücadele yöntemi olarak görmektedir. Zira akademinin kapsamı ve yöneldiği alanlar çok hayati ve kazanımlar sadece polisin operasyonel değil ve fakat sosyolojik, politik, ekonomik, felsefi boyutlarıyla organize suçları çözümlemesini sağlayacaktır.

Akademinin amaçları arasında olan uluslararası işbirliğini geliştirmek örgütlü suç ile mücadelede son derece önemlidir. Terörle mücadelede uluslararası destek veya terör örgütlerinin uluslararası boyutta ürettikleri mücadeleyi yakından bilen ülkemiz güvenlik örgütleri, bu alandaki birikimlerini, organize suçlar mücadelede de vakit kayırmadan kullanıma geçirmeyi ve dolayısıyla yeni merkezde bu anlamda aktif bir bilgi bankası, iletişim ile işbirliği içinde gerçekleştirmeyi amaçlaması oldukça yararlı bir yaklaşım olarak görülebilir. Bu tür bir merkezin en önemli kazanımlarından biri de uluslar arası tecrübeye ülkemizi taşımak olabileceği gibi ülkemiz birikimlerini birlikte hareket ettiğimiz ülkelere karşılaştırmakla bir üs görevi yapabilecek olmasıdır.

2- Hedefi ve Eğitim Aşamaları

Bu bağlamda uluslar arası akademi kendisini şöyle ifade etmekte; Akademi de uygulanması planlanan ilk 5 yıllık faaliyet projesi başlıca üç aşamadan oluşmakta. İlk aşamanın hitap edeceği coğrafi alan; Türkiye' nin de üyesi olduğu ekonomik iş birliği örgütü ülkeleri ile Karadeniz İşbirliği ülkelerinden oluşmakta. Birinci aşama süresince gerçekleştirilecek eğitim programları uyuşturucu ile ilgili kanun uygulama konularında odaklanacaktır. Söz konusu aşama sonunda 100 Türk, 50 yabancı ve 20 eğitici olmak üzere toplam 170 kursiyere eğitim verilmiş olacak. İkinci aşamada ise proje kapsamında ki tüm ülkelerin eğitim ihtiyaçları çerçevesinde bölgesel ulusal danışma kurulları hayata geçirilecek, Üçüncü aşama ise ikinci aşama sırasında akademide uygulamaya başlanan CD.ROM destekli eğitim programlarının Türkiye ve bölgedeki diğer ülkelere dağıtım yapılması hedeflenmektedir¹¹⁶

¹¹⁶ (TADOC Tanıtım Kitapçığı, 2000:2).

Buradan anlaşılacağı üzere polis , organize suçların uluslar arası alanda çeşitli partnerler bularak ve teknolojinin sağladığı olanaklarla açıldığı dünya arenasında da, bu tür suç çeteleri ile mücadelesini sürdürmeyi amaçlamaktadır. Çünkü örgütlerin takibi uluslar arası iş birliği olmadan neredeyse imkansız hale gelmekte veya mücadelenin önemli bir ayağı eksik kalmaktadır.

Ziegler, örgütü suçla mücadeleyi çok güzel bir örnekleme ile bizlere şöyle aktarmaktadır:

Örgütlü suç, Yunan mitolojisindeki çok başlı Hidraya benzer: Bir kafasının uçurun kesik başın yerinden kısa zamanda iki kafa belirecektir. Örgütlü suçu kesin olarak ortadan kaldırmak için Herakles ve Yolasin, Lerna Hidrasını öldürmekte kullandıkları yöntemi uygulamak gerektiğini vurgulamaktadır¹¹⁷.

3- Suç Analiz Merkezleri

TADOC bir eğitim kurumu olmanın ötesinde kendisini aynı zamanda teori ve pratik uygulamaların ortak bir potada değerlendirilmesi ve bu bilgiler sonucu oluşturulacak yeni mücadele stratejilerinin hayata geçirilmesi ve daha da ötesinde halkın bilinçlendirilmesi amaçlanmaktadır. Bu bağlamda akademide kurulan "Suç önleme Araştırma Merkezi, Uyuşturucu Kontrol ve Talep Azaltımı Merkezi, Kara Para Araştırma Merkezi ve Bilişim Suçları Araştırma Merkezi" olmak üzere oldukça önemli 4 merkezde kurulmak suretiyle çok yönlü bir oluşum gerçekleştirilmesi oldukça yararlı bir gelişim olarak görülebilir.

4- ORGANİZE SUÇLA MÜCADELEDE ULUSLAR ARASI İŞBİRLİĞİ

Gelişen teknolojik imkanlar, sınırların klasik önemini yitirmesi, uluslar arası geçişlerin kolaylaşması, etkileşimin artması ve menfaatle birlikteliğin yüksek getirisi organize suç örgütlerini ortak oluşumlar içine çekmektedir. Bu nedenle günümüzde, artık suç ve suçlular sadece kendi ulusal sınırları içinde kalmayıp, daha da gelişmiş yapıya bürünerek organize ve örgütlü bir hale gelmişlerdir. Teknik, teorik ve pratik anlamdaki gelişmeleri son derece büyük bir hızla bünyelerine adapte etmektedirler. Bir nevi organize suç örgütlerinin faaliyetlerinin devamı, örgütler tarafından sosyal, ekonomik, hukuksal ve teknolojik

---

¹¹⁷ (Ziegler, 1998: 251).

alanlardaki değişimlerin erken fark edilerek yakalanması ile uluslar arası arenadaki bağlantıların kuvvetine bağlıdır.

Ülke ve dünya güvenliğinin azami bir şekilde tehdit eden organize suç faaliyetleri ile ülkelerin tek başlarına mücadele etmesi son derece güçtür. Bu durum, bu suç türü ile mücadele eden güvenlik teşkilatlarının uluslar arası düzeyde etkin ve sıkı iş birliğine girmesini zorunlu hale getirmiştir.

Bundan hareketle; organize suça karşı yürütölen daha erken ve profesyonel olması için diğer devletlerin mafia ve organize suçlarla mücadele alanlarında çalışan birimleri ile karşılıklı bilgi ve tecrübe alışverişinde bulunmak, gerek teorik ve gerekse pratik gelişmeleri değerlendirmek, müşterek çalışma ve operasyonlara zemin oluşturma maksatlı karşılıklı uzman gönderimi ve eğitim programları kapsamında çalışmalar yapılmaktadır¹¹⁸.

3.1.7. ORGANİZE SUÇLARDA 2000-2007 YILLARI ARASI İSTATİKSEL DEĞERLENDİRMESİ,

3.1.7.1. Genel Değerlendirme

Sürdürölen mücadele kapsamında gerçekleştirilen operasyon sayısına oranla soruşturmaya konu edilen şahıs, adli makamlara sevk edilen şüpheli ve şüphelilerin tutuklanma oranındaki artış; profesyonelliğın ve delillendirme çalışmalarındaki uzmanlığın göstergesidir.

İstatistiki veriler, suçla mücadelede güvenlik güçlerinin kararlılığını ve başarısını yansıtmaktadır.

Maddi çıkarlar hedefleyen organize suç gruplarının özellikle sıcak para akışının olduğu büyük şehirlerde faaliyetlerini sürdürmeye çaba gösterdikleri gözlenmiştir.

---

¹¹⁸ Kaçakçılık Ve Organize Suçlarla Mücadele Rehberi 3, 2000:114

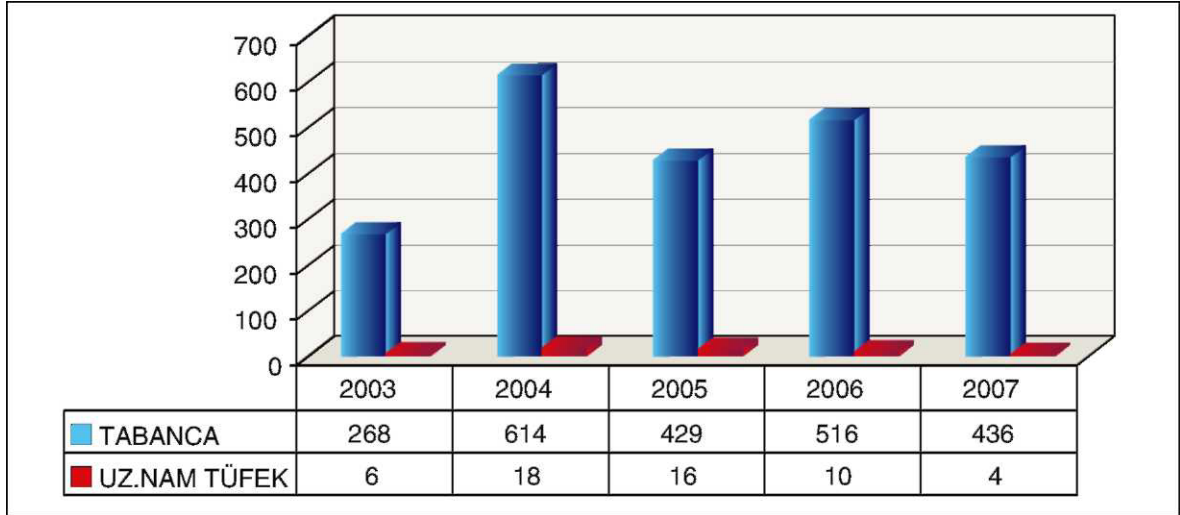
Yoğun mücadele sonucunda birçok faaliyeti kontrol altına alınan organize suç gruplarının kendilerine yeni faaliyet alanları oluşturdukları tespit edilmiştir. Kumarhane işletmeciliği, ön plana çıkan faaliyet alanlarından biridir. 2007 yılı içerisinde de, geçmişte olduğu gibi; haksız kazanç elde etmek amacıyla kurulan suç örgütlerinin; tehdit, darp, adam yaralama, adam kaçıрма, alıkoyma, hürriyeti tahdit, yağma, gerçek veya tüzel kişiler arasındaki alacak ve borç ilişkilerini düzenleme, taraflar veya üçüncü şahıslar adına para, çek, senet tahsil etme, ettirme, borç senedi, çek imzalatırma, menkul veya gayri menkullerini zor kullanarak sattırma, hibe ettirme, ihalelere katılımı engelleme ve ihalelerin üçüncü şahıslar lehine sonuçlanmasını sağlama gibi suçları işledikleri görülmüştür.

Ülkemizde organize suçlarla mücadelenin tavizsiz ve etkin yürütülmesi sonucu kaydedilen gelişmeler, vatandaşımızın devlete karşı güven duygusunu pekiştirmiştir¹¹⁹.

ORGANİZE SUÇLAR			2003 Yılı	2004 Yılı	2005 Yılı	2006 Yılı	2007
OPERASYON	YAPILAN	İL	42	45	43	53	47
OPERASYON SAYISI			230	328	221	228	167
ŞÜPHELİ SAYISI			1755	2717	2344	2957	2463
(ELE GEÇİRİLEN SUÇ UNSURLARI)							
TABANCA			268	614	429	516	436
UZUN NAMLULU SİLAH			6	18	16	10	4
AV TÜFEĞİ			38	78	111	164	124
FİŞEK (UZUN NAM.-TAB.-AV)			6378	11270	12661	17451	14539
GAZ-KURUSIKI TABANCA			31	50	94	105	100
EL BOMBASI			3	10	4	10	4
SAHTE KİMLİK			50	81	83	94	74
ÇEK SENET			759	2230	2273	2353	2865
KELEPÇE			5	6	7	20	12
ÇELİK YELEK			5	14	8	5	14

Tablo-1 2003-2007 Yılları Arasında Yapılan Organize Suç Operasyonları, Yakalanan Şüpheli ve Elde Edilen Suç Unsurları

¹¹⁹ KOM daire başkanlığı 2008 raporu

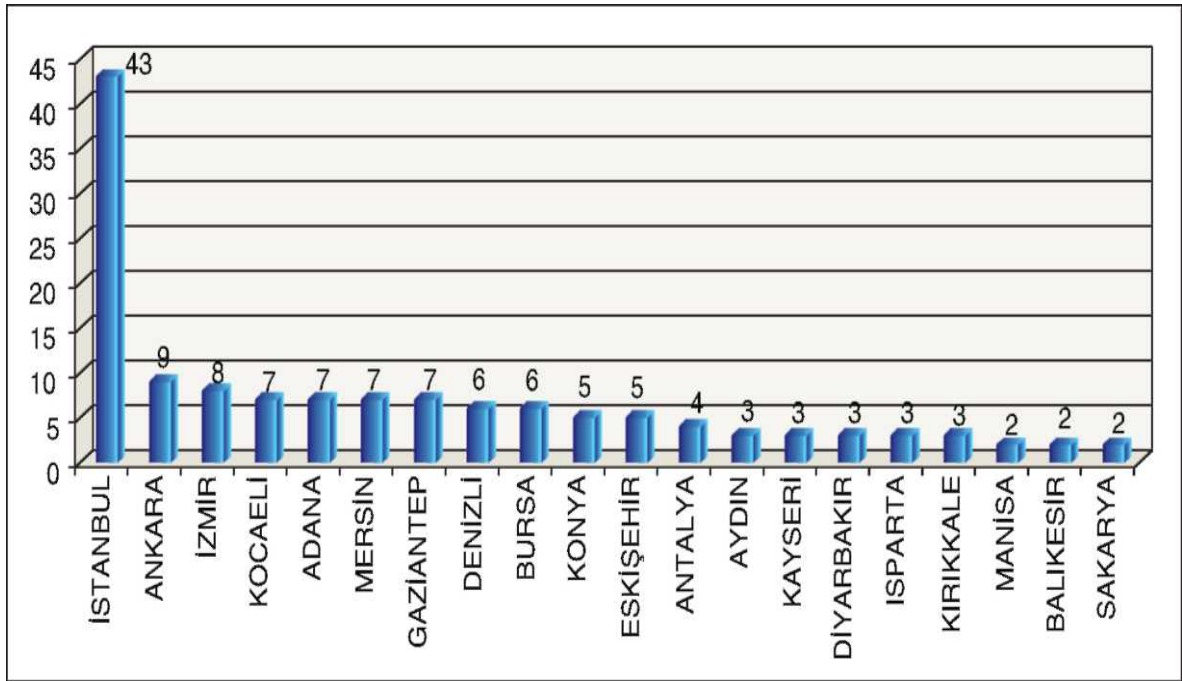
Şekil- 1 2003-2007 Yılları Arasında Organize Suç Örgütlerinden Ele Geçirilen Silahların Dağılımı

3.1.7.2. Organize Suç Örgütlerinin Karakteristiği ve Üye Profili Genel Değerlendirmesi

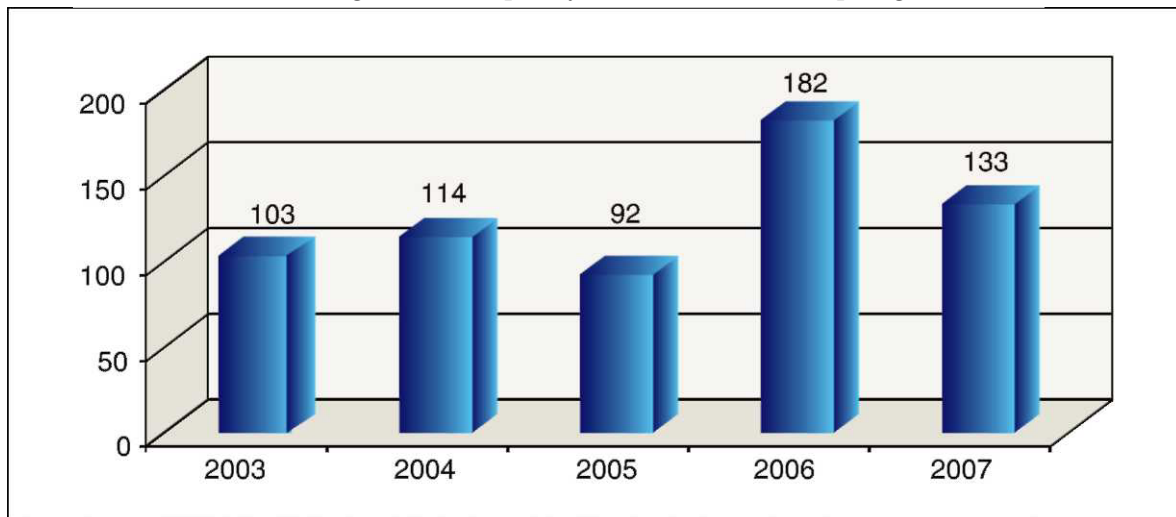
2007 yılında meydana gelen olaylar genel anlamda organize suç karakteristiğine uymakla birlikte; gerek istatistiki analizler gerekse organize suç örgütü üyelerinin ifadelerine dayanarak; bu karakteristikten küçük ölçekli sapmaların olduğunu söyleyebiliriz.

A. Faaliyetlere Meşruiyet Zemini Kazandırma Girişimi

Organize suç örgütlerinin belirgin özelliklerinden biri, faaliyetlerine süreklilik kazandırmak için değişen şartlara adapte olabilmeleridir. Profesyonel mücadelenin başladığı 1998 yılından itibaren her geçen yıl faaliyetleri kontrol altına alınan suç örgütlerinin, haksız çıkar sağlamak için bir takım emekli/müstafi kamu görevlileri ve tanınmış kişileri aralarına katma girişiminde buldukları görülmüştür.

Şekil- 2 2007 Yılında Organize Suç Operasyonlarının En Fazla Yapıldığı 20 İl

Şekil-3 2003-2007 Yılları Arasında Organize Suç Operasyonlarında Yakalanan Kamu Görevlileri

Organize suç örgütlerini sokak çetelerinden ayıran özelliklerden biri; bilinçli bir şekilde, kendi ilgi alanlarına giren kamu birimlerinden görevlilerle ve medyada tanınmış kişilerle irtibata geçme ve onların nüfuzundan yararlanma isteğidir. Bu nedenle suç örgütleri, özellikle kamu görevlileri veya tanınmış kişilerle aynı karede olmaya çalışırken; onları kendi örgütlerinin bir parçasıymış gibi gösterme gayretindedirler.

Organize suç örgütleri, aralarına aldıkları tecrübeli kamu görevlileri sayesinde, suç örgütü faaliyetlerini sanki kamunun, toplumun veya ülkenin yararına gibi göstermeye çalışmaktadırlar. Suç örgütlerince yürütülen bu tip faaliyetlerin birçoğu deşifre edilmiştir. Yapılan operasyonlarda son üç yılda toplam 407 kamu görevlisi yakalanmıştır.

B. Örgüt Kültüründeki Değişim

Köyden kente göç sürecinde, taşınan özelliklerden biri de şehir yaşamında yozlaşan "delikanlılık" kültürüdür. 1960'lı yıllarda kabadayı otoritesi ve kültürünün etkisi altında kalan ve kente göç eden kişiler, süreç içerisinde mafya tipi yapılanmalarını ne yazık ki kabadayılık kültürüyle özdeşleştirmeyi başarmışlardır. Bu yüzden kabadayılık ve organize suç örgüt üyeliği arasında söylem bazında birçok benzerliğe rastlanmaktadır.

2007 yılında yapılan çalışmalarda, örgüt kültüründe bir değişim olduğu görülmektedir. Geçmiş yıllarda delikanlılık söyleminin çağrıştırdığı anlamlar içerisinde kendisine yer bulamayan kumarhane işletmeciliği, suç örgütlerince öncelikli faaliyet alanı haline gelmiştir. Bu da organize suç örgütlerinin çıkar amaçlı olduğu, rantın olabileceği her türlü alanda ve oluşumuna etki eden unsurları bulması halinde var olabilecekleri gerçeğini gözler önüne sermektedir.

Suç örgütleri kazanmış oldukları kötü ün ile yasal olmayan risksiz alanlardan kopmamışlardır. Yasal boşlukları kendi lehlerine çevirmeye devam etmişlerdir. Yaptırımı ağır olan suçlar yerine daha çok para cezası ile kurtuldukları suçlara yönelmişlerdir. Bunun en çarpıcı örneklerinden biri; kumar oynatmak için yer ve imkân sağlamaktır. Zaman zaman bu faaliyetlerini yurtdışı seyahati kolay olan ülkelere taşıyarak, buralarda devam etmişlerdir.

Yasal bir zemin olmadığı için, lüks villa ve iş yerlerini kumarhanelere başka bir deyimle "casinolara" dönüştürmüşler; hatta bunları taşınabilir hale getirmişlerdir. Bir işyerini kısa sürede çanta kumar makineleri ile kumarhaneye çevirebilmişlerdir. Suç örgütlerinin bu tip faaliyetlerinin birçoğu etkisiz hale getirilmiştir.

C. Suç Örgütlerinin Faaliyet Alanının Daraltılması

Organize suçlarla etkin mücadele; resmi otoritenin gücünün gösterilmesi ve buna halkın inanması ile olabilmektedir. 2007 yılında yapılan çalışmalarda dikkat çeken en önemli konulardan biri de; geçmiş yıllara kıyasla halkın organize suç örgütlerini kendi sorunlarına çözüm bulan alternatif merciler olarak görmesindeki azalma trendidir. Sorunlar karşısında resmi otoriteye başvurulması artarak devam etmektedir.

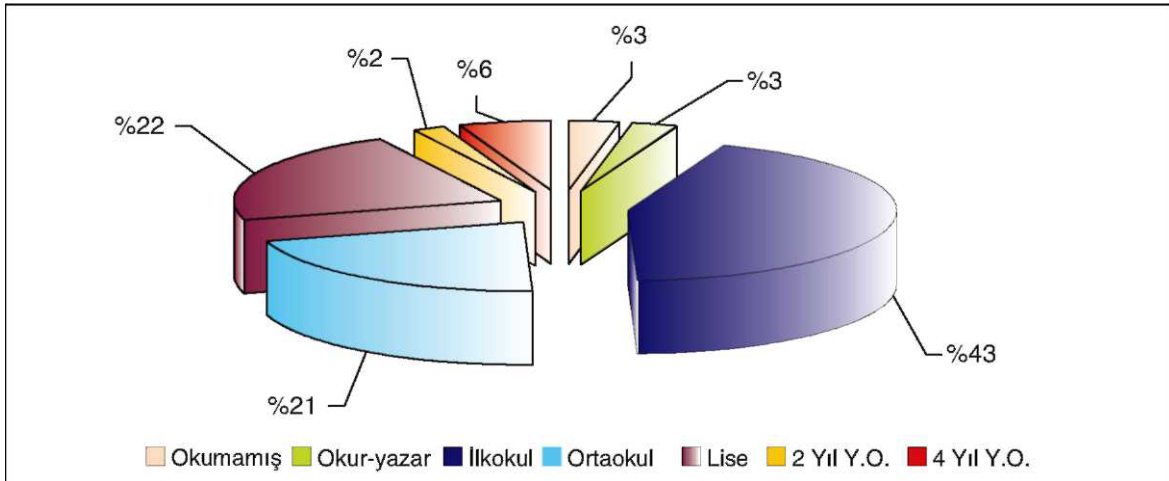
Vatandaşlarımız mağduriyet karşısında, güvenlik güçleri dışında her hangi bir yasa dışı oluşuma başvurulmaması konusunda daha bilinçli hale gelmişlerdir. Yakın geçmişe kadar, örneğin kendisini tehdit eden birini bertaraf edebilmek için suç örgütlerine başvururken çoğunlukla; "sadece yardım etmelerini istedim" argümanı kullanılmıştır. Oysa ki gerçekte; "suç örgütüyle ortak hareket ederek bu örgütlere dolaylı yardım ve suça azmettirmek" fiili işlenmiştir. Yapılan operasyonlarda, suç örgütlerine başvuranların aynı zamanda kendileri de suçun bir parçası haline geldikleri konusunda farkındalık kazandıkları gözlenmiştir.

D. Eğitim Düzeyi Düşük İnsanların Ön Plana Çıkarılması

Birçok organize suç örgütü lideri, çocuk sayılabilecek yaşlarda suça karışmışlar ve bunu sürekli hale getirmişlerdir. Dolayısıyla bu süreklilik, organize suç örgütü kriterlerinde de sayıldığı gibi; örgüt liderinin isminin gündemde kalmasına, böylelikle suç örgütünün devamlılığının sağlanmasına yol açmaktadır.

Ancak, örgüt lideri, kendisini olabildiğince geri plana iterek, görülmez olmaya çalışmakta ve elini ateşe sokmak yerine maşa kullanarak; başka bir ifade ile eğitim seviyesi düşük insanların durumlarından yararlanarak (2007 yılı verilerine göre organize suç örgüt üyelerinin %3'ü okur-yazar değil, %3'ü okuryazar, % 43'ü ilkokul mezunu) faaliyetlerini

yürütmeye çalışmaktadır. Geçmiş yıllarda suç örgütü liderlerinin bu tür yöntemlere sıkça başvurdukları görülmüştür. Bu durum, 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 220. maddesinin 5. fıkrasında: "Örgüt yöneticileri, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen bütün suçlardan dolayı ayrıca fail olarak cezalandırılır." hükmü getirilerek engellenmeye çalışılmıştır.

Şekil- 4 2007 Yılında Yapılan Organize Suç Operasyonlarında Yakalanan Şüphelilerin Eğitim Durumları

E. Cezaevlerinden Örgütün Yönetilmesinin Önlenmesi

Yeni Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun hükümleri ve ceza infaz kurumlarının yüksek güvenlikte olması, suç örgütlerinin kendi hayat tarzlarını geliştirmelerini: "cezaevinden örgüt yönetmelerini" engellemiştir.

F. Suç Örgütlerindeki Hızlı Değişimin Takip Edilmesi

Yapılan çalışmalarda suç örgütlerinin değişim hızı yakından takip edilmiş ve gereken çözümler yapılarak yeni mücadele teknikleri geliştirilmiştir. Bu süreçte, kısa yoldan iş halletme kapısı olarak görülen organize suç örgütlerinin popülaritesi azaltılmıştır.

Öte yandan 2007 yılında yapılan diğer çalışmalara kısa başlıklar altında bakıldığında ortaya çıkan tablo aşağıda gösterilmiştir:

1- Polis-medya ilişkilerinin sağlıklı olması, açık ve şeffaf toplum olmanın devamını sağlamıştır. Bu sayede kamuoyu organize suçlarla mücadeleden haberdar edilmiştir.

2- Yurtdışında yaşayan Türklerin mağduriyetleri, uluslararası işbirliği ile giderilmeye çalışılmıştır. Türklerin yoğunlukla yaşadığı birçok ülkenin güvenlik birimleriyle karşılıklı işbirliği yapılmıştır. Bunun yanında Türk vatandaşlarının yurt dışında uğradıkları mağduriyetlerin kısa sürede giderilmesi için işbirliği kanalları açık tutulmuştur.

3- Geçmişte olduğu gibi, haksız kazanç sağlamak amacıyla, tehdit, darp, adam yaralama, adam kaçırmaya, gasp, çek senet tahsilatı, borç ve alacak ilişkilerini düzenleme, ihalelere katılımı engelleme veya üçüncü şahıslar lehine sonuçlandırmasını sağlama ve kapkaç gibi tipik suç türleri işlenmeye devam edilmiştir.

4- Organize suç örgütlerinin yaptırım gücünden korkarak bir olayın tanığı olan veya mağdur olduğu halde suç örgütleri aleyhine tanıklık yapamayan, tanıklık görevi sebebiyle, kendilerinin veya yakınlarının hayatı, beden bütünlüğü veya malvarlığı ağır ve ciddi tehlike içinde bulunan ve korunmaları zorunlu olan vatandaşlarımızın güvenliklerinin sağlanması amacıyla Tanık Koruma Kanunu kabul edilmiştir.

3.1.8. Sonuç

Organize suçlarla mücadelede, yalnız bir birim veya kurumla başarıya ulaşılamaz. Bu suçlarla mücadelede güvenlik ve adalet birimlerinin yanı sıra okul, aile, sivil toplum örgütleri, medya, üniversiteler ve tüm toplum bireylerine kadar uzanan yelpazede her kesime önemli görevler düşmektedir.

Öte yandan organize suçlarla mücadele politikaları geliştirilirken, ülkenin toplumsal yapısı iyi analiz edilmeli; olası toplumsal tepkiler öngörülmalıdır.

3.2.SİLAH-MÜHİMMAT KAÇAKÇILIĞI

3.2.1. Giriş

Soğuk savaş döneminin sona ermesiyle birlikte, klasik askeri tehditlerin yerini, başta uluslararası terörizm olmak üzere, her türlü silahın kontrolsüz olarak yayılması, organize suçlar ve uyuşturucu madde kaçakçılığı gibi çok yönlü riskler ve tehditler almıştır. Bu tehditler içerisinde küçük ve hafif silahlar; ulusal ve uluslararası boyutta insan güvenliğini tehdit eden en büyük tehlikelerden biri olarak değerlendirilmektedir. Küçük ve hafif silahların kolay elde edilebilmesi ve çatışma bölgeleri arasında serbest dolaşımı uluslararası terörizmi ve bölgesel anlaşmazlıkları arttırmaktadır.

Özellikle dünya üzerinde otoritenin ve düzenin bulunmadığı, karışıklık ve iç çatışmaların devam ettiği bölgelerde biriken silah ve mühimmatın, kaçakçılar tarafından çeşitli yollarla hedef olarak seçilen ülkelere sokulduğu görülmektedir¹²⁰.

Yasal imalat ve satış sürecinin ardından, gönderildikleri bölge veya ülkedeki görevlerini ifa eden silahlardan bir kısmı, yasadışına kaydırılmak sureti ile ulaştıkları yeni yerlerdeki sahiplerinin amaçları doğrultusunda adi suçlardan, terör suçlarına kadar bir çok suçta kullanılmaktadır.

Bu bağlamda; ülkelerin ve bir bütün olarak dünyanın güvenliği üzerinde zararlı etkileri olan, insanların refah, sosyal ve ekonomik gelişmelerini ve barış içinde yaşama haklarını tehlikeye düşüren ateşli silahlar ve mühimmatlarının izinsiz imali ve kaçakçılığı ile mücadele, her devletin öncelikli görevlerindedir.

Kolluk kuvvetleri söz konusu görevi ülkemizde, 6136 sayılı Kanun kapsamında yerine getirmektedir. Bu bağlamda Birimlerimiz; ateşli silahlar, bıçaklar ve diğer aletlerin

---

¹²⁰ Alkan Necati, Türkiye de Terörizm Dünü Bugünü Gelişimi ve Alınması Gereken Tedbirler,

kaçakçılığı ve yasadışı imalatı ile ilgili olarak: istihbari bilgi toplamakta, değerlendirmekte ve operasyonlar düzenlemektedir¹²¹.

3.2.2. Silah ve Mühimmat Kaçakçılığı Olaylarının Genel Değerlendirmesi

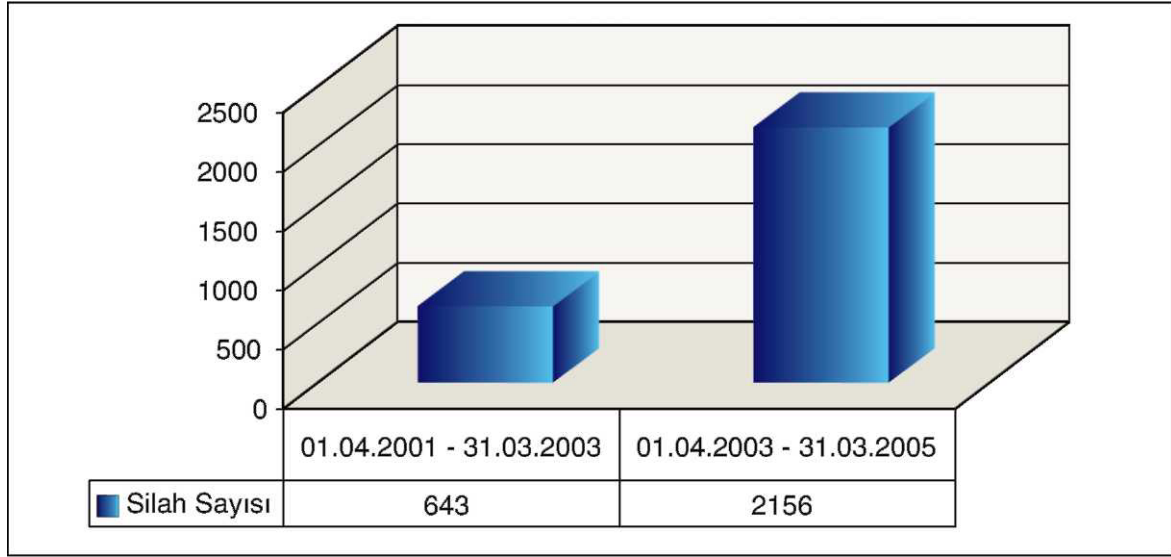
Irak ve Suriye sınırlarımızdaki fiziki engellerin bazı yerlerde bulunmayışı ya da yetersizliği, sınır kapılarındaki yoğunluğun getirdiği denetim eksikliği, silah edinmedeki geleneksel yaklaşım, terör ve organize suç örgütlerinin silaha olan talepleri olarak sayılabilecek başlıca sebepler, silah ve mühimmat kaçakçılığını 2007 yılında da tetikleyen nedenler olmuştur.

SİLAH	MÜHİMMAT	2003 Yılı	2004 Yılı	2005 Yılı	2006 Yılı	2007
OPERASYON YAPILAN İL		47	56	52	44	42
OPERASYON SAYISI		117	255	185	165	144
ŞÜPHELİ SAYISI		341	691	560	647	598
(ELE GEÇİRİLEN SUÇ UNSURLARI)						
TABANCA		617	1028	1231	1194	1225
UZUN NAMLULU SİLAH		68	38	25	48	33
AV TÜFEĞİ		133	102	70	102	93
FİŞEK		41909	30242	24907	30785	42547
KALEM TABANCA		3	1	1	1	163
EL BOMBASI		7	2	7	8	4
DİNAMİT (Adet)		7	20	-	100	2

Tablo-2 2003-2007 Yılları Arasında Yapılan Silah-Mühimmat Kaçakçılığı Operasyonları, Yakalanan Şüpheli ve Elde Edilen Suç Unsurlarına İlişkin İstatistikler

Ayrıca, Avrupa Birliği üyesi ülkelerde silah ve mermi edinmedeki yasal kolaylıktan yararlananlar, edindikleri silah ve parçalarını ülkemize getirerek pazarlamak istemektedirler. 2007 yılında Irak ve Suriye sınırlarımızdan yapılan silah ve mühimmat kaçakçılığının yanı sıra, aynı zamanda yoğun olmamakla birlikte Avrupa Birliği ülkelerinden de deniz ve kara taşımacılığı yolu ile silah ve mühimmatın kaçak olarak ülkemize sokulduğu görülmüştür. Almanya ve Avusturya'dan ülkemize yönelik bu şekilde silah ve mühimmat kaçakçılığının yapıldığı olaylar tespit edilmiştir.

¹²¹ Dünyada ve Türkiye de Terör Konferansı, 20–24 Mayıs 2002, TCMB İdare Merkezi, TCMB İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü Yayınları

Şekil-5 2003 Yılı Nisan Ayından 2 Yıl Önce ve 2 Yıl Sonraki Dönemlerde Silah-Mühimmat Kaçakçılığı Operasyonlarında Ele Geçirilen Silahlar

3.2.2.1. Irak'ta Kayıt Altına Alınmayan Silahların Ülkemize Yönelik Kaçakçılığı

Ülkemiz, son yıllarda Irak ve Suriye sınırlarımızdan kaçakçılar tarafından sokulan silahların hedefinde kalmıştır. Irak'ın kuzey kesiminde yıllardır devam eden otorite boşluğu ve karışıklıkların, 2003 yılı Nisan ayında ABD'nin askeri müdahalesinin ardından ülkenin tamamına yayılarak daha da derinleşmesi; ülkemize yönelik olarak gerçekleştirilen silah kaçakçılığı faaliyetlerinin artmasına sebep olmuştur. Irak'ın yeniden yapılandırılması kapsamında; polis ve askeri birliklerinin oluşturulması ve eğitimi amacı ile ABD tarafından, Avrupa ülkelerinden (Almanya, Avusturya, Polonya, Bulgaristan) satın alınan silahların, kayıt altına alınmamasından dolayı kaçağa kayması, söz konusu artışı besleyen en önemli faktördür¹²².

Bir başka deyişle; halen denetimin ve kontrolün tesis edilemediği Irak'a yasal yollardan gönderilen silahlar; bu ülkeyi kaçakçıların her tür silahı rahatlıkla temin edebilecekleri bir pazar haline getirmiştir.

Ülkemizde suç oranlarındaki artışlara paralel olarak ateşli silahlarla işlenen öldürme ve yaralama olaylarında da artış söz konusudur. Ateşli silahlarla gerçekleştirilen öldürme veya yaralama olaylarının çoğunluğu; kaçakçılık suretiyle ülkemize sokulan veya ülkemizde

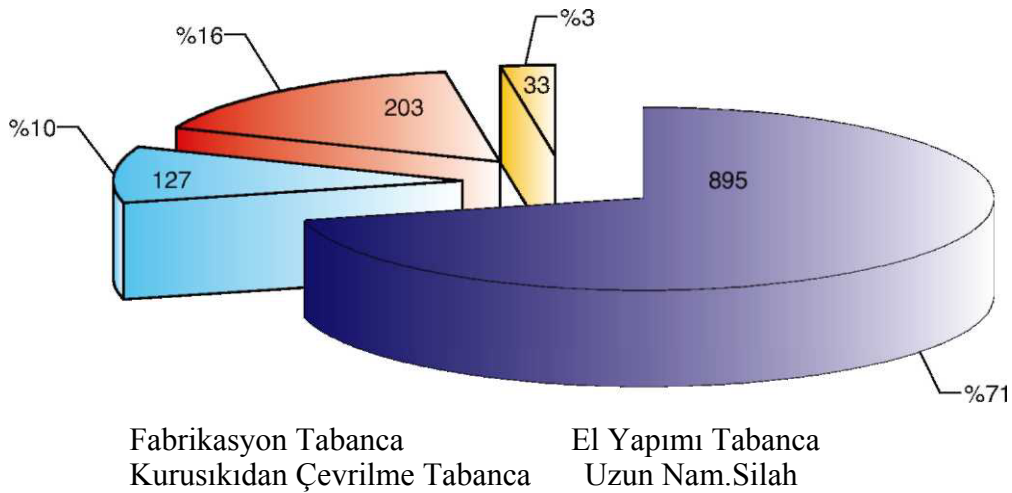
¹²² Polis bilimleri dergisi 2006

yasadışı yollardan imal edilen ruhsatsız tabancalarla işlenmektedir. Kaçak yollardan ülkemize sokulan silahlar, silaha meraklı olan şahıslardan, terör örgütleri mensuplarına; adi suç işleyenlerden, organize suç örgütü mensuplarına; uyuşturucu kaçakçılarında sokak satıcılarına kadar satın alan kişilerin amaçları doğrultusunda işlenen pek çok suçta kullanılmıştır.

Irak'a, ulusal güvenliğinin temini için alınarak gönderilen silahların, ülkemizde terör ve organize suç örgütlerinin eline geçmesi ve işlenmiş birçok önemli suçta kullanılıyor olmasının, bugünümüzü olduğu kadar geleceğimizi de etkileyeceği değerlendirilmektedir.

3.2.2.2. Ateşli Silahlara Dönüştürülen Kurusıkı Tabir Edilen Ses ve Gaz Tabancaları

6136 sayılı Ateşli Silahlar, Bıçaklar ve Diğer Aletler Hakkında Kanun kapsamındaki ateşli silahlara dönüştürülebilir ve bu sayede hedef aldıkları canlıları yaralayan ve hatta öldürebilen, cansız hedefleri ise hasara uğrattırıp, tahrip edebilen kurusıkı tabir edilen ses ve gaz tabancaları; 2004 yılından itibaren silah ve mühimmat kaçakçılığı suçuna konu olmaya başlamıştır. Bazı parçalarında yapılan tadilatlar sonrasında ateşli silahlara dönüştürülen bu silahlara; merak saikiyle satın alan şahıslardan organize suç örgütleri mensuplarına kadar her kesimden rağbet olmaktadır.

Kurusıkı tabir edilen ses ve gaz tabancalarının imali, ithali, ihracı, satışı, edinilmesi, bulundurulması ve taşınması ile ilgili olarak uygulamadaki yasal boşlukları doldurmayı hedefleyen "Kuru Sıkı Tabir Edilen Ses ve Gaz Fişegi Atabilen Silahlar Hakkında Kanun

Tasarısı" görüşmelerine 2007 yılı Kasım ayında TBMM İçişleri Komisyonu'nda başlanılmıştır.

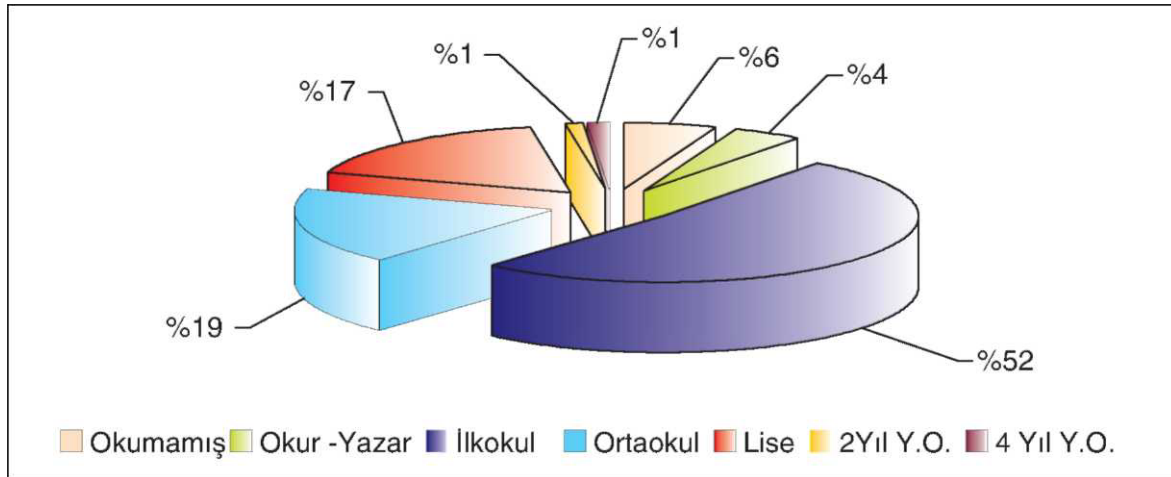
Söz konusu Kanun Tasarısının yürürlüğe girmesi halinde; kurusıkı ses ve gaz tabancası imalatçılarının, silahların daha sonradan ateşli silahlara çevrilemeyecek şekilde imal etmeleri için gerekli önlemleri almaları sağlanacak, ithal edilecek tabancalarda da aynı nitelikler aranacaktır. Ayrıca bu önlemlere rağmen, kurusıkı tabir edilen ses ve gaz tabancalarını ateşli silahlara çevirenlere, cezai müeyyidelerin uygulanması da mümkün olacaktır.

3.2.3. Silah ve Mühimmat Kaçakçılığı ile Mücadele

"Suç kendi felaketini beraberinde getirir" sözünden hareketle; insanımızı tehdit eden kaçak silah ve mühimmatın, "kaynak ülke" Irak'tan ülkemize yönelik kaçakçılığının önüne geçilebilmesi amacı ile sorunun kaynağında tespiti ve durdurulması için çalışmalar yapılırken; ülke içinde de yoğun operasyonel faaliyetler yürütülmüştür.

3.2.3.1. Operasyonel Çalışmalar

Irak'ta kayıt dışı kalmış yarım milyona yakın silah bulunduğu göz önüne alındığında, sadece silah yakalamalarına yönelik çalışmalardan öte; kaçakçılık faaliyetlerini yürüten suç organizasyonlarının alıcı-aracı-satıcı-nakliyeci gibi tüm unsurları ile birlikte deşifre edilerek kolluk tarafından yakalanmalarını hedefleyen operasyonlar gerçekleştirilmiştir.

Şekil-6 2007 Yılında Silah-Mühimmat Kaçakçılığı Operasyonlarında Yakalanan Şüphelilerin Eğitim Durumu

3.2.3.2. Uluslararası Çalışmalar

Irak'tan ülkemize yönelik silah ve mühimmat kaçakçılığını kaynağında durdurabilmek ve sorunu uluslararası alanda konuya muhatap diğer ülkelerin de gündemine taşıyabilmek amacıyla; operasyonlarda ele geçirilen yabancı menşeli silahların üretici ülkeler tarafından satıldıkları yerlerin tespiti için 2005 yılında başlatılan iz sürme çalışmalarına devam edilmiştir.

ÜLKESİ	MARKASI	ADE	ÜLKESİ	MARKASI	ADED
ABD	BERETTA	1	FRANSA	MAB	16
	SMITH&	7		UNIQUE	7
	RUGER	6		ARMUS	1
ALMANYA	HECKLER	1	İRAK	TARIQ	7
	PARABELLU	6	İSPANYA	ASTRA	15
	SIG-SAUER	4		LLAMA	33
	WALTHER	43		STAR	27
ARJANTİN	BERSA	1	İTALYA	BERETTA	66
AVUSTURYA	GLOCK	272		BERNARDEL	1
BELÇİKA	BROWNING	71		RENATOGA	1
	NAGANT	1		VORTELSY	1
BREZİLYA	TAURUS	1	MACARİSTAN	HEGE	20
BULGARİSTAN	ARCUS	1	POLONYA	GLAUBERYT	36
ÇEK CUMHURİYETİ	CZ	18	RUSYA	TAKAROF	1
	VZOR	85	YUGOSLAVYA	CZ 99	4
	SCORPION	2	(ESKİ)	ZASTAVA	1

Tablo-3 2007 Yılı Silah-Mühimmat Kaçakçılığı Operasyonlarında Yakalanan Yabancı Menşeli Fabrikasyon Silahlar

İz sürme çalışmaları neticesinde: ülkemizde yakalanan yabancı menşeli silahların, üretici ülkeler tarafından nereye ve ne zaman satıldıklarına dair bilgiler elde edilmiştir. Bu bilgiler içişleri bakanlığınca; başta Amerika Birleşik Devletleri olmak üzere Avusturya ve Almanya makamlarına iletilmiştir. Yapılan bu girişimler neticesi ilgili ülkeler, konunun araştırılması amacı ile soruşturma başlatmışlardır.

Irak'tan ülkemize kaçakçılığı yapılan silahlar arasında önceki yıllardan farklı olarak, 2007 yılında Polonya yapımı Glauberyt marka otomatik makineli tabancalar da yakalanmıştır. Bu silahlara ilişkin yürütülen iz sürme çalışmaları neticesinde; söz konusu silahların da yasal yollarla Polonya'daki üretici firma tarafından 1546 sayılı Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Kararları (UNSCR 1546) çerçevesinde kullanılmak üzere Irak Savunma Bakanlığı'na gönderildiği tespit edilmiştir.

Avusturya ve Almanya ile yürütülen ikili işbirliği çalışmalarıyla; Avrupa'dan ülkemize yönelik olarak gerçekleşmeye başlayan silah ve mühimmat kaçakçılığının önlenmesine çalışılmaktadır.

Uluslararası seviyede yürütülen faaliyetler kapsamında; Amerika Birleşik Devletleri, Almanya ve Avusturya yetkili makamları ile EGM bünyesinde; KOM Daire Başkanlığımız koordine-sinde İstihbarat, TEMÜH, Asayiş, Bilgi İşlem, Kriminal Polis Laboratuvarları ve İnterpol birim temsilcilerin de katıldığı toplantılar gerçekleştirilmiştir.

Diğer ülkeler nezdinde ortaya konulan somut tespitlerimiz sonucunda; Avusturya Hükümetince, ABD tarafından Irak'a gönderilmek üzere Glock firmasına sipariş edilen 100.000 adet tabancanın satışına izin verilmemesi, Glock firmasının ABD ve Irak'a silah satışını durdurması yönünde karar alınması sağlanmıştır.

Ele geçirilen kaçak silahlar ile ilgili, Emniyet Genel Müdürlüğümüzce yeknesak bir uygulamanın sağlanması açısından, Avrupa Birliği ülkeleri standartlarında istenilen kriterlere uygun bir şekilde "Kaçak Silah İz Sürme" formu tanzim edilerek uygulamaya konulmuştur. Böylece, silah üretici ülkelerin nezdinde; yürütülen iz sürme çalışmalarının daha kısa sürede sonuçlanması beklenmektedir.

Harita-1 Silah-Mühimmat Kaçakçılığı Güzergahları

3.2.4.Sonuç

Irak'taki mevcut durumdan dolayı, silah ve mühimmat kaçakçılığının hedefinde kalan ülkemizde, kaçak yollarla sınırlarımızdan sokulan silahların insanlarımızı yönelmesinin önüne geçilebilmesi amacı ile yürütülen mücadelemize kararlılıkla devam edilmektedir.

Irak'ın yeniden yapılandırılması, polis ve askeri birliklerinin oluşturulması ve eğitimi amacı ile yasal yollarla gönderilen silahlar, ülke içersinde devam eden çatışmalar ve karışıklıkların sebep olduğu denetimsizlik ve kontrolsüzlükten dolayı kayıt dışına yönelmiştir. Bu durum, mücadelemize rağmen, silah-mühimmat kaçakçılığı konusunda ülkemizin daha uzun yıllar hedefte kalacağını göstermektedir.

3.3.TEHLİKELİ MADDE (NÜKLEER, RADYOAKTİF, BİYOLOJİK VE KİMYASAL) KAÇAKÇILIĞI

3.3.1. Giriş

Türkiye, nükleer maddelere sahip olan ve nükleer madde zenginleştiren ülkelere yakın bir bölgede bulunmaktadır. Bu konumundan dolayı ülkemiz; nükleer madde kaçakçılığı yönünden tehdit alma riski taşımaktadır.

Nitekim; 1993 yılından itibaren kolluk kuvvetleri olarak klasik suç gruplarının yanında daha hayati bir öneme sahip olan bu yeni suç türüyle karşılaşmaya başlanmıştır. SSCB'nin dağılmasının hemen ertesinde; "Nükleer Madde Kaçakçılığı" tüm dünya ülkelerini olduğu gibi ülkemizi de kısmen etkilemiştir¹²³.

Nükleer madde ve radyoaktif kaynakların yasal olmayan yollardan yetkisiz kişiler tarafından yapılan kaçakçılığı ile daha etkin mücadele edebilmek amacı ile 03 Ocak 2006 tarihinde Emniyet Genel Müdürlüğü KOM Daire Başkanlığı bünyesinde "Tehlikeli Madde Suçları Büro Amirliği" kurulmuştur. Kimyasal, biyolojik, radyoaktif ve nükleer (KBRN) maddelerin kaçakçılığı suçları ile ilgili olarak, istihbari bilgi toplamak, değerlendirmek ve bu tür faaliyetleri önlemek amacıyla gerekli tedbirleri almak, operasyonlar düzenlemek ve mevzuat hükümlerine göre işlem yapmak, bu birimce yürütülen çalışmalar arasında yer almaktadır.

Kitle imha silahlarının (KİS), sonuçları bakımından tüm dünya insanlarına yöneltilmiş bir tehdidi içermesi sebebiyle uluslararası hukukta bazı ilkeler geliştirilmiş; bu ilkeler doğrultusunda kimyasal, biyolojik, radyoaktif ve nükleer maddeleri izinsiz olarak bulundurmak, taşımak ve kullanmak toplum ve insan sağlığını tehlikeye atan bir suç olarak kabul edilmiştir.

¹²³ Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Rehberi -3 2001. EGM -KOMDB Yayınları 2005

Ülkemizde de, Avrupa Birliği müktesebatına uyum sürecinde ceza hukuku alanında gerçekleştirilen reformlar kapsamında; 01.06.2005 tarihinde yürürlüğe giren Türk Ceza Kanunu'nda, bu suç ayrı bir başlık altında düzenlenmiştir. TCK'nın 174. maddesine göre; yetkili makamlardan gerekli izin almaksızın, kimyasal, biyolojik, radyoaktif ve nükleer maddeleri, "İmal, ithal veya ihraç eden, ülke içinde bir yerden diğer bir yere nakleden, muhafaza eden, satan, satın alan veya işleyen kişiler" için cezai müeyyideler öngörülmüştür.

Ayrıca, suç işlemek için teşkil edilmiş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde bu suçların işlenmesi halinde, verilecek cezaların yarı oranında artırılacağı belirtilmiştir¹²⁴.

3.3.2. Tehlikeli Maddelerin Kaçakçılığı Olaylarının Genel Değerlendirmesi

2007 yılında polis görev sorumluluk alanında KBRN maddelerin kaçakçılığına ilişkin herhangi bir olay meydana gelmemiştir. Bu durum; önceki yıllarda yayımlanan raporlarda ifade edildiği gibi, söz konusu tehlikeli maddeler açısından ülkemizin, "arz ve talep" konusunda "hedef veya kaynak ülke" olmadığını göstermektedir.

Ancak, yıl içerisinde herhangi bir olay meydana gelmemiş ise de KBRN maddelerinin kaçakçılığı ile mücadele kapsamında, Birimlerimizde çalışan personele yönelik eğitim çalışmalarına devam edilmiştir.

3.2.1. Nükleer Madde ve Radyoaktif Kaynak Dolandırıcılığı

Kaçak yollardan ülkemize soktukları ve nükleer veya radyoaktif madde olduğu iddiasıyla ellerinde bulundurdukları bir takım maddeleri üçüncü şahıslara pazarlamaya çalıştıkları tespit edilen şüphelilere yönelik polis operasyonlar gerçekleştirmiştir. Operasyonlara ilişkin yürütülen soruşturmalar neticesinde aşağıdaki tespitlere ulaşılmıştır:

---

¹²⁴ Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Rehberi -3 2001. EGM -KOMDB Yayınları 2005

■ Maddeleri pazarlamaya çalışan şahısların, ellerinde bulunan maddelerin muhteviyatı konusunda çoğu zaman bilgilerinin olmadığı, bazen de yanlış bilgilere sahip olduğu görülmüştür.

■ Bu suçların maddi kazanç sağlamak amacıyla işlendiği ve maddelerin milyon dolarla ifade edilen çok yüksek fiyatlarla alıcı olan şahıslara dolandırıcılık maksatlı olarak satılmaya çalışıldığı belirlenmiştir.

■ Satıcıların, çoğu zaman ellerindeki maddeler ile birlikte Rusça yazılı prospektüsleri ikna amacı ile alıcılara sundukları gözlenmiştir.

■ Alıcı konumundaki üçüncü şahısların da, müşteri oldukları maddelerin muhteviyatı veya kullanım alanına ilişkin bilgi sahibi olmadıkları, amaçlarının ise; kendilerine maddeleri pazarlayanlar gibi maddi kazanç elde etmek olduğu anlaşılmıştır.

■ Pazarlanmaya çalışılan maddelerin, beyan edilen nitelik ve özelliklerde olmadığına anlaşılması üzerine alıcı ve satıcı taraflar arasında ekonomik sorunların ve hesaplaşmaların yaşandığı görülmüştür.

■ Ele geçirilen maddelerin kaynağının, nükleer ve radyoaktif maddelere de kaynaklık eden Bağımsız Devletler Topluluğu ülkeleri olduğu belirlenmiştir.

■ Dolandırıcılık maksatlı işlenen bu suçların genelinde; selenyum, osmiyum gibi endüstriyel alanda kullanılan maddeler ile yılan zehiri veya kırmızı civa oldukları iddia edilen bir takım maddelerin pazarlanmaya çalışıldığı; yakalanan bu maddelerin ilgili kurumlardan alınan analiz raporlarında, kırmızı civanın bazı olaylarda civa oksit, bazı olaylarda da civa iyodür olduğu; yılan zehrinin ise havada bulunabilecek zehirli gazların tespiti için kullanılan gösterge bileşikler ihtiva ettiği tespit edilmiştir. Nükleer madde ve radyoaktif kaynakların dolandırıcılığına dair ülkemiz gerçeklerini ortaya koyan bu tespitler doğrultusunda; insanlarımız, "kısa yoldan çok para kazanmak" gibi tamah-kar duygularından

faýdalanılmasına müsaade etmemeli ve ne olduğu bilinmeyen maddeleri almak sureti ile kendilerini dolandıracak şahıslara fırsat vermemelidir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE ORGANİZE SUÇLAR BAĞLAMINDA

UYUŞTURUCU MADDE KAÇAKÇILIĞI

GENEL BİLGİLER

4.1. UYUŞTURUCU MADDE KAVRAMI

4.1.1. Genel Olarak

Sözlük anlamına göre uyuşturucu; uyuşturma özelliği olan, uyuşturan, duymaz hale getiren, uyuşturucu ilaçlar¹²⁵. Uyuşturucu Madde ise "Organizmayı veya sınırları uyuşturan maddelere verilen ad" olarak tanımlanmıştır¹²⁶.

Narkotik "Uyuşturucu Madde" kelimesinin aslı Yunanca "Narke" (Uyku) sözcüğünden gelir¹²⁷. "Narco" kelimesi tıp literatüründe; hissizlik, duygusuzluk, uyku hali, şuurun uyuşması anlamında kullanılır¹²⁸.

Doktrinde uyuşturucu madde kavramı üzerinde birlik yoktur. Farklı tanımlara yer verilmiştir:

"Canlı varlıkların bedeni ve ruhi faaliyetlerini geçici olarak, bütüne yakın bir oranda değiştiren, normal çalışmalarının dışına çıkartan -bitkisel, sentetik-bileşimlerdir"¹²⁹.

"İnsanın davranışlarında, düşüncelerinde, duygularında anormal değişiklik meydana getiren tabii ve sentetik maddeler"¹³⁰.

¹²⁵ Meydan Larousse; "Uyuşturucu", C.12, İstanbul 1981, s.487.

¹²⁶ KURT, Ş.; "Uygulamada Uyuşturucu Madde Suçları ve ilgili Mevzuat", İstanbul 1992, s.9.

¹²⁷ GÜNAL, Y.; «Uyuşturucu Madde Suçları», Ankara 1976, s.7. - DÖNMEZER, S.; "Kriminaloloji", İstanbul 1984, s.374:

TEZCAN, D.; "Uyuşturucu Madde Kaçakçılığını Önleme Tedbirleri", AÜSBFD C.37, S.3,4, Ankara 1982, s.206. - DİNÇKOL, A.; "Avrupa Ülkeleri Mevzuatında Uyuşturucu Maddelerle ilgili Mevzuat", Argumentum Dergisi, 1991, s. 125.

¹²⁸ Meydan Larousse; "Uyuşturucu", C.12, İstanbul 1981, s.487.

¹²⁹ KIZILYALIN, A.A.; "Uyuşturucu Zehirler ve Cinsel Çılgınlıklar", İstanbul 1983, s.9.

"Kuvvetli ağrı kesici özelliği olan, bir kez kullanılmaları durumunda, kısa sürede alışma ve bağımlılık oluşturan ve santral sinir sistemine etkileri nedeniyle kişide genel bir durgunluk durumu yaratan maddeler"¹³¹.

Hareketsizliğine neden olan, sinir merkezlerinde durgunluk meydana getiren maddeler"¹³².

"Farmakolojik özellikleri nedeniyle merkezi sinir sisteminde yıkıcı etkilenmeler meydana getiren, kişide ruhsal ve fiziksel bağımlılık oluşturan maddeler"¹³³.

"Besin kapsamı dışında kalan, kimyasal yapısı ve fonksiyonları nedeniyle yaşayan canlı organizmaya zararlı etki eden maddeler"¹³⁴.

"Kişi üzerinde bıraktığı etki esas alınarak, önüne geçilmez gereksinme veya arzu, kullanıldığı miktarı artırma eğilimi, ruhsal, fiziksel bağımlılık hali yaratan maddeler"¹³⁵.

"Bir insanın normal fizyolojik fonksiyonlarının ağırlaşmasına sebep olan maddeler"¹³⁶.

TMO kanununun 1.maddesi; "Kullanılmasında mazarrat hâsıl olduğu ve toksikomani yaptığı fenni suretle tespit edilen tıbbi ve sentetik maddeler"¹³⁷.

1961 BM TEK (nihai) Sözleşmesinin 1.maddesi, "ek listelerde bulunan uyuşturucu maddeler" şeklinde belirtilmiştir¹³⁸

1971 B.M. Psikotrop Maddeler Sözleşmesinin 1.maddesi ise; "Herhangi doğal veya sentetik bir madde veya cetvel 1-4 lerde adı geçen herhangi bir doğal madde" diyerek tanımı genişletmiştir¹⁵.

Dünya sağlık örgütü (WHO) ise; "Önüne geçilmez gereksinime yahut arzu, kullanıldığı miktarı artırma eğilimi, ruhsal, fiziksel bağımlılık hali yaratan maddeler uyuşturucu madde kavramı içine girer demektir"¹⁶.

Psikotrop madde; öncelikle merkezi sinir sistemini etkileyen, ruhsal yaşantıyı değiştiren ya da bozan ilaçlar veya maddelerdir¹⁷.

¹³⁰ Yeşilay Dergisi, Şubat 1994, S.723, s. 17.

¹³¹ Adalet Dergisi, "Geçlik özel Sayısı", Ekim 1985, s.257.

¹³¹ ERGEN, C; "Türk Ceza Hukukunda Uyuşturucu Madde Suçları", Ankara 1988, s. 13.

¹³³ Ankara Cebeci Lions Kulübü, "Uyuşturucuya Hayır!", Ankara 1996, s. 11. 10 GÜNAL, Y.; a.g.e., s.9,10. '»

KURT, Ş.; a.g.e., s.1.

¹³³ AKÇASU, A.; "11. Ulusal Adli Tıp Günleri", Panel, Bursa 1985, s.7.

¹³⁴ BAYRAKTAR, K.; "V. Ulusal Adli Tıp Günleri", Panel 1, Antalya 1989, s. 10.

¹³⁵ SAVAŞ, V - MOLLAMAHMUTOĞLU, S.; Türk Ceza Kanununun Yorumu", istanbul 1995, C.3, s.3348.

¹³⁶ Resmi Gazete, 7.3.1981, S. 17272, s.2.

¹³⁷ GÜNAL, Y.; a.g.e., s.8.

Bu alıntılara bakıldığında "Uyuşturucu Madde"nin ne olduğunun henüz kesin bir tanım yapılmamış olduğu anlaşılmaktadır.

Uyuşturucu madde; "Kimyasal niteliği ile canlı organizmanın merkezi sinir sistemini etkileyerek görev ve yapısını bozan, ferdin bünyesinde fiziki ve psikolojik bağımlılık meydana getiren, insanın ruhsal durumunu, çalışma ve zihni faaliyetlerini değiştiren, kötüye kullanılması fert ve toplumun büyük zararlar görmesine yol açan doğal ve sentetik maddelerdir.

Herhangi bir maddenin uyuşturucu madde olarak değerlendirilebilmesi için şu unsurlar göz önünde tutulur;

- Uluslararası antlaşmalara bağlı olan listelerde böyle bir maddenin tayin ve ilan edilmiş olması,
- Söz konusu maddenin toksin etkisinin bulunması,
- Keyif verici etkisinin bulunması,
- Gittikçe artan miktarda kullanılması için eğilim duyulması,

Kullanılması halinde fiziki, psikolojik, ya da her iki şekilde bağımlılık yapması, kesilmesi halinde ise bazı yoksunluk belirtilerinin ortaya çıkması gerekir¹³⁹.

4.1.2. Mevzuatımız Açısından

Uyuşturucu madde terimi 2.6.1941 tarihinde TCK'nın 4055 sayılı kanunla değiştirilen 403.maddesine alınmıştır. Bununla beraber bu terim ilk kez, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı 1928 yılında çıkan "Uyuşturucu Maddeler Hakkında Kanun" da kullanmıştır¹⁴⁰.

TCK uyuşturucu maddeleri tek tek saymamıştır. Keza yasamızda uyuşturucu maddenin tanımı da yapılmamıştır. Bazı özel kanunlarımızda kısmen tanımlandığını görüyoruz. Ortak bir tanıma ulaşamamanın nedenini uyuşturucu madde çeşitlerinin artması ve değişik biçimlerde kullanma olanağının bulunmasına bağlayabiliriz¹⁴¹.

Uyuşturucu madde sözcüğüyle, BM Ekonomik ve Sosyal Konseyi tarafından 1961 yılında yayınlanan "Uyuşturucu Maddelere İlişkin Tek Sözleşmesinde, liste olarak verilen

¹³⁹ Emniyet Genel Müd. Interpol Daire Bşk.; "Uyuşturucu Maddeler (Öldürücü Tuzak)", Ankara 1994, s.1.

¹⁴⁰ SAKA, R.; "Uyuşturucu Maddeler Hakkında Milli ve Milletlerarası Hukuki ve Sosyal Durum", İstanbul 1984, s. 161.

¹⁴¹ GÜNAL, Y.; a.g.e., s. 14,15.

ilaçların ve 19 Şubat 1971 tarihinde buna ek olarak yayınlanan listede belirtilen ilaçların anlaşılması gerekir. Bu iki listede belirtilen ilaçlara, her gün yeni bir ilacın da eklendiği düşünülerek, "Uyuşturucu Maddelerin Denetimine İlişkin Yasa"nın 19.maddesine göre uygulama yapmak gerçeğe uygun olur¹⁴².

Ceza Kanunumuz, uyuşturucu maddeler deyimini kullandıktan sonra, ayrı bir ceza siyaseti uygulamada yarar gördüğü, eroin, morfin, bazmorfin ve kokaini ayrıca düzenlemiştir. Ancak bunların nelerden ibaret olduğunu ve tanımlama yolunu seçmemiştir.

Ceza kanunumuzda öngörülen cezaların ağırlığı karşısında uyuşturucu maddelerin sayılıp sınırlarının belirlenmesi, kişi özgürlüğü bakımından daha isabetli görülebilir nitelikte kabul edilirse de; daha önce yürürlükte olan hükümlerdeki sayma usulü terk edilerek "Uyuşturucu Madde" deyiminin amaca yetebileceği kabul edilerek, kişi özgürlüğü bakımından bir sakınca görülmemiştir. Doktrinde hakim kanıda bu görüşün isabetli olduğu yönündedir¹⁴³.

Uygulamada duraklama olursa mahkemeler, bilirkişi veya Adli Tıp Kurumu aracılığı ile uluslararası sözleşmeler de göz önünde bulundurulmak kaydıyla, bunun giderilmesine çalışacaktır. Böylece hakime takdir hakkı tanınmıştır¹⁴⁴.

4.1.3. Konu İle İlgili Diğer Kavramlar

4.1.3.1. İlaç (Drog, Drug)

Geniş anlamıyla; Canlı hücrede değişme yapan kimyasal maddeler.

Sınırlı anlamıyla; hastalıklardan korunmak, iyileştirmek ya da yakınma konusu olan bazı belirtileri ortadan kaldırmak için kullanılan maddelere ilaç denilmektedir¹⁴⁵.

İlaç; kimyasal karakteristikleri ortaya konmuş ve hedef dokularda farmakolojik etki oluşturabilen sentetik, yan sentetik ya da doğal bir moleküldür¹⁴⁶.

İlaç; bir anlamıyla tıpta kullanılan ve biyolojik etkinliği olan (bio-aktif) saf bir kimyasal maddeyi veya ona eş değer olan bitkisel ya da hayvansal kaynaklı, standart miktarda aktif madde içeren bir karışımı ifade eder. Bazen

142 KÖKNEL, Ö.; "Kişilikten Kaçış", s.679.

143 GÜNAL, Y.; a.g.e., s. 13. - GÜRELLİ aksi görüştedir.

144 GÜNAL, Y.; a.g.e., s. 13. - KURT, Ş.; a.g.e., s.35.

144 KÖKNEL, Ö.; "Uyuşturucu Madde Sorununa Toplu Bir Bakış", UMS, İstanbul, 1972, s.7.

145 DÖKMECİ, İ.; "Tıbbi Farmakoloji", İstanbul, 1992, s.5.

de ilaç, etkin olmayan belirli yardımcı maddelerle karıştırılarak insana kolayca uygulanabilen özel sunum şekillerine sokulmuş halidir¹⁴⁷.

WHO ise ilacı; Fizyolojik sistemleri veya patolojik durumları -alanın yaran için- değiştirmek veya incelemek amacıyla kullanılan veya kullanılması öngörülen madde olarak tanımlar¹⁴⁸.

4.1.3.2. İlaç Bağımlılığı ve Suistimali (Drug Dependence, Drug Abuse, Drug Misuse)

WHO tarafından önerilen bir kavram olan ilaç bağımlılığı (drug dependence) deyimi; özel bir ruhsal durum elde etmek için bir ilacın veya uyuşturucu ve uyarıcı bir maddenin sürekli kullanılması, kullanılmak zorunda kalınması anlamındadır¹⁴⁹.

Kötü kullanım (Drug abuse); bir ilaç veya maddenin tedavi dışı amaçlarla kullanılmasıdır¹⁵⁰.

Günal 'a göre ilaç suistimali (kötüye kullanılması) insan davranış ve yeteneklerinde değişiklik yapan ilaçları doktor müsaadesi olmadan kullanmaktır¹⁵¹.

Terimlerden biri de "Maddeyi gereksiz kullanmadır. Kişi hekim vasıtasıyla aldığı ilacı, tıbbi endüksiyonu bittikten sonra bırakmaz, ilacı gitgide artan dozlarda kullanmaya devam ederse bu durum ortaya çıkar¹⁵²1

İlaç bağımlılığının karakteristik özellikleri;

- Kişi, kullandığı maddenin çok olduğunu bilir.
- Kişi, maddeyi sık ve daha çok miktarda ve niyet ettiği süreden daha uzun bir zaman kullanır.
- Zamanın çoğunu yasadışı faaliyet dahil psikoaktif maddeyi bulmak için kullanır.
- Sosyal, psikolojik ve fiziksel problemler oluşur.
- Sosyal ve mesleki faaliyetlerinden vazgeçebilir veya azalabilir.
- Tolerans (direnç artımı) oluşur.
- Kesilme (yoksunluk) sendromu gelişir¹⁵³

146 KAYAALP, O.; "Tıbbi Farmakoloji", İstanbul 1987, s.1.

147 KAYAALP, O.; a.g.e., s.2.

148 Adalet Dergisi; "Gençlik Özel Sayısı", Ekim 1985, s.257. - KÖKNEL, Ö.; "Üç Tehlike: Sigara-Alkol-Uyuşturucu" İstanbul 1986, s.23.

150 Adalet Dergisi; "Gençlik Özel Sayısı", Ekim 1985, s.257, - DİNÇMEN, K.; V. ATG, Panel, 1989, s.27.

¹⁵¹ GÜNAL, Y.; a.g.e., s.15.

151 DİNÇMEN, K.; II. ATG, s.96,97. - KÖKNEL, ö.; "Üç Tehlike", s.22. Bu durumda ilaç kullanılmasına ya hekim olmayan kişilerin önerileri, ya kişinin kendi isteğiyle başlanır ya da hekimin tavsiyelerine uyularak tedavi amacıyla başlanıp, tedavi bittikten sonra da gereksiz olarak sürdürülür. Gereksiz kullanma bütün ilaçlar için söz konusu olabilir.

4.2. UYUŞTURUCU MADDE ÇEŞİTLERİ VE ETKİLERİ

4.2.1. Genel Olarak

Uyuşturucu maddelerin tanımının yapılabilmesi kadar, çeşitlerinin de belirli sınırlar içinde saptanması oldukça zordur. Doğal biçimde olanların türleri kesinlikle bilinmediği gibi, sentetik olanlara da her geçen gün yenileri eklenmektedir. Bu nedenle yazarlarca değişik biçimlerde tasnif edilmiştir. Ancak, üretilme şekillerine göre yapılan ayırım anlaşılması kolay ve uygulamada en çok yapılan tasnif şeklidir¹⁵⁴.

Uyuşturucu Maddeler

Doğal Uyuşturucu Maddeler

- a) Ham Afyon ve türevleri (Morfin-Eroin-Kodein vb...)
  - b) Koko yaprakları ve türevleri (Kokain-Ekgonin vb...)
  - c) Hint kenevir ve reçinesi (Esrar)
- şeklinde ayrılabilir

Sentetik Uyuşturucu Maddeler

- a) Depressanüar
- b) Trendlizanlar
- c) Stimulantlar
- d) Halusinojenler

4.2.2. Doğal Uyuşturucu Maddeler

Doğal olanlar denildiğinde, doğal olarak bitkilerden elde edilen, uyuşturucu madde etkisi gösteren maddeler anlaşılmaktadır¹⁵⁵.

152 GEÇTAN, E.; "Çağdaş Yaşam ve Normal Dışı Davranışlar", Ankara 1994, s.242.

¹⁵⁴ Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele 2007 EGM - KOMDB Yayınları

¹⁵⁴ ERGÜL, E.; "Uyuşturucu Madde Suçları", Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1994, s. 14.

4.2.2.1. Afyon (Opium)

Uluslararası ismi "Opium"dur¹⁵⁶. Haşhaş adlı bitkinin olgunlaşmamış kapsüllerinin çizilmesi sonucu içinden akan sütün yoğunlaşır katılaşması ile elde edilir. Elde edilmesinin akabinde yumuşak ve elastiklidir. Durdukça sertleşir, kırıldığı zaman parçalara ayrılır. Koyu kahverengi görünümü, hoş olmayan kokusu ve acı bir lezzeti vardır¹⁵⁷.

Afyonun bileşiminde şeker, protein, kauçuk ve yağ gibi maddelerin dışında morfin, eroin, kodein, papaverin, tebain ve marsenin gibi alkaloidler vardır¹⁵⁸. Değerini bileşiminde bulunan (Morfin) miktarına göre ölçmek lazımdır. Buna göre içinde %11–14 morfin bulunan DROGTS afyonu, % 15–16 arası morfin bulunan SOFT afyonu, morfin miktarı çok yüksek % 15–17 olan MUHACİR afyonu olarak sıralanır¹⁵⁹.

Uluslararası sözleşmelerde ve ticarete mahiyeti itibariyle afyon üç şekilde ele alınmaktadır. Paketlenme ve nakledilme için gerekli işlem dışında başkaca bir işlemde geçmeyen, kendiliğinden koyulaşmış afyona ham afyon denir. Kullanmaya elverişli hale getirilmesi için kaynatma, mayalandırma gibi bir takım özel işlemlerden geçirilen afyona hazırlanmış afyon veya içim afyonu ismi verilir. Tıbbi alanda kullanılmak üzere gerekli işlemlere tabi tutulan afyon türüne de tıbbi afyon denilmektedir¹⁶⁰.

Afyon yutulur, çiğnenir, yenir, sigara ile içilir veya sıvı olarak enjekte edilebilir. Hangi şekilde olursa olsun, afyon alınınca, varsa ağrılar diner, zihin açılır ve yalancı bir keyif hali başlar. Fakat onların "balayı" dedikleri keyif hali çok kısa sürer, ardından mide bulantısı, baş dönmesi, renk solması, kalp ve solunum yavaşlaması ile beraber zehirlenme hali başlar. Şayet afyon çok miktarda ve birden kullanılmışsa, içen insan komaya girer, ölüm tehlikesi belirir¹⁶¹. Kişinin içinde bulunduğu ruhsal durum, eğitimi ve yaşama arzusuna göre birkaç kullanımda mutlaka bağımlılık yapar. Bağımlının tüm hayatı, uyuşturucu bulma ve kullanma üzerine kurulmuştur. Bu amaçla hırsızlık, soygun, gasp, fuhuş hatta adam öldürme gibi ağır suçları işleyebilir¹⁶².

¹⁵⁶ TOMUŞ, H.L.; s. 15. - SÖZER, s. 19.

¹⁵⁶ KIZILYALIN, A.A.; "Uyuşturucu Zehirler ve Toksikomani", İstanbul 1970, s.26.

¹⁵⁷ TOMUŞ, H.L.; s. 15.

¹⁵⁸« KIZILYALIN, A.A.; Toksikomani", s.27.

¹⁵⁹«KURT, Ş.; s. 18.

¹⁶¹ **Yeşilay Dergisi; S.723, Şubat 1994, s.22. - Bilim ve Kültür Eserleri Dizisi; "Uyuşturucu Salgını ve Tedbirleri", M.E Basımevi, İstanbul 1986, s.81.**

¹⁶¹ **Ankara Cebeci Lions Kulübü; s. 12.**

4.2.2.2. Morfin (Morphine)

Afyonun içerisinde 25'e yakın alkaloid denilen zehir vardır. Bunlar arasında en tanınanı morfindir¹⁶³. Morfin hem ham afyondan çıkartılarak hem de direkt olarak haşhaşın tohumundan bazı kimyasal işlemlerden geçirilerek elde edilir¹⁶⁴.

Saf morfin, beyaz, billuri bir tozdur. Suda erir. Çabuk alışkanlık yapar. Ağrı kesici ve uyuşturucu olarak tıp alanında kullanılır¹⁶⁵. Ağızdan ya da makatta fitil olarak alınabilir. Ancak en çok şırınga (enjeksiyon) şeklinde kullanılır. Aynı ağırlıkta olmak kaydıyla yutulan afyona kıyasla damara enjekte edilen morfinin etkisi 10–12 kat daha fazladır¹⁶⁶.

Genelde ilk kullanımlarda ağrı kesici, rahatlatıcı, neşelendirici, keder dağıtıcı, keyifli bir sarhoşluk hali söz konusudur. Kişi yorgunluk ve açlık hissetmez, aksine enerji doludur. Etkisi geçince aynı duygulan yaşama arzusu ile yemden alma ihtiyacı doğar ve kısa sürede bir "ihtiyaç maddesi" haline gelir. Alınmadığında baş ağrısı, titreme, bulantı, kusma, kasılma gibi yoksunluk belirtileri ortaya çıkar. Güçlü bir bağımlılık yaratan bu maddeye devam edildiğinde, algı, düşünce ve bellek bozuklukları, duygusal küntleşme ve ruhsal alanda tam bir çöküntü meydana gelir¹⁶⁷.

Morfine alışan kişi morfin ihtiyacını gidermek için yalancılık, dolandırıcılık gibi her türlü hukuk dışı eylemleri işleyebilir. Morfinmanın sonu, delilik ve ölümlerle sonuçlanabilir¹⁶⁸.

4.2.2.3. Eroin (Heroine)

Argodaki kullanımlarında eroine "Beyaz Ölüm" ve "Kuru Kafa", eroinmanlara ise "Ceset" denilmektedir¹⁶⁹. Ham afyonun bileşiminde bulunan alkaloidlerden biridir. Diğer alkaloidler gibi uzun süreli çalışma istemeden basit, pratiğe dayanan bir laboratuvar çalışmasıyla Diacetilmorfin elde edilir¹⁷⁰.

Beyaz, kokusuz, tadı acı, suda ve alkolde eriyen bir tozdur. Nişasta görünümünde olup, hafiftir. Morfinden 4–5 defa daha analjeziktir. Öldürücü dozu 60 mg. kadar olup, çok çabuk alışkanlık

¹⁶² *Bilim ve Kültür Eserleri Dizisi; a.g.e., s.81. - Yeşilay Dergisi; S.723, Şubat 1994, s.22.*

¹⁶⁴ ERASLAN, A.K.; "Uyuşturucu Maddeler ve Psikotropik Maddelerin Gayrimeşru Kaçakçılığını önleme ve Araştırmada Kullanılan Metodlar ve Polis Teşkilatı", *Kolluk Görevlileri İçin Bir Klavuz, Ankara 1975, s.3. - 164 ERASLAN, A.K.; "Uyuşturucu Maddeler ve Psikotropik Maddelerin Gayrimeşru Kaçakçılığını önleme ve Araştırmada Kullanılan Metodlar ve Polis Teşkilatı", Kolluk Görevlileri İçin Bir Klavuz, Ankara 1975, s.3. - 165 KURT, Ş.; s. 11.*

¹⁶⁶ *Yeni Hayat Ansiklopedisi; C.6, s.3209. - KURT, Ş.; s.20.*

¹⁶⁷ TOMUŞ, H.L.; s. 17.

¹⁶⁸ KURT, Ş.; s.20. - OKUR, T.; "Niçin Uyuşturucu Değil?", *Niçin Değil Dizisi, Haziran 1975, s.56. s* Adalet Dergisi; S.6. y.77, Kasım-Aralık 1986, s.45. M OKUR, T.; s.57.*

¹⁷⁰ KIZILYALIN, A.A.; "Cansel Çılgınlıklar", s.36.

yapmaktadır. Dünyada önceleri morfin alışkanlığına yakalananların tedavisinde kullanılmak üzere piyasaya çıkarılan bu maddenin, alışkanlık yapmayacağı ileri sürülmüş ise de, daha sonraları morfinden çok daha zehirli bir alışkanlık yaptığı anlaşılınca, yasaklanması yoluna gidilmiştir.

Daha çok enfiye gibi buruna çekilerek veya deri altına şırınga edilerek kullanılmaktadır. Tablet şeklinde veya toz halinde yutularak kullanıldığı da görülmektedir. Günlük kullanma dozu 0.10–1.50 gramdır. Saf halinde kullanılmasının ölüm ve zehirlenmelere yol açması nedeni ile genelde nişasta, pirinç unu veya sıvı bir madde ile karıştırılıp kullanılır¹⁷¹.

Etkisi morfin gibi olup daha toksiktir. İlk kullanıldığı sıralarda kişiye aşırı bir güven duygusu verme, canlılık, keyif verme ve cinsel gücü artırma gibi etkileri vardır. Ancak bu "balayı" devresi kısa sürmektedir. 15–20 gün içinde alışkanlık başlayıp, dozu yükseltmek gerekmektedir¹⁷².

4.2.2.4. Esrar (Haschisch)

Afyon gibi çok eskiden beri tanınan esrar "Cannabis Sativa" ve bunun çeşitleri olan "Cannabis İndica", "Cannabis Americana"dan elde edilir. Uluslararası ismi "Haschisch"dir¹⁷³. Ayrıca marihuana, bhanganja, charas, kif, dogga, Maconha gibi isimlerde verilir¹⁷⁴.

Kenevir bitkisinin kurutulmuş yapraklarına marihuana, çiçekli başlarından elde edilen reçineye ise esrar "haşiş" denilmektedir. Esrarın esas etkili maddesi "THC-tetrahidrokannabinoldür. Bu madde marihuana'da %1'in altında iken, haşiş de %5-10 arasındadır. Haşhaş ile haşiş aynı şeyler değildir. Haşiş yukarıda tanımlanan maddedir. Haşhaş ise afyonun elde edildiği bitkiye verilen isimdir¹⁷⁵". Kına görünümünde olan esrarın kendine özgü bir kokusu vardır.

Marihuana doğrudan sigara şeklinde kullanılır. Ülkemizdeki esrar ise daha etkili olduğu için, tütüne karıştırılarak sigara gibi içilir. Macun ve sıvı hale getirilmiş esrar ağızdan da alınabilir. Ağız yoluyla genelde tereyağı, bal veya tatlılarla karıştırılarak kullanılır. Bu durumda etkileri geç başlamasına (30-40 dk.) rağmen, oldukça uzun sürer (4-6 saat). Esrarı Alkollü içki veya çok şekerli sıcak kahve içerisine koyup içenlerde vardır. Kullananların günde ortalama olarak aldıkları miktar 5 gramdır. Bununla birlikte 2–10 gram arasında değişir¹⁷⁶.

170 KURT, Ş.; s.22.

171 GÜNAL, Y.; s.23.

173 GÜNAL, Y.; s.23,24.

173 TOMUŞ, H.L.; s.5.

175 Adalet Dergisi; S.6. y.77, Kasım-Aralık 1986, s.45.

176 ERGÜL, E.; s.21.

İnsanlarda beyin, kalp, ciğer ve üreme sistemi üzerine olumsuz etkileri vardır. En önemli zararı fiziki bağımlılık yapan diğer maddelere geçiş görevi yapmasıdır.

Psikolojik bağımlılık yapar. İşığa karşı duyarlılık oluşur ve halüsinasyona bağlı nedensiz gülmeler görülür. Duyu organlarında uyumsuzluk, sinirlilik meydana gelir.

Bağımlıların yüzleri toprak rengini andırır. Çok zayıf ve sürekli nezledirler. Kişi miskin ve uyuşuktur. Esrar dumanındaki bazı maddeler kansere neden olurlar¹⁷⁷. Suça karşı direnişi kırar, ar ve utanma hissini kaldırır. Şehvet hissini uyandırdığından cinsel suçlara doğru kişiyi iter¹⁷⁸.

Son zamanlarda, özellikle esrar tüketiminin serbest bırakılması yolunda görüşlerin yaygınlaştığı gözlenmektedir. Buna gerekçe olarak esrarın insan vücudu üzerinde yaptığı tahribatın alkol ve sigaradan fazla olmadığı, hatta alkol ve sigaranın daha da zararlı olduğu ileri sürülmektedir. Bugün Hollanda'da esrar gibi hafif uyuşturucu maddelerin serbestçe satıldığı, bazı ülkelerce de serbestlik konusunda ciddi tartışmaların yapıldığı bilinmektedir. Buna rağmen çoğunlukta kalan birçok ülke henüz bu konuda serbestlikten yana değildir¹⁷⁹.

4.2.2.5. Kokain (Cocaine)

Özellikle Güney Amerika ve Peru'da yetişen Coca adlı bitildnin yapraklarının özünden veya kimyasal sentez yolu ile elde edilen kokain, renksiz, kokusuz, dile acı gelen ve suda eriyen bir tozdu¹⁸⁰. 1878 de morfinmanların tedavisinde kullanılmak üzere ortaya çıkarılmıştır. Halk arasında cennet tozu, beyaz kar isimleriyle anılmaktadır.

Önceleri yutularak kullanılan kokain, şimdi buruna enfiye gibi çekilmektedir⁵⁹. Ayrıca şırınga ile deri altına verilmesi ve eroine karıştırılıp kullanılması da mümkündür. Günlük kullanım dozu ortalama 1 gramdır¹⁸¹.

Kokain ilk önce taşkınlık, şehvet ve kuvvet, 3-4 saat sonra durgunluk, uyku gelmesi gibi belirtiler gösterir. Kullananlar vücutlarında bit, pire gibi hayvan olduğunu sanıp ayıklama hareketleri yaparlar. Hezeyan, korku, kırmak-dökmek gibi reaksiyonlar gösterirler. Bu maddeyi kullananlar her

¹⁷⁷ Ankara Cebeci Lions Kulübü; s. 11.

¹⁷⁸ GÜN AL, Y.; s.26.

¹⁷⁹ KURT, Ş.; s.26.

¹⁷⁹ ÇAĞATAY, A.; "Suistimali", s.23. - KIZILYALIN, A.A.; "Toksikomoni", s.30. - Adalet Dergisi, S.6, Y.77, Kasım-Arakk 1986, s.46.

¹⁸⁰ KURT, Ş.; s.27.

türlü suça elverişli bir insan kişiliğine ulaşırlar¹⁸². Kokain bir kere kullanıldıktan sonra dahi bağımlılık yapabilir.

Genellikle fiziki bağımlılık yapmaz. Ancak güçlü bir ruhsal bağımlılık yaptığı kabul edilmektedir¹⁸³.

Kokain alışkanlığına yakalanmış kişilerin tedavisi mümkün olup, diğer zehirlerden farklı olarak birden zehri kesme ölüm meydana getirmez. Bu nedenle hastanın tecrit edilmesi ve kokainin kesilmesi suretiyle iyileşme sağlanır¹⁸⁴.

4.2.3. Sentetik Uyuşturucu Maddeler

Tıbbi gayeler için kullanılan sentetik uyuşturucu ilaçlar, psikotropik maddeler ismiyle anılmaktadır. Psikotrop; ruhsal durumları etkileyen ilaçlara verilen isimlerdir. Bu ilaçlar yatıştırıcı (Psikoleptik) veya uyarıcı (Psikotonik) olabilir. Ruhsal hastalıkların tedavisinde kullanılan bu tür ilaçların bağımlılık yaptığı bilinmektedir. Kullanımı çeşitli ülkelerde sıkı denetime tabi tutulmuş, bazılarının tedavide kullanılması yasaklanmıştır. Ülkemizde 1985 yılında kırmızı ve yeşil reçetelerin yürürlüğe girmesiyle bu tür ilaçların kullanımı denetim altına alınmıştır¹⁸⁵.

1971 Psikotropik maddeler uyarınca psikotropik uyuşturucu maddeler dört grupta toplanmıştır. Bunları kısaca ele alacağız.

4.2.3.1. Depressantlar

Akli faaliyetleri yavaşlatan, merkezi sinir sistemini uyuşturan maddelerdir. Ağrı kesici analjezikler, uyku yaratan hipnotikler, sinirsel heyecanı giderici sedatifler bu grupta sayılan ilaçlardır. Barbitürat türü bağımlılık yapan ilaçlar tedavide sıkça kullanılmaktadır. Günümüzde Amytal, Nembutal, Secenol ve Luminal gibi değişik isimlerle de imal edilmektedir¹⁸⁶. Bunlar, doktorlar tarafından bir şahsı sakinleştirmek veya uykuya daldırtmak üzere pek sık verilen ilaçlardır. Birinci gaye için, örneğin Phenobarbitalin ortalama tedavi dozu 15-30 miligramdır. İkinci gaye için doz 100-300 miligramdır. Bununla beraber, düzenli bir barbitürat suistimalcisi günde 2000 mg. doza kadar kullanabilir¹⁸⁷.

¹⁸² Adalet Dergisi; S.6, Y.77. Kasım-Aralık 1986, s.46.

¹⁸² OKUR, T.; s.58.

¹⁸³ KURT, Ş.; s.28.

¹⁸⁴ KURT, Ş.; s.28,29.

¹⁸⁵ KURT, Ş.; s.29.

¹⁸⁷ ÇAĞATAY, A.; "Tanınması", s.20.

Bu ilaçlar merkezi sinir sistemi üzerinde bastırıcı etki yapmaktadır. Etkisi alkole benzer, kişide hareketler yavaşlar, konuşma pelteleşir, şuur karışık, dikkat dağınıktır. Çift görme, şaşılık, göz bebeklerinde büyüme olup, ruhsal bozukluklar görülür. Barbitüratlar yutularak kullanıldığı gibi, ampul veya sıvı şeklinde deri altına zerk edilerek de kullanılabilir. Barbitürat tesiri altındaki bir inşam içkiden sarhoş olmuş bir kimseden, nefesinin alkol kokmayışıyla ayırabiliriz. Yine aynı şekilde eroin kullanmış bir kişiden de göz bebeklerinin büyümesiyle ayırt edilebilir¹⁸⁸.

4.2.3.2. Trankilizanlar (Müsekkinler)

Doktorların önerisiyle ruhsal bunalım ve gerilimi önlemek için kullanılan ilaçlardır, özellikle ülkemizde bilinen trankilizanlar içinde Librium, Diazem, Ekunil sayılabilir. Birçok ülkede; bu maddelerin imalatı, ticaretinin yapılması ve dağıtımı etkili bir kontrole tabi değildir¹⁸⁹. Bu tip ilaçları kullananların yüzdesinin büyük bir kısmını tıbbi amaçlar dışında kullananlar teşkil eder. Yalnız olarak kullandıkları gibi, opium, esrar vb... maddelerle birlikte kullanırlar veya o maddelerin yerini alırlar. Bu ilaçlar kaygı, korku, endişe, tedirginlik ve gerilimi azaltır ya da ortadan kaldırır. Aşırı ve uzun süreli kullanımlarda ise fiziksel ve ruhsal bağımlılık ortaya çıkar. Bireyin düşünce sistemini bütünüyle etkileyip, çeşitli davranış bozuklukları ile paronoid şizofreniye benzer klinik tablolara yol açar. Alkolle birlikte alındığında ölüme neden olabilir. Uzun süreli bağımlılığı intihar ile de sonuçlanabilir¹⁹⁰.

4.2.3.3. Stimulantlar (Uyarıcılar)

Akli faaliyetleri zıt yönde etkileyen, heyecan halleri gösteren ilaçlardır. Bu tür ilaçlar tıpta genellikle akli faaliyetlerin gelişimi, artırılması gerektiğinde veya iştahın bastırılmasında, şişmanlık tedavisinde kullanılmaktadır. En önemli türü olan amfetamin; acı, hafif kokulu, renksiz bir sıvıdır. Bağımlılar ilacı ağızdan ve bazen de enjeksiyon ile kullanırlar. Az miktarda alındıklarında yorgunluğu azaltır, fikirlerin akışını hızlandırır, algıyı ve dikkat keskinliğini çoğaltır, haz ve neşe verirler. Yüksek miktarda alındıklarında ise, bazı kişilerde aşırı tedirginlik ve duyarlılık, düşünce bozuklukları, korku ve panik, saldırganlık, algı yanılsamaları ve sınırlarıyla birlikte ruhsal bozukluklar ortaya çıkar¹⁹¹.

Amfetaminlerin uyku giderici, yorgunluk hissini ve yemek yeme isteğini azaltması toplumun çeşitli kesimlerinde kullanımını yaygınlaştırmıştır. Özellikle spor müsabakalarında doping yapmak, geceleri çalışan kamyon şoförleri ve sınavlara hazırlanan öğrenciler uyumamak, şişman kişiler ise yemek

¹⁸⁷ KURT, Ş.; s.29,30. - ERASLAN, A.P.; s.5.

¹⁸⁸ KURT, Ş.; s.30. - ÇAĞATAY, A.; "Suistimali", s. 19.

¹⁸⁹ KÖKNEL, Ö.; Toplu Bir Bakış", UMS, s.69. - OKUR, T.; s.60.

¹⁹¹ KURT, Ş.; s.30. - KAYAALP, O.; s.434. - OKUR, T.; s.60,61.

yeme hissini azaltmak için bu tür ilaçlara rağbet etmiştir. Oysa bugün, amfetamin ve benzerleri artık tıbbi maksatlarla dahi bu derece geniş biçimde kullanılmamaktadır¹⁹².

4.2.3.4. Halusinojenler

Hayaller ve evhamlar meydana getirmede kullanılan maddelerdir. Lysergic Asit Dietylamide "LSD", Peyote, Mescaline, Psilacybin en çok bilinenlerdir. Bunlardan LSD kuvvetli bir halusinojen olup, yarı sentetik bir bileşimdir. Çavdarın rutubetlenmesiyle oluşan çavdarmahmuzunun sentetik maddeler ile bileşimi sonucu elde edilmektedir. Sentetik uyuşturucuların babası sayılan bu maddenin en tehlikeli şekli Pinc Microdat "Pembe Noktacıktır. Bir toplu iğne başından az büyük olan bu hap bir "Trip/dalga" seansında bir adetten fazla alındığı takdirde cinnet, intihar manisi veya ölüm meydana getirebilmektedir¹⁹³.

LSD genellikle, bir şeker veya bisküvi üzerine damlatılarak veya içkiyle alınır ve daha çok kurutma kâğıdı içinde saklanır. Kullanımda iki çeşit duygusal yaşantıdan söz edilir; kişi, ya neşe, coşku ve sevinç içindedir. Güzel hoş sanrılar görür, evrenle bütünleşme duygu ve düşüncesine kapılarak kendinden geçer ki, bu duruma "Good Trip/Güzel yolculuk" adı verilmektedir. Ya da korkunç sanrılar, kişilik parçalanması gibi bir ruhsal durum ve endişe, kaygı, sıkıntı ortaya çıkar. Bu yaşantının adı ise "Bad Trip/Kötü yolculuktur. LSD kullananlar bu maddenin yaratıcılığı artırdığını iddia etmektedirler. Oysa şimdiye kadar yapılan araştırmaların hiç biri böyle bir özelliği olduğunu kanıtlayamamıştır. LSD'nin revaçta olma nedenlerinden biri de cinsel yönden güçlü bir uyarıcı olmasıdır. Ancak cinsellik üzerindeki etkisi doping gücüne ve alıcının organik yapısına bağlıdır. Cinsel gücü müthiş bir hızla artırdığı gibi, bir takım başka koşullar altında sıfıra da indirebilmektedir¹⁹⁴.

4.3. UYUŞTURUCU MADDE ÖZELLİKLERİ

Uyuşturucu maddeleri ayrı ayrı ele alırken, bu maddelerin kişi üzerinde yarattığı bedensel ve ruhsal, yani rahatlık duygularla birlikte rahatlık verici, gerçek sorunlardan ve gerçek dünyadan uzaklaştırıcı, uyuşturucu, uyandırıcı, yorgunluk giderici, düşünceye hız ve açıklık verici niteliklere değinilmiştir. Uyuşturucu madde alındığında kişi de, bir başkalaşma ve çeşitli bireysel ve toplumsal engellerden kurtulma duygusu kısa zaman içerisinde alışkanlık yaratmakta ve bunu fiziksel bağımlılık,

¹⁹² DÖN M EZER, S.; "Uyuşturucu Maddelere İlişkin Basılmamış Ders Notları", s.52

¹⁹³ KURT, Ş.; s.31. - ALTIN DAL, A.; "Take Tea And See/Take LSD And Be", UMS, s.4.

¹⁹⁴ ERASLAN, A.F.; s.5. - OKUR, T.;s.58.

yoksunluk belirtileri, direnç artırımı (tolerans oluşumu), karşıt direnç gelişmesi ve tutsaklık (iptila) izlemektedir¹⁹⁵.

Bu bölümde uyuşturucu maddelerin özelliklerinden kaynaklanan alışkanlık, bağımlılık, tolerans vb. kavramlar ayrı ayrı incelenecektir.

4.3.1. Alışkanlık

Doğal ya da sentetik maddelerin zaman zaman alınmasıyla vücutta bir zehirlenme meydana getirmesi ve bu maddelerin tekrar alınma arzusu sonucu sık sık kullanılması halidir

Bir kişi maddeyi bir kere veya bir süre aldıktan sonra, o maddeye alışması, o maddeyi araması, tekrar almak için çaba göstermesi, hatta biraz sonra o maddenin yokluğunda normal günlük canlılığın devam ettirememesi halinde, genel olarak o maddeye karşı alışkanlığının oluştuğu kanısına varılır. Alışkanlık genel bir terimdir. Alışkanlık halinin ağırlık ifadesi olarak bir itiyat ve bir de iptila diye ikiye ayırım vardır¹⁹⁶.

4.3.1.1. İtiyat

1930 tarihli yeni İtalyan Ceza Kanunu yürürlüğe konurken bakanlık gerekçesinde "Geçici olarak ve insan kişiliğinde geriye dönüş, yani normal sağlıklı duruma getirebilecek ölçüde kullanma varsa itiyattan söz edilir" denmektedir, itiyatta, kişi maddeyi kullanmadığı zaman normal kişiliğine dönüş yapacaktır. En önemli husus budur¹⁹⁷.

Şu özellikleri gösterir;

1. Sağladığı mutluluk hissinden dolayı almaya devam etmek için bir isteğin oluşması,
2. Miktarının artırılmasına gerek duyulmadan kullanılması,
3. Ruhsal bağımlılığın oluşmasına karşın, fiziksel bağımlılığın oluşmaması,
4. Kötü ve zararlı etkilerin çoğunlukla kişisel sınırlar içinde kalması¹⁹⁸.

¹⁹⁴ ERGÜL, E.; "Tez", s.30.

¹⁹⁶ DİNÇMEN, K.; "Uyuşturucu Madde Sorunları", 1. ATG, Panel III, İstanbul 1985, s.49.

¹⁹⁷ BAYRAKTAR, K.; V. ATG, Panel I, s.41.

¹⁹⁷TOMUŞ, H.L.; s. 12. - KÖKNEL, ö.; "Üç Tehlike", s.24.

4.3.1.2. İptila

Bu durumda, kullanılan ilaca ve maddeye karşı engellenmesi olanaksız bağımlılık söz konusudur. Kullanılan ilaç veya madde, kullanan için hava, su, besin maddesi kadar gerekli duruma gelmiştir. Özellikleri ise şöyledir;

—İlacı karşı yoğun ve karşı konulmaz bir istek duyulması ve ne olursa olsun ilacın elde edilerek alınması,

—Dozun giderek artırılması eğilimi,

—Psikolojik ve genellikle fiziksel bağımlılık durumlarının görülmesi,

—Zararın madde alan kişide ve toplumda ortaya çıkması¹⁹⁹.

4.3.1.3. İptila ile İtiyat Kavramlarının Farkları

İptila ve İtiyat farkını yaratan husus; kişi olmayıp, alışılan maddelerin tarmakodmamik vasıflandır²⁰⁰.

Bu açıklamalardan sonra aralarındaki farklar şunlardır;

İptila halinde; kişide maddeye karşı fiziksel ve psikolojik bağımlılık, İtiyat halinde; bazen psikolojik bağımlılık görülür.

İptila halinde; ilacın veya maddenin dozunun artırılması eğilimi vardır. İtiyat halinde yoktur. İptila halinde; ilacın veya maddenin zararı hem kişiye hem de toplumdur. İtiyat halinde; zararı sadece kullanan kişiyedir.

İptila halinde; ilacın veya maddenin alınmasına yönelik karşı konulmaz bir istek vardır. İtiyat halinde ise yoktur. Kısaca denilebilir ki, iptila hali, itiyat halinin ağırlaşmış halidir.

4.3.2. Bağımlılık

İlaçların periyodik veya devamlı kullanılmaları sonucu meydana gelen psikolojik veya fiziksel ya da her ikisini de içeren bir durumdur²⁰¹.

¹⁹⁹TOMUŞ, H.L.; s. 12. - KÜKNEL, Ö.; "Üç Tehlike", s.25.

²⁰⁰DİNÇMEN, K.; "Adli Psikiyatri", 1984, s.34-36.

WHO'nun tanımına göre bağımlılık; "Bazı tabii ve sentetik maddelerin zaman zaman veya devamlı alınması sonucu bunlara karşı bazen ruhi, bazen bedeni olarak ortaya çıkan alışkanlık tablosu" dur²⁰².

Bağımlılığın karakteristik özellikleri şunlardır;

İlacın (maddenin) bir ihtiyaç maddesi haline gelmesi, ilacı kullanmak için önüne geçilmez bir istek.

Devamlı olarak ilaç kullanılması için şiddetli bir eğilim,

İlacı sağlamak için bütün olanakları zorlamak,

İlaç miktarını çoğaltmak için şiddetli eğilim,

İlaçların etkisi altında psişik ve bazen fizik belirtilerinin görülmesi²⁰³. Bağımlılık psikolojik ve fiziksel bağımlılık olmak üzere ikiye ayrılır.

4.3.2.1. Psikolojik (Psişik, Ruhsal) Bağımlılık

Bir uyuşturucu maddenin kullanılması sonucu, ferdin o maddenin tesirlerine karşı, ruhi açıdan ileri derecede bir arzu hissetmesi halidir. Uyuşturucu müptelası olan şahıslar belirli periyotlarla bu maddeleri tekrar almazlarsa ruhi huzursuzluk, asabiyet, keyifsizlik vs... gibi durumlar görülür. Yoksunluk belirtileri görülmez, direnç artırımını olmaz. Zararlı etkilerin görülmesi ve bilinmesine karşın bir maddeyi almak için, zorunlu bir istek, bir gereksinim vardır

4.3.2.2. Fizyolojik (Fiziksel, Bedensel) Bağımlılık

Kullanılan ilacın veya maddenin kesilmesi ya da alınan miktarın azaltılması sonucu yoksunluk belirtilerinin ortaya çıkması ve direnç artırımının görülmesidir. İlaça karşı bir uyum gelişir. Sinir sistemi hücrelerinin işlevini sürdürmesi için ilacın gerekli olduğu kabul edilir²⁰⁴.

Fiziksel bağımlılığın bulunduğunu belirleyen gösterge; ilacın birden kesilmesi sonucu ortaya çıkan yoksunluk sendromudur. İlaç bağımlılığında oluşan fiziksel bağımlılığın derecesi, ilaç kesildiğinde

²⁰¹ TOMUŞ, H.L.; s. 12.

²⁰² BEKTAŞ, H.; "Uyuşturucu Batağı", İstanbul 1991, s. 15.

²⁰³ KÖKNEL, Ö.; "İnsanlık Tarihi Boyunca Uyuşturucu Madde Sorunları", İstanbul 1976, s. 183.

²⁰⁴ KÖKNEL, Ö.; "Üç Tehlike", s.24.

oluşan yoksunluk sendromunun şiddeti ile ölçülür. İlaç kullanma süresinin uzunluğu ve kullanılan günlük dozun yüksekliği ile orantılı olarak artar ve yoksunluk o oranda şiddetli olur²⁰⁵.

4.3.2.3. Bağımlılık Tipleri

Bağımlılık olayı kullanılan uyuşturucu maddeye bağlı olarak çok değişiklik göstermektedir. WHO, 1964 yılında bağımlılık yapan ilaçlar ve maddeleri, bu maddelere karşı ortaya çıkan ruhsal tepkilere göre, sınıflamaya çalışmıştır.

İlaç bağımlılığı söz konusu olunca alman ilaç miktarım çoğaltma (tolerans), sosyal bağımlılık, tutsaklık, yoksunluk belirtileri gibi kavramların da söz konusu olduğunu belirtmiştir. WHO'nun kabul ettiği yedi tip bağımlılık ile bu kavramların dağılımı aşağıdaki tabloda toplu olarak gösterilmiştir⁰⁸.

Tablo I: Bağımlılık Tipleri

BAĞIMLILIK TİPİ	TOLERANS (Dozu çoğaltma)	ALIŞKANLIK (Psişik Bağımlılık)	TUTSAKLIK (Fiziksel Bağımlılık)	YOKSUNLUK BELİRTİLERİ
MORFİN	+++ (Erken)	+++	+++	+++ (3-4 saat)
BARBITURAT ALKOL	Belirsiz TAM DEĞİL	+++ (Değişik)	++	++ (24 saat)
KOKAİN	-	+++	-	-
ESRAR	BELİRSİZ	+++	BELİRSİZ	BELİRSİZ
AMPHETAMINE	+	+ (Değişik)	-	-
KHAT	-	+ (Değişik)	-	-
HALUSİNOJENLER	+	+	-	-

(-); yok (+) ;az

(++) ;orta

(+++); kuvvetli

4.3.3. Yoksunluk (Kesilme) Belirtileri

İlaç bağımlılığında alınan dozun altına inilmesi veya ilacın kesilmesiyle ortaya çıkan belirtilerdir. Maddenin son alımından 12-72 saatlik zaman dilimi içinde çıkar. Bu belirtiler fizik bağımlılığının göstergesi olarak kabul edilir. Kullanılan ilacın veya maddenin kesilmesi, yoksunluk belirtilerinin ortaya çıkmasına neden olmuyorsa, fiziki bağımlılıktan söz edilmez²⁰⁶.

²⁰⁵ KAYAALP, O.; s.416.

²⁰⁶ 205 Adalet Dergisi; "Gençlik özel Sayısı", s.257. - DİNÇMEN, K.; V. A.T.G. Panel 1, s.22.

Uyuşturucu maddenin cinsine ve miktarına göre de değişen yoksunluk belirtileri, titreme, üşüme, terleme, gözbebeğinin büyümesi, uykusuzluk, korku, sancı, kasların kasılması, sinirlilik, kusma, ishal, uykusuzluk, nabız ve tansiyondaki düzensizlikler olarak ortaya çıkar²⁰⁷.

4.3.4. Tolerans-Çapraz Tolerans

Kullanılan ilacın veya maddenin yarattığı ruhsal ya da bedensel etkiyi sağlamak için alınan miktarın sürekli olarak çoğaltılması haline tolerans denir. Toleransın gelişme hızı ve derecesi ilaca göre değişir. Toleransın derecesi, bağımlının kullandığı günlük ilaç dozu ile o ilacın mutad olarak kullanılan (bağımlının başlangıçta kullandığı) günlük dozu arasındaki oran ile belirlenir.

Çapraz tolerans ise; aynı sınıf ya da gruptan olan bir ilaca ya da maddeye karşı gelişen direncin diğerleri için de geçerli olmasıdır. Örneğin, narkotikler, barbitüratlar, yatıştırıcılar sınıfında bulunan ilaçlardan birine karşı geliştiğinde, bu direnç aynı sınıfta bulunan diğer ilaçlar için de geçerli olur²⁰⁸.

4.4. UYUŞTURUCU MADDENİN TARİHÇESİ

Yazılı kaynakların, diğer vesikaların bu yönde incelenmesi, çoğunlukla bitkilerden elde edilen uyuşturucu maddelerin çok eski tarihlerde bilindiğini ve kullanıldığını doğrulamaktadır (M.ö. 4000). Afyon ve esrarın hem yetiştirilmesini, hem de uyuşturucu etkisini tarihte ilk bilenlerin Sümerler olduğu kabul edilebilir. Mısırlılar ve Yunanlılar da, bu maddeleri ilaç, zehir ve keyif maddesi olarak kullanmıştır²⁰⁹.

Esrarın tarihçesi konusunda yapılan araştırmalarda, bu maddenin Asuriler tarafından kullanıldığı tespit edilmiştir. Eski Yunanda Herodot, kenevirin lifinden elbise dokuyup, reçinesinin ateşe atılarak buğusundan teneffüs edilerek sarhoş olduğunu ifade etmiştir. Esrarın Hindistan, İran ve Suriye'de dini merasimlerde kullanıldığı anlaşılmıştır²¹⁰.

Koka bitkisini, İspanyol işgali güçlerini ortadan kaldırmadan önce, İnka soyluları ve rahipleri tekellerinde tutuyorlardı. Bu bitkiyi yetiştirip yapraklarını yaralarda kullanıyorlardı. Kokaini ilk keşfeden, 1859 yılında Alman kimyager Niemann Goetingen olmuştur. Menşei Güney Amerika'da olan bu uyuşturucu madde daha sonra, taşınması ve gizlenmesi kolay olduğundan süratle diğer ülkelere

²⁰⁷ BEKTAŞ, H.; s. 16.

²⁰⁸ KÖKNEL, Ö.; "Üç Tehlike", s.25. - KAYAALP, O.; s.417.

²⁰⁸ KIZILYALIN, A.A.; "Toksikomani", s. 13. - GÜNAL, Y.; s.30.

²⁰⁹ KURT, Ş.; s.3.

yayılmıştır. Kuzey Amerika'ya ulaştığı zaman eczacılar, ilaç üreticileri ve doktorlar arasında bir güç mücadelesine konu olmuştur²¹¹.

Sentetik uyuşturucular ise, XIX.yy. sonu XX.yy. başlarında ortaya çıkmaya başlamıştır. Fransız kimyacı Sigoin afyon eriğinden renksiz kristaller biçiminde morfini ayırmayı başarmıştır. Maddeye morfin ismini veren 1817 yılında Almanya'da eczacı olan Adam Serturmer olup, morfini önce kendi üzerinde denemiştir. Eroin ilk olarak Alman Bayer Firmalarında Dresser tarafından 1899'da keşfedildi ve mucize ilaç tanıtımıyla piyasaya sürüldü²¹².

M.ö. 8.yy. da Arap tüccarları afyon ve haşhaşı kervanlarla İran üzerinden Hindistan'a ve daha sonra Çin'e götürüp yaydılar. Böylece ilk ve en önemli Afyon trafiği başlamış oldu. 18.yy'a kadar Çinliler afyonu ağrı dindirici, uyku verici ve diğer nedenlerle kullanıyorlardı. Ancak İngilizlerin Hindistan'da yetiştirilen afyonu Çin'e ihraç etmeleri sonucu, maddi ve manevi büyük bir yıkıntı içine girdi.

1831 yılında Çin hükümeti afyon ithalatını ve kullanımını yasakladı. Fakat, İngilizler bu derece karlı olan bir işe son vermek istemediler. Tüccarların haklarını koruyacakları gerekçesiyle, savaş gemileriyle, Çin kıyılarını bombaladılar. Böylece başlayan afyon savaşları sona erdiği zaman, Çinliler hem Hong-Kong'u kayıp etmişler, hem de afyon kullanılmasını yasaklayan kanunları kaldırmaya zorlanmışlardı. Bu savaşlarda, Fransa ve A.B.D.; İngilizlerin yanında yer almasına rağmen, Fransızlar kendi ülkelerinde afyonun, hekimlik dışında kullanılmasını çoktan yasaklamış; Amerikalılar ise, Filipinler'i ele geçirdikten sonra afyon düşkünlüğüne karşı savaşmak zorunda kalmıştır. Bundan sonra afyon bir salgın halinde bütün Uzakdoğuya yayılmıştır. Yaygınlaşarak uluslararası bir sorun haline alan uyuşturucu maddeler karşısında, Başkan Roosevelt, Şanghai'da, Birinci Afyon Kongresini toplamış, bundan sonra da, konferanslar ve sözleşmeler birbirini takip etmiştir²¹³.

4.5. TÜRKİYE'DE ORGANİZE SUÇLAR İÇERİSİNDE NARKOTİK

SUÇLARININ YERİ VE ÖNEMİ

Organize suç örgütleri kazanç getirebilecek her olayla meşgul olmaktadır. Organize suç örgütlerinin en büyük hedefi, para ve güce sahip olmaktır. Uyuşturucu kaçakçılığı endüstrisi çoğu uluslararası suç örgütü için temel gelir kaynağıdır. En kolay yoldan en fazla para elde edebilecekleri yolların başında uyuşturucu madde kaçakçılığı gelmektedir.

210 KURT, Ş.; s.3. - ERGÜL, E.; "Tez", s.36.

211 KÖKNEL, Ö.; "Kişilikten Kaçış", s.289,461. - KURT, Ş.; s.2,3.

212 KÖKNEL, Ö.; "Sorunları", s.21. - KURT, Ş.; s.2. - GÜNAL, Y.; s.31.

Uyuşturucu madde kaçakçılığı ile karapara aklama gündeme gelmeye başlamıştır. Kamuoyunda ve medyada kullanıldığı anlamıyla suç faaliyetlerinden doğan, kaynağı yasadışı olan para karaparadır. Burada söz konusu olan para bir suçtan elde edilmiş olmalıdır. Günümüzde, bazı ülkeler hukuki anlamda karaparayı her türlü suçtan elde edilmiş gelir olarak tanımlarken, bir kısım ülkeler sadece belirli suçlardan elde edilmiş gelir olarak tanımlamaktadır.

Organize suç örgütlerinin büyük bir bölümü karaparayla beslenmekte, uyuşturucu ve silah kaçakçılığı veya diğer suçlar sonucu elde ettikleri gelirleri, örgütün devamı ve büyümesi için kul anmaktadırlar. Böylece, örgütlerin faaliyetlerini devam ettirebilmeleri için gerekli olan finans kaynağını oluşturmaktadır.

Amerika Merkez Bankası (FED) Amerika'da yılda 300–500 milyar dolar arasında değişen miktarlarda karaparanın aklandığını resmen açıklamıştır. Bu rakam tüm batılı ülkelerin 1 yıllık petrol alımlarını karşılayacak boyuttadır.

Dünya çapındaki karaparanın boyutunu kayıtlara geçmediği için tespit edebilmek oldukça güçtür. Dünyada var olduğu iddia edilen karapara miktarının ise 1 trilyon dolar civarında olduğu tahmin edilmektedir. Her sene bu para da ortalama 100 milyar dolarlık bir artış söz konusudur.

Uyuşturucu madde kaçakçılığından yılda elde edilen para 2004 yılı itibariyle yaklaşık 300 milyar dolar olarak tahmin edilmektedir. Yani bu 2004 yılı itibariyle Türkiye'nin 1.5 yıllık milli gelirini oluşturmaktadır. BM kaynaklarına göre uyuşturucu madde kaçakçılığının yıllık küresel getirisi 2005 yılı itibariyle 500 milyar doları bulmuştur.

Uyuşturucu madde kullanımının artması nedeniyle her yıl uyuşturucudan elde edilen gelirin bir önceki yıla göre de arttığı görülmektedir. Buradan hareketle dünyada yılda dönen karaparanın yaklaşık yarısının uyuşturucu madde kaçakçılığından elde edildiği değerlendirilebilir.

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de karapara aklama daha çok organize suç örgütlerinin yaşamsal bir amacıdır. Türkiye'de karaparanın en önemli kaynağı uyuşturucu madde kaçakçılığıdır. Uyuşturucudan sonra, büyük miktarlarda yasadışı gelir elde edilen suçlar; fatura sahteciliği, nitelikli dolandırıcılık ve iflas, banka yolsuzlukları, tarihi eser, kültürel yada doğal değeri olan maddelerin kaçakçılığıdır.

2004 yılında ATO tarafından hazırlanan “Hayatımız Mafya” adlı raporda da belirtildiği üzere, Türkiye’deki organize suç örgütlerinin yıllık yasadışı gelirlerinin 50-60 milyar dolar olduğu belirtilmektedir. Ayrıca, Türkiye’den 30-50 milyar dolar arası bir karaparanın transit geçtiği ve bu transferden de Türkiye’ye yılda 5-6 milyar dolar kaldığı savunulmaktadır.

MASAK’ın yapmış olduğu çalışmalar kapsamında 17.02.1997 ile 31.12.2005 tarihleri arasında karapara aklama suçuna ilişkin olarak Cumhuriyet Başsavcılıklarına 230 suç duyurusunda bulunulmuş olup 190 dava halen sürmektedir. Bunların 172’si doğrudan kara para aklama suçundan dolayıdır. Davası süren dosyalarda aklandığı iddia edilen para miktarı ise 1,3 milyar YTL. olup davalara konu yabancı para miktarı da eklenince 2,3 milyar YTL’nin son 8-9 yılda Türkiye üzerinden aklandığı ortaya çıkmaktadır. Karapara aklama suçunun işlendiği gerekçesi ile suç duyurusunda bulunulan 230 dosyanın % 41’inin uyuşturucu madde ticareti, % 16,6’sının gümrük kaçakçılığı, % 13,5’inin nitelikli dolandırıcılık ve hileli iflas, % 12,1’inin evrakta ve meşruiyet belgelerinde sahtecilik suçundan kaynaklanmaktadır.

İngiltere ve Hollanda’da bulunan organize suç gruplarının yaklaşık %56’sı, Macaristandakilerin yaklaşık % 43’ü, Finlandiya’da 48 suç grubunun 19’u ve Slovenya’da 72 suç grubunun 18’i narkotik suçları ile uğraşmaktadır. Almanya’da işlenen suçların yaklaşık 1/3’ü narkotik suçudur.

Europol 2003 Avrupa Birliği Organize Suç Raporunda; Türk kökenli organize suç gruplarına ilişkin yapılan değerlendirmeler ayrı bir başlık altında sunulmakta olup, Avrupa’da faaliyet gösteren Türk kökenli suç gruplarının özellikle uyuşturucu madde ve silah kaçakçılığı ile karapara aklama ve haraç kesme faaliyetlerinde buldukları belirtilmektedir.

Türkiye’de meydana gelen kaçakçılık, mali ve organize suç olaylarına bakıldığında yaklaşık % 35’ini narkotik suçunun oluşturduğu görülmektedir. Mali suçların çok çeşitli olması ve münferit olarak da işlenebilmesi nedeniyle olay sayısı daha yüksektir.

Ayrıca, uyuşturucu bağlantılı suçlarda birbiriyle bağlantılı farklı bir çok unsur bulunmaktadır. Bunlar; uyuşturucunun yasadışı ekimi, üretimi, imali, taşınması, dağıtımı ve son olarak da tüketimidir. Bu işlerin döndüğü çark içerisinde arazi sahipleri, çiftçiler,

aracılar, kaçakçılar, hava, deniz ve kara taşıtlarını kullananlar, rüşvetle elde edilmiş kamu görevlileri, karapara aklayıcılar ve son olarak da satıcılar ve kullanıcılar yer almaktadır. Büyük riskleri göze alan örgüt elemanları çok yüksek rakamlarla ifade edilebilecek parasal kazançlarını garanti altına alabilmek ve arttırabilmek için kendilerince gerekli gördükleri her türlü suçu işletebilmekte ve işleyebilmektedirler.

Sonuç olarak, tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de organize suçlar içerisinde narkotik suçları özellikle getirisinin çok fazla olması nedeniyle büyük bir yere ve öneme sahiptir. Amaç ve hedefleri ekonomik kazanç olan organize suç örgütleri için uyuşturucu madde kaçakçılığı vazgeçilemeyecek bir suç endüstrisidir.

4.6. TÜRKİYE’Yİ ETKİLEYEN UYUŞTURUCU MADDE KAÇAKÇILIĞI ROTALARI İLE ÇİFT BASAMAK VE TAKAS YÖNTEMİ

Uyuşturucu maddelerin sevkiyatlarının hangi güzergâhlar üzerinden, hangi metotlarla gerçekleştirildiği uyuşturucu ile mücadele eden birimlerin her zaman ortaya çıkartmaya çalıştığı ve uluslararası toplantılarda tartıştığı hususlardır. Bu hususlarda yapılan değerlendirmelerde göz önünde bulundurulmuş en önemli kural, kaçakçıların kendileri için en güvenli yol ve yöntemi kullandıklarıdır. Güvenli yol ilkesi gereği, kaçakçılar uyuşturucu maddeyi sevk edecekleri güzergahı tespit ederken yolun uzunluğu veya kısalığını göz önüne almazlar. Önemli olan uyuşturucu maddenin yakalanmadan hedefine ulaşmasıdır.

Uyuşturucu trafiği madde cinslerine göre ele alındığında, kaçakçılık faaliyetlerinin, genel olarak arz-talep dengesi içinde üretimden tüketime doğru en güvenli yolu izleyecek şekilde, farklı rotalar takip etmekte olduğu görülmektedir.

Genel olarak uyuşturucu madde trafiği incelendiğinde;

- 1- Altın Üçgen bölgesinden Hong Kong üzerinden deniz ve hava yoluyla Kuzey Amerika ülkelerine,
- 2- Hindistan ve Altın Üçgen bölgesinden Malezya, Singapur ve Avustralya’ya,
- 3- Altın Hilal ve Altın Üçgen bölgelerinden Hazar Denizi ve Karadeniz’in kuzeyinden Batı Avrupa ve İskandinav ülkelerine,

- 4- Altın Hilal ve Altın Üçgen bölgelerinden Kuzey Amerika ülkelerine,
- 5- Lübnan, Kıbrıs Rum Kesimi, İtalya ve İspanya üzerinden ABD'ye,
- 6- Lübnan, Kıbrıs Rum Kesimi, Türkiye, Balkan Rotası üzerinden Batı Avrupa ve Kuzey Amerika ülkelerine,
- 7- Altın Hilal bölgesinden Türkmenistan, Özbekistan, Azerbaycan, Gürcistan üzerinden Batı Avrupa, İskandinav ve Kuzey Amerika ülkelerine,
- 8- Altın Hilal bölgesinden deniz yoluyla Hint Okyanusu, Kızıldeniz ve Akdeniz üzerinden Balkan Rotasından Batı Avrupa ülkelerine,
- 9- Altın Hilal bölgesinden Kazakistan üzerinden, Karadeniz'in kuzeyinden Batı Avrupa ülkelerine,
- 10-Meksika'dan Kuzey Amerika ülkelerine olduğu gözlemlenmektedir.

Dünya üzerinde; büyük tüketim alanları belirli bölgelerle sınırlı kalırken, üretim bölgeleri ise yaşanan savaşlara, iç karışıklıklara ve ekonomik farklılıklara bağlı olarak devamlı değişkenlik göstermektedir. Bu değişiklik üretim bölgeleri ile tüketim bölgeleri arasındaki kaçakçılık güzergahlarını şekillendirmektedir. Güzergah üzerinde bulunan bazı ülkeler sadece coğrafi konumları itibariyle uyuşturucu madde kaçakçılığında etkilenirken, ilerleyen süreçte bu ülkeler tüketimden de etkilenir hale gelmektedirler.

Türkiye, coğrafi konumu itibariyle, yüzyıl ardır doğu ile batı arasında kullanılan bir ticaret ve kültür köprüsüdür. Bu konumu itibariyle yasal olarak sürdürülen ipek ve baharat ticareti ile arz-talep yönünde aynı özelliklere sahip uyuşturucu madde kaçakçılığında da bir köprü görevi görmektedir.

Türkiye, uluslararası uyuşturucu kaçakçıları ve tacirleri için afyon, baz morfin, eroin, kimyasal ara maddeler ve diğer uyuşturucu madde türlerinin kaçakçılığında bir faaliyet alanıdır.²⁰⁴ Türkiye, bir köprü görevi görerek Avrupa'ya ulaşan Güneybatı Asya afyonu için temel transit güzergahındadır.

Türkiye, doğudan batıya afyon ve türevlerinin, batıdan doğuya ise uyuşturucu madde imalinde kullanılan kimyasal maddeler ile sentetik uyuşturucuların kaçakçılığında çift taraflı akıma maruz kalmaktadır. Batıdan doğuya doğru olan kaçakçılığa ise Ters Akım adı verilmektedir.

Bu bağlamda, Türkiye'yi etkileyen kaçakçılık güzergahları Balkan, Kuzey Karadeniz ve Doğu Akdeniz Rotaları olarak ortaya çıkmaktadır.

4.6.1. Balkan Rotası

Türkiye coğrafi olarak Altın Hilal (Afganistan-Pakistan-İran) ve Altın Üçgen (Burma-Laos-Tayland) uyuşturucu üretim bölgeleri ile tüketim bölgeleri olan batı ülkeleri üzerinde bulunan ve uyuşturucu trafiği açısından en önemli transit yolu olarak adlandırılan Balkan Rotası üzerinde bulunmaktadır.

Balkan Rotası, Türkiye'yi etkileyen güzergahlar içerisinde en önemli rotalardan biri olup aynı zamanda tarihi İpek Yolu'nun da devamı niteliğindedir ve üretim bölgelerinden başlayıp, Türkiye üzerinden tüketim bölgelerine uzanan bir yoldur. Bu Rota, Güneybatı Asya haşhaş ekim bölgelerinden başlayarak, İran ve Türkiye topraklarını geçip, Balkan Yarımadası üzerinde iki kola ayrılmakta, bir kolu Bulgaristan, Romanya, Macaristan, Avusturya üzerinden Almanya'ya (Kuzey Kolu), diğeri ise Türkiye ve Yunanistan üzerinden çoğu kez deniz yolu ile Batı Avrupa'ya (Güney Kolu) ulaşmaktadır.

Coğrafi konumu itibari ile, Güneybatı Asya Haşhaş Üretim Bölgeleri ve Batı Avrupa Tüketim Pazarı arasındaki eroir trafiğinden, transit ülke olarak etkilenen Türkiye, bu durumun yol açtığı uyuşturucu kullanım problemiyle de karşı karşıya kalmaktadır. Ayrıca Türkiye, doğudan batıya doğal uyuşturucuların trafiğinden etkilenirken, batıdan doğuya ise kimyasal ve sentetiklerin kaçakçılığında etkilenerek çift taraflı bir akıma maruz kalmaktadır. Avrupa ve Rusya üzerinden gelen kimyasal maddelerin hedefi Güneybatı Asya'da bulunan yasadışı uyuşturucu imalathaneleri, sentetik uyuşturucuların hedefi ise Arap ülkeleridir.

Türkiye'nin, uyuşturucu madde kaçakçılığı ile yoğun mücadelesi ve 1980'li yılların sonunda dünya siyasetinde meydana gelen gelişmeler, özellikle SSCB'nin dağılması ve Balkanlarda yaşanan soykırım, Balkan rotasını kaçakçılar açısından güvenli bir rota olmaktan çıkarmıştır.

Böylelikle yasadışı uyuşturucu trafiği, kontrolün daha az olduğu ve kaçakçılarca daha güvenli kabul edilen kuzey ve güneydeki rotalara kaymıştır.

Ayrıca yüklü miktarlarda Afgan uyuşturucusunun son gidecekleri yerlere gönderilmeden önce İran üzerinden Gürcistan, Azerbaycan, Ermenistan ve daha az olarak Türkiye'ye ya da Pakistan'dan İran ve Basra Körfezi bölgesindeki diğer ülkelere gönderilmesi, Türkiye'nin kaçakçılar açısından güvenli bir rota olmaktan çıktığının bir göstergesidir.

4.6.2. Kuzey Karadeniz Rotası

Kaçakçılık güzergahları, güvenli yol ilkesi gereği sürekli değişiklikler gösterdiğinden, kaçakçılık, kontrol mekanizmalarının tam olarak kurulamadığı bölgelere kaymaktadır. Balkan Rotası üzerindeki ülkelerin, uyuşturucu ile mücadele konusundaki ortak tutum ve davranışları, teknik ve polisiye anlamda gelişmiş metotları sebebiyle ve SSCB'nin dağılmasından sonra ortaya çıkan yeni yapılanma ve otorite boşlukları sonucunda Kuzey Karadeniz'de yeni ve alternatif bir rotanın oluştuğu geçtiğimiz yıl arda Türkiye tarafından tespit edilmiş ve diğer ülkelerce de kabul görmüştür.

Son olarak 20-22 Eylül 2000 tarihleri arasında Almanya/Wiesbaden'de Alman BKA Teşkilatınca düzenlenen İpek Yolu üzerindeki yasadışı uyuşturucu madde ticareti ile Güneybatı Asya bölgesinden Batı Avrupa'ya ulaşan uyuşturucu maddelerin kontrolüne ilişkin stratejilerin ele alındığı toplantıda Kuzey Karadeniz Rotasının ön plana çıktığı kabul edilmiştir.

Kuzey Karadeniz Rotası; Güneybatı Asya'dan iki ayrı kol halinde gelerek Karadeniz'in kuzeyinde birleşmektedir. Birinci yol, Afganistan'dan başlayıp, Orta Asya Cumhuriyetlerinden geçerek, Rusya, Ukrayna, Belarus ve Polonya üzerinden Batı Avrupa pazarına ulaşan kuzey yoludur. İkinci yol ise, Afganistan'dan İran'a, oradan da kuzeye yönelerek Azerbaycan ve Kafkasya üzerinden yine Rusya ve Ukrayna'ya, oradan da Batı Avrupa pazarına ulaşan güney yoludur.

Orta Asya Cumhuriyetleri'nde tren ve konteynerlarda yapılan yakalamalar, SSCB'nin dağılması ile Güneybatı Asya'daki üretim bölgelerinden başlayıp, Orta Asya ülkelerinden geçerek Karadeniz'in kuzeyini takiben Slovakya üzerinden Batı Avrupa'ya ulaşan veya Orta Avrupa'da Balkan Rotası ile birleşen Kuzey Karadeniz Rotasının önemini koruduğunu göstermektedir.²⁰⁹

Harita-3 Doğu Akdeniz Rotası

4.6.4. Çift Basamak Yöntemi

Çift Basamak Yöntemi uyuşturucu maddenin güvenli yol ilkesi gereği, riskli bölgeden partiler halinde güvenli bölgelere sevk edilip, depolandıktan sonra uygun zaman ve şartlarda partiler halinde tüketim bölgelerine sevk edilmesidir.

Orta Asya'da olduğu gibi Doğu Avrupa'daki değişiklikler, kaçakçılık organizasyonlarının stratejilerini etkilemiştir. Yakalanma riskini azaltmak ve tüketim bölgelerine yakın olmak için çift basamak yöntemini uygulamaktadırlar.

Son yıl arda her üç rota üzerinde çift basamak yöntemi tercih edilen bir yöntem haline gelmiştir. Bunun gereği olarak kaçakçılık organizasyonları Güneybatı Asya ülkelerinden temin ettikleri uyuşturucu maddeleri Avrupa'ya girmeden önce Doğu Avrupa ülkelerinde depolamakta, uygun zaman ve şartların oluşmasıyla, partiler halinde Batı Avrupa uyuşturucu pazarına sevk etmektedirler.

4.6.5. Takas Yöntemi

Son yıllarda kaçakçılık yöntemlerinde görülen önemli bir değişim, kaçakçıların Avrupa'ya sevk ettikleri eroinin yerine bu bölgede üretilen sentetik uyuşturuculardan alarak Türkiye'ye getirmeleridir. Doğudan batıya eroin götürülüp, takas yapılarak ecstasy veya captagon batıdan doğuya getirilmektedir. Takas yöntemi, uluslararası uyuşturucu madde kaçakçılığı yapan organizasyonların birbirleriyle yapmış oldukları işbirliğinin önemli bir kanıtıdır.

4.7. TÜRKİYE’NİN UYUŞTURUCU MADDE KAÇAKÇILIĞI İLE MÜCADELE POLİTİKASI VE MÜCADELECI KURULUŞLAR

Türkiye’nin uyuşturucu madde kaçakçılığı ile mücadelede izlemiş olduğu politikaları şu şekilde belirtebiliriz:

- Uyuşturucu madde kaçakçılığı, bir insanlık suçudur,
- Örgütlü suçun en önemli finans kaynaklarından birisi uyuşturucu madde kaçakçılığıdır,
- Uyuşturucu madde suçlarına karşı etkin stratejiler geliştirilmeli, bilim ve teknolojinin sunduğu imkanlar sonuna kadar kullanılmalıdır,
- Uyuşturucu madde kaçakçılığı ile mücadelede görev alan personelin eğitim ve gelişimine önem verilerek, mücadelede bilimsel ve gelişime açık bir yapı oluşturulmalıdır,
- Bu alanda uluslararası işbirliği artarak devam etmelidir,
- Sürdürülen mücadele, uyuşturucunun arz, talep ve rehabilitasyon safhalarının tümünü, aynı oranda kapsayacak şekilde olmalıdır,
- Yeni sayılabilecek nitelikteki sentetik uyuşturucularla mücadeleye gereken önem verilmelidir.

Türkiye uyuşturucu ile mücadeleyi, üretim-tüketim ve yasadışı ticaret alanlarını kapsayan çok yönlü bir mücadele olarak görmektedir. Bu mücadelede, uyuşturucu kaçakçılığı yapan kişilerin dil, din ve ırk özelliklerine bakılmaksızın, uyuşturucudan elde edilen gelirin hangi grup, bölge veya yasadışı örgütlere gittiğinin bilincinde olarak mücadele etmektedir.

Ayrıca Türkiye, bu şekilde elde edilen kara paranın aklanmasının önlenmesine yönelik ulusal ve uluslararası düzeyde tedbirler almakta, finansman biliminin ilkelerinden olan "parayı izle, gerçeğe ulaş" mantığı doğrultusunda, sıkı bir denetim ve gözetim sistemi uygulamak suretiyle mücadele faaliyetlerine proaktif bir yapı kazandırmaktadır.

Türkiye’de uyuşturucu madde kaçakçılığı ile yapılan mücadelede sorumlu kuruluşlar şunlardır:

- 1- İçişleri Bakanlığı,

- Emniyet Genel Müdürlüğü
- Jandarma Genel Komutanlığı
- Sahil Güvenlik Komutanlığı

2- Dışişleri Bakanlığı,

3- Maliye Bakanlığı,

4- Sağlık Bakanlığı,

—İlaç ve Eczacılık Genel Müdürlüğü

—Başta Amatem olmak üzere sağlık kuruluşları

5- Tarım Bakanlığı,

6- Gümrük Müsteşarlığı'dır.

Türkiye'de, uyuşturucu madde kaçakçılığına karşı kararlılıkla sürdürülen mücadelenin ana operasyonel organı İçişleri Bakanlığı'na bağlı olan, Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığıdır.

İçişleri Bakanlığına bağlı diğer bir kurum olan Jandarma Genel Komutanlığı kırsal alandaki, Sahil Güvenlik Komutanlığı ise ülke kara sularındaki kaçakçılığı önlenmekle görevli olup, Gümrük sahalarında Gümrük Müsteşarlığı birimleri görev yapmaktadır.

Uyuşturucu ve psiko trop maddelerin imalinde kullanılan bitkilerin kontrollü ekimi, Tarım Bakanlığı'nın sorumluluğundadır.

Sağlık Bakanlığı ise uyuşturucu ve psiko trop maddelerin tıbbi nedenlerle kullanım, ithal ve ihracının kontrolünü sağlamakla ve bağımlıların tedavisi ile görevlidir.

Dışişleri Bakanlığı operasyonel birimlerin diğer ülke operasyonel birimleriyle ve uluslararası kuruluşlarla koordinasyonu sağlar.

Maliye Bakanlığı ise uyuşturucudan elde edilen gelirin araştırılmasından sorumludur.

4.8. TÜRKİYE'DE UYUŞTURUCU MADDE KAÇAKÇILIĞI İLE MÜCADELE YÖNTEMLERİ

Organize suç bağlamında uyuşturucu madde kaçakçılığıyla mücadeleyi salt bir güvenlik sorunu olarak algılamak oldukça yanıltıcı bir durumdur. Bu tür suçlar sadece devleti ve devlet güçlerini hedef almamakta, aynı zamanda kamuoyunu ve halkı da hedef almaktadır. Bu nedenle özellikle bu tür suçlarla mücadelede siyasi iradenin desteğinin yanında halkın desteğini de almak, halkı mücadeleye ortak etmek gerekmektedir. Halkı mücadeleye ortak etmek için özellikle basın yoluyla sürekli bilinçlendirilmeli ve bilgilendirilmelidir.

Bu tür suçlar çok boyutlu özellikler göstermektedirler. Bu nedenle; toplum ve devlet üzerinde son derece zararlı olan bu suçlarla etkin mücadele, gerçekte büyük ölçüde devletin bütün kurumlarının dahil olacağı bir stratejinin uygulanmasını zorunlu kılmaktadır. Bu da her şeyden önce siyasi kararlılık, yoğun bir kamuoyu desteği ve yasal düzenlemelerin yapılmasını gerektirmektedir. Her konuda olduğu gibi siyasi iradenin kararlığı ile gerekli yasal düzenlemeler yapılabilir ve daha iyi bir şekilde mücadele sağlanabilir.

Güvenlik güçlerinin organize suçlarla etkili bir şekilde mücadele edebilmesi için; her şeyden önce, bu son derece karmaşık ve çok boyutlu nitelikteki suç türünün kriminolojik temellerini bütün yönleriyle tanınması gerekmektedir. Bu nedenle güvenlik güçlerinin, örgütlü suçların ana finans kaynağını oluşturan uyuşturucu madde kaçakçılığı faaliyetlerini iyi gözlemlemelidir. Ayrıca bu tür suçlarla mücadele eden birimlerin gerekli eğitime sahip olmalarının yanında gerekli yetki ve teknik teçhizata da sahip olmaları gerekmektedir.

Organize suç örgütlerinin ve özellikle uyuşturucu madde kaçakçılığının yapısı gereği uluslararası bir yapıya, yapılanmaya ve faaliyet alanına sahip olmaları nedeniyle mücadelenin de uluslararası bir nitelik taşıması gerekmektedir. Türkiye'deki güvenlik güçlerinin, yıllardır terör örgütleriyle başarılı bir şekilde mücadele etmiş olmaları ve gerekli bilgi ve profesyonelliğe sahip olmaları bu konuda bir avantaj oluşturmaktadır.

Bunların yanında toplumun sahip olduğu pozitif değerlerin yükseltilmesi gerekmektedir. Zengin olmak için kanun dışı hareket etmenin kabul görmediği toplum tarafından benimsenmelidir. Bunun içinde ahlaki çöküntü ve toplumsal yozlaşmanın nedenleri bilimsel olarak araştırılarak buna karşı gerekli önlemler alınmalıdır.

4.8.1. Uluslararası İşbirliği

Toplumun barış ve sükununu esaslı biçimde ihlal eden organize suçlar, günümüzde modern dünyanın en büyük tehditlerinden biri haline gelmiştir. Devletlerin temel işleyişine büyük bir engel olarak karşımıza çıkan bu türdeki suç faaliyetlerinde örgütler, çağın tüm imkanlarından faydalanmakta, karmaşık ve sınır aşan yöntemler kullanarak, en az riskle büyük rantlar elde etme amacını gütmektedirler. Organize suçluluk ülkeden ülkeye yapıları bakımından bazı farklılıklar gösterse de, amaçları ve bu amaçlara ulaşmak için yürüttükleri suç faaliyetleri hemen hemen aynı olup, bunlardan en önemlilerinden birisi uyuşturucu madde kaçakçılığıdır.

Dolayısıyla, sınırları aşan ve uluslararası nitelik kazanan bu faaliyetler, ulusal mücadele alanından çıkarak bölgesel ve uluslararası boyutlarda güçlü işbirliklerini ve koordinasyonu zorunlu kılmaktadır.

Bu bilinçten hareketle Türkiye, uyuşturucu madde kaçakçılığı ile mücadele alanında diğer ülkelerle ve uluslararası kurum ve kuruluşlarla yakın bir işbirliği sergilemektedir.²²⁰ Türkiye, uyuşturucu madde kaçakçılığı ile mücadele için hazırlanan hemen hemen bütün uluslararası anlaşmaları imzalamış bulunmakta ve gereklerini yerine getirmektedir. Kontrollü teslimat uygulamalarının yanı sıra, taraf olunan uluslararası anlaşmalar, ülkeler arası istihbari ve operasyonel bilgi ve belgelerin değişimi, bu değişimi hızlandıran ve kolaylaştıran bölgesel bilgisayar ağı, ikili ve çoklu olarak yürütülen proje ve operasyonlar, ayrıca bunlara ilaveten TADOC ile birilikte organize edilen uluslararası kurslar ve seminerler, Türkiye'nin uluslararası işbirliğine vermiş olduğu öneme örnek olarak gösterilebilir.

Uluslararası işbirliğinin diğer bir somut yansıması da ülkelerin karşılıklı olarak atadıkları irtibat görevlileridir.²²¹ Türkiye'deki yabancı ülke irtibat görevlileri ile

Türkiye'nin yurtdışındaki irtibat görevlileri, uluslararası işbirliğinin etkin olarak sürdürülmesinde önemli bir rol oynamaktadır.

Uluslararası işbirliğinin aktif unsuru olan irtibat görevlileri; hızlı ve zamanında iletişim sağlamak, polis birimleri arasında doğrudan bilgi alış-verişi yapmak, bürokrasiyi ortadan kaldırarak hareket kabiliyetini arttırmak, bununla birlikte eksik ve yanlış bilgilendirmeyi önlemek açısından gerekli ve faydalıdır.

Uluslararası işbirliğinin sağlanamaması bu suçlar için caydırıcılığı ortadan kaldırdığı gibi cesaretlendirici ve teşvik edici bir etken de olmaktadır.

Ülkelerin uluslararası işbirliğini güçlendirerek bu suçlarla mücadele etmenin yollarını ve yöntemlerini tartışma ve formüle etme konusundaki kararlılığı, global mücadelede elde edilecek başarının temel göstergesi olacaktır.

4.8.2. Yasal Düzenlemeler ve Koordinasyon

Uyuşturucu madde ve organize suçlarla ilgili yapılan operasyonların kapsamına bakıldığında, bu operasyonların çok geniş coğrafyayı (çeşitli iller ve yurtdışı), farklı ihtisas alanlarını (maliye, gümrük gibi) içine almakta olduğu görülmektedir. Böylesine farklı birimleri, kişi ve kuruluşlar ile ulusal ve uluslararası boyutlara taşan bu örgütlerle mücadelede geniş çaplı bir işbirliğinin yapılması ve gerekli koordinasyonun gerçekleştirilmesi kaçınılmazdır.

Bu tür suçların karmaşık ve çok boyutlu niteliği, koordineli çalışma olmaksızın, hiçbir kurumun tek başına mücadelede mücadelede yeterli olmaması ile sonuçlanacaktır. Bu nedenle, kamu kurum ve kuruluşları arasındaki koordinasyonun güçlendirilmesi çok önemlidir.

Bu tür suçların karmaşık ve çok boyutlu niteliği, koordineli çalışma olmaksızın, hiçbir kurumun tek başına mücadelede mücadelede yeterli olmaması ile sonuçlanacaktır.

Bu nedenle, kamu kurum ve kuruluşları arasındaki koordinasyonun güçlendirilmesi çok önemlidir.

Türkiye'de, özellikle 1990'lı yıl ardan itibaren, uyuşturucu suçlarının yanında karapara aklama ve organize suçlarla ilgili yeni yasal düzenlemeler ve operasyonel

kurumlar hayata geçirilmiştir. Türkiye’de, bu örgütlerle mücadele için gerekli olan yasal düzenlemeler yapılmıştır. Ancak kaçakçılık ve organize suçlarla mücadeleye ilişkin yasal düzenlemelerde, sürekli gelişen teknoloji ile birlikte gündeme gelebilecek yeni suç türlerine ve yöntemlerine ayak uydurabileceği değişikliklerin sürekli yapılması gerekmektedir.

4.8.3. Eğitim Faaliyetleri

Dünyadaki her türlü gelişmeyi yakından takip eden ve dolayısı ile suç işleme becerilerini her geçen gün daha gelişmiş bir formata sokabilen, güçlü uluslararası bağlantılara sahip olan organize suç örgütleri ile mücadele etmek durumunda kalan ülkeleri, bir yandan ortak mücadele amacıyla uluslararası işbirliğinin sağlanması için etkili girişimlerde bulunmaya; diğer yandan nitelikli kanun uygulayıcı personel yetiştirmeye mecbur kılmaktadır. Organize suçlar bağlamında uyuşturucu madde kaçakçılığı yapan şahısların bu suçu işlerken profesyonelce davranmaları mücadeleciler birimlerin de konuya profesyonel yaklaşmasını zorunlu kılmaktadır.

Türkiye’de, güvenlik güçlerinin terörle mücadeledeki operasyonel başarıları, bu alandaki uzun yıl ara yönelik tecrübe, bilgi birikimi, eğitimi, sağlanan gerekli donanım ve profesyonelliği ile sağlanmıştır.

Terör konusunda sağlanmış olan bu tecrübe ve bilgi birikimi uyuşturucu madde kaçakçılığı ve organize suçlarla mücadele alanına da aktarılmaktadır.

Eğitim alanında sahip olduğu bilgi ve tecrübeleri bölgesindeki diğer ülkelere de aktarmaya çalışan Türkiye, bölgesel eğitim faaliyetlerinin sağlam temellere dayalı ve sürekli kılınabilmesini sağlamak amacıyla gerçekleştirilen her türlü girişimi desteklemektedir.

İşte böyle bir anlayış sonucu;

- Türkiye’nin ulusal ve uluslararası düzeyde uyuşturucu ve psikotrop maddelerin yasadışı üretim ve kullanım ve kaçakçılığına karşı süregelen kararlı mücadelesini eğitim sahasında da sürdürmek,
- Organize suç örgütleriyle mücadeleyi, bilimsel veriler ışığında sürekli ve sağlıklı kılabilmek,

- Bölgesel ve uluslararası işbirliğinin kurulması, sürdürülmesi ve geliştirilmesi için uygun bir zemin oluşturmak,
- Değişik ülkelerden ve Türkiye'deki farklı kurumlardan gelen kursiyerleri kaynaştırma yoluyla mücadelede sosyal bir ağ kurmak, dolayısıyla uluslararası işbirliğinin güçlenmesine katkıda bulunmak gibi amaçlara ulaşmak doğrultusunda;

Birleşmiş Milletler öncülüğünde Türkiye-UNODC işbirliği çerçevesinde, 26.06.2000 tarihinde (Bu tarih her yıl Dünya Uyuşturucu ile Mücadele Günü olarak kutlanmaktadır.) Ankara'da Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı'na bağlı olarak Türkiye'nin ilk uluslararası nitelikli mücadeleci kurum akademisi olan; "Türkiye Uluslararası Uyuşturucu ve Organize Suçlarla Mücadele Akademisi (TADOC)" kurulmuştur.

TADOC'ta; ulusal düzeyde Emniyet Genel Müdürlüğü, Gümrük Müsteşarlığı, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı; uluslararası düzeyde Karadeniz Ekonomik İşbirliği, Ekonomik İşbirliği Teşkilatı ve Balkan Ülkeleri ile Türkiye'nin ikili güvenlik işbirliği anlaşması imzaladığı diğer ülkelerin kaçakçılık ve organize suçlarla mücadele birimlerinde görevli kanun uygulama personeli için temel ve uzmanlık eğitimleri ile seminer ve toplantı programları uygulanmaktadır.

TADOC'ta ayrıca uyuşturucu, mali ve organize suçlara ilişkin olarak araştırma merkezleri aracılığıyla bilimsel çalışmalar yapılmaktadır.

TADOC'ta düzenlenen eğitim programları daha çok arzın azaltımı, talep azaltımı, organize uyuşturucu madde suçları, suç istihbarat analizi, sentetik uyuşturucular, muhbir ve gizli görevli kullanımı, kontrollü teslimat, uyuşturucu madde kaçakçılığıyla mücadelede polis teknik ve taktikleri alanlarında yoğunlaşmıştır. Bu eğitim faaliyetleri, son yıl arda Türkiye'de meydana gelen uyuşturucu madde yakalamalarındaki artışta ve organizasyonların çökertilmesine yönelik profesyonel çalışmalarda etkili bir rol oynamıştır²¹⁴.

---

²¹⁴ KOM Daire Başkanlığı 2008 Raporu ANKARA

4.8.4. Kontrollü Teslimat

Günümüzde suç ve suçlularla mücadelede gerek ulusal gerekse uluslararası düzeyde bir takım tedbirler alınmaktadır. Alınan bu tedbirlerin etkin kılınması için güvenlik güçleri arasında işbirliği yapılmakta ve mücadelede daha etkin sonuçlar alınmaya çalışılmaktadır. Ulusal ve uluslararası alanda uyuşturucu ile mücadelede alınan önlemleri standartlaştırmak için yapılan sözleşmelerden biriside 1998 tarihli Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Kaçakçılığına Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesidir.

1998 tarihli Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Kaçakçılığına Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi ile tavsiye edilen kontrollü teslimat uygulamasına ilişkin yasal düzenlemeler, 1996 tarihinde yürürlüğe giren 4208 sayılı Karaparanın Aklanmasının Önlenmesi Hakkındaki Kanun ile, 1997 tarihinde yürürlüğe giren Kontrollü Teslimat Uygulaması Esas ve Usulleri hakkında yönetmelik çerçevesinde uygulanmaktadır.

Kontrollü teslimat; suç fail erinin belirlenmesi, her türlü delilin tespiti, toplanması, kaçak veya kaçak olmasından şüphelenilen mal veya fonların müsaderesi amacıyla, yurt içinde dağıtılacak veya yurt dışından Türkiye'ye getirilerek dağıtılacak veya Türkiye'de hazırlanarak yurt dışına götürülecek veya Türkiye'den transit geçecek, uyuşturucu ve psikotrop maddeler, 1998 tarihli Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Kaçakçılığına Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesinin Eki 1 ve 2 numaralı tablolar ile bu tablo değişikliklerinde yer alan maddelerin ve bunlara bağlı fonlar veya karapara veya kaçak olmasından şüphelenilen eşyanın yetkili makamların bilgisi ve denetimi altında nakil eri olarak tanımlanmaktadır.

Bir başka deyişle kaçakçılık suçlarının haber alındığı anda ortaya çıkarılması yerine haber alınan suçun son bulacağı yere kadar izlenmesi ve tespit edilecek her türlü delilin toplanarak suç organizasyonun çökertilmesi amacıyla uygulanan bir yöntemdir. Güvenlik güçlerinin denetimi altında bir kaçakçılık fiilinin izlenmesi sayesinde sadece kuryenin yakalanması yerine üretici, satıcı, alıcı, nakleden gibi bütün faillerin yakalanmasına imkan sağlar²¹⁵.

---

²¹⁵ Polis Bilimleri Dergisi 2000 ANKARA

Kontrollü teslimat uygulamasının 4 çeşidi vardır:

- 1- Yurt içi kontrollü teslimat (Yurt içinde dağıtılacak),
- 2- Kontrollü giriş (Yurt dışından Türkiye'ye getirilerek dağıtılacak),
- 3- Kontrollü çıkış (Türkiye'de hazırlanarak yurt dışına götürülecek),
- 4- Kontrollü geçiş (Türkiye'den transit geçecek).

Kontrollü teslimatın uygulanabilmesi için;

- 1- Kontrollü teslimat kapsamına giren kaçakçılık faaliyetinin çok ciddi

organize edilmiş olması,

- 2- Organizatörlerin, sermayedarların ve şebeke elemanlarının ortaya

çıkartılması ve bunlar hakkında bütün delillerin tespiti için başka bir

imkan bulunmaması,

- 3- Mal veya fonların gideceği son yere kadar herhangi bir boşluğa meydan vermeyecek şekilde denetimin sağlanabilmesi,

- 4- Kontrollü teslimat uygulamaya yeterli zamanın bulunması,

- 5- Türkiye'de hazırlanarak yurtdışına götürülecek veya transit geçecek her türlü kaçak mal veya fonlar için ayrıca;

a- Kontrollü teslimat yönteminin boşluksuz işleyeceği ve failer hakkında kovuşturma ve soruşturma açılacağına talep eden Devlet tarafından garanti edilmesi,

b- Kontrollü teslimat uygulamasının sona erdiği, Türk vatandaşlarının yakalandığı ülke devleti tarafından Türk vatandaşları ile kontrol ü teslimata konu mal veya fonlar ile

bunların naklinde kullanılan araçlar ile karaparanın iadesi hususunun taahhüt edilmiş olması gerekmektedir.²¹⁶

Yukarıdaki şartların gerçekleşmesi halinde, kontrol ü teslimat uygulamasını isteyecek polis birimleri Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı'na, jandarma birimleri Jandarma Genel Komutanlığı Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı'na yazılı talepte bulunmaları gerekmektedir.

Polis ve Jandarma birimleri dışında, Gümrük, Sahil Güvenlik ve Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı ile yabancı ülke makamları da, kontrollü teslimat uygulamasına ilişkin taleplerini Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı'na veya Jandarma Genel Komutanlığı Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı'na yapmaları gerekmektedir.

Kontrollü teslimat uygulaması için karar vermeye yetkili mercii Ankara Ağır Ceza Mahkemesi Cumhuriyet Başsavcılığı'dır.

Yabancı ülkelerin kontrollü teslimat talepleri hakkında karar vermeye Ankara Ağır Ceza Mahkemesi Cumhuriyet Başsavcılığı, karaparanın kontrollü teslimatına ilişkin yabancı ülke talepleri hakkında karar vermeye ise Ankara Sulh Ceza Mahkemesi yetkilidir. Kontrollü teslimat uygulamasında yetki, teslimat uygulamasına son verilen yer mahkemesine aittir. Ancak bu Türk Mahkemelerinin yargı yetkisini ortadan kaldırmaz.

Uyuşturucu madde kaçakçılığı yapan organizasyonların bütünüyle çökertilmesi, yurt dışı bağlantılarının tespit edilmesi, bahse konu maddelerin son hedeflerinin, ayrıca alıcıları ile organizasyonun üst kademelerinde bulunan şahısların tespit edilmesi amacıyla bugüne kadar Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı koordinesinde toplam 99 kontrollü teslimat yapılmıştır. ABD, Almanya, Avusturya, Bulgaristan, Fransa, Hollanda, Romanya, İtalya, İngiltere, Yunanistan, Rusya, Makedonya, ve Kanada ile 59 kontrollü teslimat gerçekleştirilmiştir. Günümüze kadar gerçekleştirilen 99 kontrollü teslimat olayında, 1225698 gram eroin, 896016 gram

---

²¹⁶ <http://www.mevzuat.adalet.gov.tr/html/20856.html> 01.05.2006

esrar, 60895 gram kokain, 52076 gram afyon, 14000 litre Asetik Anhidrit maddesi ve 311000 Euro ile 250000 Sterlin karapara ele geçirilmiştir.

Yurtdışı kontrollü teslimat uygulamalarının işbirliği yapılan ülkelere göre dağılımı incelendiğinde, toplam yurtdışı kontrollü teslimat uygulamalarının % 28,8'inin ABD, % 23,7'sinin Almanya ve % 10,1'inin Romanya ile gerçekleştirildiği görülmektedir.²¹⁷

Kontrollü teslimat uygulamaları aynı zamanda uluslararası işbirliğinin geliştirilmesinde bir katalizör görevi görmekte, söz konusu olaylara sınırlı kalmamak kaydıyla da bilgi ve belge değişimi oranını artırmaktadır.

4.8.5. Operasyonel Çalışmalar

Günümüzde uyuşturucu madde kaçakçılığı ile mücadele, uluslararası kişi ve gruplarla irtibat halinde olan organizasyonları belirleyerek ortaya çıkartmak, yapılanmaları ile ilişkilerini tespit etmek, mücadeleyi yönlendirici politikalar oluşturmak ve bu organizasyonların faaliyet tarzları hakkında değerlendirmeler yapmak düşüncesi doğrultusunda hareket edilmektedir.²¹⁸

Artık klasik polis taktikleri ile söz konusu organizasyonların tamamen çöktürülmesinin imkansız olduğu, ancak analiz ve sentez unsurlarının tam olarak uygulanması suretiyle yapılacak planlı operasyonlar ile başarıya ulaşılabileceği anlaşılmıştır.

Planlı operasyonlar uzun zaman ve yoğun bir çalışma gerektiren, birden fazla mücadeleciler kuruluğun ve ülkenin yer aldığı operasyonlardır. Bu operasyonlarda amaç, organizasyonların hiyerarşik yapılarını ve ülkelerde kurmuş oldukları bağlantıları ortaya çıkardıktan sonra ekonomik kaynaklarının kurutulması, örgütün faaliyetlerine son verilmesidir. Gerçek başarıya ancak, operasyonel bilgilerin sürekli ve hızlı değişimi ile eşgüdümlü operasyonlar vasıtasıyla ulaşılabilir. Bu da uluslararası işbirliğini zorunlu hale getirmektedir.

Günümüzde özellikle uyuşturucu madde kaçakçılığında sadece uyuşturucu maddenin ele geçirilmesi tek başına bir anlam ifade etmemektedir. Ele geçirilen uyuşturucunun güzergahı ve

²¹⁷ KOSMDB: ... 2005 Raporu, 170-171.

²¹⁸ TADOC: a.g.e., 50.

nihai noktasındaki bağlantılarının ve buradaki elemanlarının deşifre edilerek organizasyonun bütünüyle yok edilmesi gerekmektedir. Aksi halde organizasyonlar uyuşturucu sevkiyatına, diğer elemanları vasıtasıyla, talep etme sistemiyle, değişik metot ve güzergahları kullanmak suretiyle devam edeceklerdir.

Türkiye, uyuşturucu madde kaçakçılığı ile uğraşan suç organizasyonlarına yönelik olarak gerek ulusal ve gerekse uluslararası alanda işbirliğine dayalı bir çok planlı operasyon gerçekleştirmektedir.

Söz konusu operasyonel çalışmaların yürütülmesi esnasında, operasyon metotları ve kullanılan teknoloji açısından modern soruşturma teknikleri kullanılmaktadır. Gerek gizli izleme gerekse teknik takip alanlarında izlenen yol ve kullanılan araç ve gereçler son gelişmelere göre uyarlanmaktadır. Bunun yanında bilgisayar destekli analiz çalışmaları vasıtasıyla da organizasyonların karmaşık görünen ilişkiler ağının çözülmesi ve yeni ipuçlarının elde edilmesi mümkün kılınmaktadır.

4.9. NARKOTİK SUÇLAR 2000-2007 YILLARI ARASI İSTATİKSEL DEĞERLENDİRMESİ

4.9.1. GENEL DEĞERLENDİRME

Ülkemiz genelinde uyuşturucu madde kaçakçılığına karşı verilen mücadele, 2007 yılında da artan bir ivmeyle devam etmiştir. 2007 yılı, gerek uluslararası seviyede faaliyet gösteren uyuşturucu organizasyonlarına karşı ve gerekse ülkemiz insanını zehirleyen ülke içi uyuşturucu şebekelerine karşı verilen mücadelede rekorların kırıldığı bir yıl olmuştur.

Ülkemizin uyuşturucu madde kaçakçılığının her boyutuna karşı göstermiş olduğu bu başarılı mücadelesinin ardındaki etkenleri şu şekilde sıralayabiliriz:

- Uyuşturucu ile mücadele konusunda siyasal kararlılığın en üst seviyede ve net bir biçimde ortaya konulmuş olması,
- Narkotik Birimlerimize aktarılan bütçe ve bu çerçevede sağlanan son teknolojik gelişmeler paralelinde, Birimlerimizin mücadele gücünü arttırıcı modern teknik alt yapının kurulması,
- Narkotik Birimlerimizde çalışan ve kendini uyuşturucu ile mücadeleye adanmış tüm personelin TADOC'ta özel eğitim programlarına alınması,

- Narkotik Birimlerimizin uyuşturucu madde ele geçirilmesinden ziyade suç organizasyonlarının tüm unsurlarıyla birlikte çökertilmesine yönelik planlı/projeli çalışmalara önem vermesi,

- Kolluk birimleri arasında etkin koordinasyonun sağlanması,
- Uluslararası işbirliğinin arttırılarak sürdürülmesi.

Dünyada uyuşturucu madde sorunundan etkilenmeyen hemen hemen hiçbir ülke bulunmamakta; ülkeler bu sorunu üretim, kaçakçılık veya kullanım boyutuyla farklı düzeylerde yaşamaktadır.

Ülkemiz ise; coğrafi olarak, uyuşturucu maddelerin üretildiği ve kullanıldığı bölgelerin arasında yer alması nedeniyle, uyuşturucu madde kaçakçılığında geçiş güzergahı olarak etkilenmektedir.

Ülkemiz; özellikle son üç yılda dünya genelindeki yasadışı afyon üretiminin %92'sini karşılayan Afganistan kaynaklı afyon ve türevi uyuşturucu maddelerin kendisi üzerinden Avrupa ülkelerine yapılan kaçakçılığına karşı verdiği başarılı mücadelesiyle gündeme gelmektedir.

Dünya genelindeki afyon üretimi 2006 yılında, 2005 yılına oranla %43 artarak 6610 tona ulaşmıştır. Son yıllarda eroin pazarının üçe bölündüğü görülmektedir. Afganistan'da üretilen eroinin, komşu ülkelere ve Avrupa'ya; Güney Doğu Asya'da üretilen eroinin Çin ve Okyanusya bölgesine; Latin Amerika'da üretilen eroinin ise Kuzey Amerika kıtasına pazarlandığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte az miktardaki Afgan eroini ise Kuzey Amerika'ya, Afrika ve Avrupa üzerinden gönderilmektedir.

Dünya genelinde eroin tüketiminin yatay bir seyir izlediği ifade edilse de eroin rotaları üzerinde bulunan bazı transit ülkelerdeki eroin tüketiminde ciddi artışlar olduğu görülmüştür. Özellikle Afganistan'a komşu İran, Pakistan ve Orta Asya ülkeleriyle beraber Rusya, Hindistan ve Afrika'nın bazı bölgelerinde eroin tüketiminin arttığı tespit edilmiştir. 2005 yılı için potansiyel eroin üretimi 472 ton iken, 2006 yılı için bu rakam 606 tona yükselmiştir

2006 yılında Afganistan'dan çıkan afyon maddesinin %53'ünün İran, %32'sinin Pakistan ve %15'inin de Tacikistan üzerinden bölgeye dağıtıldığı görülmektedir. Bu değerlendirme eroin ve morfin maddeleri için yapılırsa; %48'inin Pakistan, %31'inin İran ve

%21'inin Orta Asya üzerinden sevk edildiği anlaşılmaktadır. Afganistan'dan son yıllarda, Batı Avrupa'nın dağıtım merkezlerine uzanan güzergahta Ukrayna üzerinden Romanya'ya ve Batı Avrupa'ya ulaşan alternatif rotaların varlığı tespit edilmiştir.

Nitekim 2006 ve 2007 yıllarında ABD, İran ve Ukrayna güvenlik birimleriyle yapılan işbirliği neticesinde; İran'dan temin edilen eroin maddesini Hazar Bölgesi üzerinden Avrupa ülkelerine götüreceği tespit edilen iki ayrı organizasyona yönelik, Ukrayna'da gerçekleştirilen 4 ayrı operasyonda, toplam 506 kg. eroin maddesinin yakalanması sağlanmıştır.

2000-2004 yıllarında önem arz eden Batı Balkan Rotası, 2005 yılında kısmen önemini yitirmiş görünmektedir. Onun yerine Doğu Balkan Rotasının aktif hale geldiği tespit edilmiştir. Nordik ve Baltık ülkelerine giden uyuşturucu maddeler için ise Orta Asya'dan başlayıp Bağımsız Devletler Topluluğu ve Rusya Federasyonu üzerinden geçen diğer bir rota olan Kuzey Karadeniz Rotası kullanılmaktadır. 2005-2006 döneminde bir takım yeni eroin rotaları da tespit edilmiştir. Afganistan'dan Pakistan'a, oradan da Çin'e, ayrıca Orta Asya'dan doğrudan Çin'e uzanan yeni rotalar ortaya çıkmıştır. Bu durum Myanmar'dan Çin'e uzanan rotaların etkisini azaltmıştır.

2005 yılında dünyada yakalanan afyon türevi uyuşturucu maddeleri madde türüne göre değerlendirdiğimizde karşımıza şu şekilde bir tablo çıkmaktadır:

- Afyon (342 Ton): %68'ini İran, %27'sini Afganistan ve %2'sini Pakistan yakalamıştır.
- Eroin ve Morfin (91 Ton): %27'sini Pakistan, %14'ünü İran, %10'unu Çin, Afganistan ve Türkiye, %5'ini Rusya Federasyonu, %3'ünü Tacikistan yakalamıştır.
- Morfin (32 Ton): %69'unu Pakistan, %22'sini İran, %6'sını Afganistan, %2'sini Türkiye yakalamıştır.
- Eroin (59 Ton): %15'ini Çin, %14'ünü Türkiye, %12'sini Afganistan, %10'unu İran, %8'ini Rusya, Tacikistan ve İngiltere, %4'ünü Pakistan, %3'ünü ABD, %2'sini İtalya yakalamıştır. Bu durum, Çin'in Doğu ve Güney-Doğu Asya'nın; Rusya'nın açık ara farkla Doğu Avrupa'nın; İngiltere ve İtalya'nın Batı Avrupa'nın ve ABD'nin ise Kuzey Amerika'nın en büyük eroin pazarı olduğunu göstermektedir.

Dünya genelinde 15,6 milyon insan, afyon türevleri uyuşturucu madde tüketirken, bu rakamın 11,1 milyonu eroin tüketicisi olarak tespit edilmiştir. Orta ve Batı Avrupa'da eroin tüketimi yatay bir seyir izlemektedir. Bu bölgedeki tüketici sayısı yaklaşık 1,4 milyondur. Doğu Avrupa'da bu rakam daha fazladır. Avrupa genelindeki toplam tüketici sayısı 3,3 milyon kişidir. Dünyada en fazla eroin tüketimi 5,4 milyon kişi ile Asya kıtasında gerçekleşmektedir.

Esrar pazarı, dünyada açık ara farkla, en yaygın ve en büyük uyuşturucu pazarıdır. Dünyada esrar üretimi yapan en az 172 ülke tespit edilmiştir. Toz esrar yaygın olarak Kuzey Afrika (Fas) ve Orta-Batı Asya/Orta Doğu Bölgesinde (Afganistan ve Pakistan) üretilmektedir. Yıllar boyunca Avrupa için esrar maddesi bakımından kaynak konumunda olan Fas'ta esrar üretimi son yıllarda ciddi bir biçimde azalmıştır. Üretim 2003 yılında 3070 ton iken 2005 yılında 1070 tona düşmüştür. Kubar esrar maddesi yakalaması 2005 yılı için en fazla Kuzey Amerika bölgesinde, toplam yakalamanın %66'sı olarak gerçekleşirken; ikinci sırayı %16'lık oranla Afrika almıştır. İşlenmiş esrar maddesi bakımından yakalamalara bakıldığında ise dünya genelinde ilk sırayı toplam yakalamanın %52'sini gerçekleştiren İspanya alırken, %7'lik oranlara sahip Fas ve Pakistan ikinci sırayı paylaşmışlardır.

Dünya geneli kubar esrar üretiminin, 2005 yılı için 42.000 tona düştüğü tahmin edilmektedir. Bu rakam 2004 yılı ile kıyaslandığında, 3.000 ton civarında yani %7'lik bir azalmaya denk gelmektedir. Avrupa'da yerel esrar üretimi artmasına rağmen, Avrupa genel olarak esrar ihraç edilen bir bölge olarak karşımıza çıkmaktadır. Bununla beraber Avrupa'da en çok esrar üreten ülkeler Arnavutluk ve Hollanda'dır. Almanya, İsviçre ve İngiltere önemli miktarlarda esrar üretilen diğer ülkelerdir.

Dünya geneli işlenmiş esrar üretimi yaklaşık olarak 6.600 tondur. Bu rakamdan da anlaşıldığı üzere işlenmiş esrar üretimi coğrafi olarak kubar esrara oranla daha sınırlı bir bölgede gerçekleşmektedir. Bu bölge Fas'ın bulunduğu Kuzey Afrika'dır. Üretilen işlenmiş esrar miktarının 2004 yılında 7.400 ton iken 2005 yılında 6.600 tona düşmesi, Fas'ta kenevir bitkisinin yok edilmesi yönünde yürütülen çalışmaların başarısına işaret etmektedir²¹⁹.

---

²¹⁹ KOM Daire Başkanlığı 2005 Raporu

2005 yılında işlenmiş ve işlenmemiş esrar yakalamalarında bir önceki yıla oranla bir düşüş olduğu görülmektedir. 2005 yılında 4.600 ton işlenmemiş esrar yakalanırken; 1.300 ton işlenmiş esrar yakalanmıştır. Ayrıca dünya genelinde gerçekleştirilen 1.5 milyon uyuşturucu yakalamasının %57'si esrar yakalamasına aittir. Buna göre esrar dünyada en çok kaçakçılığı yapılan uyuşturucudur. En fazla işlenmemiş esrar yakalaması Meksika ve ABD'ye ait iken; en fazla işlenmiş esrar yakalaması İspanya, Fas ve Pakistan'a ait olmuştur. Yakalama oranları bir önceki seneye oranla %35 gibi ciddi bir oranda düşen işlenmemiş esrar maddesi, dünyada en fazla kaçakçılığı yapılan uyuşturucu madde olmayı sürdürmüştür. Uyuşturucu yakalaması yaptığını rapor eden 165 ülkeden 148'i işlenmemiş esrar yakaladığını bildirmiştir.

Dünya nüfusunun %3.8'ine denk gelen 160 milyon insanın esrar kullanıcısı olduğu tespit edilmiştir. Buna göre esrar maddesinin dünyada en yaygın olarak kullanılan uyuşturucu madde olduğu ortaya çıkmaktadır. Nüfus yoğunluğuna göre değerlendirildiğinde; esrar kullanımı en çok %15,8 ile Okyanusya Bölgesinde gerçekleşirken, bunu sırasıyla %10,7'lik oranla Kuzey Amerika, %7,7'lik oranla Afrika, %7,4'lük oranla Orta ve Batı Avrupa takip etmektedir.

Dünya kokain pazarı, arz ve talep açısından yatay bir seyir izlemektedir. 2005 yılında kokain dünyada en çok Kolombiya'da yakalanmıştır. Kokain Avrupa'ya Karaipler'den ve artan bir şekilde de Afrika'dan gelmektedir. 2005 yılında Avrupa'da en çok kokain yakalaması sırasıyla İspanya, Portekiz ve Hollanda tarafından gerçekleştirilmiştir²²⁰.

Potansiyel kokain üretimi 2005 yılında 980 ton iken 2006 yılında bu rakam yatay bir seyirle 984 ton seviyesinde gerçekleşmiştir. Avrupa genelinde kokain yakalaması 1980 yılında toplam yakalanan kokainin %3'üne tekabül ederken, bu rakam 2000 yılında %8'e, 2005 yılında ise %14'e çıkmıştır. Bu veriler, Avrupa'ya doğru hızla büyüyen bir kokain akışına ve buna bağlı olarak artan kokain kullanımına işaret etmektedir. Kokain yakalaması yapan ülke sayısında her geçen sene artış görülse de dünya genelindeki toplam kokain yakalamasının %72'si sadece 5 ülke tarafından gerçekleştirilmektedir. Bunlar sırasıyla, Kolombiya, ABD, Venezüella, İspanya ve Ekvator'dur²²¹.

²²⁰ KOM Daire Başkanlığı 2006 Raporu

²²¹ KOM Daire Başkanlığı 2007 Raporu

İki ana kokain güzergahı vardır. İlki Kolombiya'dan Kuzey Amerika'ya yani ABD'ye uzanan rotadır. Diğeri ise Kolombiya, Peru ve Bolivya'dan Avrupa'ya doğru uzanan güzergahtır. Avrupa'ya kokain sevkiyatında en çok adı geçen ülke Venezüella'dır. Daha sonra Ekvator ve Brezilya gelmektedir. Sokak seviyesinde Avrupa'daki kokain ticaretini yapanların Batı Afrika ülke vatandaşları olduğu görülmektedir. Son yıllarda Batı Afrika aynı zamanda Avrupa'ya kokain sevkiyatında kullanılan yeni bir güzergah olarak karşımıza çıkmaktadır. 2005 yılında Avrupa genelinde kokain yakalaması 107 tona ulaşmıştır.

Avrupa'da kokain yakalamasının artması, ne kokainin fiyatını ne de saflığını değiştirmiştir. Bu durum, Avrupa'da kokain kaçakçılığıyla mücadelenin sadece arttığını değil aynı zamanda kokain fazlalığına ve yaygınlığına işaret etmektedir. Avrupa'ya kokainin ana giriş noktası İspanya'dır. İspanya'nın uzun sahilleri kadar Latin Amerika'yla olan tarihi bağları ve dil unsuru kaçakçılar tarafından istismar edilmektedir. Genelde kokain sevkiyatı Güney Amerika'dan, doğrudan Batı Avrupa ülkelerine gerçekleşmekteyse de son zamanlarda Doğu Avrupa ve Balkan ülkelerine de sevkiyatların yapıldığı rapor edilmektedir. Bu durum yeni bir kokain rotasının varlığı konusunda endişeleri artırmakla birlikte eroin kaçakçılığı yapan ve Balkan rotasını kullanan kaçakçıların, ürün yelpazesi içine kokain maddesini de ekledikleri fikrini akla getirmektedir. Batı Afrika'dan Avrupa'ya kokain sevkiyatı çok ciddi bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

Dünya geneli kokain kullanıcısı 14 milyon kişi olarak tahmin edilmektedir. Son 10 yıllık döneme bakıldığında, Avrupa'daki kokain tüketiminin 3–4 kat arttığı görülmektedir. Ancak yine de Kuzey Amerika verileriyle karşılaştırıldığında Avrupa'daki kokain kullanım oranı çok düşüktür. Bununla birlikte, İspanya başta olmak üzere İngiltere ve İtalya'da da kokain kullanımında ciddi artışların olduğu bildirilmiştir.

Sentetik uyuşturucular pazarı 2005 yılında hem arz hem de talep yönüyle 2004 yılına göre yatay bir seyir izlemiştir. Bu pazar, bazı özelliklerinden dolayı eroin, kokain ya da esrar pazarına göre farklılıklar göstermektedir. Söz konusu farklılığın ortaya çıkmasında: gençler tarafından tercih edilmesi, daha ucuz olması ve tüketiciye daha yakın bölgede üretilmesi gibi özelliklerin etkili olduğunu söyleyebiliriz. Ancak son dönemde sentetik uyuşturuculara yönelik gerçekleştirilen arz ve talep azaltımı çalışmalarındaki başarı bu uyuşturucu maddenin

yayılmasını engellemiştir. Ayrıca sentetik uyuşturucu yapımında kullanılan kontrole tabi kimyasal maddelerin denetiminin artması da bunda önemli rol oynamaktadır

Metamfetamin üretimi başlıca Güney-Doğu Asya ülkelerinden Çin, Myanmar, Filipinler gibi ülkelerde gerçekleşirken; amfetamin üretimi Avrupa ülkelerinde başlıca Hollanda ve Polonya'da gerçekleşmektedir. Metamfetamin ve amfetamin üretimi Kuzey Amerika bölgesinde, özellikle de ABD'de yoğun olarak yapılmaktadır. Ecstasy üretim merkezi Avrupa olarak görülse de son yıllarda Kuzey Amerika ve Güney-Doğu Asya'da da üretimin hızla arttığı tespit edilmiştir.

Dünya genelinde sentetik uyuşturucu olarak en çok yakalanan madde metamfetamindir. 2000-2005 döneminde yakalanan sentetik uyuşturucuların %49'u metamfetamin, %15'i amfetamin, %14'ü ecstasy formunda ve geri kalan %23'lük kısım tanımlanamayan formda gerçekleşmiştir.

2005 yılında üretilen sentetik uyuşturucu miktarı 480 ton olarak gerçekleşmiştir. Bunun 80 tonu amfetamin, 290 tonu metamfetamin, 110 tonu ise ecstasy üretimi olarak karşımıza çıkmaktadır. 2004 yılı ile karşılaştırıldığında metamfetamin ve ecstasy üretiminde az bir düşüş, amfetamin üretiminde ise az bir artışın olduğu görülmektedir. Sentetik uyuşturucu üretimi üç önemli faktöre bakılarak tahmin edilmektedir. Bunlar; yakalanan sentetik uyuşturucu miktarı, yakalanan sentetik uyuşturucu üretiminde kullanılan ara kimyasalların miktarı ve sentetik uyuşturucu kullananların sayısıdır.

2005 yılında en çok sentetik uyuşturucu yakalaması dünya genelindeki toplam yakalamanın %23'ünü yapan Çin tarafından gerçekleştirilmiştir. Çin'i sırasıyla %18'lik oranla ABD ve %8'lik oranla Suudi Arabistan takip etmektedir.

Suudi Arabistan tarafından 2005 yılında 111,5 milyon adet yakalandığı rapor edilen capta-gon tabletler, tipik olarak Doğu ve Güney Doğu Avrupa'da üretilen captagon tabletlerdir. Bu tabletler ağırlıklı olarak Bulgaristan'da üretilmekte; Suriye, Ürdün ve Suudi Arabistan gibi ülkelere gönderilmektedir.

2005 yılında ecstasy yakalamaları ve bu yakalamaların içerisinde Avrupa'nın payı düşüş eğilimine girmiştir. Orta ve Batı Avrupa ecstasy yakalamaları 1995 yılında dünya geneli yakalamaların %78'ini oluştururken, bu rakam 2004 yılında %56'ya ve 2005 yılında %38'e düşmüştür.

Dünya genelinde 9 milyon, Avrupa'da 3 milyon ecstasy kullanıcısı olduğu değerlendirilmektedir. Avrupa'daki ecstasy kullanıcılarının %90'ı Batı ve Orta Avrupa ülkelerinde yaşamaktadır. Ancak bütün Batı Avrupa ülkelerinde ve bazı Orta Avrupa ülkelerinde ecstasy kullanımı yatay bir seyir izlemekle birlikte kısmen kullanımda azalmaların da görüldüğü tespit edilmiştir. Azalmaların kaynağında genç kullanıcılara yönelik ecstasy maddesinin tehlikelerini anlatan bilinçlendirme faaliyetleri olduğu söylenebilir. Diğer nedenler arasında ara kimyasalların artan kontrolleri ve yasadışı ecstasy laboratuvarların yok edilmesi sayılabilir. Kullanımda Orta ve Batı Avrupa'da azalmalar görülmesine rağmen, Güney-Doğu ve Doğu Avrupa ülkelerinden 2005 yılı için ecstasy kullanımında artış olduğu yönünde bilgiler edinilmiştir²²².

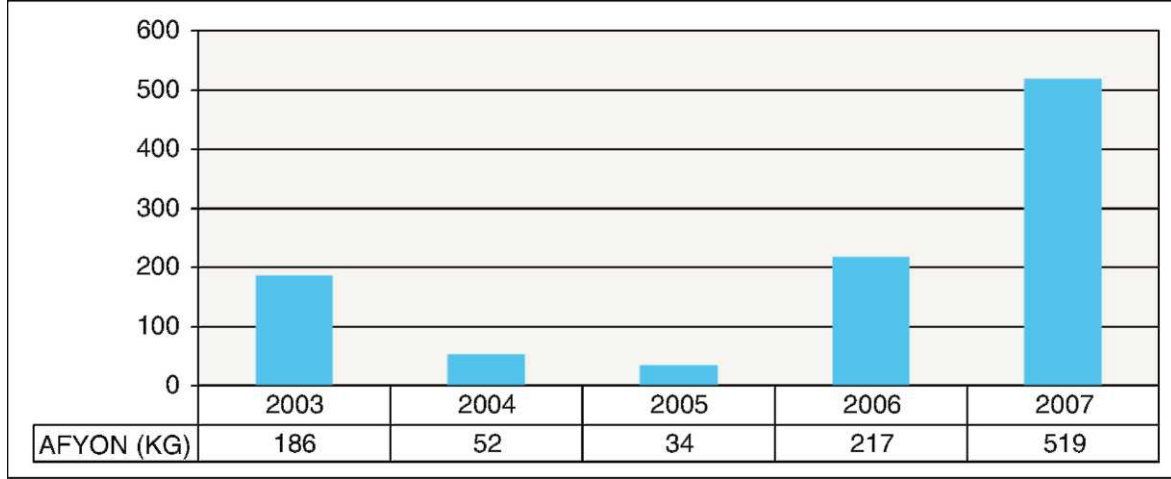
4.9.2. MADDE TÜRÜNE GÖRE DEĞERLENDİRME

4.9.2.1. Afyon ve Türevleri

4.9.2.1.1. Afyon

Ülkemizde yakalanan afyon miktarında son iki yılda artış görülmektedir. (Grafik-1) Ülkemizde yakalanan afyon maddesi yakalamaları incelendiğinde; afyon maddesinin ülkemize İran'dan geldiği ve bu gelen afyon maddesinin kargo yöntemiyle veya konteynırlarla yasal yük arasında parçalara bölünmek suretiyle başta Kanada ve ABD olmak üzere yurtdışına gönderildiği görülmektedir. Ayrıca, özellikle İran vatandaşlarının kendi kullanımları için afyon maddesini ülkemize getirdikleri tespit edilmiştir. Nitekim 2007 yılı Ekim ayında İzmir'de yakalanan 160 kg. afyon maddesinin ve yine aynı yılın Kasım ayında İzmir'de yakalanan 100 kg. afyon maddesinin İran'dan partiler halinde Kanada ve ABD'ye gönderilmek üzere ülkemize getirildiği anlaşılmıştır.

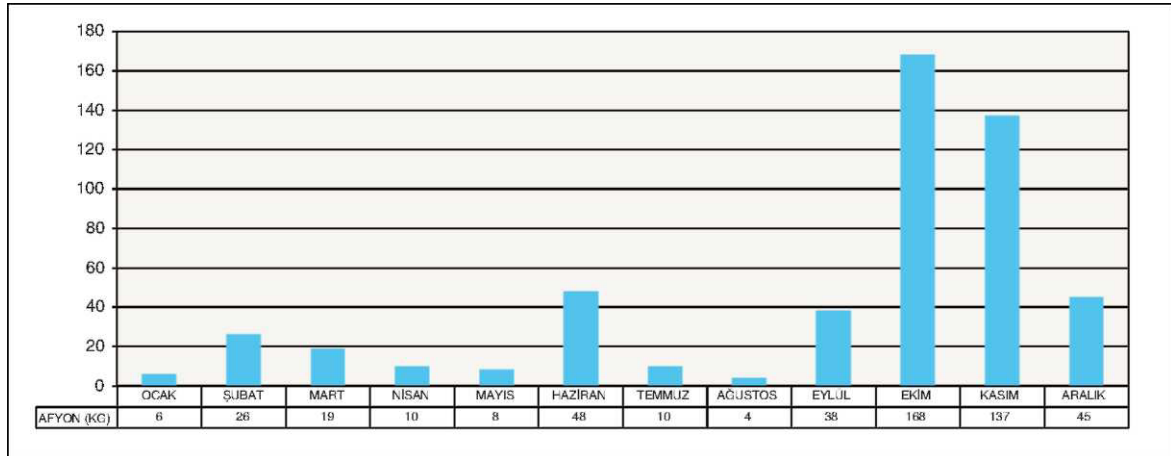
²²² KOM Daire Başkanlığı 2006 Raporu

Şekil-7 Yıllara Göre Yakalanan Afyon Maddesi Miktarı

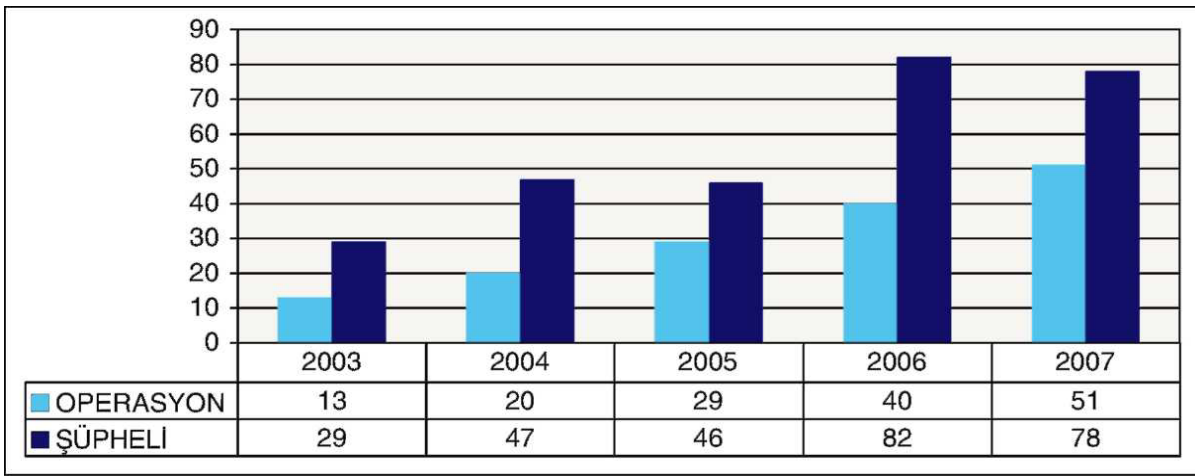
2007 yılında bir önceki yıla göre gerçekleştirilen afyon maddesi operasyonlarında %27,5'lik artış meydana gelirken; bu operasyonlarda yakalanan şüphelilerin sayısında 4,9'luk düşüş meydana gelmiştir.

Ülkemizde yakalanan afyon maddesi miktarı, Güneybatı Asya bölgelerindeki yasadışı haşhaş ekiminin hasat mevsimine bağlı olarak Eylül ayından itibaren artış göstermektedir.

Şekil-8 Aylara Göre Yakalanan Afyon Maddesi Miktarı

Yukarıda da belirtildiği üzere, İzmir'de ele geçirilen afyon maddesi, ülkemiz üzerinden kargo yoluyla partiler halinde yurtdışına gönderilmek üzereyken yakalanmıştır. Aynı şekilde İstanbul'da gerçekleştirilen 32 kargo operasyonunun 24'ünde afyon maddesi ele geçirilmiştir. Bu operasyonlarda ele geçirilen miktar, İstanbul'da yakalanan afyon maddesinin %70,7'sine tekabül etmektedir.

Sekil-9 Yıllara Göre Afyon Maddesi Operasyonları ve Yakalanan Şüpheli Sayıları

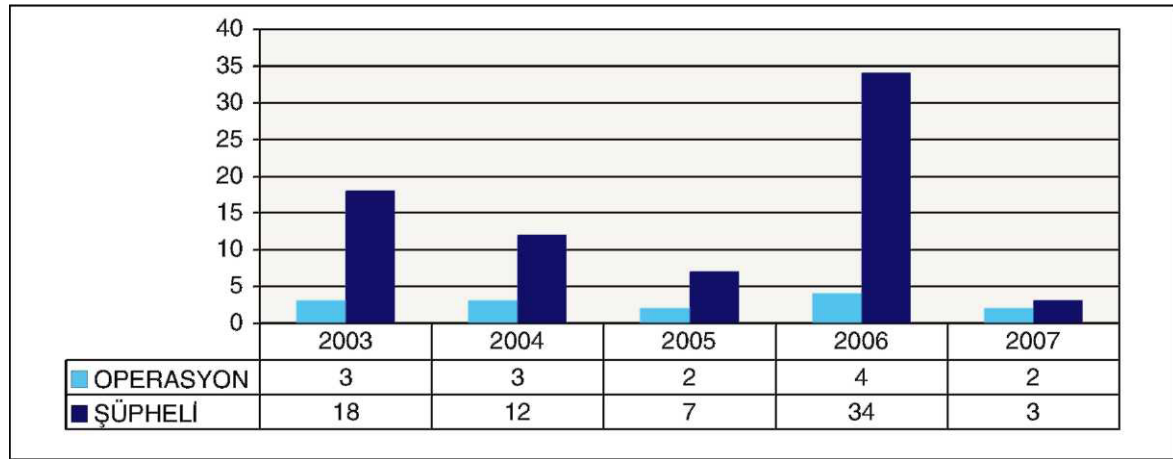
NO		KTAR (GR)
1	İZMİR	266.275
2	İSTANBUL	240.753
3	EDİRNE	5.660
4	VAN	2.966
5	HAKKARİ	1800
6	ANKARA	1010
7	MANİSA	334
8	ŞIRNAK	83
9	MUĞLA	25
10	ESKİŞEHİR	15
	DİĞER İLLER	10

Tablo-4 İllere Göre Yakalanan Afyon Maddesi Miktarı

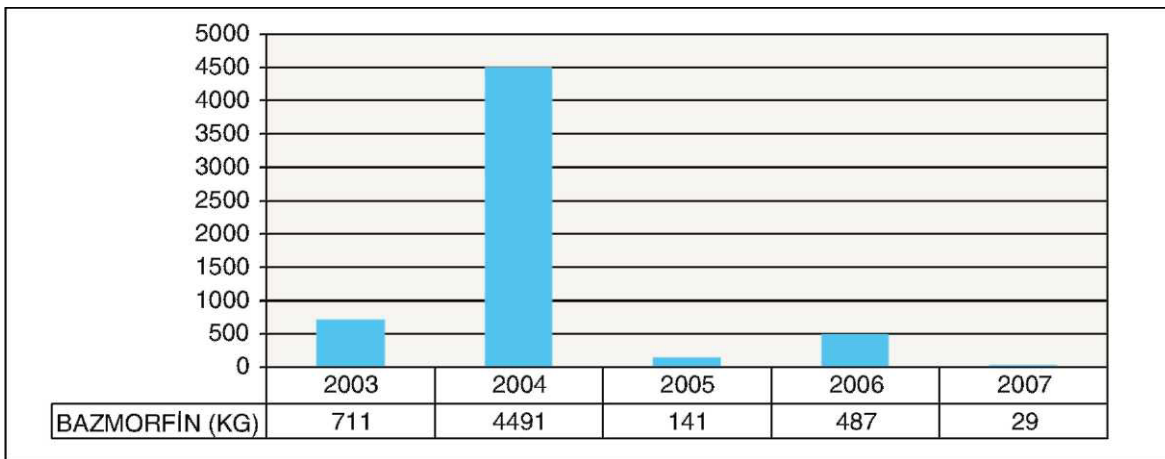
4.9.2.1.2. Bazmorfin

Son yıllarda ülkemizde yakalanan bazmorfin maddesi miktarında önemli düşüşler olduğu görülmektedir. Bu durumun da Afganistan'da üretilen yasadışı afyonun, Afganistan ve Afganistan'a komşu ülkelerde işlenerek eroine dönüştürülmesinden kaynaklandığı değerlendirilmektedir. Dolayısıyla, afyon ve türevi uyuşturucu maddeler ülkemize genellikle eroin formunda girmektedir.

Son beş yılda gerçekleştirilen operasyon sayısında önemli bir değişim olmazken, bu operasyonlarda yakalanan şahısların sayılarında dalgalanma görülmektedir.

Şekil-11 Yıllara Göre Bazmorfin Maddesi Operasyonları ve Yakalanan Şüpheli Sayıları

Şekil-10 Yıllara Göre Yakalanan Bazmorfin Maddesi Miktarı

Bazmorfin maddesinin %93,1'inin İran'a sınır olan Van ve Hakkari'de yakalanması; bu maddenin ülkemize İran'dan geldiğini ve ülkemizin afyon ve türevi uyuşturucu maddeleri giriş noktalarında yakalama stratejisini başarılı bir şekilde uyguladığını göstermesi açısından son derece önemlidir.

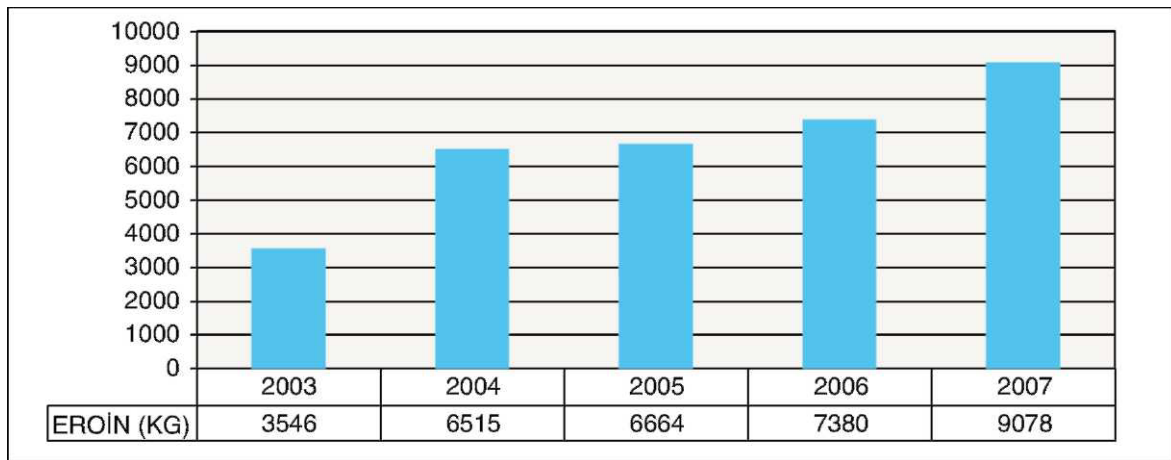
SIRA NO	İLLER	MİKTAR (KG)
1	HAKKARİ	21
2	VAN	6
3	ANKARA	2

Tablo-5 İllere Göre Yakalanan Bazmorfin Maddesi Miktarı

4.9.2.1.3. Eroin:

Ülkemizde yakalanan eroin maddesinin son beş yıllık seyrine bakıldığında, sürekli bir artışın olduğu görülmektedir. (Grafik-6) Ülkemizde yakalanan eroin maddesi miktarındaki bu artış, sadece Afganistan'da gerçekleştirilen yasadışı afyon üretimindeki artışa bağlamak doğru bir değerlendirme olmayacaktır. Çünkü 2005 yılında Afganistan'da gerçekleştirilen afyon üretim miktarı 2004 yılına göre %2,4'lük bir düşüş göstermesine rağmen 2005 yılında ülkemizde yakalanan eroin maddesi miktarı 2004 yılına göre %2,2'lik bir artış göstermiştir.

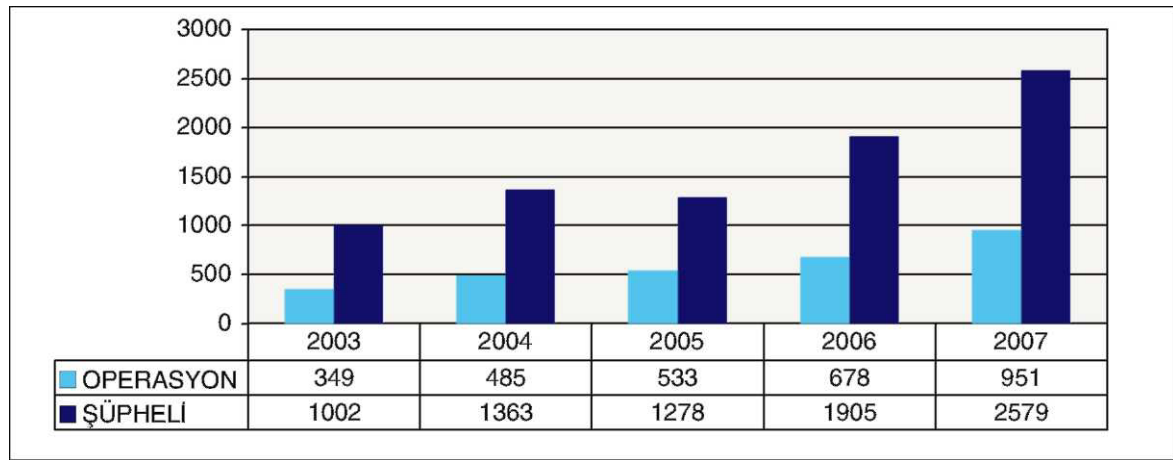
Afganistan kaynaklı eroin maddesi, Balkan Rotasının başlangıç noktasından varış noktasına kadar aralarında Türkiye'nin de bulunduğu yaklaşık 20 ülkeden geçmektedir. Türkiye, güzergah üzerinde bulunan tüm bu ülkelerin toplamından daha fazla eroin maddesi yakalamaktadır. Bu durum; ülkemizin uyuşturucu madde kaçakçılığı ile mücadeledeki kararlılığının ve operasyonel gücünün bir göstergesi olarak görülmelidir.

Şekil-12 Yıllara Göre Yakalanan Eroin Maddesi Miktarı

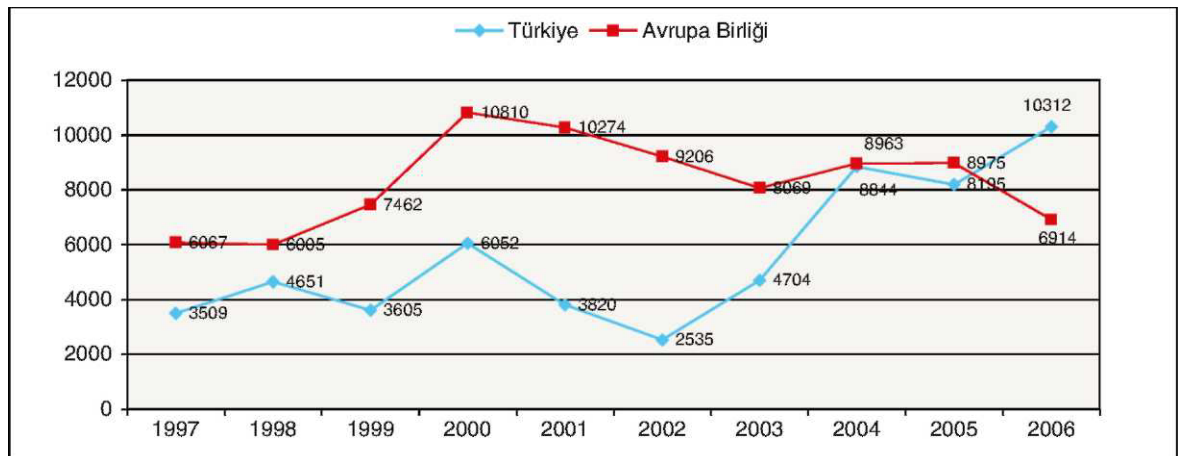
Ayrıca, AB üyesi tüm ülkelerin eroin maddesi yakalama miktarı ile ülkemizin eroin maddesi yakalama miktarına bakıldığında, mücadeledeki başarımız daha da açık bir şekilde görülmektedir. (Grafik-7)

Ülkemizde gerçekleştirilen eroin maddesi operasyonlarında ortalama 10 kg. eroin ve 3 şahıs yakalanmaktadır. Yakalanan bu eroin maddelerinin ortalama saflığı %60 civarındadır. Tüm bu veriler göz önüne alındığında; ülkemizin uluslararası alanda faaliyet gösteren uyuşturucu madde kaçakçılığı organizasyonlarına karşı önemli bir mücadele sergilediğini söylemek mümkündür.

Şekil-14 Yıllara Göre Eroin Maddesi Operasyonları ve Yakalanan Şüpheli Sayıları

Her yıl olduğu gibi 2007 yılında da en fazla eroin maddesi yakalaması İstanbul'da gerçek-

Şekil-13 Yıllara Göre Ülkemizde ve AB Ülkelerinde Yakalanan Eroin Maddesi Miktarı* (KG)

leştirilmiştir. (Tablo-3) Ülkemizde yakalanan toplam eroinin %77,8'i İstanbul, Edirne, Van ve Hakkari illerimizce yapılan operasyonlarda ele geçirilmiştir. Bu durum, eroin maddesinin ülkemize İran

sınırımızdan girerek İstanbul ile Edirne'den çıkış yaptığının ve ülkemizin eroin maddesi kaçakçılığında geçiş güzergahı olarak etkilendiğinin bir göstergesidir.

SIRA NO	İLLER	MİKTAR (KG)
1	İSTANBUL	4685
2	VAN	1110
3	EDİRNE	491
4	HAKKARİ	322
5	MALATYA	280
6	GAZİANTEP	235
7	KOCAELİ	212
8	AKSARAY	207
9	BİTLİS	189
10	DİYARBAKIR	172
	DİĞER	1175

Tablo-6 İllere Göre Yakalanan Eroin Maddesi Miktarı

2006 yılından önce Bitlis ve Malatya'da eroin maddesi yakalaması görülmezken, son iki yılda güzergah üzerinde bulunan bu illerimiz tarafından risk analizi çalışmaları neticesi gerçekleştirilen yol uygulamaları sonucu 366 kg eroin maddesi yakalaması gerçekleştirilmiştir.

UNODC 2007 yılı Dünya Uyuşturucu Raporunda; 2005 yılından itibaren Balkan Rotasının kısmen önemini yitirdiği, Kuzey Karadeniz Rotasının alternatif rota olarak kullanılmaya başlandığı belirtilmektedir. Ülkemizde uyuşturucu madde kaçakçılığına karşı verilen etkin mücadele, uyuşturucu madde kaçakçılığı organizasyonlarınca Kuzey Karadeniz Rotasını daha tercih edilir hale getirmiştir.

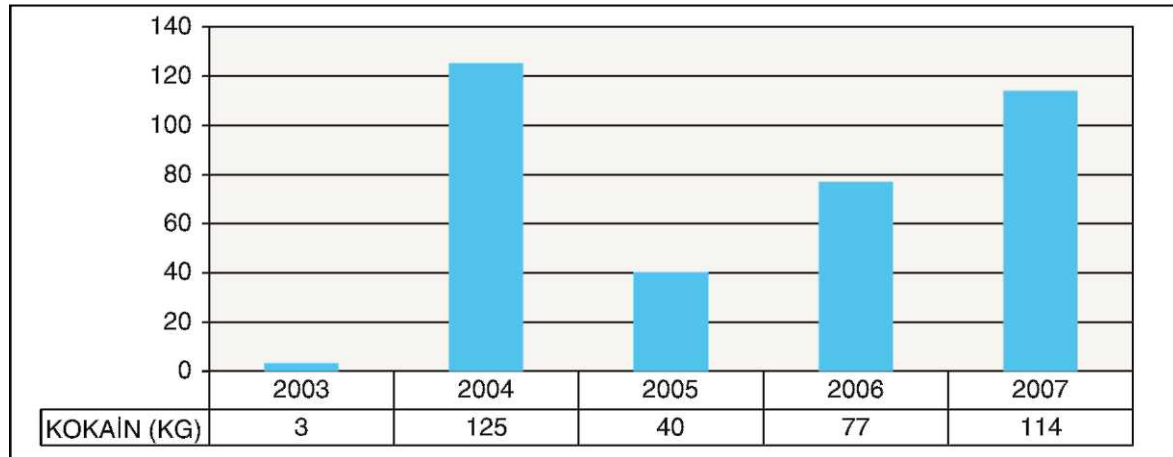
İran, Hazar Denizi, Azerbaycan, Gürcistan ve Rusya güzergahını takiben Ukrayna üzerinden Orta ve Batı Avrupa ülkelerine giderek artan bir şekilde eroin sevkiyatının yaşandığı yaptığımız çalışmalardan da anlaşılmıştır. Ukrayna, Azerbaycan ve Romanya makamlarıyla yapılan işbirliği ve ilgili ülkelere tamamı ülkemizce sağlanan bilgiler neticesinde; sadece son 1 yıl içerisinde Ukrayna'da 4 ayrı uyuşturucu madde sevkiyatında 506 kg, Azerbaycan'da 143 kg ve İran-Ukrayna üzerinden Romanya'ya ulaştığı tespit edilen bir başka TIR içinde de 150 kg eroin maddesi ele geçirilmesi sağlanmıştır. Bu yakalamalar,

ülkemin sadece yurt içinde değil sınırları dışında da istihbarat ve operasyonel gücünün son derece yüksek olduğunun bir göstergesi olarak kabul edilmelidir.

4.9.2.2. Kokain ve Türevleri

Ana vatanı Güney Amerika kıtası olan kokain ve türevlerinin, kaynağından çıkıp uzun bir yol kat ederek ülkemize girmesinin başlıca iki nedeni vardır. Birincisi; bu tür uyuşturucu maddelerin tüketim için Avrupa ve Ortadoğu ülkelerine gönderilmek üzere ülkemizin transit kullanılması, diğeri ise az da olsa ülkemizde var olan kokain tüketimi ihtiyacının karşılanmasıdır.

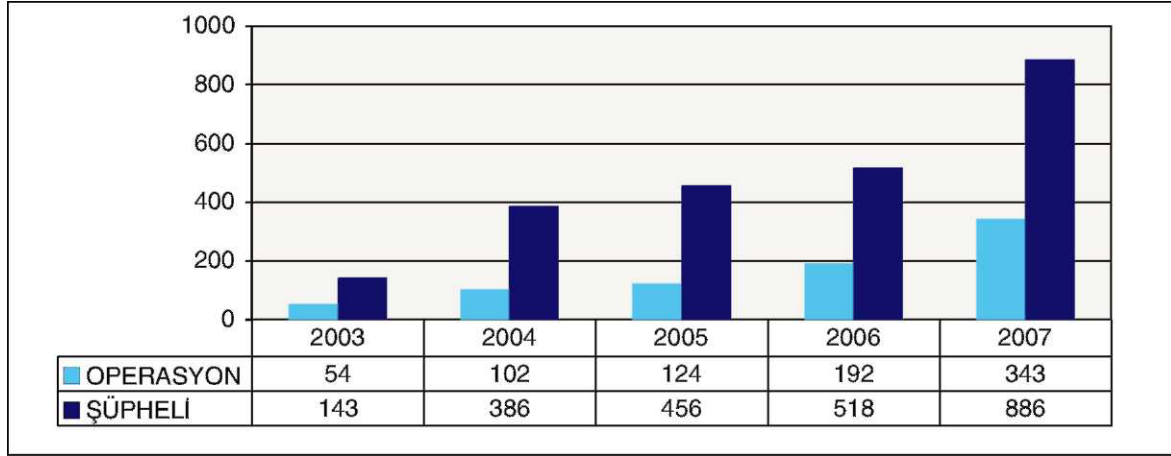
Ülkemizde yakalanan kokain maddesi miktarında 2003 yılından itibaren artışların yaşandığı görülmektedir. (Grafik-10) Kokain maddesine özellikle ülkemizin giriş noktalarında müdahale edilmesi yakalamaları artırmıştır. Bu bağlamda, 2007 yılında yakalanan kokain maddesinin % 67,5'i havalimanlarında yakalanmıştır. Böylelikle iç tüketime yönelik olarak gerçekleştirilen kokain maddesi kaçakçılığına önemli bir darbe vurulmuştur.

Şekil-15 Yıllara Göre Yakalanan Kokain Maddesi Miktarı

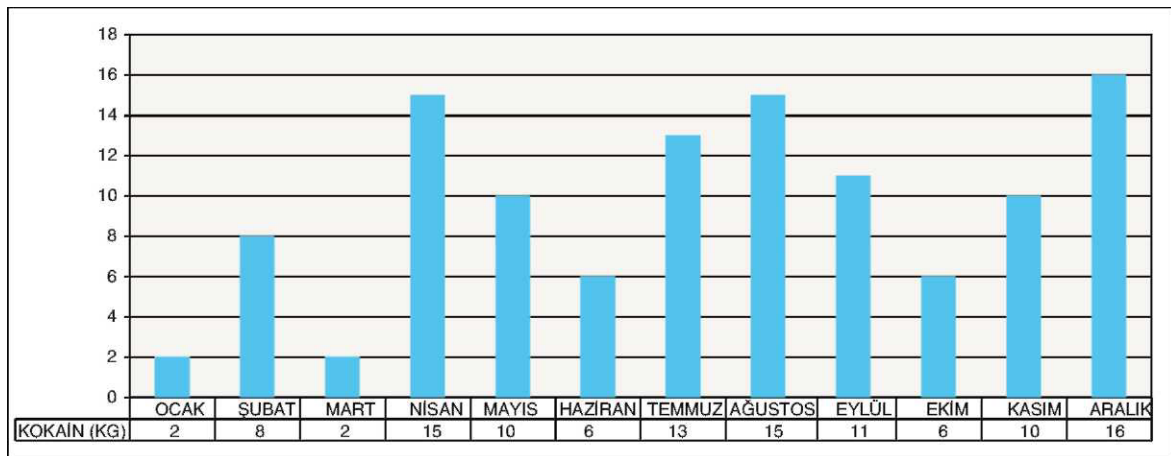
Yıllara göre gerçekleştirilen operasyon ve bu operasyonlarda yakalanan şüphelilerin sayısında sürekli bir artış meydana gelmektedir. 2007 yılı Dünya Uyuşturucu Raporunda; dünya kokain pazarının arz ve talep açısından yatay seyir izlediği belirtilmesine rağmen, ülkemizde yıllara göre bir artış olduğu gözlenmektedir. Ancak, yine de bulunduğumuz bölge itibarıyla

AB ülkeleriyle karşılaştırıldığında, ülkemizde kokain kaçakçılığı ve kullanımı sorununun yok denilecek kadar az seviyelerde olduğunu söylemek mümkündür.

Şekil-16 Yıllara Göre Kokain Maddesi Operasyonları ve Yakalanan Şüpheli Sayıları

Ülkemizde yakalanan kokain maddesi miktarının Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında ortalamaların üzerinde seyrettiği görülmektedir. (Şekil-12) Bu durumun, 2007 yılında yakalanan kokain maddesinin % 67,5'inin havalimanlarında yakalandığı göz önüne alındığında, yaz ve tatil ayları olan Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında ülkemizdeki havalimanı yolcu trafiğinin en üst seviyeye ulaşmasından ve uyuşturucu madde kaçakçılığı organizasyonlarının bu konjonktürden yararlanarak yakalanma riskini en aza indirme düşüncelerinden kaynaklandığı değerlendirilmektedir.

Şekil-17 Aylara Göre Yakalanan Kokain Maddesi Miktarı

2007 yılında ülkemizde yakalanan toplam kokain maddesinin %99,5'inin 10 ilimizde yakalanması, yine 2005 yılında 14, 2006 yılında 22 ve 2007 yılında 23 ilimizde kokain maddesi yakalanması, bu maddenin kullanımının ülkemizde çok yaygın olmamakla birlikte yayılma eğiliminde olduğunu ve tüketimin belli başlı illerimizde yoğunlaştığını göstermektedir. Kokain maddesi kaçakçılarının, kokain maddesinden elde ettikleri yüksek kar marjlarından dolayı özellikle kullanımını arttırma gayreti içinde oldukları da ayrı bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır. En fazla kokain maddesinin her yıl olduğu gibi yine İstanbul'da yakalanması, İstanbul Atatürk Havalimanı'nın, kokain maddesinin ülkemize ithalinde en önemli giriş noktası olmasından ve burada görevli uzman personelin yoğun ve özverili çalışmalarından kaynaklanmaktadır.

SIRA NO	İLLER	MİKTAR (GR)
1	İSTANBUL	100257
2	ANKARA	4363
3	KOCAELİ	3491
4	KİLİS	1322
5	HATAY	1019
6	İZMİR	891
7	ANTALYA	646
8	MERSİN	453
9	BURSA	265
10	ADANA	239
	DİĞER	604

Tablo-7 İllere Göre Yakalanan Kokain Maddesi Miktarı

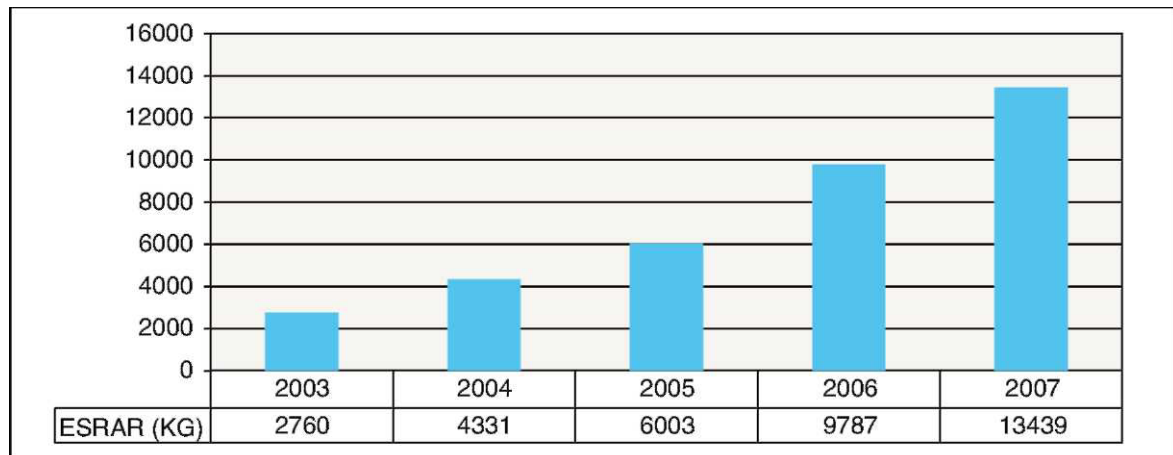
Kokain maddesinin ülkemize girişi, ülke içine dağılması ve tüketilmesi konusunda da İstanbul ilk sırayı almaktadır. (Tablo-4) 2007 yılında İstanbul'da gerçekleştirilen uluslararası bağlantılı 40 kokain operasyonunda, 65 yabancı uyruklu şahıs yakalanmıştır. En dikkat çekici husus ise, yakalanan 65 yabancı uyruklu şahsın 35'ini Afrika kökenli yabancılardan oluştuğudur. Bu durum, Afrika kökenli yabancı şahısların, kokain maddesi başta olmak üzere ülkemiz uyuşturucu trafiğinde önemli bir role sahip olduklarının göstergesidir. Afrika ülkelerinin güvenlik birimleriyle doğrudan irtibatımızın olmayışı, bir çok Afrika ülkesinin ülkemizde diplomatik temsilciliklerinin bulunmaması ve çoğu kez ülkemize yasa dışı yollardan giren bu yabancı şahısların açık kimliklerini gösteren belgelerinin bulunmayışı Afrika kökenli yabancılar ile mücadelemizi olumsuz yönde etkilemektedir.

4.9.2.3. Kenevir ve Türevleri

Ülkemizde esrar maddesi, önemli bir farkla en çok üretilen ve tüketilen uyuşturucu madde olmasına bağlı olarak; en çok operasyon yapılan ve ele geçirilen madde özelliği taşımaktadır. Bulduğumuz bölge içerisinde cereyan eden esrar kaçakçılığı hareketlerine bakıldığında Avrupa'da toz esrar maddesinin yoğun biçimde tüketildiği ve üretimin tüketimi karşılayamaması nedeniyle talebin Kuzey Afrika ülkelerinden karşılandığı; ayrıca İran, Pakistan ve Afganistan bölgesindeki tüketim ihtiyacını karşılamak üzere bu ülkelerde yasa dışı toz esrar maddesinin üretildiği, üretimin tamamına yakınının aynı bölgede tüketildiği, nadiren de olsa ülkemize bu bölgeden az miktarda toz esrar maddesinin girdiği bilinmektedir.

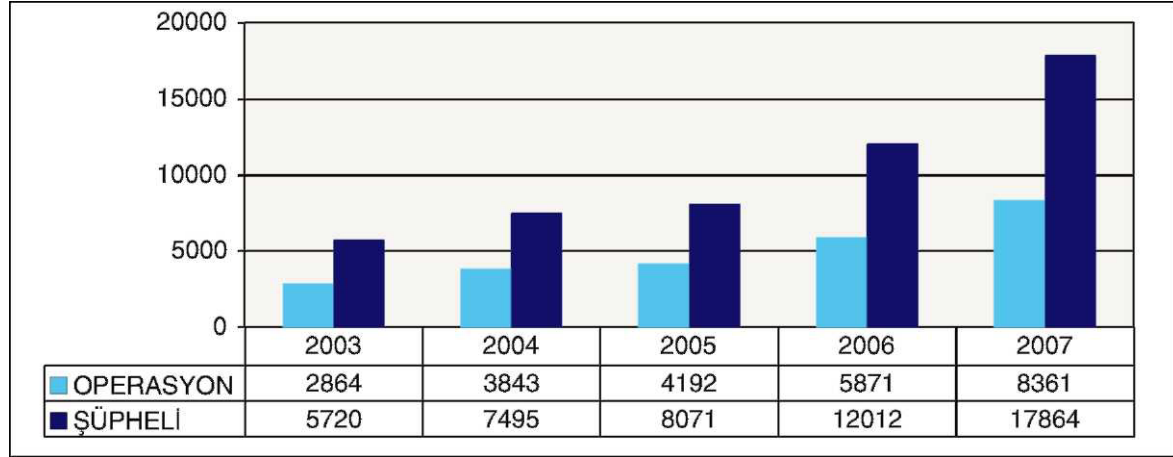
Ülkemizde yakalanan esrar maddesinin, istisnalar dışında, kubar tabir edilen işlenmemiş kenevir bitkisi kırıntıları şeklinde olduğu görülmektedir. Bu durum, bulduğumuz bölgedeki yoğun toz esrar arz ve talebinin aksine iç tüketimde kubar esrar maddesinin kullanıldığını göstermektedir.

Ülkemizde yakalanan esrar maddesi miktarı her geçen yıl, bir önceki yıla göre artış göstermektedir. Narkotik Birimlerimiz tarafından yürütülen mücadelenin daha etkin hale getirilmesi için 2006 yılı başında yapılan yapısal değişiklikle, uyuşturucu madde bazlı ihtisaslaşmaya gidilmesinin olumlu neticeleri kendini göstermeye başlamıştır. Gerek kokain ve gerekse esrar maddesinin yasadışı ticaretini yapan suç organizasyonlarına karşı planlı/projeli ve uzun süreli çalışmalara daha fazla önem verilmesi neticesinde; 2007 yılı esrar maddesi yakalamaları ciddi oranda artmıştır. 2007 yılı esrar yakalamaları bir önceki yıla kıyasla %37,3 oranında artmıştır.

Şekil-18 Yıllara Göre Yakalanan Esrar Maddesi Miktarı

Her yıl, yakalanan esrar maddesi miktarına paralel bir şekilde, esrar maddesi kaçakçılığı yapan suç organizasyonlarına yönelik gerçekleştirilen operasyon sayısında ve bu operasyonlarda yakalanan şüphelilerin sayısında da, bir önceki yıla göre artış görülmektedir.

Şekil-19 Yıllara Göre Esrar Maddesi Operasyonları ve Yakalanan Şüpheli Sayıları

2006 yılında olduğu gibi 2007 yılında da en fazla esrar maddesi Diyarbakır, İstanbul ve Van'da yakalanmıştır. (Tablo-5) İstanbul ve İzmir gibi Batı illerimizde ele geçirilen esrar maddesinin, uyuşturucu madde kaçakçılığı organizasyonları tarafından Doğu ve Güney Doğu Anadolu Bölgelerinden farklı yöntemler kullanılmak suretiyle bu bölgelere satılmak üzere getirildiği tespit edilmiştir²²³.

Özellikle, Diyarbakır'dan Batı illerine ve Doğu ile Güney Doğu illerinden hareketle İstanbul iline yolcu taşıyan, bir çoğu Doğu ve Güney Doğu illerimize ait otobüs seyahat firmalarının araçları istismar edilerek, kuryelerin kullanılması suretiyle, otobüslerin bagajlarında çuvallar içerisine yerleştirilmiş vaziyette yüzlerce kilo esrar maddesinin Batı illerine sevk edildiği belirlenmiştir.

Diğer yandan, esrar maddesi yakalamaları ile ilgili olarak yürütülen tahkikatlar incelendiğinde; PKK terör örgütünün esrar maddesi kaçakçılığından da maddi destek sağladığı anlaşılmaktadır. Nitekim 2007 Eylül ayında Van/Başkale'de gerçekleştirilen operasyonda yakalanan

²²³ KOM Daire Başkanlığı 2006 Raporu

947 kg. esrar maddesinin, PKK terör örgütü üyesine ait olduğu ve PKK terör örgütüne maddi destek sağlanmak amacıyla üretildiği tespit edilmiştir²²⁴.

SIRA NO	İLLER	MİKTAR (KG)
1	DİYARBAKIR	2700
2	İSTANBUL	2408
3	VAN	2072
4	HATAY	716
5	İZMİR	712
6	A	544
7		266
8	MERSİN	251
9	K.MARAŞ	236
10	MANİSA	224
	DİĞER	3310

Tablo-8 İllere Göre Yakalanan Esrar Maddesi Miktarı

4.9.2.4. Sentetik Uyuşturucular

4.9.2.4.1. Captagon

Amfetamin türü sentetik uyuşturuculardan olan captagon maddesi, ülkemize Doğu Avrupa ülkelerinden gelmekte ve ülkemiz üzerinden Ortadoğu ve Arap ülkelerine transit olarak gitmektedir. Ülkemizde captagon maddesinin yaygın bir kullanımı bulunmamaktadır²²⁵.

Captagon maddesi kaçakçılığı yapan organizasyonların ortaya çıkartılmasına yönelik, özellikle Bulgaristan ve Suudi Arabistan Narkotik Birimleriyle yakın bir işbirliği sergilenmektedir. Bu işbirliği, ülkemizde yakalanan captagon maddesi miktarının yanında, gerçekleştirilen operasyon ve deşifre edilen organizasyon sayısına da yansımaktadır.

2007 yılında Suudi Arabistan makamlarıyla ortaklaşa yürütülen çalışmalar neticesinde: ülkemizde gerçekleştirilen operasyonda 4.250.000 adet captagon maddesiyle birlikte 5 şahıs; Suudi Arabistan'da gerçekleştirilen operasyonda 2.680.000 adet captagon maddesiyle birlikte

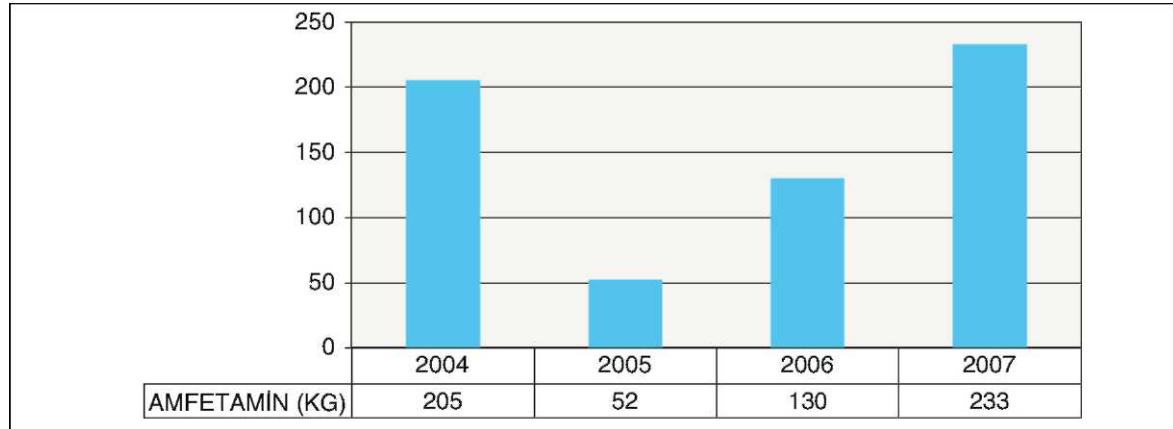
²²⁴ Kom.gov.tr

²²⁵ KOM Daire Başkanlığı 2007 Raporu

8 şahıs yakalanmış, böylece uluslararası seviyede faaliyet gösteren çok önemli uyuşturucu madde kaçakçılığı organizasyonları çökertilmiştir.

Yine, 2007 yılında Bulgaristan makamlarıyla ortaklaşa yürütülen çalışmalar neticesinde; ülkemizde gerçekleştirilen 2 ayrı operasyonda 468.000 adet captagon maddesiyle birlikte 17 şahıs yakalanmıştır.

Ülkemizde 2004 yılından itibaren önemli miktarlarda amfetamin maddesi yakalaması gerçekleştirilmiştir. Son üç yılda ise yakalanan amfetamin maddesi miktarı sürekli bir artış trendindedir. (Grafik-17) Amfetamin yakalamaları ile ilgili olarak yapılan istihbari ve teknik çalışmalar neticesinde; ele geçirilen amfetaminin özellikle Suriye'de bulunan yasadışı captagon üretim laboratuvarlarına gönderilmek istendiği anlaşılmıştır.

Şekil-20 Yıllara Göre Yakalanan Amfetamin Maddesi Miktarı

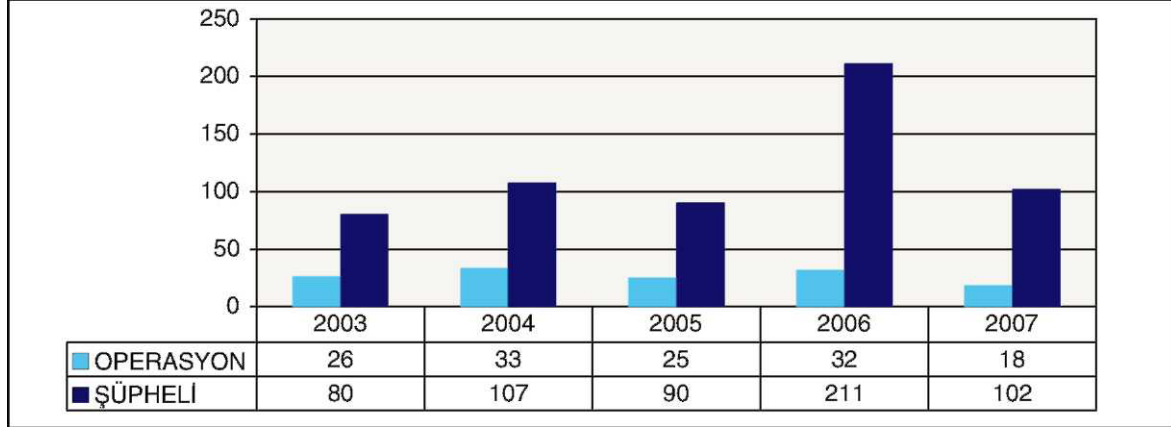
2007 yılında captagon maddesi kaçakçılığı organizasyonlarına yönelik olarak gerçekleştirilen operasyon sayısı azalmasına rağmen, bu operasyonlarda yakalanan captagon maddesi miktarı artmıştır.

SIRA NO	İLLER	MİKTAR (AD)
1	HATAY	6.719.100
2	İSTANBUL	470.676
3	ŞIRNAK	142.645
4	GAZİANTEP	120.019
5	KİLİS	1.240
6	OSMANİYE	18
7	KONYA	11
8	ADANA	10
9	DÜZCE	1

Tablo-9 İllere Göre Yakalanan Captagon Maddesi Miktarı

2007 yılında yakalanan captagon maddesinin %93,4'ü Suriye'ye sınırı olan Hatay, Şırnak, Gaziantep ve Kilis'te; % 6,2'si ise Doğu Avrupa ülkelerinden getirilen captagon maddesinin Ortadoğu ve Arap ülkelerine sevk edilmeden önce ilk varış noktası olduğu değerlendirilen İstanbul'da yakalanmıştır.

Şekil-21 Yıllara Göre Captagon Maddesi Operasyonları ve Yakalanan Şüpheli Sayıları

Ülkemizin uluslararası alanda faaliyet gösteren uyuşturucu madde kaçakçılığı organizasyonlarına yönelik olarak gerçekleştirmiş olduğu planlı ve projeli çalışmalarda, organizasyonların;

- Az miktarda çok sayıda sevkiyat yerine; yüklü miktarlarda az sayıda sevkiyatlar yaparak, bir anlamda yakalanma risklerini azaltmaya çalıştıkları,
- Düzenli aralıklar yerine; daha tedbirli ve gizlilik içerisinde hareket ederek kendileri için en uygun zamanda sevkiyat yaptıkları,
Sevkiyatlarını uzun vadeye yayarak risklerini minimize ettikleri,
Yurtdışından ülkemize captagon ve amfetamin sevkiyatlarında, yabancı plakalı binek türü araçları kullandıkları,
Suriye ve Arap ülkelerine sevkiyatlarda yasal yük taşıyan TIR araçlarının kullanıldığı,
Son dönemlerde captagon ve amfetamin kaçakçılığı suçlarına; özellikle Bulgaristan ve Sırbistan başta olmak üzere, diğer Balkan ve Doğu Avrupa ülkeleri suç organizasyonlarının da dahil olduğu,

- Captagon ve amfetamin ile değişime tabi tutulan eroinin özellikle Bulgaristan'a nakliyesinin yapıldığı ve orada depolandığı, ardından küçük partiler halinde diğer Balkan ve Avrupa ülkelerine kuryeler vasıtasıyla gönderildiği tespit edilmiştir.

4.9.2.4.2. Ecstasy

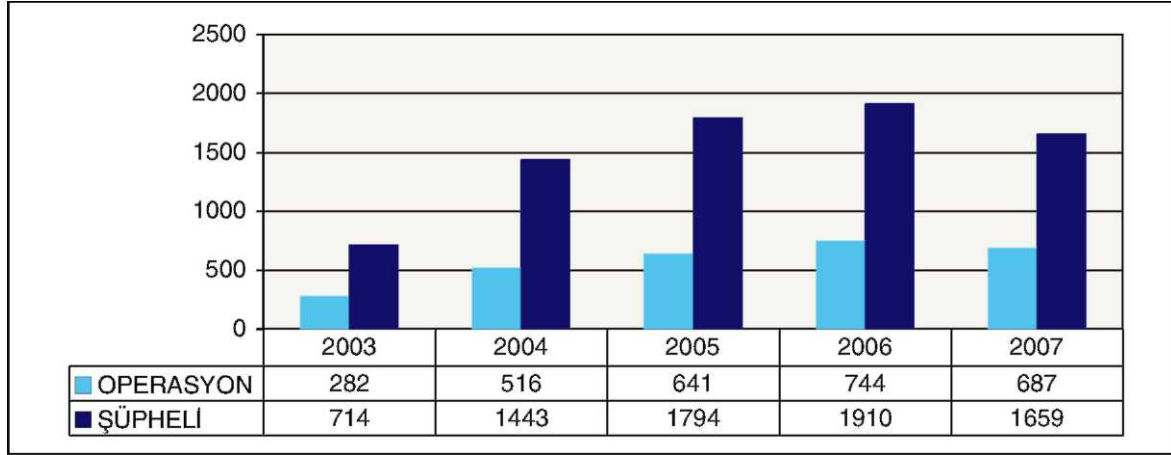
Başta Hollanda ve Belçika olmak üzere Batı Avrupa ülkelerinde üretilen ecstasy maddesi, suç organizasyonları tarafından Balkan Rotasının tersi istikametinde ülkemize getirilmektedir. 2007 yılına kadar ülkemizde yakalanan ecstasy maddesi miktarı artış gösterirken, 2007 yılında 2006 yılına göre %30,9'luk azalma göstermiştir²²⁶.

Bu durumun ortaya çıkmasında; ecstasy maddesinin ülkemize geldiği Batı Avrupa ülkelerinin eroin maddesinin kaçakçılığında gösterdikleri işbirliği hassasiyetini sentetik uyuşturucuların kaçakçılığı konusunda göstermemelerinin yanı sıra; ecstasy maddesi tüketiminde kısmi bir düşüş olmasının ve bu çerçevede kamuoyuna yönelik gerçekleştirilen bilinçlendirme faaliyetlerinin de büyük etkisinin olduğu değerlendirilmektedir.

2007 yılında ecstasy maddesi kaçakçılığı organizasyonlarına karşı gerçekleştirilen operasyon sayısı artarken toplamda yakalanan ecstasy maddesi miktarında düşme yaşanmıştır. Bunun temel nedeni, alınan stratejik karar gereği, özellikle 2007 yılı operasyonlarında, münhasıran kullanıcılara yönelik daha az miktarlarda ecstasty maddesi satışını amaçlayan ülke içi uyuşturucu şebekelerinin hedef alınmasıdır.

---

²²⁶ KOM Daire Başkanlığı 2007 Raporu

Şekil-22 Yıllara Göre Ecstasy Maddesi Operasyonları ve Yakalanan Şüpheli Sayıları

Ülkemizde her ay az veya çok ecstasy maddesi yakalaması gerçekleşmektedir. (Grafik-22) Ocak, Şubat, Mayıs ve Eylül aylarında yapılan yüksek miktartlı yakalamalar; Narkotik Birimlerimizin uluslararası seviyede ecstasy maddesi kaçakçılığı yapan organizasyonlara yönelik gerçekleştirmiş olduğu planlı ve projeli çalışmalarının neticesi olarak görülmektedir.

2007 yılında yakalanan toplam ecstasy maddesinin %85,8'inin İstanbul'da ele geçirilmesinin; bu ilimizin diğer uyuşturucu maddelerde olduğu gibi ecstasy maddesi kaçakçılığı yapan organizasyonlar tarafından da dağıtım ve depolama merkezi olarak kullanılmasından kaynaklandığı değerlendirilmektedir.

SIRA NO	İLLER	MİKTAR (AD)
1	İSTANBUL	856.028
2	İZMİR	46.524
3	ANKARA	20.641
4	ADANA	11.890
5	GAZİANTEP	8.678
6	BURSA	7.230
7	ANTALYA	6.564
8	ESKİŞEHİR	4.819
9	DİYARBAKIR	4.773
10	BİLECİK	4.406
	DİĞER	36.004

Tablo-10 İllere Göre Yakalanan Ecstasy Maddesi Miktarı

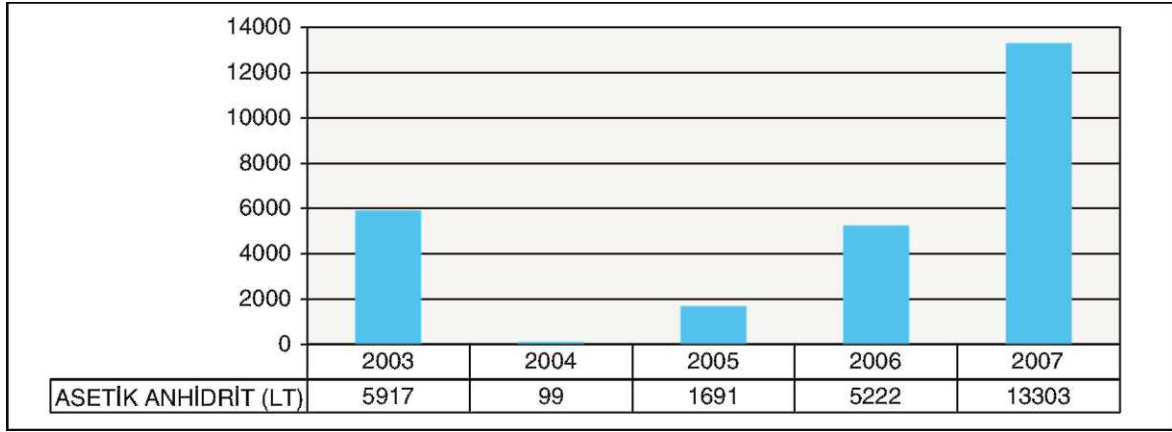
Ecstasy maddesi kaçakçılığı yapan organizasyonların yapısına bakıldığında:

- Özellikle Hollanda bağlantısı bulunan bu grupların yine aynı şekilde ilgili ülkede bulunan ve kaçakçılık eylemine karışan Türklerle irtibatlı oldukları,
- Bu gruplar aracılığı ile ecstasy maddesini temin ettikleri ve bu maddenin sevkiyatını koordine ettikleri,
- Türkiye'de bulunan grubun ecstasy maddesinin nakliyesini koordine ettiği ve özellikle ağır yüklü TIR şoförlerini ayarlayarak yasal yükün içerisinde ecstasy maddesini ülkemize getirdiği ve alıcılarına teslim ettiği,
- Ecstasy maddesinin karşılığı olarak da genelde para ödemek ve göndermek yerine takas usulüyle yine aynı yöntemlerle karşılığında eroin maddesi gönderdikleri ve her iki taraftaki grubun da iki yönlü kar elde ettikleri tespit edilmiştir. Dolayısıyla her ecstasy kaçakçılığı yapan grubun aynı şekilde eroin kaçakçılığı faaliyeti yürüttüğünü söylemek mümkündür.

4.9.2.4.3. Kimyasal Maddeler

2007 yılında ülkemizde yakalanan asetik anhidrit maddesi miktarında önemli bir artış olduğu görülmektedir. (Grafik-23) Bu artış; Slovenya'dan ülkemize asetik anhidrit maddesi getireceği tespit edilen bir organizasyona yönelik olarak SECI koordinesinde gerçekleştirilen uluslararası kontrollü teslimat uygulaması neticesi ülkemizde yakalanan 12960 lt. asetik anhidrit maddesi yakalamasından kaynaklanmaktadır²²⁷.

²²⁷ KOM Daire Başkanlığı 2006 Raporu

Sekil-23 Yıllara Göre Yakalanan Asetik Anhidrit Maddesi Miktarı

Yapılan tahkikatlarda: söz konusu asetik anhidrit maddesinin ülkemizde herhangi bir imalathanede kullanılacağına dair tespit yapılamamıştır. Ancak yürütülen analiz ve teknik çalışmalardan söz konusu asetik anhidrit maddesinin ülkemizin doğusunda bulunan bir ülkede faaliyet gösteren uyuşturucu madde imalathanesine götürülmesinin planladığı değerlendirilmiştir. Ayrıca bu asetik anhidrit maddesinin menşenin, gideceği yerin ve arkasında yer alan organizasyonun ortaya çıkartılmasına yönelik olarak diğer ülkelerle uluslararası işbirliği çerçevesinde çalışmalar devam etmektedir.

Ülkemizde, ara maddeler ve kontrole tabi kimyasal maddelerin kaçığa kayması söz konusu değildir. Ülkemiz, doğu ve batısındaki ülkelere kontrole tabi kimyasal ve ara maddelerin kaçakçılığında doğrudan olmasa da dolaylı olarak etkilenmektedir.

Kontrole tabi kimyasal maddeler ve ara maddeler ile ilgili olarak Narkotik Birimlerimizce yürütülen analitik çalışmalar aynı şekilde, kimyasalın kaçakçılığının yapıldığı ülke ile bağlantıları da kapsamaktadır. Bu doğrultuda ilgili ülke birimleriyle söz konusu kimyasalların nerede ve ne şekilde kullanılacağına ilişkin çalışmalar sürdürülmektedir. Çünkü bu tür çalışmaların aynı kararlılıkla sürdürülmesi sonucunda, yasadışı uyuşturucu madde imalathanelerine ulaşılabileceği değerlendirilmektedir.

Uyuşturucu madde kaçakçılığı yapan organizasyonlar, söz konusu kimyasal maddeleri yasadışı uyuşturucu madde imalathanelerine ulaştırabilmek için çok değişik yöntemler ve rotalar kullanmaktadır. Söz konusu yöntem ve rotaların deşifre olması durumunda suç organizasyonları alternatif yöntem ve rotalar geliştirmektedir. Bunun bir örneği olarak da; uyuşturucu mad-

de kaçakçılığı organizasyonlarının eroin üretiminde kullanılan asetik anhidrit maddesinin Afganistan ve Afganistan'a komşu ülkelere ulaştırılmasında, özellikle Rus menşeli asetik anhidrit maddesini tercih ettikleri; Ermenistan'a kadar yasal olarak gelen asetik anhidrit maddesini burada kaçağa kaydırmak suretiyle İran'a ve ilgili ülkelerdeki eroin laboratuvarlarına ulaştırdıkları ve aynı şekilde karşılığında eroin maddesi olarak özellikle Kuzey Karadeniz Rotasını kullanmak suretiyle Avrupa ülkelerine sevkiyatını yaptıkları tespit edilmiştir.

4.9.3. KAÇAKÇILIK METOTLARINA GÖRE DEĞERLENDİRME

4.9.3.1. Kara Nakil Vasıtalarıyla Gerçekleştirilen Kaçakçılık Olayları

Uyuşturucu madde taşımacılığında kullanılan araçların sayısında son iki yılda önemli artışlar meydana gelmiştir. Son iki yıldır özellikle otomobil ve otobüs sınıfı araçlar uyuşturucu madde kaçakçılığı organizasyonları tarafından daha yoğun bir şekilde kullanılmaktadır. Bu tür araçlar genelde uyuşturucu maddelerin ülke içerisinde bir yerden başka bir yere taşınmasında tercih edilmektedir. Otobüsler kullanılmak suretiyle gerçekleştirilen uyuşturucu madde taşımacılığı özellikle İstanbul ve Diyarbakır illerimizde görevli birimlerimizin dikkatini çekmiş olup, bu illerde bulunan Narkotik Birimlerimiz tarafından otobüslere yönelik risk analizine dayalı çalışmalar yapılmıştır.

ARAÇ CİNSİ TIR VE KAMYON	2003 13	2004 26	2005 21	2006 35	2007 45
OTOMOBİL	23	42	27	123	195
OTOBÜS	4	3	4	18	25
MİNİBÜS	2	3	4	21	22
KAMYONET	4	5	10	7	9
TRAKTÖR	2	-	-	-	2
MOTORSİKLET	-	-	-	1	6
GEMİ	-	-	-	1	2
UÇAK	-	-	-	1	-
TREN	1	-	-	-	-
TOPLAM	49	79	66	207	306

ARAÇ CİNSİ	MADDE CİNSİ	MADDE MİKTAR	ARAÇ CİNSİ	MADDE CİNSİ	MADDE MİKTAR
TIR VE KAMYON	EROİN	2297 KG	OTOMOBİL	EROİN	2205 KG
	ESRAR	999 KG		ESRAR	3031 KG
	AFYON	160 KG		AFYON	134 KG
	CAPTAGO	4.250.000 AD		BAZMORF	23 KG
KAMYONET	EROİN	310 KG	TRAKTÖR	AMFETAM	11 KG
	ESRAR	158 KG		CAPTAGO	491.410 AD
	ECSTASY	40.000 AD		ESRAR	39 KG
OTOBÜS	EROİN	11 KG	MOTOSİK	EROİN	3 KG
	ESRAR	532 KG		ESRAR	56 KG
MİNİBÜS	EROİN	123 KG	GEMİ	ESRAR	131 KG
	ESRAR	452 KG		KOKAİN	8 KG

Tablo-11 Araçların Cinsine Göre Yakalanan Madde Cinsi ve Miktarı

Ülkemizde uzun yıllardan beri gemilere özel bölümler yapılmak suretiyle gerçekleştirilen uyuşturucu madde kaçakçılığı olaylarına rastlanılmazken, 2007 yılı Mayıs ayında alınan bir istihbaratın değerlendirilmesi neticesi İstanbul'da gerçekleştirilen operasyonda; yabancı bandıralı bir geminin özel olarak yapılmış olan zulasında 131 kg. esrar maddesi ele geçirilmiştir.

4.9.3.2. Havalimanlarında Meydana Gelen Kaçakçılık Olayları

2007 yılında havalimanlarında gerçekleştirilen operasyon sayısı, son beş yılın en üst seviyesine ulaşmıştır. Havalimanlarında gerçekleştirilen operasyonların %95,7'si İstanbul Atatürk Havalimanı'nda gerçekleştirilmiştir²²⁸.

Havalimanlarında yapılan operasyonlarda yakalanan esrar ve ecstasy maddelerinin kullanım amaçlı; eroin, afyon ve kokain maddelerinin ise kaçakçılık amaçlı olduğu değerlendirilmektedir. Eroin ve afyon maddelerinin ülkemiz üzerinden yurtdışına; kokain maddesinin ise yurtdışından ülkemize yönelik kaçakçılığı yapılmaktadır.

	OPERASYON	MADDE
ESRAR	25	268 GR
EROİN	15	126 KG
AFYON	6	32 KG
KOKAİN	22	77 KG
ECSTASY	2	36 AD
TOPLAM	70	

Tablo-12 Havalimanı Operasyonlarının Madde Cinsine Göre Dağılımı

4.9.3.3. Şahısların Üzerinde ve Eşyalarında Yapılan Gizleme Yöntemlerine Ait Kaçakçılık Olayları

Uyuşturucu madde kaçakçılığı organizasyonları, özellikle kullanıma ve sokak piyasalarına yönelik uyuşturucu maddelerin kaçakçılığını kuryeler vasıtasıyla gerçekleştirmektedir. Kuryeler uyuşturucu maddeleri vücutlarına sararak, yutarak veya yanlarında bulunan valiz, spor çantası gibi eşyalarının gizli bölümlerine saklamak suretiyle bir yerden başka bir yere taşımaktadır.

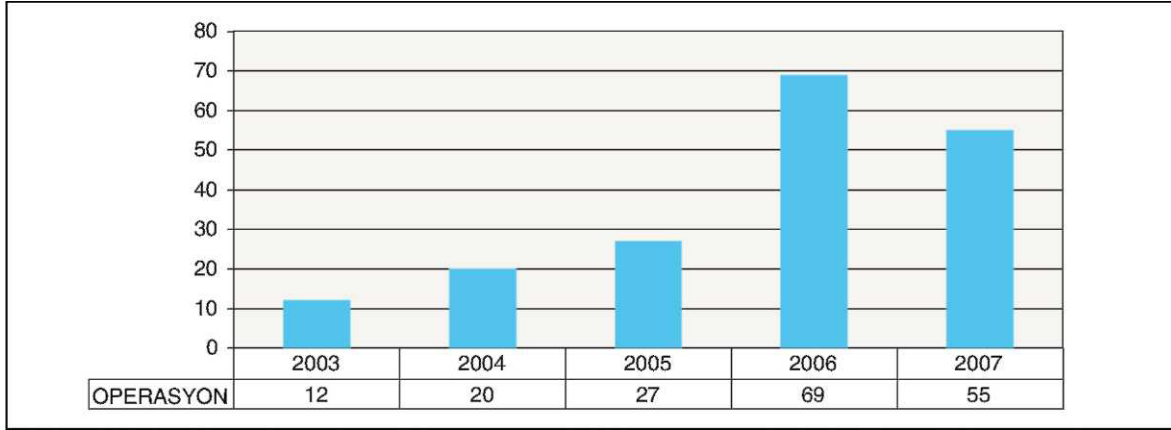
²²⁸ KOM Daire Başkanlığı 2008 Raporu

2007 yılında kuryelere yönelik olarak gerçekleştirilen 30 operasyon neticesinde; 100 kg. eroin, 13 kg. esrar, 79 kg. kokain, 8 kg. afyon ve 4400 adet ecstasy maddesi ele geçirilmiştir. Ayrıca bu operasyonların %50'si havalimanlarında gerçekleştirilmiştir.

4.9.3.4. Posta ve Koli Yöntemiyle Gerçekleştirilen Kaçakçılık Olayları

Uyuşturucu madde kaçakçılığı organizasyonları son iki yıldır, uyuşturucu madde taşımacılığında posta ve koli yöntemini yoğun olarak kullanmaya başlamışlardır. Bu yöntem yakalanma riskinin daha az olması nedeniyle özellikle yurtdışına uyuşturucu madde gönderilirken tercih edilmektedir.

Şekil-24 Yıllara Göre Gerçekleştirilen Posta ve Koli Operasyonları

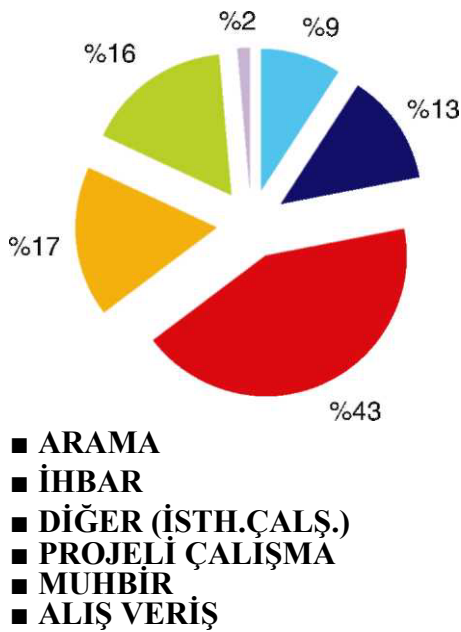
	OPERASYON SAYISI	MADDE MİKTARI
ESRAR	24	51 KG
EROİN	6	60 KG
AFYON	24	170 KG
ECSTASY	1	195 AD
TOPLAM	55	

Tablo-13 Posta ve Koli Operasyonlarının Madde Cinsine Göre Dağılımı

4.9.4. YAKALAMA METOTLARINA GÖRE DEĞERLENDİRME

Uyuşturucu madde kaçakçılığı organizasyonlarına yönelik olarak gerçekleştirilen operasyonlar neticesi ele geçirilen uyuşturucu maddelerin yarıya yakını genel aramalar sonucunda bulunmuştur²²⁹. (Grafik-26) Bu durumun; narkotik birimlerimizin risk analizine dayalı profillemeye çalışmaları çerçevesinde yapılan yol uygulamalarındaki başarılarından ve ülke içi uyuşturucu şebekelerine yönelik olarak gerçekleştirilen operasyonlarda yakalanan şüpheli şahıslar üzerinde yapılan aramalardan kaynaklandığı değerlendirilmektedir.

Ayrıca uyuşturucu madde kaçakçılarında yönelik olarak gerçekleştirilen operasyonlarda, uyuşturucu maddenin yerinin tespit edilebilmesi için narkotik dedektör köpekler kullanılmakta olup, narkotik dedektör köpeklerin yapmış olduğu çalışmalara ilişkin bilgilere, Köpek Eğitim Merkezi bölümünde değinilecektir.

Şekil-25 2007 Yılında Gerçekleştirilen Operasyonların Yakalama Metotlarına Göre Dağılımı

Narkotik Birimlerimiz uyuşturucu madde kaçakçılığı organizasyonlarına karşı yürütmüş olduğu mücadelede, modern suç soruşturma yöntemlerini de yoğun bir şekilde kullanmaktadır. Buna göre 2007 yılında; vatandaşlarımızdan gelen ihbarların yanı sıra projeli çalışmalar sonucu gerçekleştirilen operasyonların sayısında artış olmuştur. (Tablo-12)

²²⁹ KOM Daire Başkanlığı 2006 Raporu

MADDE CİNSİ	MUHBİR	PROJELİ ÇALIŞM	ARAMA	İHBAR	ALIŞVERİŞ	DİĞER
ESRAR	506	1025	3943	1403	52	1432
EROİN	231	142	225	177	77	99
BAZMORFİN	2					
AFYON	25	4	2	12	1	7
KOKAİN	97	47	72	46	13	68
ASETİK		2				
SENTETİK ECZA	2	16	76	32		42
CAPTAGON	2	7	1	3		5
ECSTASY	93	113	230	149	16	86
TOPLAM	958	1356	4549	1822	159	1739

Tablo-14 2007 Yılında Gerçekleştirilen Operasyonların Yakalama Metotlarına ve Yakalanan Madde Cinsine Göre Dağılımı

4.9.5. YAKALANAN ŞAHISLARA GÖRE DEĞERLENDİRME

4.9.5.1. Madde Cinsine Göre Değerlendirme

2007 yılında gerçekleştirilen operasyonlarda yakalanan şahısların toplam sayısında, 2006 yılına göre %38,9'luk artış meydana gelmiştir²³⁰. (Tablo-13) Esrar, eroin ve kokain maddelerinin kaçakçılığından dolayı yakalanan şahısların sayısındaki artışın, hem 2007 yılında bu uyuşturucu maddelere yönelik olarak gerçekleştirilen operasyon sayısındaki artıştan hem de bu maddelerin kaçakçılığını yapan organizasyonlara yönelik gerçekleştirilen planlı/projeli çalışmalardan kaynaklandığı değerlendirilmektedir.

²³⁰ KOM Daire Başkanlığı 2008 Raporu

MADDE CİNSİ	ŞÜPHELİ SAYISI		DEĞİŞİM ORANI
	2006	2007	
ESRAR	12012	17864	48,7
EROİN	1905	2579	35,4
BAZMORFİN	34	3	-1133,3
AFYON	82	78	-4,9
KOKAİN	518	886	71,0
ASETİK	9	6	-33,3
CAPTAGON	211	102	-51,7
ECSTASY	1910	1659	-13,1
TOPLAM	16681	23177	38,9

Tablo-15 Şüphelilerin Yakalandıkları Madde Cinsine Göre Dağılımı

4.9.5.2. Suçtaki Rolüne Göre Değerlendirme

Ülkemiz vatandaşlarına uyuşturucu madde temin eden/satan şahısların yakalanması için, Narkotik Birimlerimizin ülke içi uyuşturucu şebekelerine yönelik gerçekleştirmiş olduğu planlı/projeli çalışmalarda; 2007 yılında yakalanan şahısların %59'unun bulundurma ve satıcı rolünde olduğu tespit edilmiştir. (Tablo-14)

Uyuşturucu madde kullanmaktan dolayı yakalanan şahısların; %82'sinin esrar, %6,8'inin eroin, %0,1'inin afyon, %1,4'ünün kokain, %9,7'sinin ecstasy ve %0,1'inin captagon maddesi kullanıcısı olduğu tespit edilmiştir²³¹.

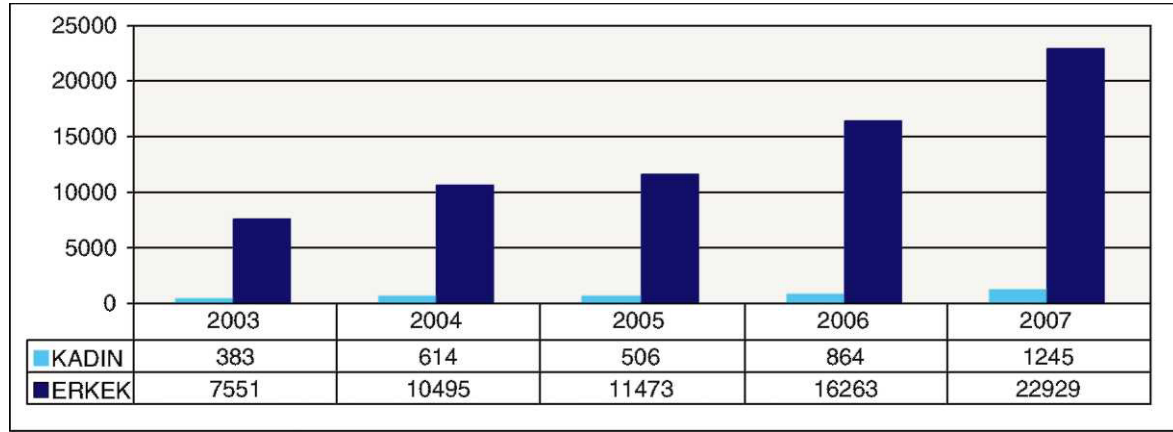
MADDE CİNSİ	KULLANI		SATICI		TAŞIYICI		BULUNDU		DİĞER		TOPLAM
	ERK	KADI	ERKE	KADI	ERKE	KAD	ERKE	KADI	ERK	KAD	
ESRAR											17.864
EROİN											2.579
AFYON											78
KOKAİN											886
ECSTAS											1.659
CAPTAG											102
TOPLAM	5.559	206	7.914	312	287	23	5.242	219	3.037	369	23.168

Tablo-16 Şüphelilerin Suçtaki Rollerine Göre Dağılımı

²³¹ KOM Daire Başkanlığı 2008 Raporu

4.9.5.3. Cinsiyetine Göre Değerlendirme

Son beş yıllık istatistiklere bakıldığında; uyuşturucu madde suçundan dolayı yakalanan şüpheli şahıslar arasındaki kadın ve erkek oranlarının her yıl aşağı yukarı aynı olduğu görülmektedir.

Şekil-26 Uyuşturucu Madde Olaylarına Karşan Şüphelilerin Cinsiyetine Göre Dağılımı

4.9.5.4. Uyuşuna Göre Değerlendirme

Ülkemiz vatandaşlarının, yurtdışında karıştıkları uyuşturucu madde kaçakçılığı olaylarına ilişkin bilgiler İnterpol ya da Dışişleri Bakanlığı kanalıyla temin edilmektedir. Yurtdışında uyuşturucu madde kaçakçılığı olaylarına karşan vatandaşlarımızın sayısında 2007 yılında 2006 yılına göre %0,8'lik azalma meydana gelmiştir²³².

Bunun da, yurtdışındaki yabancı uyruklu uyuşturucu madde kaçakçılığı organizasyonlarının, daha fazla kar elde edebilmek ve doğrudan ilişki kurabilmek amacıyla ülkemize gelip, vatandaşlarımızın yer aldığı uyuşturucu madde kaçakçılığı organizasyonlarıyla irtibata geçme isteklerinden kaynaklandığı değerlendirilmektedir.

Ülkemizde uyuşturucu madde suçlarından dolayı yakalanan şahısların sayısı Narkotik Birimlerimizin gerçekleştirmiş olduğu operasyonlardaki bilgilerden temin edilmektedir. Son 5

²³² KOM Daire Başkanlığı 2008 Raporu

yıllık istatistiklere bakıldığında; ülkemizde uyuşturucu madde suçundan dolayı yakalanan şahısların sayısında sürekli bir artış görülmektedir. (Grafik-28) Bu artış 2007 yılında 2006 yılına göre %22,9 şeklinde gerçekleşmiştir.

4.9.5.4.1. Ülkemizde Yakalanan Yabancı Uyruklu Şahısların Ülkelerine Göre Dağılımı

Ülkemizde uyuşturucu madde kaçakçılığı organizasyonlarına karşı gerçekleştirilen operasyonlarda, 2005 ve 2006 yıllarında 44 farklı ülke vatandaşı hakkında yasal işlem yapılırken; 2007 yılında bu sayı 48 olmuştur.

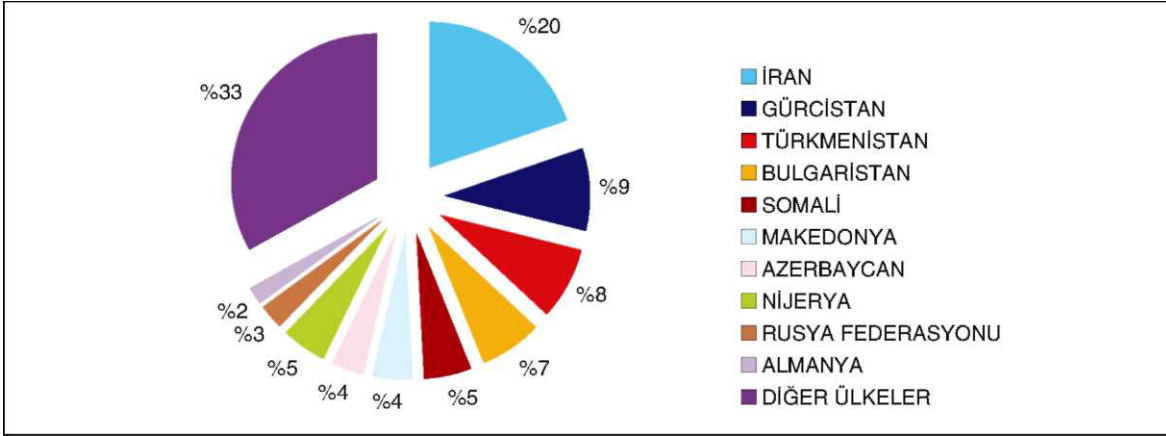
Ülkemizde gerçekleştirilen operasyonlarda: İran uyruklu şahısların afyon ve türevi uyuşturucu maddelerin; Bulgaristan uyruklu şahısların amfetamin ve captagon; Balkan Rotası üzerinde bulunan ülkeler uyruklu şahısların eroin; Nijerya uyruklu şahısların kokain maddelerinin kaçakçılığına karıştığı görülmektedir²³³. (Tablo-15)

ÜLKE	CİNSİ	OPERAS	ŞÜPH	MİKT		
				ADET	KİL	GR
ABD	KOKAİN	1	1			3
	AFYON	1	1		11	600
ARNAVUTLU	EROİN	2	2		31	5
	KOKAİN	1	1		3	4
	ESRAR					25
	CAPTAGO	1	1	226		
AFGANİSTAN	EROİN	4	4			55
ALMANYA	ESRAR	2	2			9
	KOKAİN	1	1		5	220
	EROİN	5	5		162	553
	ECSTASY			40011		
AZERBAYCA	EROİN	1	1			2
	KOKAİN	1	1			3
	SENTETİK	1	2	6		
	ESRAR	8	10		6	879
BULGARİSTA	EROİN	9	16		175	737
	ESRAR	3	3			574

²³³ KOM Daire Başkanlığı 2008 Raporu

	CAPTAGO	1	3	348765		
	AMFETAM	2	3		64	85
BOSNA	EROİN	1	3		35	
BREZİLYA*	KOKAİN	1	1		3	
DANİMARKA*	EROİN	1	1		11	600
	AFYON	1	1		3	
	ESRAR	1	1			54
ETİYOPYA*	KOKAİN	1	1		4	620
FİLİSTİN*	KOKAİN	1	1			2
	EROİN	1	1			1
	SENTETİK			3		
FAS*	EROİN	1	1		20	920
FİLİPİNLER*	ESRAR	1	5		119	740
	EROİN	1	1		6	280
	KOKAİN	1	1		4	
GÜNEY	EROİN	1	1		5	90
GİNE*	KOKAİN	1	1			80
GANA*	EROİN	1	1			2
	KOKAİN	3	3			241
GÜRCİSTAN*	EROİN	17	25			57
	ESRAR	7	7			900
	KOKAİN	1	1			2
	ECSTASY	1	1	6		
	SENTETİK			50		
HOLLANDA*	EROİN	3	7		43	639
	ESRAR	1	1			1
HIRVATİSTAN	EROİN	1	2		15	
İNGİLTERE	EROİN	1	2		1	586
	ESRAR	2	2			227
İRAN*	EROİN	23	33		345	986
	ESRAR	8	9		153	634
	AFYON	22	27		159	881
	KOKAİN	3	3		6	898
	BAZMORF	1	1		21	3
	ASETİK				34	

Tablo-17 Ülkemizde Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı Olaylarına Karışan Şahısların Uyruklarına Göre Dağılımı

Şekil-27 Ülkemizde Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı Olaylarına Karışan Yabancı Uyruklu Şahısların Ülkelerine Göre Dağılımı

Ülkemizde gerçekleştirilen operasyonlarda en fazla İran uyruklu şahıslar yakalanmıştır. Bu şahısların eroin, afyon ve bazmorfin maddelerinin yanı sıra asetik anhidrit, kokain ve esrar maddelerinin kaçakçılığında da yer alması dikkat çekicidir. 2006 yılında olduğu gibi 2007 yılında da Gürcistan ve Türkmenistan uyruklu şahıslar ülkemizde en fazla yakalanan yabancı uyruklu şahıslar sıralamasında ikinci ve üçüncü sıralarda yer almıştır.

4.9.5.4.2. Yurtdışında Yakalanan Türk Uyruklu Şahısların Yakalandıkları Ülkelere Göre Dağılımı

Ülkemiz vatandaşları: 20 ülkede 69 eroin; 9 ülkede 113 esrar; 7 ülkede 28 kokain; 6 ülkede 8 ecstasy; 4 ülkede 18 amfetamin; 2 ülkede 4 sentetik uyuşturucu ve 1 ülkede 1 afyon maddesi operasyonunda yakalanmıştır²³⁴.

Ülkemiz vatandaşlarının yakalandıkları ülkelere ve madde miktarlarına baktığımızda; bu şahısların sadece ülkemizde faaliyet gösteren uyuşturucu madde kaçakçılığı organizasyonları ile bağlantılı olduklarını söylemek mümkün değildir. Ayrıca bazı vatandaşlarımızın az miktarda uyuşturucu maddelerle yakalanması, yakalandıkları ülkelerde uyuşturucu madde kullanıcısı olduğunu göstermektedir.

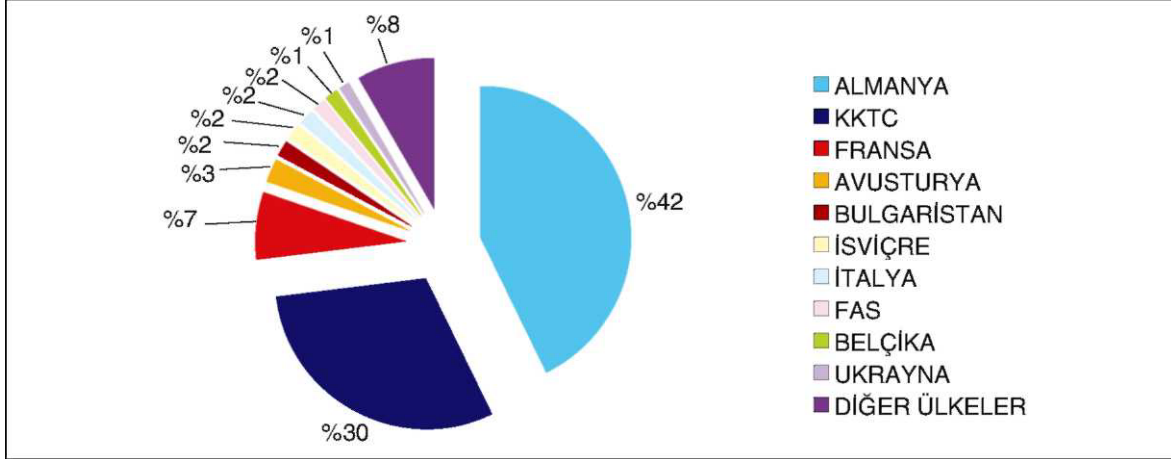
²³⁴ KOM Daire Başkanlığı 2008 Raporu

ÜLKE ADI	MADDE CİNSİ	OPERASYON	ŞÜPHELİ	MİKTAR		
				ADET	KİLO	GRAM
ALMANYA	ESRAR	31	52		276	899
	EROİN	27	46		380	168
	AFYON	1	2		2	400
	SENTETİK ECZA	1	1	1539		
	KOKAİN	20	37		35	623
	AMFETAMİN	17	23		31	971
	ECSTASY	3	5	88335		
AVUSTURYA	KOKAİN	1	2			200
	ESRAR				1	99
	ECSTASY			8040		
	AMFETAMİN	1	3		1	360
	EROİN	3	5		1	951
AFGANİSTAN	EROİN	1	1		2	
AZERBAYCAN	EROİN	1	4		142	350
BULGARİSTAN	EROİN	7	7		394	296
BELÇİKA	EROİN	3	5		20	135
BİRLEŞİK ARAP	ESRAR	1	1			1
FAS	EROİN	1	1		1	700
	ESRAR	5	5		241	3
FRANSA	EROİN	5	6		45	425
	KOKAİN	3	6			178
	ECSTASY			300		
	ESRAR	5	16		72	279
HOLLANDA	EROİN	2	4		9	900
HIRVATİSTAN	KOKAİN	1	2		3	831
	ESRAR					6
İSVİÇRE	EROİN	4	6		196	609
İSPANYA	EROİN	2	2		28	715
İTALYA	KOKAİN	1	1			2
	ECSTASY	2	5	147592		
KKTC	ESRAR	78	103		13	119
	EROİN	2	2		1	346
	ECSTASY	3	7	2098		
	SENTETİK ECZA	3	6	88		
GANA	KOKAİN	1	1		3	0
GÜRCİSTAN	EROİN	1	1		1	53
MACARİSTAN	EROİN	1	1		3	128
MOLDOVYA	EROİN	1	1		1	520
MAKEDONYA	EROİN	2	3		37	618
NORVEÇ	ESRAR	1	1		2	500
	KOKAİN	2	2		2	180
	AMFETAMİN	1	1		5	0
ROMANYA	EROİN	1	1		3	0
SİRBİSTAN	EROİN	1	1		163	435
	ECSTASY	1	1	546		
SLOVENYA	EROİN	2	2		47	500
POLONYA	EROİN	1	1		118	386
TAYLAND	ESRAR	1	1			268
	AMFETAMİN					3
UKRAYNA	EROİN	3	5		447	500

Tablo-18 Yurtdışında Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı Olaylarına Karışan Türk Uyruklu Şahısların Ülkelere Göre Dağılımı

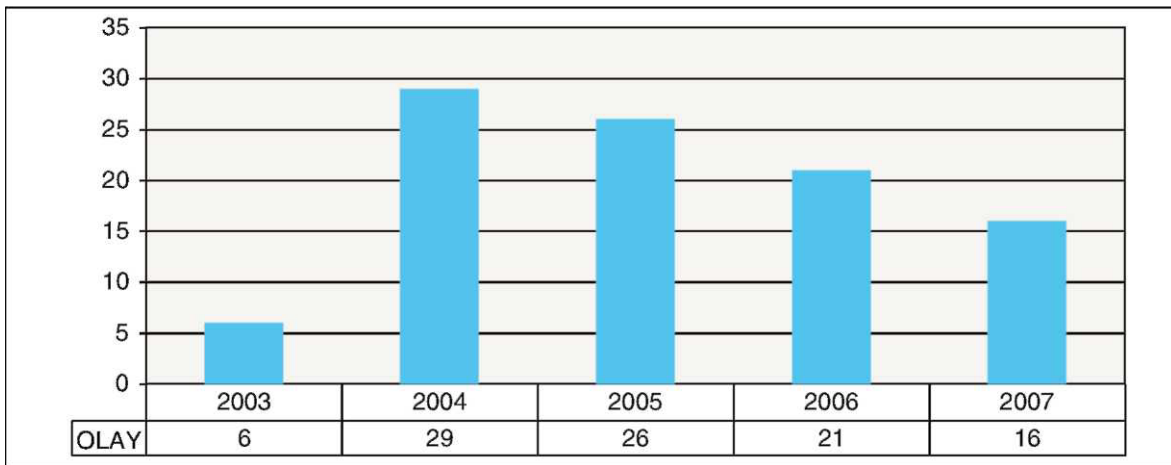
Ülkemiz vatandaşlarının %72'sinin Almanya ve KKTC'de yakalandıkları görülmektedir. Bu durum, ülkemiz vatandaşlarının bu ülkelerde yoğun olarak yaşamalarından kaynaklanmaktadır.

Şekil-28 Türk Uyruklu Şahısların Yurtdışında Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı Olaylarına Karıştığı Ülkelere Göre Dağılımı

5.5. Uyuşturucu Bağlantılı Ölüm Olayları Değerlendirmesi

2004 yılından itibaren ülkemizde meydana gelen uyuşturucu bağlantılı ölüm olaylarında düşüş gözlenmektedir. 2007 yılında ölen 16 şahıstan 15'inin erkek 1'inin kadın olduğu ve 3'ünün ülkemiz vatandaşı olmadığı tespit edilmiştir.

Şekil-29 Yıllara Göre Uyuşturucu Bağlantılı Ölüm Olayları

Son beş yılda uyuşturucu bağlantılı ölüm olaylarının meydana geldiği illere bakıldığında: İstanbul'un her yıl yer aldığı; diğer illerin ise belirli bir standardının olmadığı görülmektedir. Bu durum, nüfusa bağlı olarak İstanbul ilimizdeki uyuşturucu madde bağımlı sayısının fazlalığından kaynaklanmaktadır.

Şekil-30 İllere Göre Uyuşturucu Bağlantılı Ölüm Olayları

Her yıl olduğu gibi 2007 yılında da uyuşturucu bağlantılı ölüm olayları 26-35 aralığındaki yaş grubunda yoğunlaşmaktadır. (Grafik-33) Bilindiği üzere insanlar genelde uyuşturucu maddelerle ergenlik döneminde tanışmakta ve 26-35 yaş grubu aralığı uyuşturucu madde kullanımında toleransın en üst seviyeye ulaştığı dönem olmaktadır. Buna bağlı olarak; toleransın en üst seviyeye ulaştığı bu yaş grubunda uyuşturucu madde bağlantılı ölüm olaylarının daha fazla olduğu değerlendirilmektedir.

4.9.6. UYUŞTURUCU MADDE SUÇLARI İLE MÜCADELE FAALİYETLERİ

4.9.6.1. Operasyonel Faaliyetler

Ülkemiz, insanlık suçu olarak gördüğü uyuşturucu madde kaçakçılığına karşı hem ulusal hem de uluslararası alanda yoğun bir mücadele göstermektedir. Bu mücadele doğrultusunda gerçekleştirilen operasyonlar ve bu operasyonlar neticesinde yapılan uyuşturucu madde yakalamalarına ilişkin bilgiler "Madde Türüne Göre Değerlendirme" kısmında verilmiştir.

Bu bölümde ise;

- Ülkemiz insanına uyuşturucu madde temin eden/satan ülke içi uyuşturucu şebekelerine yönelik olarak gerçekleştirilen operasyonlara,

- Uluslararası alanda faaliyet gösteren uyuşturucu madde kaçakçılığı organizasyonlarına yönelik diğer ülkelerle müştereken gerçekleştirilen operasyonlara,
- Uyuşturucu madde kaçakçılığı organizasyonlarının tüm unsurlarıyla birlikte ortaya çıkartılması için gerçekleştirilen kontrollü teslimat uygulamalarına ait değerlendirmelere yer verilecektir.

4.9.6.1.1. Ülke İçi Uyuşturucu Şebekelerine Yönelik Operasyonlar

Narkotik Birimlerimiz, vatandaşlarımızı ve özellikle de gençlerimizi zehirleyen uyuşturucu çetelerinin tüm üyelerini, suç delilleriyle birlikte ele geçirmeye yönelik çalışmalara kararlılıkla devam etmektedir. Bu doğrultuda vatandaşlardan alınan ihbarlar veya diğer kaynaklardan elde edilen bilgiler analiz edilerek bir plan ve proje dahilinde Narkotik Birimlerimiz tarafından değerlendirilerek operasyon hazırlığı yapılmaktadır. Operasyon hazırlığında kanunların tanıdığı tüm imkanlar kullanılmaktadır. Tamamlanan operasyon hazırlıkları büyük bir titizlikle yakalamaya dönüştürülmektedir.

Ülkemiz gençliğini zehirleyen uyuşturucu madde organizasyonları ile mücadeleyi daha somut hale getirmek için 2006 yılında yapılan yapısal değişiklikle; Esrar, Kokain ve Sentetik Büroları, KOM Daire Başkanlığı ile İstanbul' Emniyetinde müstakil birimler olarak kurulmuştur. Ayrıca ülkemiz tarafından 2005 yılının ikinci yarısında alınan stratejik karar doğrultusunda; uyuşturucu satıcıları ile mücadeleyi ülke geneline yayma politikası geliştirilmiştir²³⁵.

	2005	2006	2007
İL SAYISI	10	54	66
OPERASYON	36	200	444
ŞÜPHELİ SAYISI	450	2978	4842
ESRAR	65 KG	736 KG	2067 KG
EROİN	15 GR	63 KG	63 KG
N	16 GR	5 KG	141 GR
İN	4 KG	5 KG	11 KG
CAPTAGON	2.902 AD	85.353 AD	344 AD
ECSTASY	25.318 AD	908.340 AD	627.591 AD

Tablo-19 Yıllara Göre Ülke İçi Uyuşturucu Şebekelerine Yönelik Olarak Gerçekleştirilen Operasyonlar ve Yakalanan Madde Miktarları

Ülke içi uyuşturucu şebekeleriyle daha etkin mücadele etmek amacıyla oluşturulan sokak timlerinin, uyuşturucu satılabilecek riskli yerlerde görevlendirilmesi, teknolojinin en ileri gizli

²³⁵ KOM Daire Başkanlığı 2006 Raporu

takip ve izleme yöntemlerinin kullanılmasıyla, sokaklarda uyuşturucu ticareti yapan çetelerin çökertilmesi sağlanmaktadır.

Bu çerçevede; ülke içi uyuşturucu şebekelerine yönelik operasyon gerçekleştiren illerimizin sayısı sürekli artış göstermektedir. (Tablo-17) 2007 yılında uyuşturucu madde yakalaması gerçekleştirmeyen ilimiz olmadığı göz önüne alındığında; 2008 yılında ülke içi uyuşturucu şebekelerine yönelik planlı ve projeli operasyonel çalışmaların tüm illerimizce gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir.

Ülke içi uyuşturucu şebekelerine yönelik gerçekleştirilen operasyonlarda yakalanan uyuşturucu madde miktar ve cinslerinin, bir açıdan ülkemizdeki uyuşturucu kullanım profilini yansıttığı değerlendirilmektedir.

İLLER	OPERASYO SAYISI	İLLER	OPERASYO SAYISI	İLLER	OPERASYO SAYISI
ADANA	11	HAKKARİ	1	SAMSUN	3
ADYAMAN	4	HATAY	5	SİİRT	4
AFYON	2	ISPARTA	4	SİNOP	1
AĞRI	1	MERSİN	13	SİVAS	6
AMASYA	4	İSTANBUL	56	TEKİRDAĞ	10
ANKARA	44	İZMİR	27	TOKAT	4
ANTALYA	34	KARS	1	TRABZON	7
AYDIN	12	KAYSERİ	5	TUNCELİ	2
BALIKESİR	11	KIRKLARELİ	2	ŞANLIURFA	1
BİLECİK	1	KOCAELİ	10	UŞAK	3
BOLU	1	KONYA	7	AKSARAY	2
BURSA	16	KÜTAHYA	3	BAYBURT	2
ÇANAKKAL	2	MALATYA	7	KARAMAN	2
ÇORUM	1	MANİSA	12	KIRIKKALE	5
DENİZLİ	6	K.MARAŞ	2	BATMAN	1
DIYARBAKIR	11	MARDİN	1	ŞIRNAK	1
EDİRNE	4	MUĞLA	18	İĞDIR	3
ELAZIĞ	1	NEVŞEHİR	1	YALOVA	2
ERZURUM	1	NİĞDE	1	KARABÜK	2
ESKİŞEHİR	10	ORDU	2	KİLİS	4
GAZİANTEP	14	RİZE	1	OSMANİYE	3
GİRESUN	1	SAKARYA	2	DÜZCE	3
GENEL					444

Tablo-20 2007 Yılında Ülke İçi Uyuşturucu Şebekelerine Yönelik Operasyon Gerçekleştiren İller ve Operasyon Sayıları

2007 yılında Narkotik Birimlerimiz tarafından ülke içi uyuşturucu çetelerine yönelik olarak gerçekleştirilen 444 planlı/projeli operasyonda yakalanan 4516 şahıstan 1122'sinin Tablo 21'de yer alan suçlardan herhangi birisinden veya birkaçından kaydı bulunmaktadır.

SUÇ TÜRÜ	ŞAHI	SUÇ TÜRÜ	ŞAHI
Uyuşturucu	860	Suç Konusu Eşyayı Almak	16
Hırsızlık	280	Güvenliği Kasten Tehlikeye	9
6136 Sayılı Kanuna Muhalefet	211	Terör	11
4422 Sayılı Kanuna Muhalefet	14	Hürriyetinden Alıkoymak	2
Adam Öldürme/Teşebbüs	107	Tehdit	2
Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurmak	118	Silah Kaçakçılığı	5
Güveni Kötüye Kullanmak	8	Vergi Usul Kanuna Muhalefet	1
Sahtecilik/Dolandırıcılık	100	Askeri Suç	1
Yağmalama	57	Zimmet	2
Kamu Hizmetlerinden Men	20	Emniyeti Suistimal	2
Kumar Oynatmak	8	Para Cezası	1

Kadın/Kız Kaçırma	28	Mala Zarar Vermek	1
Kültür ve Tabiat Varlıkları Kanununa	7	Hakaret	1
Fürlü Livata	2	İnsan Kaçakçılığı	1
Tecavüz	24	Konut Dokunulmazlığını İhlal	1
Yankesicilik	11	Çocuk İstismarı	1
Tekel Kaçakçılığı	5	Gümrük Kaçakçılığı	2
1918 Sayılı Kanuna Muhalefet	16	Adam Kaçırma	1
Fuhuş	13	TOPLAM	1950
Tarihi Eser Kaçakçılığı	1		

Tablo-21 2007 Yılında Ülke İçi Uyuşturucu Şebekelerine Yönelik Gerçekleştirilen Operasyonlarda Yakalanan Şahısların Suç Kayıtları

Suç kayıtlarına bakıldığında; 1122 şahsın 1952 suç kaydının olduğu görülmektedir. Bu durum, bazı şahısların birden fazla suç kaydının olmasından kaynaklanmaktadır. Ayrıca, bu suç kayıtlarının % 44,1'ini uyuşturucu, % 55,9'unu ise asayişe müessir diğer suçlar (% 14,3'ünün hırsızlık, % 10,8'inin 6136 sayılı kanuna muhalefet, % 6'sının suç işlemek amacıyla örgüt kurmak, % 5,5'inin adam öldürme/teşebbüs, % 5,1'inin sahtecilik/dolandırıcılık vs.) oluşturmaktadır.

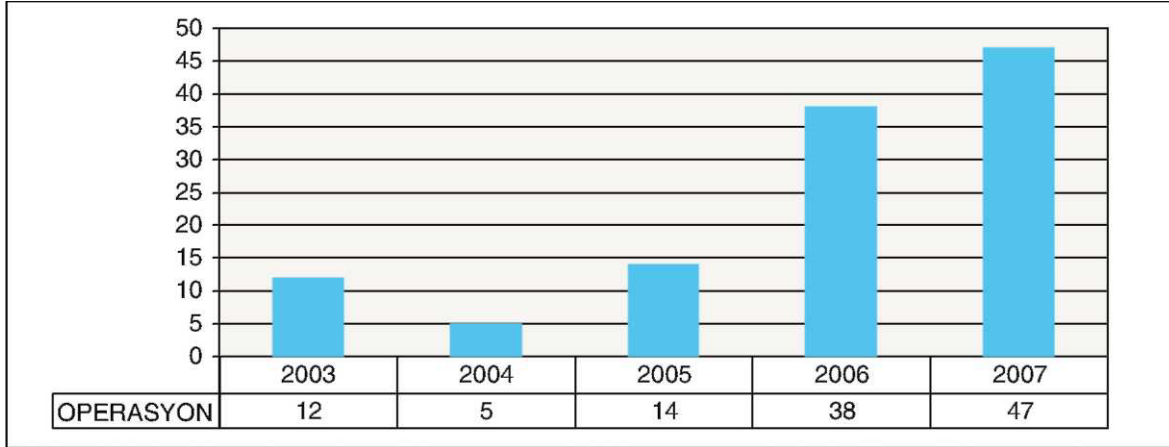
Narkotik Birimlerimiz tarafından, ülkemiz insanını zehirleyen ve uyuşturucu madde kullanmaya alıştıran ülke içi uyuşturucu çetelerine yönelik olarak gerçekleştirilen operasyonlarda sadece uyuşturucu madde tacirleri yakalanmamaktadır. Bu operasyonlarda aynı zamanda hırsızlık, adam öldürme, sahtecilik, dolandırıcılık, yağmalama gibi suçları işleyen şahıslar da yakalanmaktadır. Dolayısıyla bu operasyonlarla asayişe müessir suçların önlenmesine de ciddi katkılar sağlanmaktadır.

4.9.6.1.2. Uluslararası Projeli Operasyonlar

Uyuşturucu madde kaçakçılığı organizasyonlarının, faaliyetleri belirli bir ülke veya bölgeyle sınırlı değildir. Organizasyonlar, menfaatleri ve çıkarları doğrultusunda diğer ülkelerde bulunan organizasyonlarla ilişki içerisine girmektedirler.

Özellikle ülkemiz gibi uyuşturucu madde kaçakçılığında transit geçiş güzergâhı konumunda olan ülkelerin, uyuşturucu madde kaçakçılığında en asgari seviyede etkilenebilmesi için

hem uyuşturucu maddenin üretildiği hem de uyuşturucu maddenin nihai hedefindeki ülkelerle işbirliği içerisinde bulunması gerekmektedir.

Şekil-31 Yıllara Göre Gerçekleştirilen Uluslararası Projeli Operasyonlar

Ülkemizin son üç yılda diğer ülkelerle ortaklaşa gerçekleştirmiş olduğu operasyonlardaki artış, ülkemizin uyuşturucu madde kaçakçılığı ile mücadelede uluslararası işbirliğine verdiği önemin açık bir göstergesi olarak değerlendirilmektedir. (Grafik-34) Diğer ülkelerle yapılan istihbari ve operasyonel bilgi değişimi neticesi sadece ülkemizde değil işbirliği içerisinde bulunan ülkelerde de operasyonlar düzenlenmektedir.

	YURT İÇİNDE	YURT DIŞINDA
OPERASYON SAYISI	30	17
ŞÜPHELİ SAYISI	188	125
EROİN	1121 KG	958 KG
KOKAİN	17 KG	-
AFYON	34 GR	-
CAPTAGON	4.718.765 AD	2.680.000 AD
ECSTASY	214.715 AD	250.000 AD
TAMİN	216 KG	-
İK ANHİDRİT	12.960 LT	-

Tablo-22 2007 Yılında Gerçekleştirilen Uluslararası Projeli Operasyonlarda Yakalanan Uyuşturucu Maddeler

2007 yılında ABD, Almanya, Belçika, Bulgaristan, Hollanda, İngiltere, İran, İspanya, Kazakistan, Macaristan, Makedonya, Norveç, Polonya, Romanya, Sırbistan, Slovenya, Suudi Arabistan ve Ukrayna ile ülkemiz arasında gerçekleştirilen istihbari bilgi değişimi neticesinde 47 projeli operasyon gerçekleştirilmiştir.

4.9.6.1.3. Kontrollü Teslimat Uygulamaları

Ülkemiz, uyuşturucu madde kaçakçılığı ile mücadele politikası gereği; uyuşturucu organizasyonlarının tüm unsurlarıyla birlikte ortaya çıkartılmasına büyük bir önem vermektedir. Bu çerçevede KOM Daire Başkanlığımız kontrollü teslimat şartlarının olduğu durumlarda, kontrollü teslimat kararını vermeye yetkili Ankara CMK 250. Maddeyle Yetkili ve Görevli Cumhuriyet Başsavcı Vekilliğine kontrollü teslimat kararı talebinde bulunmaktadır. 1997-2007 yılları arasında gerçekleştirilen 134 kontrollü teslimat uygulaması neticesinde; uyuşturucu maddenin temin edicisi, alıcısı, satıcısı, nakliyecisi ve zulacısı olan 363 şahsın yakalanması sağlanmıştır.

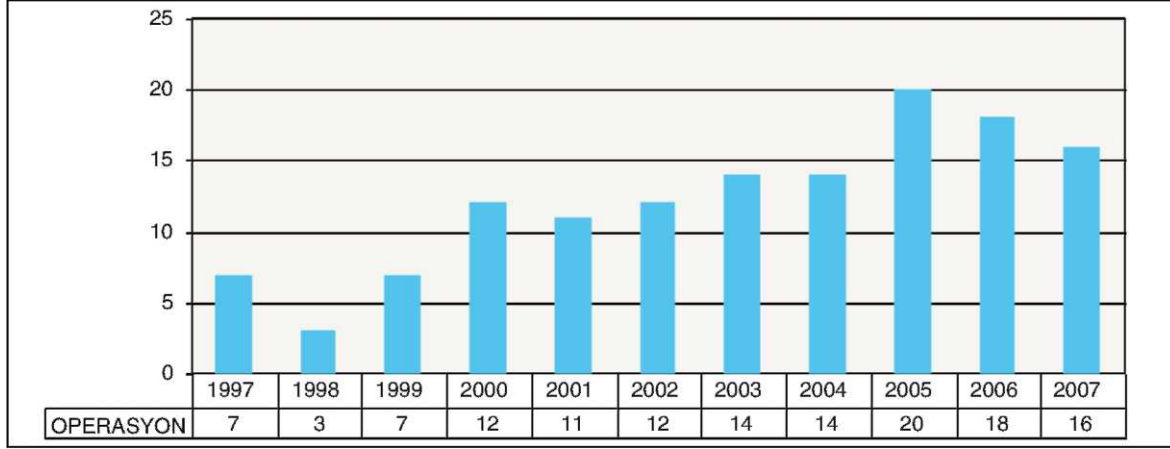
Ülkemiz gerçekleştirmiş olduğu hem ulusal hem de uluslararası kontrollü teslimat uygulamaları neticesinde bu konuda deneyimli bir ülke konumuna gelmiştir. Hatta kontrollü teslimat uygulamalarından edinmiş olduğu bu tecrübelerini TADOC'ta gerçekleştirilen uluslararası eğitimlerde diğer ülkelerle de paylaşmaktadır²³⁶.

Kontrollü teslimat uygulamalarının, özellikle uyuşturucu madde imalinde kullanılan kimyasal maddelere yönelik olarak gerçekleştirilmesi durumunda uyuşturucu madde imalathanelerinin ortaya çıkartılabileceği öngörülmektedir.

Ülkemiz bu çerçevedeki çalışmalarını 2007 yılında da sürdürmüştür. Nitekim Slovenya'dan ülkemize asetik anhidrit maddesi getireceği tespit edilen bir organizasyona yönelik olarak SE-CI koordinesinde uluslararası kontrollü teslimat uygulaması kararı alınmıştır. Alınan bu kontrollü teslimat kararı doğrultusunda Slovenya'dan çıkan TIR aracı güzergah üzerinde bulunan Romanya, Bulgaristan ve Macaristan güvenlik birimlerinin desteğiyle İstanbul'a kadar takip edilmiştir. TIR aracının asetik anhidrit maddesini İstanbul'da bulunan bir depoya boşaltacağını tespit edilmesi üzerine, 2007 yılı Nisan ayında ülkemizde gerçekleştirilen operasyonda 12960 lt. asetik anhidrit maddesi yakalanmıştır. Daha önce de belirttiğimiz üzere olayla ilgili olarak yapılan tahkikatlarda söz konusu asetik anhidrit maddesinin ülkemizde, herhangi bir imalathanede kullanılacağına dair bir bulguya rastlanmamıştır. Ancak yapılan analiz ve teknik çalışmalardan söz konusu asetik anhidrit maddesinin ülkemizin doğusunda

²³⁶ Polis Bilimleri Dergisi 2007 ANKARA

bulunan bir ülkede faaliyet gösteren imalathaneye gönderilmesinin planlandığı değerlendirilmektedir.

Şekil-32 Yıllara Göre Gerçekleştirilen Kontrollü Teslimat Operasyonları

Ülkemiz tarafından gerçekleştirilen kontrollü teslimat uygulamalarına bakıldığında diğer ülkelerle işbirliği çerçevesinde yapılanların, ülke içerisinde yapılanlardan toplamda daha fazla olduğu görülmektedir. (Grafik-36) Bu durum, ülkemizin uyuşturucu madde kaçakçılığındaki transit konumunun ve uyuşturucu madde kaçakçılığı organizasyonlarının ortaya çıkartılması bağlamında uluslararası işbirliğine verdiği önemin en somut göstergesidir.

4.9.6.2. Uluslararası İşbirliği Faaliyetleri

Uyuşturucu madde kaçakçılığı organizasyonları, üretim/imal noktalarından temin ettikleri uyuşturucu maddeleri, kullanıcılara ulaştırırken bir çok ülke üzerinden geçirmektedir. Bu esnada da ilgili ülkelerde bulunan uyuşturucu madde kaçakçılığı organizasyonları ile işbirliği içerisinde bulunmaktadır. Uyuşturucu madde kaçakçılığı organizasyonlarının menfaatleri doğrultusunda birbirleriyle işbirliği içerisinde oldukları göz önüne alındığında; vatandaşlarını korumakla görevli ülkelerin de vatandaşlarının menfaatleri doğrultusunda birbirleriyle işbirliği içerisinde bulunması gerekmektedir.

Ülkemiz, diğer ülkelerden gelen her türlü bilgiyi en ince ayrıntısına kadar inceleyip, değerlendirmekte ve bu doğrultuda yapmış olduğu analiz çalışmalarını bilginin geldiği veya bağlantılı olan ülkeyle hukuka uygun olarak mütakabiliyet çerçevesinde paylaşmaktadır.

Nitekim bu işbirliği çerçevesinde gerçekleştirilen operasyonlara ilişkin bilgilere "Uluslararası Projeli Operasyonlar" başlığında yer verilmiştir.

SIRA NO	ÜLKELER	TALEP SAYISI	ORANI (%)
1	ABD	40	3,3
2	ALMANYA	424	34,5
3	AVUSTURYA	11	0,9
4	BELÇİKA	85	6,9
5	BULGARİSTAN	45	3,7
6	DANİMARKA	17	1,4
7	FRANSA	15	1,2
8	HOLLANDA	92	7,5
9	İNGİLTERE	162	13,2
10	İRAN	41	3,3
11	İSPANYA	15	1,2
12	İSRAİL	9	0,7
13	İTALYA	72	5,9
14	KKTC	94	7,7
15	MACARİSTAN	3	0,2
16	ÖZBEKİSTAN	2	0,2
17	ROMANYA	83	6,8
18	SUUDİ ARABİSTAN	13	1,1
19	UKRAYNA	5	0,4
	TOPLAM	1228	100

Tablo-23 Ülkelere Göre Ülkemize Gelen Bilgi Talepleri

4.9.6.3. Narko –Terörizm

Uyuşturucu madde kaçakçılığı organizasyonlarının terör örgütleri ile ilişki içerisinde oldukları ve terör örgütlerine maddi destek sağladıkları; ayrıca terör örgütlerinin bizzat uyuşturucu madde kaçakçılığı yaptıkları ve böylece elde ettikleri yasa dışı gelirlerle faaliyetlerini finanse ettikleri bilinmektedir.

2007 yılında narko-terör bağlantılı 7 operasyon yapılmıştır. Gerçekleştirilen operasyonlar sonucunda, terör bağlantısı tespit edilen bu uyuşturucu organizasyonlarının tamamı çökertilmiştir. Tamamı birbirinden farklı olan söz konusu uyuşturucu organizasyonlarının ortak noktası terör örgütü PKK ile olan organik ilişkidir²³⁷.

²³⁷ KOM Daire Başkanlığı 2008 Raporu

2007 yılında 5 farklı ilimizde gerçekleştirilen narko-terör operasyonlarında: 307 kg. eroin, 947 kg. esrar, 40.000 adet ecstasy uyuşturucu hap ile birlikte 49 şahıs yakalanmıştır.

Narko-terör kapsamında, özellikle PKK terör örgütünün ülkemizde olduğu kadar yurt dışında da yoğun faaliyetlerinin bulunduğu gerek yurt dışından gelen istihbari bilgi paylaşımlarından, gerekse ülkemiz tarafından gerçekleştirilen operasyonlardan anlaşılmaktadır²³⁸:

1- 28.07.2006 tarihinde Fransa'da, üzerinde eroin ve kokain izleri bulunan 300.000 Avro para ile birlikte, PKK terör örgütüne üye olmak ve terör örgütüne para aklamak suçlarından gözaltına alınan şahısların ifadelerinde, bu paranın İstanbul'da bulunan bir şahsa ait olduğu beyan edilmiştir.

PKK terör örgütünün üyesi olan ve örgüte finansörlük yapan İstanbul'daki bu şahsın liderliğini yaptığı uluslararası eroin kaçakçılığı yapan suç organizasyonun tüm üyelerine yönelik 12.01.2007 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirilen BAYKUŞ Kod adlı operasyonda 48 kg. eroin maddesi ile birlikte 13 şahıs yakalanmıştır.

2- 03.09.2007 tarihinde, Van Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı Başkale KOM Grup Amirliği ekiplerinin yaptıkları istihbari çalışmalar neticesinde; Başkale ilçesi Ekecek Köyü Hatipova mezrasında 2 ayrı tarla üzerine serili vaziyette 947 kg. kubar esrar maddesi ele geçirilmiştir. Yürütülen tahkikatlardan esrar maddesinin sahibinin, PKK terör örgütü üyesi olduğu ve yakalanan esrar maddesinin de PKK terör örgütüne gelir sağlamak amacıyla üretildiği anlaşılmıştır.

3- 03.09.2007 tarihinde, KOM Daire Başkanlığımız koordinesinde, Alman makamlarıyla tesis edilen işbirliği çerçevesinde Tekirdağ ili Kumburgaz mevkiinde, İstanbul Narkotik Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü ekiplerince düzenlenen operasyonda 78 kg. eroin ve 40.000 adet ecstasy hap maddesi ile birlikte 4 şahıs yakalanmıştır. Yapılan tahkikatlardan bahse konu eroin maddesinin sahibi ve sevkiyatını koordine eden şahsın PKK terör örgütünün Almanya sorumlusu seviyesinde olduğu, temin edilen uyuşturucu maddelerden sağlanacak gelirin PKK terör örgütünün finansmanı için kullanılacağı tespit edilmiştir.

---

²³⁸ KOM Daire Başkanlığı 2008 Raporu

4- Ülkemiz üzerinden Avrupa ülkelerine uyuşturucu madde kaçakçılığı yapan bir organizasyona karşı Romanya makamları ile birlikte "MASKE" kod adı altında başlatılan projeli çalışma çerçevesinde; 14.12.2007 tarihinde Edirne'de gerçekleştirilen operasyonda 57 kilo 418 gram eroin maddesi ile birlikte 3'ü Romanya'da olmak üzere 11 şahıs yakalanmıştır. Olayla ilgili olarak yapılan tahkikatlardan Romanya'da yakalanan şahıslardan birisinin PKK terör örgütünün Moldavya ülkesi eski sorumlusu olduğu tespit edilmiştir.

5- Liderliğini PKK terör örgütüyle bağlantılı suçlardan kaydı bulunan bir şahsın yaptığı uluslararası uyuşturucu madde kaçakçılığı organizasyonuna yönelik olarak "ZİRVE" kod adıyla başlatılan projeli çalışma çerçevesinde; 30.12.2007 tarihinde Tekirdağ ili Çerkezköy ilçesinde 90 kg. eroin maddesi ile birlikte 8 şahıs yakalanmıştır.

Ulusal Güvenlik Kuvvetlerince PKK terör örgütünün yanı sıra KADEK, ASALA, TKP/ML ve DHKP/C terör örgütleriyle bağlantılı olduğu tespit edilen, 1984 yılından günümüze kadar gerçekleşen toplam 350 uyuşturucu madde kaçakçılığı operasyonunda 783 şahıs yakalanmıştır²³⁹.

MADDE CİNSİ	MİKTAR		
	ADET	LİTRE	KİLO
EROİN			4045
ESRAR			22339
BAZMORFİN			4305
ASETİK ANHİDRİT		26190	
KOKAİN			710
AFYON SAKIZI			8
SENTETİK TABLET	377.412		
SODYUM KARBONAT			1080
İMALATHANE	2		

Tablo-24 Terör Örgütleriyle Bağlantılı Uyuşturucu Madde Yakalamaları

²³⁹ KOM Daire Başkanlığı 2008 Raporu

BEŞİNCİ BÖLÜM

MALİ SUÇLAR

5.1.KAÇAKÇILIK SUÇLARI

Küresel, bölgesel ve ulusal değişim ve dönüşümlerin doğrudan ya da dolaylı yansımalarının sonucu ortaya çıktığı varsayılan mali suç türleri; ülke ekonomisini ve kamu düzenini olumsuz yönde etkileyerek, serbest pazar ekonomisinin temel dinamikleri olan rekabet, kişisel girişimler, fiyatların oluşması, mal ve hizmetlerin sunulmasında arz talep dengesinin sağlanması gibi unsurları tahrip etmektedir. Mali suçlar ayrıca, yerli sanayinin gelişmesini engellemekte ve terör örgütleri de dahil olmak üzere farklı suç organizasyonları için önemli bir gelir kaynağı oluşturabilmektedir²⁴⁰.

Nitekim bir yandan düşük risk ile yüksek gelirler elde edilmesine imkan sağlaması, diğer yandan da illegal faaliyetlerin sürdürülebilmesi için önemli bir kaynak teşkil etmesi nedeniyle; suç örgütleri mali suçlar veya özelde kaçakçılık suçlarına daha fazla ilgi duymaya başlamıştır.

Suçla mücadelede her türlü gelişmeyi yakinen izleyen ve değerlendiren mücadeleciler birimler, ülkemizin de içinde yer aldığı coğrafi bölge ve dünya ülkeleri için tehdit olarak algılanan bu suçlarla mücadeleye yönelik, dinamik ve aksiyoner stratejiler geliştirmektedir. Bu çerçevede birimlerimizin de katkılarıyla ilgili kurumlarca hazırlanarak yürürlüğe konulan 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu, yeni bir anlayış ve mücadele perspektifi getirmiş bulunmaktadır. Kanunda ifade edildiği üzere kaçakçılık; ülkemize ithali ya da ülkemizden ihracı yasak olan veya ithal ve ihracı gümrük muamelesine tabi olan bir maddeyi gümrük işlemleri yaptırılmadan ithal/ihraç etmek veya bu maddeleri yurt içinde satmak veya satın almaktır.²⁴¹

²⁴⁰ Erman, Sahir: **Kaçakçılık Suçları**, (Ticari Ceza Hukuku), C.IV, İ.Ü. Yayını, İstanbul, 1981

²⁴¹ İçel, Kayıhan: **Suçların İctimai**, İ. Ü. Yayını, İstanbul, 1972

Ayrıca, devletçe ihraç şartıyla müşteriye satılan bir malı iç piyasada tüketime sunmak ya da zorunlu haller olmadıkça süresi içinde ihraç etmemek; devletin tekeli altında bulunan maddeleri yetkili olmaksızın ülkemize ithal etmek veya ithale teşebbüs etmek, ülke içinde bir yerden başka bir yere sevk etmek, saklamak, satılığa çıkarmak veya satmak, bilerek kabul etmek, satın almak veya kullanmak; devletin tekeli altında bulunan maddeleri, ülke dâhilinde yetkili olmaksızın imal etmek veya imal için ithal etmek de kaçakçılık suçunu oluşturmaktadır.

Genel olarak kaçakçılık fiillerini: ithali mümkün eşyada gerçekleştirilen ithal kaçakçılığı; transit rejimi hükümlerine aykırılık suretiyle yapılan kaçakçılık; ithali yasak eşyanın ithal veya ihraç kaçakçılığı; ithali izne, lisansa, şarta, kısıntıya, uygunluk belgesine tabi eşyada yanılıcı işlem yoluyla kaçakçılık; vergiden muaf ithal olunan eşyayı ithal amacı dışında kullanmak suretiyle yapılan kaçakçılık; dâhilde işleme rejimine aykırılık suretiyle gerçekleştirilen kaçakçılık; gümrük kontrolü altında işleme rejimi çerçevesinde ithal edilen eşyada yapılan kaçakçılık; antrepo veya geçici depolardan eşya çıkarmak yoluyla yapılan kaçakçılık; yolcu beraberinde getirilen eşyada gerçekleştirilen kaçakçılık başlıkları altında toplamak mümkündür.

Yine kaçakçılığa konu edilen emtia baz alınarak, kaçakçılık fiillerini; akaryakıt kaçakçılığı, alkollü içki kaçakçılığı, tütün ve tütün mamulleri kaçakçılığı, oto kaçakçılığı, kültür ve tabiat varlıkları kaçakçılığı, kıymetli taş ve maden kaçakçılığı, diğer her türlü eşya kaçakçılığı şeklinde bir sınıflandırmaya tabi tutmak mümkündür.

5.1.1. Akaryakıt Kaçakçılığı

5.1.1.1.Genel Değerlendirme

Ülkemizi her yönden olumsuz etkileyen kaçakçılık faaliyetleri içerisinde önemli bir yer tutan akaryakıt kaçakçılığı, yıllar itibariyle artış gösteren bir suç türü olarak karşımıza çıkmaktadır. Zira, ülkemizde toplam vergi gelirlerinin önemli bir kısmının akaryakıt

---

ürünlerinden elde edildiği göz önüne alındığında, kaçak akaryakıttan dolayı devletimizin çok ciddi rakamlarla ifade edilen vergi kaybının olduğu görülecektir. Ayrıca suça konu olan akaryakıtın çoğu zaman standart dışı olması; araçların mekanik yapılarına zarar verdiği gibi çevre sağlığı açısından da önemli tehdit oluşturmaktadır. Dolayısıyla akaryakıt kaçakçılığı suçu, sadece kolluğun görev sahası ile sınırlanmayan, kurumlar arası işbirliği ve koordinasyonu zorunlu kılan ve çok yönlü önlemler alınarak etkin mücadele edilmesi gereken suç türleri arasında yer almaktadır.²⁴²

5.1.1.2. Mücadele Çalışmaları

Akaryakıt kaçakçılığı ile daha etkin mücadele edilebilmesi için İçişleri Bakanlığımız (Emniyet Genel Müdürlüğü- Jandarma Genel Komutanlığı-Sahil Güvenlik Komutanlığı) ile Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK) arasında 14.06.2005 tarihinde imzalanan ve 14.06.2006 tarihinde genişletilerek yenilenen "Petrol Piyasasında Yapılacak İşbirliği Protokolü" kapsamında; 2005 ve 2006 yıllarında yürütülen denetim faaliyetlerine 2007 yılında da devam edilmiştir. 01.01.2007 tarihi itibariyle uygulamaya konulan ulusal marker ile ilgili denetim faaliyetleri çerçevesinde, EPDK ile imzalanan protokollerle kendilerine denetim görevi verilmiş kurumların personelinden oluşan 26 ekip ile toplam 58 depolama tesisinde ulusal marker denetimleri yapılmıştır.

Ayrıca, yine 08.06.2007 tarihinde ilgili kurumların personelinden oluşan 25 ekibin görev aldığı ikinci aşama kapsamlı ulusal marker denetimi tüm ithalatçı firma ve rafinerilere ait depolarda eş zamanlı olarak gerçekleştirilmiştir. Bu denetimleri müteakiben; 14.06.2007 tarihinde tüm yurt genelinde faaliyet gösteren akaryakıt bayilerinde ulusal marker denetimleri gerçekleştirilmiştir.

---

²⁴² Erman, Sahir: **Kaçakçılık Suçları**, (Ticari Ceza Hukuku), C.IV, İ.Ü. Yayını, İstanbul, 1981

2007 yılı içerisinde yapılan denetimlere bakıldığı zaman:

- 367 adet otogaz bayisi denetlenmiş, bu bayilerden 20 tanesi mühürlenmiş; tüp bayilerinden 13 tanesi denetlenmiş, 4 tanesi hakkında mevzuata aykırılık nedeniyle işlem yapılmış;
- 7822 adet akaryakıt bayilik lisanslı firma denetlenmiş, toplam 1456 adet numune alınmış, söz konusu bayilerden 183 tanesi mühürlenmiş;
- 28 adet madeni yağ üretim tesisi bayisinden 6 tanesi mühürlenmiş ve 165 adet analiz amaçlı numune alınmış;
- Üretimlerinde solvent kullanan firmalardan 34'ü, depolama lisanslı firmalardan 51'i ve İhrakiye akaryakıt satan firmalardan 17'si denetlenmiş;
- 826 adet taşıma lisanslı tanker denetimi gerçekleştirilmiş, söz konusu tankerlerden 214 adet numune alınmış ve 50 tanesi mühürlenmiş; biodizel lisanslı firmalardan ise 30'u denetlenmiş ve 12'si mühürlenmiştir.²⁴³

Ayrıca, Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Birimlerimize yönelik "Akaryakıt Piyasasında Yapılacak Denetimlerde Uyulması Gereken Temel İlkeler" adı altında uygulamada yeknesaklığı ve hizmetin gerektirdiği profesyonelliği ifade eden prensipler yayımlanmıştır.

1.1.2.Mevzuat Çalışmaları

Akaryakıt kaçakçılığı ile mücadelede daha etkin ve sonuç alınabilir bir stratejinin benimsenebilmesi açısından aşağıdaki kanunlar ve yönetmelikler çıkartılmıştır.

- 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu,
- 5576 Sayılı Petrol Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun,

---

²⁴³ AŞIK, Metin, 2000 "Organize Suç ve Ankara Emniyet Müdürlüğü Organize Suçlar Silah Kaçakçılık Şube Müdürlüğü", **Polis Dergisi**, Ankara; EGM Yayınları, Nisan-Mayıs-Haziran 2000, Yıl; 6, Sayı; s.147-152.

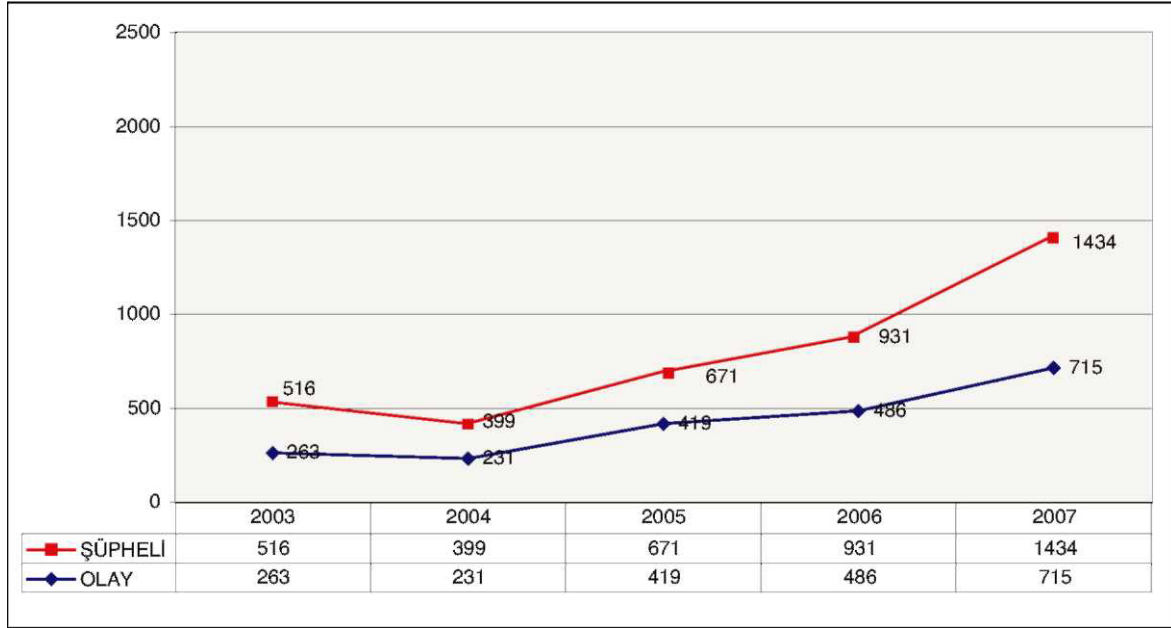
- 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununa Göre Kaçak Eşya Yakalanması Halinde Muhbir ve El Koyanlara İkramiye Ödenmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında 26685 Sayılı Yönetmelik,
- 26616, 26533 ve 26512 Sayılı Petrol Piyasası Lisans Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmelik,
- 26503 ve 26398 Sayılı Petrol Piyasasında Uygulanacak Teknik Kriterler Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmelik,
- 26513 Sayılı Petrol Piyasasında Ulusal Marker Uygulamasına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmelik,
- 26396 Sayılı Petrol Piyasasında Yapılacak Denetimler ile Ön Araştırma ve Soruşturmalarda Takip Edilecek Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik,
- 26534 Sayılı Kaçak Petrolün Tespit ve Tasfiyesine Dair Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik,
- Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkilerde Bandrollü Ürün İzleme Sistemi Genel Tebliği.²⁴⁴

1.1.3. Operasyonel Çalışmalar ve İstatistikler

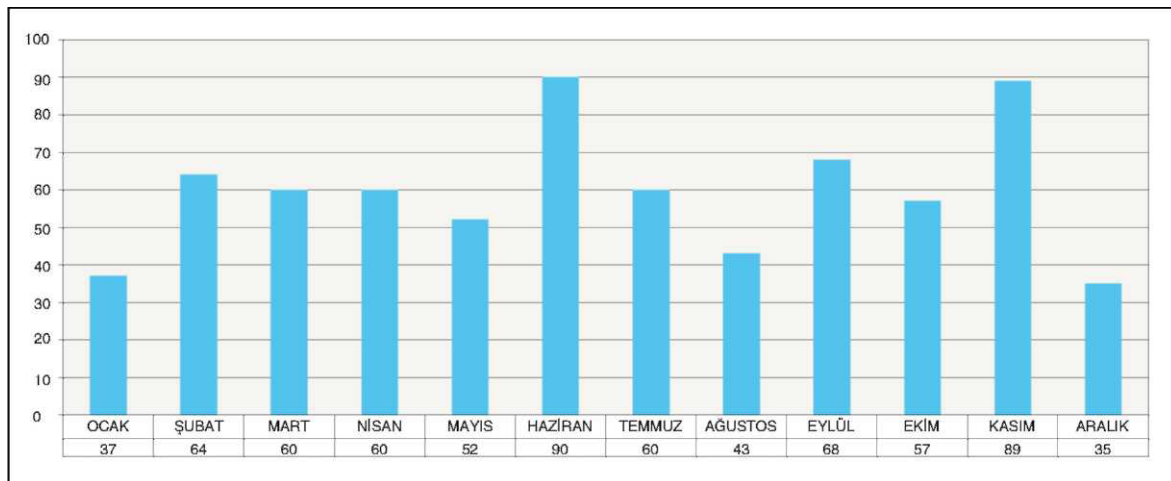
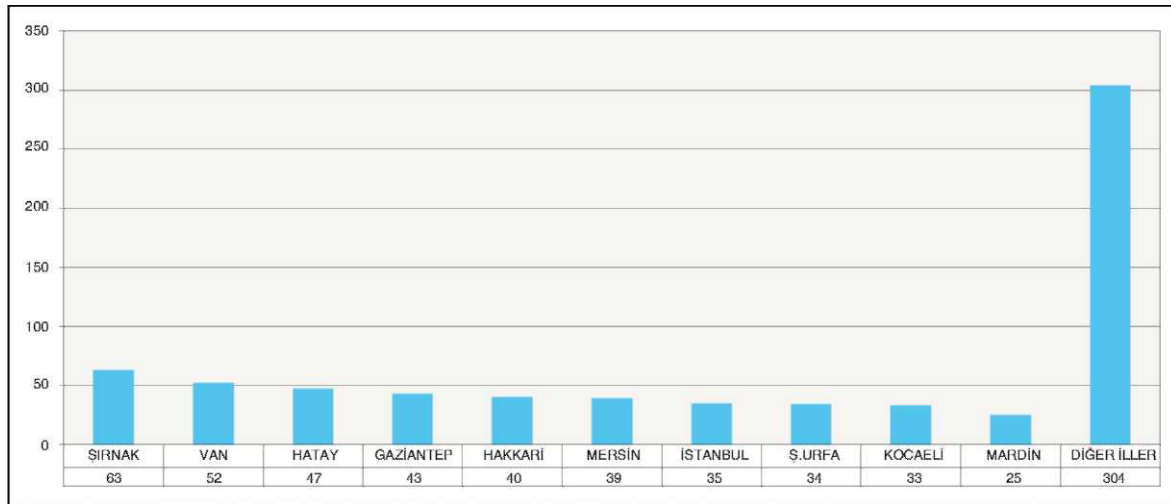
Akaryakıt kaçakçılığı ile mücadelede, 2007 yılı içerisinde yürütülen operasyonel çalışmalara bakıldığında; 13 adedi planlı olmak üzere toplam 715 adet çalışma kapsamında 1434 şahıs yakalanarak göz altına alınmış ve 5.726.094 litre kaçak akaryakıt ve türevleri ele geçirilmiştir.

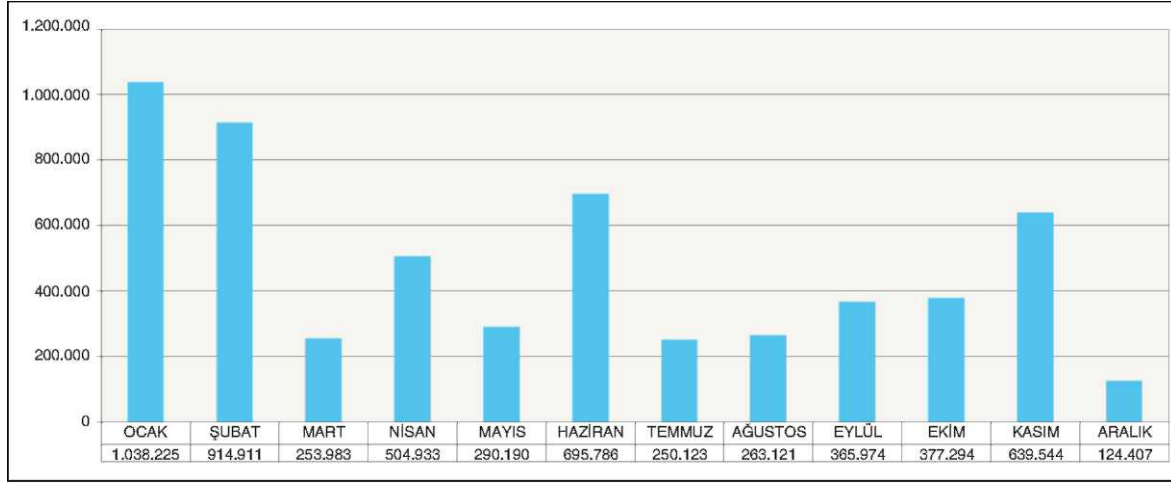
²⁴⁴ Halim, İpek: Önemli Bir Sorun Karapara ve Karaparanın Aklanması, Beta, İstanbul, 2000

Şekil-33 2003-2007 Yılları Arasında Meydana Gelen Akaryakıt Kaçakçılığı Olay ve Şüpheli Sayıları

Şekil-34 2007 Yılında Meydana Gelen Akaryakıt Kaçakçılığı Olaylarının Aylara Göre Dağılımı

Şekil-35 2007 Yılında Yakalanan Kaçak Akaryakıtın Aylara Göre Dağılımı (Litre)

Özellikle 2007 yılında gerek olay, gerek şüpheli ve gerekse de yakalanan akaryakıt miktarındaki artışın; ülkemizde akaryakıt kaçakçılığı ile etkin mücadele edebilmek ve kaçakçılığı asgari düzeye indirmek amacıyla 01.01.2007 tarihi itibarıyla uygulamaya konulan Ulusal Marker Sistemi ve buna bağlı denetimler ile ilgili olduğu değerlendirilebilir. Gelecek dönemlerde de bu trendin devam etmesi beklenmektedir.²⁴⁵

5.1.2. Tütün ve Tütün Mamulleri ile Alkollü İçki Kaçakçılığı

5.1.2.1. Genel Değerlendirme

Ülkemizde üretilen veya yasal düzenlemeler çerçevesinde ithaline izin verilen tütün ve tütün mamulleri ile alkollü içki türlerinin örgütlü ve profesyonelce yasadışı yollardan ülkeye sokulması veya sahteciliğinin yapılması; büyük miktarlarda vergi kaybına neden olurken; toplum sağlığı açısından olumsuz durumlara zemin hazırlamakta ve terör örgütlerine de önemli bir gelir kaynağı sağlamaktadır.

²⁴⁵ Özcan, Mehmet, 1-3 Kasım, "Türkiye'de İnternet Konferansları VII" İstanbul Harbiye Askeri Müzesi, İstanbul.

1986 yılında tütün mamullerinin üretim, dağıtım ve satışında devlet tekelinin ortadan kalkmasının ardından 1990'lı yıllara kadar münferit sigara kaçakçılığı olayları yaşanmış; 1990'lı yılların ikinci yarısından sonra daha ziyade Tekel tarafından ihraç amaçlı üretilen sigaraların illegal yollarla iç piyasaya sürülmesi olayları ile karşılaşmıştır.

2000'li yıllardan itibaren de; yasadışı sigara ticaretinin ağırlıklı olarak ülkemizde satışı yapılan sigaraların sahtelerinin bazı Asya ve Eski Doğu Bloğu ülkelerinde üretilerek piyasaya sürülmesi olayları ile karşılaşmıştır. Kaçak sigaralar ülkemize genellikle sınırlardan geçirilerek getirilmiştir. Bunun yanında; yurtdışından deniz yoluyla kaçak sigaraların ülkemize sokulduğu ve ihraç amacıyla getirilmiş olan sigaraların da tüketilmek üzere iç piyasaya sürüldüğü görülmektedir. Bu bağlamda; Avrupa'da sigara kaçakçılığı güzergâhları Uzakdoğu çıkışlı güzergah, Uzakdoğu Güney Avrupa güzergahı, Baltık güzergahı, Doğu Avrupa güzergahı olarak şekillenmektedir.

Sigara kaçakçılığı, son yıllarda özellikle Doğu ve Güneydoğu bölgelerinde giderek artan bir suç türü olarak karşımıza çıkmaktadır. Nitekim son dönemlerde özellikle Mardin, Şırnak, Hatay, Adana, Muş, Van, Diyarbakır illerimizde gerçekleştirilen projeli operasyonlar neticesi ile ele geçirilen sigara oranlarındaki artış, tespit edilen suç organizasyonlarının faaliyetlerinin büyüklüğünü ortaya koymaktadır.

Alkollü içki kaçakçılığı ve sahteciliği suçlarına bakıldığında; özellikle şarap üretiminde büyük bir kayıt dışılık olduğu; sahte/kaçak içkinin tüketicinin sağlığını riske soktuğu değerlendirilmektedir. Kayıt dışı içki nedeniyle ciddi vergi kaybı da söz konusudur. Alkollü içki kaçakçılığının nedenleri arasında; üretici fabrikalarındaki hammadde ve mamul ürün giriş-çıkışlarında yeterli kontrolün olmaması, üreticiler, tedarikçiler ve dağıtım kanalları arasındaki mal ve nakit akışının çapraz kontrol altında tutulamaması, serbest bölgelerden yurda kaçak girişler ve etil alkolün tabii özelliklerinden arındırılmaksızın yurda sokulması, gümrüksüz eşya satış mağazalarının denetimlerinde yaşanan sıkıntılar gibi hususlar sayılabilir.²⁴⁶

²⁴⁶ Meydan Larousse, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, Meydan Yayınları, İstanbul-1973

1.2.2. Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Kaçakçılığının Temel Özellikleri

Yüksek ekonomik kazanç motifine bağlı olarak gönüllülük esaslı bulunmaktadır.

Devlete ve kamu düzenine karşı işlenen bir suçtur.

Suçun işlenmesinde; sınır ihlali, usulsüz/hileli gümrük işlemleri veya belirli muafiyetlerin/yasal izinlerin suiistimali söz konusudur.

İçki, sigara, nargile tütünü, pipo tütünü, puro gibi maddeler suçun konusudur.

Direkt kaçakçılık yerine free shoplar vasıtası ile yurda sokmak daha kârlıdır.

Free shoplara giriş yapmadan içeri çekilerek bandrol basılır.

Mevcut durumda free shoplar ile piyasa arasında fiyat farkı yok denecek kadar azdır. Bu durum kaçakçılığın kârlılığını azaltırken diğer taraftan % 20 KDV düşünüldüğünde ithalatçı firmalarla alâkalı bir durum olduğu değerlendirilebilir.²⁴⁷

Nargile ve pipo tütünlerinin büyük kısmı kaçaktır ve bu tütünler yolcu beraberinde gelir.

Belirlenen oranlarda üretim yaptığı gerekçesiyle kısmi ithalat iznine haiz belli firmaların haricinde ürün/mamul ithal izni ve yetkisi yoktur. Bu nedenle bahse konu ithalatçı firmalar haricinde iç pazara ithalat yolu ile giriş yaptırılan tekel ürünleri kaçak statüsündedir.

Tütün ve tütün mamulleri ile alkollü içkiler kaçakçılığında genellikle İstanbul'dan turistik yerlere dağıtım söz konusudur. Girişler yolcu beraberinde olur. Güneydoğu yöresinde doğrudan binek hayvan sırtında kaçakçılık yapılır.²⁴⁸

---

²⁴⁷ Halim, İpek: Önemli Bir Sorun Karapara ve Karaparanın Aklanması, Beta, İstanbul, 2000

²⁴⁸ Erman, Sahir: **Kaçakçılık Suçları**, (Ticari Ceza Hukuku), C.IV, İ.Ü. Yayını, İstanbul, 1981

Eğilim kaçakçılıktan sahte üretime doğrudur. İthal edilmiş gibi gösterilerek yurt içinde üretimi yapılır.

Yurt dışında büyük markaların fason mallarını üreten firmalarda markasız puro yaptırılarak vergisiz Kıbrıs'a gönderilir. Daha sonra tırlarla yurda sokulur. Burada marka, kutular sağlanır ve piyasaya sokulur. Bu konuda Mersin Serbest Bölge ve Kuzey Irak bağlantısı dikkat çekicidir.

1.2.3. Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Kaçakçılığının Temel Nedenleri

- Ekonomik nedenlerle daha rahat ve iyi bir yaşam sürme arzusu,
- Suç organizasyonlarının kolay para kazanma düşüncesi,
- Uygulanan yüksek vergi oranları,
- Bazı yasadışı faaliyetlere finansman sağlanması.

1.2.4. Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Kaçakçılığının İşlenişini Kolaylaştıran Çeşitli Faktörler

- Mevzuatın yetersizliği ve dağınıklığı,
- Kurumlar arası koordinasyon eksikliği,
- Sınır güvenliği ve kontrolüne ilişkin yetersizlikler,
- Yasal iç pazarın denetimine ilişkin sıkıntılar,
- Gümrük ve serbest bölgelerde yaşanan kontrol zafiyetleri,
- Adli prosedürün uygulanış sürecinden kaynaklanan sıkıntılar, (Uzun süren yargılamaların cezaların caydırıcılığını ve etkinliğini azaltması v.b)
- Suçla mücadelede yerel ve ulusal stratejilerinin tam olarak hayata geçirilememesi,
- Ülkeye kontrolsüz ve yasadışı yollardan giren söz konusu ürünlerin insan sağlığına doğrudan verebileceği zararların halk tarafından tam olarak bilinmemesi ve çeşitli sebeplerden dolayı ihbar mekanizmasının tam olarak çalışmaması.²⁴⁹

1.2.5. Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Kaçakçılığı Organizasyonlarının Yapısı

- Organizasyon üyeleri arasında hiyerarşik bir yapı mevcuttur.

²⁴⁹ TOMUŞ, H.L.; s. 15. - SÖZER, s. 19.

- Ekonomik olarak istikrarlı bir yapıları yoktur.
- Zaman zaman kamu görevlileriyle irtibatları da olabilmektedir.
- Organizasyon içerisinde, bir görevlendirme bulunmaktadır.
- Gerçekleştirdikleri illegal faaliyetlerin tamamı plânlıdır. Özellikle sınırdan getirilen kaçak ürünlerin taşınması, sınırdan içeri sokulması noktasında bölücü terör örgütü ile irtibatlı olabileceği gibi, şimdiye kadar yapılan operasyonlarda yakalanan şahıslardan bir kısmının yardım yataklık, terör amaçlı eylem gibi çeşitli suçlardan kayıtlarının bulunması dikkat çekici bir ayrıntı olarak değerlendirilmektedir.
- Organizasyonların içlerindeki iletişim güvenliği en üst düzeydedir. Bu nedenle zaman zaman farklı soruşturma tekniklerinin uygulanması zorunluluğu hasıl olmaktadır.
- Basit veya karmaşık örgüt yapısı söz konusu olabilir.
- Lider bizzat işin içindedir.
- Şahısların genellikle kaçakçılık suçlarından kayıtları olabilir.
- Faillerin herhangi bir işyeri bulunmayabilir.
- İşlerinde profesyoneldirler.
- Kaçakçılık genellikle sınır ihlali yapılarak, farklı/eksik beyanla, zulalama yöntemi ve görevlilere menfaat sağlama vaadiyle yapılmaktadır.
- Teknolojiden istifade ederler.
- Eğitim düzeyleri düşüktür.
- Polisin faaliyetlerini takip ederler.

1.2.6. Suç Organizasyonlarının Yapısı

Genellikle 25 ile 60 yaşları arasında erkeklerden oluşurlar, Türk veya Arap uyruklu şahıslardan olabilmektedirler.

Geçmişte kaçakçılıktan sabıkası bulunan şahıslar olabilmektedir.

Organizasyon içerisindeki şahıslar, genel itibariyle Kürtçe ve Arapça bilmekte olup önemli telefon konuşmalarını bu dilleri kullanmak suretiyle gerçekleştirmektedirler.

Organizasyon üyelerince kullanılan çok fazla telefon cihazı ile birlikte çok sayıda kontrollü SIM kart bulunmaktadır. Türkçe telefon görüşmelerinde zaman zaman şifreli mesajlar kullanılmaktadır.²⁵⁰

Genel olarak bu işi yapanlar geçim kaynağı olarak bu işin satışı ile de uğraşır.

Yurt dışına giriş çıkış yapan otobüs, tır şoförleri bu konuda muhtemel şüpheli olabilirler.

Yurtdışı bağlantısı vardır.

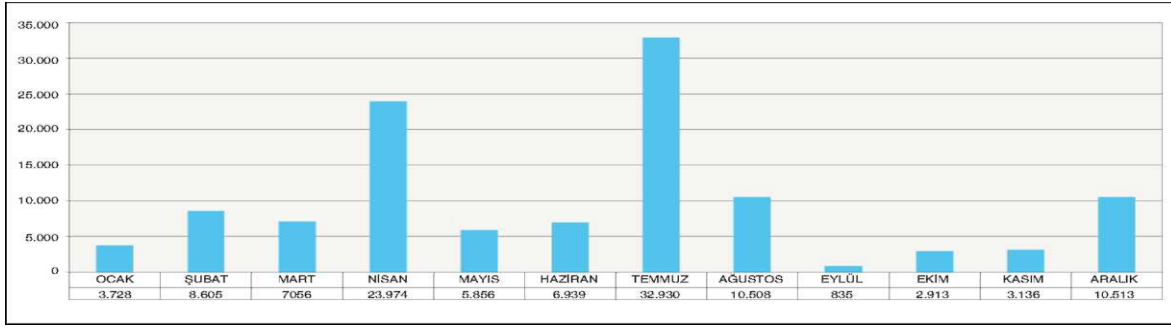
1.2.7. Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Kaçakçılığı Suç Soruşturmaları

2.7.1. YasalMevzuat

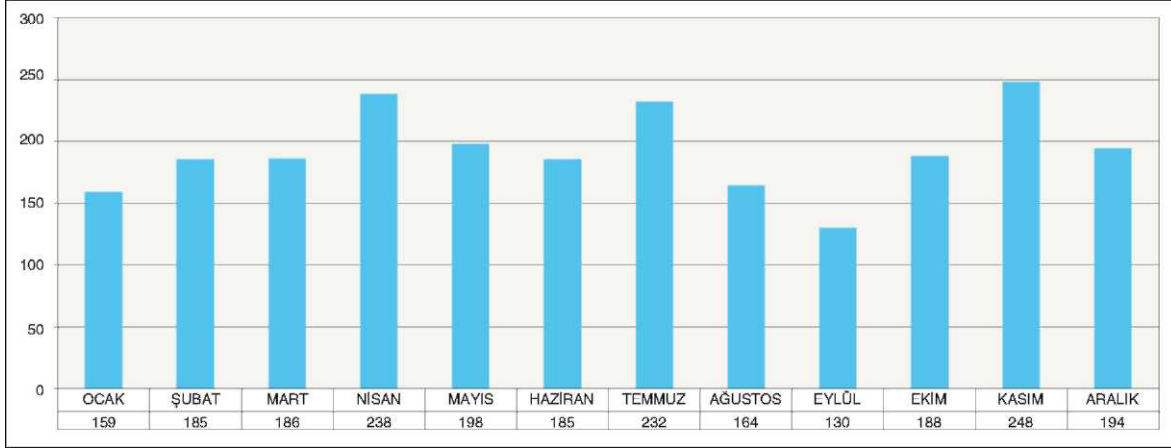
- 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu ve ilgili yönetmelikler,
- 4250 sayılı İspirto ve İspirtolu İçkiler Kanunu,
- 4733 sayılı Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumunun Teşekkülüne İlişkin Kanun,
- 4458 sayılı Gümrük Kanunu,
- İlgili yönetmelik ve tebliğler,
- Suç örgütlü şekilde işlenirse, ceza yarı oranında artırılır.
- TCK 220. Maddesine göre ayrıca örgüt kurma suçundan ceza verilebilir.
- Tüzel kişinin faaliyeti varsa, güvenlik tedbiri uygulanır.
- TCK 54. Maddeye göre eşya ve 55. Maddesine göre kazanç müsadereci uygulanabilir.
- Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun 123 ve 128. Maddelerini içeren "El Koyma" hükümleri uygulanabilir.

---

²⁵⁰ Adalet Dergisi; S.6. y.77, Kasım-Aralık 1986, s.45.

Şekil-36 2007 Yılında Yakalanan Kaçak Alkollü İçkilerin Aylara Göre Dağılımı (Sise)

Şekil-37 2007 Yılında Meydana Gelen Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçki Kaçakçılığı Olaylarının Aylara Göre Dağılımı

1.2.8. Operasyonel Çalışmalar ve İstatistikler

Tütün, tütün mamulleri ve alkollü içki kaçakçılığına karşı; suçun önlenmesi ve adli soruşturmalarının yapılması suretiyle mücadele yürütmekte olan Emniyet Birimlerimiz, diğer ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği içerisinde yeni yöntem ve stratejilerle çalışmalarına kararlılıkla devam etmektedir.

Tütün ve tütün mamulleri, alkollü içki kaçakçılığı ve sahteciliği suçları ile mücadele kapsamında 2007 yılı içerisinde yürütülen 20 adedi planlı olmak üzere toplam 2307 operasyonda: 3407 şahıs yakalanarak göz altına alınmış; bu çalışmalar kapsamında yaklaşık

11.854.292 paket kaçak tütün ve tütün mamulü ile 116.993 şişe kaçak alkollü içki ele geçirilmiştir.²⁵¹

2007 yılı içerisinde tekeli maddeleri kaçakçılığına ilişkin olarak olay, sanık ile yakalanan tütün ve tütün mamulü bağlamında ciddi bir artış trendinin bulunduğu görülmektedir. Bu durumun, Irak'ın kuzeyinde faaliyet gösteren sigara fabrikaları tarafından üretilen kaçak/sahte sigaraların ülkemize Bakanlığı ile Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumu'nun (TAPDK) olumlu çalışmaları ve bandrol uygulamasının sonucu olduğu değerlendirilmektedir.²⁵²

5.1.3. Oto Kaçakçılığı

5.1.3.1. Genel Değerlendirme

Oto kaçakçılığı; yurtdışında bedeli ödenerek, kiralanarak, çalınarak veya turistik kolaylıklardan faydalanılarak ülkemize getirilen araçların, Türkiye gümrük hatlarından, ait olduğu yabancı ülkenin plakası, trafik tescil belgeleri veya sahte belgelerle ülkemize sokulması ve ithal işlemleri yapılmadan ülke içinde yabancı ülkeye ait plaka ve tescil belgelerinin şahsi marifetlerle yok edilerek, çeşitli yollarla trafiğe tescil ettirilmesi ve vergisi ödenmiş, millileştirilmiş araç gibi gösterilerek ikinci, üçüncü şahıslara satılması yoluyla gerçekleştirilmektedir. Ayrıca oto kaçakçılığı, turistik kolaylıklardan faydalanılarak taşıt giriş-çıkış formu ile ülkeye girmiş bulunan taşıtların yurtdışında kalma süresinin aşılmasına rağmen yurtdışına çıkarılmaması ve taşıtın yukarıda belirtilen usuller kullanılarak bir başka şahsa devredilmesi veya satılması suretiyle de olmaktadır.

Ülkemizde oto kaçakçılığı suçu, genel olarak; yurda geçici olarak giren araçlara sahte trafik belgesi düzenleme, çift fatura kullanma, "change" ve silme yöntemi, özürlü muafiyetinin suis-timali, çift pasaport yöntemi, çalıntı müracaatıyla düşüm yöntemleri

²⁵¹ İçel, Kayıhan: **Suçların İctimai**, İ. Ü. Yayını, İstanbul, 1972

²⁵² Erman, Sahir: **Kaçakçılık Suçları**, (Ticari Ceza Hukuku), C.IV, İ.Ü. Yayını, İstanbul, 1981

kullanılarak işlenmektedir. Şüphesiz oto kaçakçılığında da diğer kaçakçılık türlerinde olduğu gibi büyük miktarlarda vergi kaybı söz konusudur.

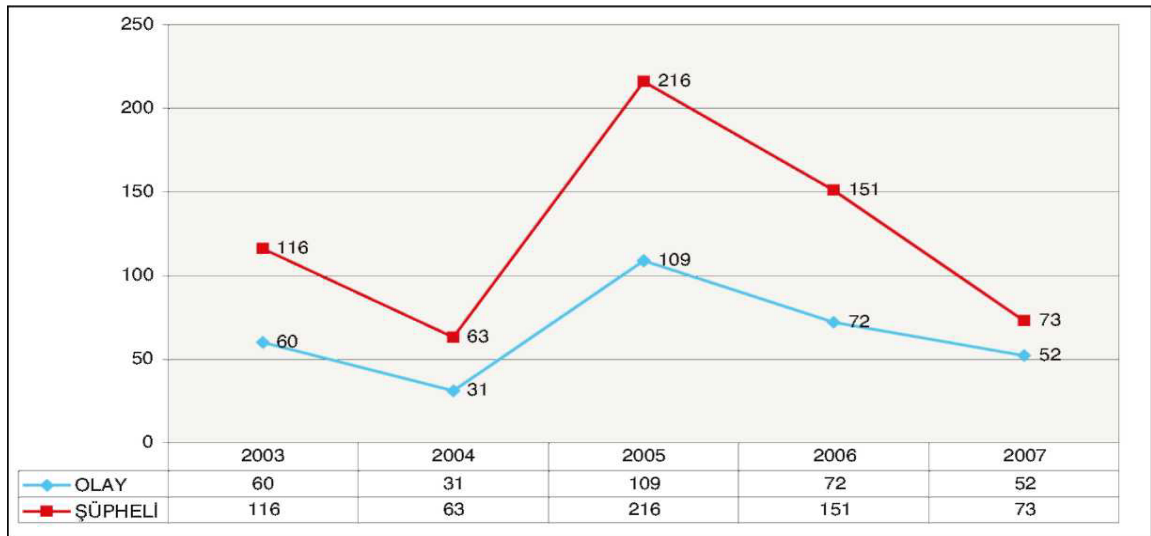
1.3.2. Mücadele Çalışmaları

Oto kaçakçılığı ile daha etkin mücadele edilebilmesi amacıyla, Gümrük Müsteşarlığı ile Emniyet Genel Müdürlüğümüz arasında yürütülen işbirliği çalışmalarının bir sonucu olarak; illegal biçimde yurdumuza giren veya yurtdışı edilme süresi dolduğu halde ülkemizde kalan taşıtların tespiti amacıyla veri paylaşımına gidilmiş ve söz konusu verilerin KOM Daire Başkanlığı internet sitesinden sorgulanması olanağı sağlanmıştır.

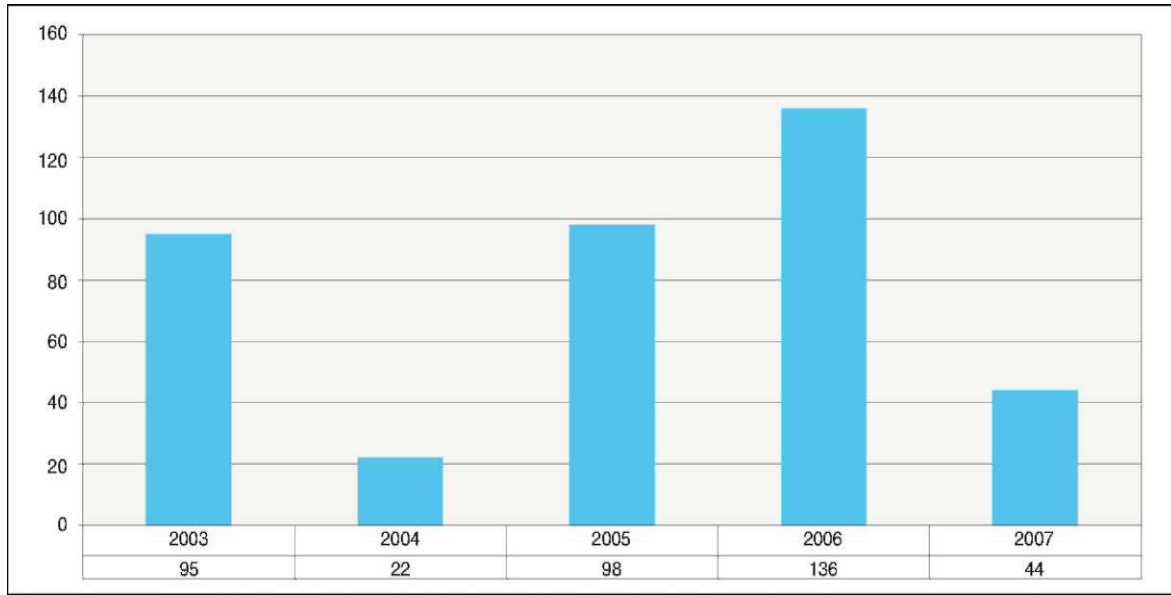
Ayrıca EUROPOL tarafından hazırlanan ve "Araç Tanımlama Veri Tabanı" olarak bilinen proje yine KOM Daire Başkanlığımız internet sitesi üzerinden birimlerimizin kullanımına açılmış bulunmaktadır.

1.3.3. Operasyonel Çalışmalar ve İstatistikler

2007 yılı içerisinde oto kaçakçılığı ile mücadele alanında, yürütülen çalışmalara baktığımız zaman; 52 operasyonel çalışma kapsamında toplam 73 şahıs yakalanarak gözaltına alınmış ve bu çalışmalar kapsamında gümrük kaçağı 44 adet oto ele geçirilmiştir.

Grafik-38 2003-2007 Yılları Arasında Meydana Gelen Oto Kaçakçılığı Olay ve Şüpheli Sayıları

Şekil-39 2003-2007 Yılları Arasında Yakalanan Kaçak Oto Sayıları

5.1.4. Emtia Kaçakçılığı

5.1.4.1. Genel Değerlendirme

Tütün, tütün mamulleri ve alkollü içkiler ile otomobil dışındaki diğer maddelerin kaçakçılığına genel olarak emtia kaçakçılığı denilmektedir. Ev eşyaları, elektronik cihazlar, giyim eşyaları, süs eşyaları, gıda maddeleri kaçakçılığı bu kapsamda ele alınmaktadır.²⁵³

"Permi hakkı" olarak tabir edilen bedelsiz ithalat işleminin yeniden düzenlenmesinin ardından kaçak eşyaların satıldığı alışveriş merkezlerinin oluşmaya başladığı, bu mağazalarda uzak doğu ülkelerinden daha az vergi ödenerek getirilen mallar ile ülkeye kaçak olarak getirilen eşyaların da satıldığı gözlenmektedir. Kaçak emtiaları satan kişilerin bu kaçakçılığı; ithalat aşamasında çift fatura kullanmak suretiyle ve beyan fazlası mal ithal etmek suretiyle yaptıkları belirlenmiştir.

253

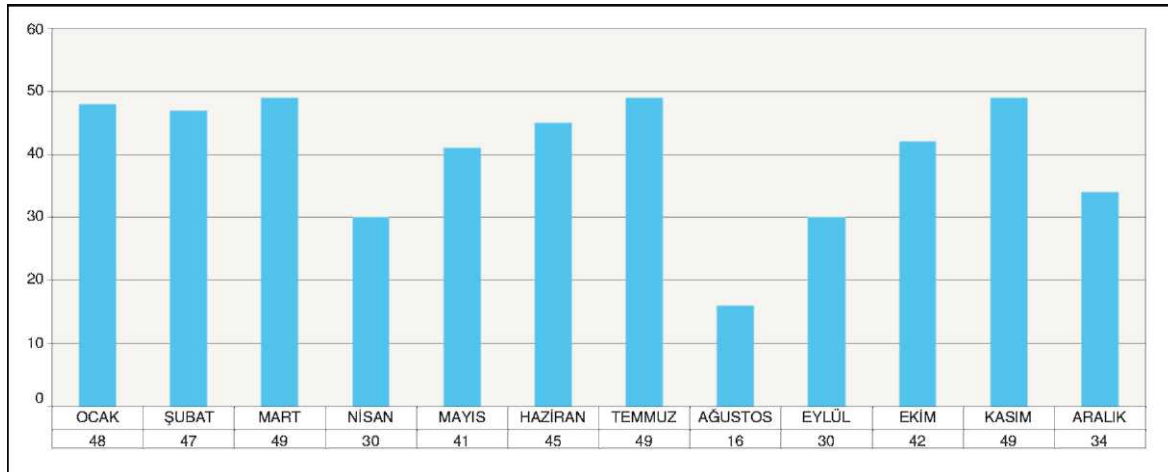
ÖZCAN, Mustafa 2000 Polis Dergisi, Türkiye'nin A.B. Sürecindeki Rolü, Ankara: EGM Basımevi. 313.

5.1.4.2. Mücadele Çalışmaları

Kaçakçılık faaliyetlerinin ekonomimiz üzerinde oluşturduğu vergi kayıplarının yanı sıra kaçakçılığa konu edilen muhtelif gıda maddelerinden; canlı hayvan, et, kuruyemiş, çay ve şeker kaçakçılığının aynı zamanda halk sağlığı açısından son derece olumsuz durumlara sebebiyet vermesi göz önünde bulundurularak, diğer kamu kurum ve kuruluşlarıyla yapılan ortaklaşa çalışmalara merkez ve il birimlerimizce gerekli destek sağlanmıştır. Bu doğrultuda halkın bilinçlendirilmesi amacıyla farklı konularda önleyici faaliyetlere ağırlık verilmiş ve birimlerimizce mücadelenin topyekûn ve sistemli yapılması sağlanmıştır.

5.1.4.3. Operasyonel Çalışmalar ve İstatistikler

2007 yılı içerisinde emtia kaçakçılığı ile mücadele anlamında yürütülen planlı çalışmalara bakıldığında; 9 adedi planlı olmak üzere toplam 480 adet operasyon yapılmıştır. Bu operasyonlar kapsamında toplam 1005 şahıs yakalanarak gözaltına alınmıştır.

Şekil-40 2007 Yılında Meydana Gelen Emtia Kaçakçılığı Olaylarının Aylara Göre Dağılımı

Emtia kaçakçılığında 2007 yılı içerisinde 2006 yılına göre olay ve sanık sayısında bir artış yaşandığı gözlenmektedir. Bu başlık içerisinde önemli bir yer teşkil eden mobil telefon kaçakçılığında; Telekomünikasyon Kurumu tarafından IMEI numaralarının kayıt altına alınması sonucu 2006 yılında düşme trendine girilmiş; ancak bu uygulamanın teknolojik

yöntemler kullanılarak organize gruplar tarafından suiistimal edilmesi ile yeniden artışlar gözlenmiştir.

5.1.5. Kültür ve Tabiat Varlıkları Kaçakçılığı

5.1.5.1. Genel Değerlendirme

Tarihi eser ya da kültür ve tabiat varlıkları kaçakçılığı, ülkemizin ortak tarih ve kültür mirasının bir anlamda sömürülmesi ile karakterize olmuş suç türüdür. Bu durum aynı zamanda ülke turizmini de oldukça önemli boyutta etkilemektedir. Tarihi eser kaçakçılığı suçlarının, genel olarak eski uygarlıkların yerleşim alanlarında yoğunlaştığı gözlenmektedir. Ülkemiz kökenli tarihi eserlere özellikle yurt dışında büyük paralar ödenmesi, tarih ve kültür varlıklarımızın illegal yollardan yurtdışına çıkartılmasına zemin hazırlamaktadır.²⁵⁴

5.1.5.2. Mücadele Çalışmaları

Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Emniyet Genel Müdürlüğümüz arasında yürütülen işbirliği çalışmalarının bir sonucu olarak "Aranan Kültür Varlıklarımız" isimli bir proje kapsamında kayıp ve çalıntı konumunda olup ülkemizden yurtdışına kaçırılması olasılığı bulunan eserlerin envanter bilgi ve fotoğraflarının, KOM Daire Başkanlığımız intranet sitesinden yayımlanması sağlanmıştır. Böylelikle aranan eserlerin ayırt edici özellikleri hakkında birimlerimiz daha doğru, detaylı ve hızlı bilgi sahibi olabilmektedirler. Bu çerçevede; tarihi eser kaçakçılığına karşı gerek önleyici polisiye hizmetler ve gerekse adli görevler itibariyle mücadelemiz devamlı ve kararlılıkla sürmektedir.

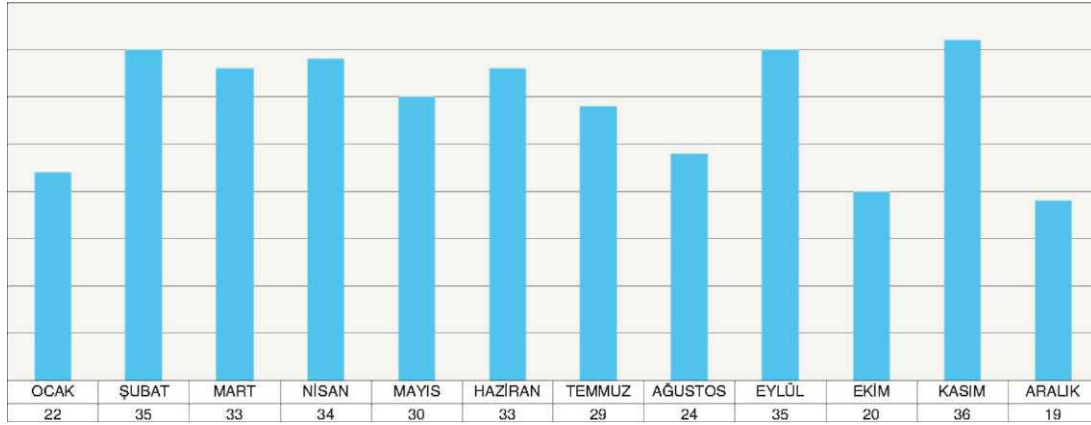
5.1.5.3. Operasyonel Çalışmalar ve İstatistikler

2007 yılı içerisinde kültür ve tabiat varlıkları kaçakçılığı ile mücadelede yürütülen operasyonel çalışmalara bakıldığında; 14 adedi planlı olmak üzere toplam 349 operasyon gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmalarda: 788 şahıs yakalanarak göz altına alınmış ve 17936 adet eser ile 20461 adet sikke ele geçirilmiştir.²⁵⁵

²⁵⁴ BAYRAKTAR, K.; V. ATG, Panel I, s.41.

²⁵⁵ TOMUŞ, H.L.; s. 12. - KÖKNEL, ö.; "Üç Tehlike", s.24.

2007 yılında kültür ve tabiat varlıkları kaçakçılığında olay, sanık ve yakalanan eser ile sikke sayısında önceki yıllara nazaran bir artış kaydedilmiştir. Bu durum, ülkemizde tarihi eserlerin korunması konusunda giderek artan oranda bir bilinçlenme ve özellikle yabancı ülkelerle artan düzeyde işbirliğine gidilmesinin bir sonucu olarak görülebilir. Aynı zamanda 'Aranan Kültür Varlıklarımız' isimli çalışmanın tüm birimlerimizce güncel olarak sorgulanabiliyor olmasının bu artışın ortaya çıkmasında payı olduğu değerlendirilmektedir.

Şekil-41 2007 Yılında Meydana Gelen Kültür ve Tabiat Varlıkları Kaçakçılığı Olaylarının Aylara Göre Dağılımı

5.2. GÖÇMEN KAÇAKÇILIĞI VE İNSAN TİCARETİ SUÇLARI

5.2.1. Genel Değerlendirme

Geçmişten bu yana insanların; gerek içerisinde buldukları siyasi kaoslardan, gerek daha iyi şartlarda yaşama arzularından, gerekse coğrafi sebeplerden dolayı; münferit veya toplu bir şekilde yaşamlarını sürdürdükleri bölgelerden ayrılarak diğer başka bölgelere gittikleri veya gitme arzusu içerisinde oldukları bir gerçektir.

Günümüzde ve tarihin hemen hemen her döneminde birçok coğrafyada görülebilen bu toplumsal olgu, son yıllarda kendini daha fazla hissettirmektedir. Özellikle ülkelerin yapılarında meydana gelen gelişmeler, ekonomik ve politik çalkantılar, ülkeler arasındaki çıkar çatışmaları, iç savaşlar, doğal afetler, kıtlık, açlık, salgın hastalıklar, zorunlu göçler ve

insan hakları ihlalleri bu olguyu tetiklemekte, doğal olarak milyonlarca insan yaşanan süreçlerden olumsuz biçimde etkilenmektedir.

Bu olaylardan en çok etkilenenler ise; özellikle ırkı, dini, mezhebi yüzünden azınlık durumunda olanlar ile siyasi ya da toplumsal yapının kabul etmediği için dışlandığını düşünen insanlar olmuşlardır. "Umuda Yolculuk" beklentisiyle yola çıkan bu insanlar için, özellikle Avrupa ülkeleri, cazibesini her geçen gün artıran ve yasadışı olsa bile alternatif yaşam sunan bir hedef olagelmıştır.²⁵⁶

Ancak, öncesinde adı bile konmamış olan yasadışı bu insan hareketlenmeleri artık günümüzde, bir yılda milyonlarca insanı içine alan küresel bir sorun haline dönüşmüştür. Ülkelerin gerek iç ve dış politikalarını, gerekse ekonomilerini tehdit eden bu hareketlenmeler, aynı zamanda göçmenlerin umuda yolculuklarında hayatlarını riske eden "göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti suç organizasyonlarını" doğurmuş ve bu suç organizasyonları için yeni bir kazanç ve menfaat kapısı olmuştur.

Ülkemiz, coğrafi konumu itibariyle doğu-batı arasında bir köprü pozisyonunda olması, Karadeniz'den açık denizlere tek çıkış kapısı olan boğazlara sahip olması, birçok ülkeye nazaran tarihi, doğal ve kültürel güzelliklere, demokratik ve evrensel hukuk ilkelerini uygulayan bir toplumsal yapıya sahip olmasından dolayı bu illegal faaliyetlerden etkilenen bir konumda bulunmaktadır.

Ülkemizde meydana gelen göçmen kaçakçılığı faaliyetlerinin bir boyutu ülkemiz üzerinden diğer Avrupa ülkelerine gerçekleştirilen göç hareketlerini kapsarken; diğer boyutu doğrudan ülkemize gelen göç hareketlerini içermektedir. Bu bağlamda, ülkemiz vatandaşı çok sayıda insanın da söz konusu hareketlenmelere dahil olduğu göz önünde bulundurulduğunda; ülkemiz özellikle göçmen kaçakçılığı suçlarında "kaynak, transit ve hedef" olma özelliklerini birlikte taşımaktadır. Ayrıca, gerek ülkemize legal yollarla gelen göçmenlerin istihdamı gerekse illegal gelen ve yakalanan kaçak göçmenlerin iâşe ve ibatelerinin başta kayıt dışı ekonomi olmak üzere ülkemiz ekonomisini olumsuz yönde etkilediği de bilinen bir gerçektir.

---

²⁵⁶ Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanun. (1918 SK, 07.01.1932), Resmi Gazete. Yayın Tarihi: 12.01.1932, Sayı: 2000

Bununla birlikte; insan onurunun hiçe sayıldığı bir suç türü olarak bilinen insan ticareti suç faaliyetleri, kısaca toplumlara, bireyleri, ulusları ve devletleri tehdit eder nitelikte "köleliğin" modern hali olarak tanımlanmaktadır. İnsanların içerisinde buldukları maddi ve manevi her türlü sıkıntı ve zorluklardan çeşitli şekillerde faydalanarak gerçekleştirilen insan ticareti suçları, artık günümüzde suç organizasyonları için düşük riskli ama yüksek karlı bir suç türü haline gelmiştir.

Genellikle mağdurları bayan olan insan ticareti suç faaliyetlerinde, öncelikle suç organizasyonları tarafından mağdurların temel özgürlüklerinden kopmaları sağlanarak hile, tehdit ve baskı unsurları gibi çeşitli yöntemlerle insan ticareti sürecine dahil edildikleri bilinmektedir. İnsan ticareti suç organizasyonlarının liderliğini, genel itibariyle erkeklerin yaptığı düşünülse de, bunun aksine özellikle son yıllarda aralarında geçmişte insan ticareti mağduru olmuş bayanların da bu tür faaliyetlerde aktif rol aldıkları gözlemlenmiştir. Zira, suç organizatörleri tarafından insan ticaretine sürüklenmesi planlanan bir mağdurun güveninin kazanılabilmesi, suç organizasyonunun bayan üyelerince daha kolay sağlanabilmektedir. Bu nedenle; son yıllarda insan ticareti suç organizasyonları içerisindeki bayan şahısların sayısında göz ardı edilemeyecek bir artış yaşanmaktadır.²⁵⁷

Diğer yandan, olumsuz sonuçları itibariyle toplum içerisinde aileye ve bireyelerine büyük zararlar veren insan ticareti suç faaliyetlerinin, ülkemizi özellikle aile olgusuna verdiği önem itibariyle fazlasıyla etkilediği görülmektedir. Son yıllarda esnek vize politikasından yararlanan ve çoğu zaman ülkelerindeki geçimlerini veya eğitim masraflarını karşılamak amacıyla ülkemize gelen Eski Doğu Bloku ülkeleri vatandaşları için, ülkemiz insan ticareti suçlarında hedef bir ülke konumunda yer almaktadır.

Organize bir şekilde yapılanmış ve irtibat ağlarını gerek kaynak gerekse hedef ülkelerde kurmuş insan ticareti suç organizasyonları ile mücadele çalışmaları kapsamında; özellikle profesyonel bir yaklaşım sergilenmesinin mücadeledeki başarıyı artıracak önemli bir unsur olduğu unutulmamalıdır. Ayrıca insan ticareti, ülke ekonomisine verdiği olumsuz etkinin yanı sıra günümüz demokratik devletlerinin en vazgeçilmez temel öğelerinden olan insan haklarının korunması adına üzerinde hassasiyetle durulması gereken bir suç türü olmaktadır. İnsan ticareti suçlarının soruşturularında polis olarak sahip olduğumuz bazı imkanların yanında suçun

²⁵⁷ Meydan Larousse, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, Meydan Yayınları, İstanbul-1973

karakteristik ve sınır aşan özellikleri de göz önünde bulundurulduğunda; gerek uluslar arası gerekse ülkemizde faaliyetleri bulunan ilgili kurum ve kuruluşlar arası işbirliğinin tesis edilmesi büyük önem arz etmektedir.²⁵⁸

5.2.2. Göçmen Kaçakçılığı'nın Temel Özellikleri

Gönüllülük esası bulunmaktadır.

Göçmen Kaçakçılığı suçu, devlete ve kamu düzenine karşı işlenen bir suçtur.

Sınır ihlâli söz konusudur. Suçun oluşumunda, bir kişinin yasa dışı yollardan bir ülkeden diğer bir ülkeye geçişi bulunmaktadır.

İstekli olan kişinin (kaçak göçmenin) sınırı geçmesi ile birlikte göçmen kişi ve organizasyon arasında sona eren bir ilişki bulunmaktadır.

9.3. Göçmen Kaçakçılığı Suçunun Temel Nedenleri

Ekonomik nedenlerle daha rahat ve iyi bir yaşam sürme arzusu,

Bölgesel ve iç savaşlar ile iç karışıklıklar,

Bazı gelişmiş ülkelerin siyasi iltica veya yasadışı göçü özendiren politikaları,

Suç organizasyonlarının kolay para kazanma düşüncesi,

Günümüz teknolojisinin kötüye kullanılması,

---

²⁵⁸ <http://www.egm.gov.tr/temuh/mucadele>

9.4. Göçmen Kaçakçılığı Suç Organizasyonlarının Genel Profili

9.4.1. Suç Organizasyonlarının Yapısı

- Organizasyon üyeleri arasında hiyerarşik bir yapı mevcuttur.
- Ekonomik olarak istikrarlı bir yapıları yoktur.
- Zaman zaman kamu görevlileriyle irtibatları da olabilmektedir.
- Organizasyon içerisinde, bir görevlendirme bulunmaktadır. (Yolcubaşı, Ayakçı, Eskort, Kumanyacı, Otelci v.s.)
- Gerçekleştirdikleri illegal faaliyetlerin tamamı plânlıdır.
- Terör örgütleri ile irtibatlı olabilecekleri düşünülmektedir.
- Sınır ihlali olduğundan mutlaka uluslararası irtibatları mevcuttur.

9.4.2. Organizatörün Profili

- Genellikle, 25 ile 60 yaşları arasında erkeklerden oluşurlar.
- Türk veya yabancı uyruklu şahıslardan olabilmektedir.
- Geçmişte sabıkası bulunan şahıslar olabilmektedir.
- Organizasyon içerisindeki şahıslar, genel itibariyle Kürtçe ve Arapça bilseler de, aralarında Almanca ve çok nadir İngilizce bilenler de bulunmaktadır.
- Organizasyon üyelerince kullanılan çok fazla telefon cihazı ile birlikte çok sayıda kontrollü SIM kart bulunmaktadır.
- Telefon görüşmelerinin içeriği genel itibariyle şifreli konuşmalardan ibarettir. (Koyun, kasaptaki et, fırın ekmeği v.s.)

9.4.3. Kaçak Göçmen Profili

- Aralarında ülkemiz vatandaşları ile birlikte yabancı ülke vatandaşları da bulunmaktadır.
- Çaresiz bir görüntü sergilerler.
- Genelde erkek şahıslardır, ancak zaman zaman kadınlara ve çocuklara da rastlanılmaktadır.
- Hepsinde daha iyi koşullarda yaşama isteği ve bir umudu bulunmaktadır.
- Giyim kuşamları oldukça kötüdür ve genellikle yanlarında küçük bir çanta bulundururlar.

- Birçoğunun yurtdışında yaşayan akrabaları bulunmaktadır.²⁵⁹

9.5. Göçmen Kaçakçılığı Suç Soruşturmaları

9.5.1. Yasal Mevzuat

a) Uluslararası Mevzuat: Özellikle uluslararası alanda faaliyetlerini gerçekleştiren göçmen kaçakçılığı suç organizasyonlarına yönelik çalışmalar kapsamında, gerek yasal mevzuatımıza gerekse mücadele çalışmalarımıza ışık tutan çok sayıda uluslararası sözleşme, yasa ve bildirimler bulunmaktadır.

Bunlar;

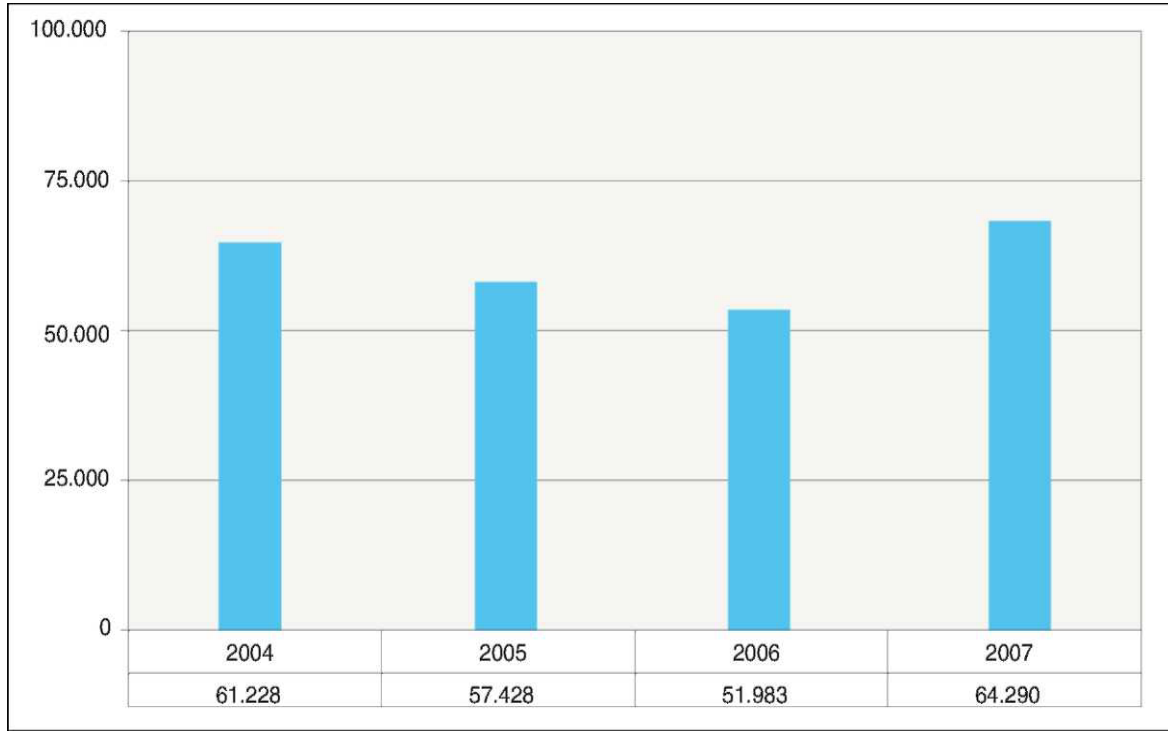
- Kölelik Sözleşmesi (25 Eylül 1926).
- Zorla veya Zorunlu Çalışmayla İlgili Sözleşme (28 Haziran 1930).
- İnsan Hakları Evrensel Bildirisi (10Aralık 1948).
- Sınırşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi (SASMUS -13Aralık 2000, Palermo).
- Sınırşan Örgütlü Suçlara Karşı BM Sözleşmesine Ek Kara, Deniz ve Hava Yoluyla Göçmen Kaçakçılığına Karşı Protokol (SASMUS-13Aralık2000, Palermo).

b) Ulusal Mevzuat: Ülkemizde, 2005 yılında yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 79. maddesinde "Göçmen Kaçakçılığı" suçu ayrı olarak tanımlanmış ve ayrı hüküm getirilmiştir. Bu kanun kapsamında;

- Kişiye, 3-8 yıla kadar hapis cezası verilebilir.
- Asliye Ceza Mahkemeleri görevlidir.
- Suç organize halinde işlenirse, yarı oranında artırılır.
- TCK 220. Maddesine göre ayrıca örgüt kurma suçundan ceza verilebilir.
- Tüzel kişinin faaliyeti varsa, güvenlik tedbiri uygulanır.
- TCK 54. Maddeye göre eşya ve 55. Maddesine göre kazanç müsadereci uygulanabilir.
- Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun 123. ve 128. Maddeleri uyarınca "Taşınmazlara, Hak ve Alacaklara Elkoyma" hükümleri uygulanabilir.
- Suçun soruşturulmasında, Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun 135. Maddesi uyarınca "İletişimin Dinlenilmesi" ve 140. Maddesi uyarınca "Teknik İzleme" imkânları bulunmaktadır.²⁶⁰

²⁵⁹ Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanun. (1918 SK, 07.01.1932), Resmi Gazete. Yayın Tarihi: 12.01.1932, Sayı: 2000

2.4.3. İstatistikler *

Şekil-42 2004-2007 Yılları Arasında Ülkemizde Yakalanan Yasadışı Göçmenler

2.2. Mücadele Çalışmaları

Gün geçtikçe önemini artıran göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti suçları ve suç organizasyonları ile mücadele faaliyetleri kapsamında EGM Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Birimlerince yürütülmekte olan çalışmalarda; suç organizasyonlarının tüm yönleri ile deşifre edilebilmesine yönelik planlı ve projeli çalışmalara ağırlık verilmektedir.

Bu kapsamda, personelin gelişen teknolojik imkânlardan azami ölçüde faydalanması ve bu suçların soruşturulmasında uzmanlaştırılmasına yönelik eğitim faaliyetleri önceki yıllara nazaran yoğunlaştırılmış ve gerek eğitici gerekse kursiyer olarak ulusal ve uluslararası birçok

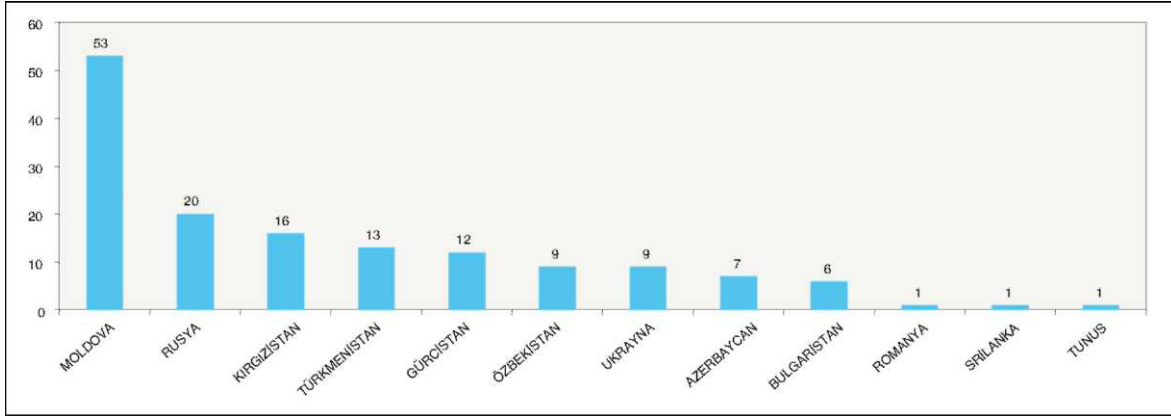
²⁶⁰ Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Rehberi -3 2001. EGM
KOMDB Yayınları 2005

eğitime aktif katılım sağlanmıştır. Öte yandan, yürütölmekte olan tüm bu mücadele çalışmalarımıza, özellikle ulusal ve uluslar arası tüm kurumlar, kuruluşlar ve sivil toplum örgütleri ile birlikte koordineli bir şekilde gerçekleştirilen yakın işbirliği faaliyetleri ayrı bir ivme kazandırmıştır.

2.4.2. İnsan Ticareti

Son yıllarda özellikle insan ticareti ile ilgili ölkemizin gerçekleştirmiş olduğu çalışmalarda yaşanan olumlu gelişmeler çerçevesinde; insan ticareti suç organizasyonlarının deşifre edilebilmesine yönelik planlı ve projeli çalışmalara ağırlık verilmiş ve gerek ulusal gerekse uluslar arası tüm imkân ve fırsatlar değerlendirilerek ölkemizin bu suçla olan mücadelede kazandığı saygınlık arttırılmıştır.

Bu çerçevede; ölkemiz genelinde faaliyet gösteren insan ticareti suç organizasyonlarına yönelik KOM Daire Başkanlığımız koordinesinde il birimlerimizce gerçekleştirilen planlı ve projeli çalışmalarımız neticesinde; 12 insan ticareti suç organizasyonu deşifre edilmiştir.

şekil-43 2007 Yılında Ölkemizde Yakalanan İnsan Ticareti Mağdurlarının Uyruklarına Göre Dağılımı

5.3. YOLSUZLUK VE NİTELİKLİ DOLANDIRICILIK SUÇLARI

5.3.1. Yolsuzluk

5.3.1.1. Genel Değerlendirme ve Mücadele Çalışmaları

Kamu gücünün özel çıkarlar amacıyla kötüye kullanılması olarak tanımlanabilen yolsuzluk, insanların ve devletlerin tarihi kadar eskiye dayanmaktadır. İnsanın yaşadığı her zaman ve her yerde görülebilen yolsuzluk; sosyal sistemlerin bozulduğu çöküş ve gerileme dönemleri ile çıkış ve yükselme dönemlerinin başında ve bir ekonomik sistemden diğerine geçişte kendini daha çok hissettirmiştir. Çöküş ve gerileme dönemlerinde sistemin işleyişi, kurumların fonksiyonlarını yitirmesi ve değer yargılarındaki bozulmaların, yolsuzluklara zemin hazırladığı gözlenmiştir.²⁶¹

Yolsuzluğun maliyeti yalnız iki kişiyi veya grubu ilgilendirmemekte, aynı zamanda; ekonomik, siyasi ve sosyal maliyeti tüm toplumu etkilemektedir. Bu bağlamda yolsuzluk, rekabetin zedelenmesine, verimliliğin düşmesine, kaynakların yanlış kullanılmasına, gelir dağılımının bozulmasına, ekonomik ve sosyal istikrarın sarsılmasına yol açmakta, ahlaki değerlerin kaybolmasına ve hukukun çiğnenmesine neden olmaktadır.

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de kamu yönetimi ve ekonomik sistem üzerinde ağır bir yük oluşturan ve toplumun her kesimini olumsuz etkileyen yolsuzluklara karşı önleme ve adli soruşturma boyutunda görev alan kolluk birimleri, bu alandaki faaliyetlerini artan bir hızla sürdürmektedir. Yapılan çalışmalar devletimizin çok büyük meblağlarda maddi zararını önlemiş; bu suçu işlemeye eğilimli olan kimseler açısından da caydırıcı ve önleyici olmuştur.

Diğer yandan, Dünya Bankası Enstitüsü, yolsuzlukla mücadele çalışmalarında ortaya konulan başarıyı yansıtan "İyi Yönetim Göstergeleri Projesi" kapsamında; "İfade Özgürlüğü ve Hesap Verilebilirlik", "Siyasal İstikrar ve Şiddetin Yokluğu", "Hükümet Etkinliği", "Düzenleyici İşlemlerin Niteliği", "Hukukun Üstünlüğü" ve "Yolsuzluğun Kontrolü" adı altında 6 adet yönetim göstergesi belirlemiştir. Buna ilişkin olarak iş adamları, uzmanlar ve

²⁶¹ Erman, Sahir: **Kaçakçılık Suçları**, (Ticari Ceza Hukuku), C.IV, İ.Ü. Yayını, İstanbul, 1981

sivil vatandaşların algılamalarını ölçmeye yönelik anket neticelerini ve değerlendirmeleri içeren, aralarında anket kurumları, düşünce kuruluşları, hükümet dışı ve uluslar arası örgütler ile uluslar arası risk değerlendirme kuruluşlarının da bulunduğu 30 farklı organizasyonca üretilen, 33 farklı bilgi kaynağından topladığı bilgileri istatistiki yöntemler kullanarak analiz etmiştir. 1996-2006 yılları arasındaki 10 yıllık dönemi kapsayan 212 ülkedeki yönetim durumunu ortaya koyan proje Dünya Bankası'nın kurumsal web sitesinden duyurulmuştur.

Çalışmanın yapıldığı dönem içerisinde 2002 yılında Türkiye'nin puanı en düşük seviyede, 2003 yılından itibaren yükseliş trendine girmiştir. Bu noktada akılda tutulması gereken husus, ülke puanlamalarının yolsuzluk ve yolsuzlukla mücadeleye ilişkin gerçek rakamlar üzerine değil, algılamalar temeline oturtulmuş olmasıdır. Bunun en güzel kanıtı ülke puanlarında en yüksek iniş-çıkışın yaşandığı 2000-2002-2003 dönemlerine ait puanlardır. 2000 yılındaki ülke puanı, 2002 yılında % 125 oranında düşmüş; 2003 yılı ülke puanı ise 2002 yılı puanına göre % 80 oranında artmıştır.

Ülke puanında 2003 ile 2004 arasında % 16 olarak gerçekleşen artış, 2004-2005 arasında % 125 olarak gerçekleşmiş; artış trendi 2005-2006 döneminde de devam etmiş ve bir önceki yıla göre artış % 220 seviyesine ulaşmıştır.

Yolsuzlukla mücadele algılamalarındaki bu rekor artışa ilişkin etmenlerin neler olduğu bilimsel bir çalışmanın konusu olsa da, yolsuzlukla mücadele eden birimlerin ve bu birimler arasında en önemli yeri işgal eden KOM Birimlerimizin, söz konusu olumlu gelişmede önemli katkısının bulunduğu şüphesizdir.

Öte yandan yolsuzlukla mücadele alanında dünyanın en etkin sivil toplum örgütü olan Uluslararası Saydamlık Örgütü (Transparency International-TI) tarafından gerçekleştirilen yolsuzluk ve yolsuzlukla mücadele konulu araştırmalar ile yolsuzluk algılamalarının ölçümüne yönelik saha çalışmaları neticesinde hazırlanan raporlardaki ülke değerlendirmeleri; yolsuzlukların boyutları ile neden ve sonuçlarının tespitine yönelik akademik çalışmalara yön vermektedir. Anılan raporlar, ülkelerdeki yolsuzluk boyutlarının gözetilerek belirlendiği ekonomik yardım ile uluslar arası yatırıma yönelik kararların alınması sürecinde de önemli rol oynamaktadır.

TI tarafından "Küresel Yolsuzluk Barometresi" isimli çalışma sonucunda hazırlanan rapor, katılımcıların yaşadıkları ülkedeki yolsuzluk ve yolsuzlukla mücadeleye ilişkin algılamaları ölçen bir argümandır.

2003 yılından beri devam eden söz konusu çalışmanın neticeleri düzenli olarak TI'nın web sayfasında yayımlanmaktadır. 2007 yılı Haziran-Eylül ayları arasında 60 ülkede 63199 kişi ile yapılan yüz yüze görüşmeler neticesinde hazırlanan 2007 Raporu 06.12.2007 tarihinde dünyaya duyurulmuştur.

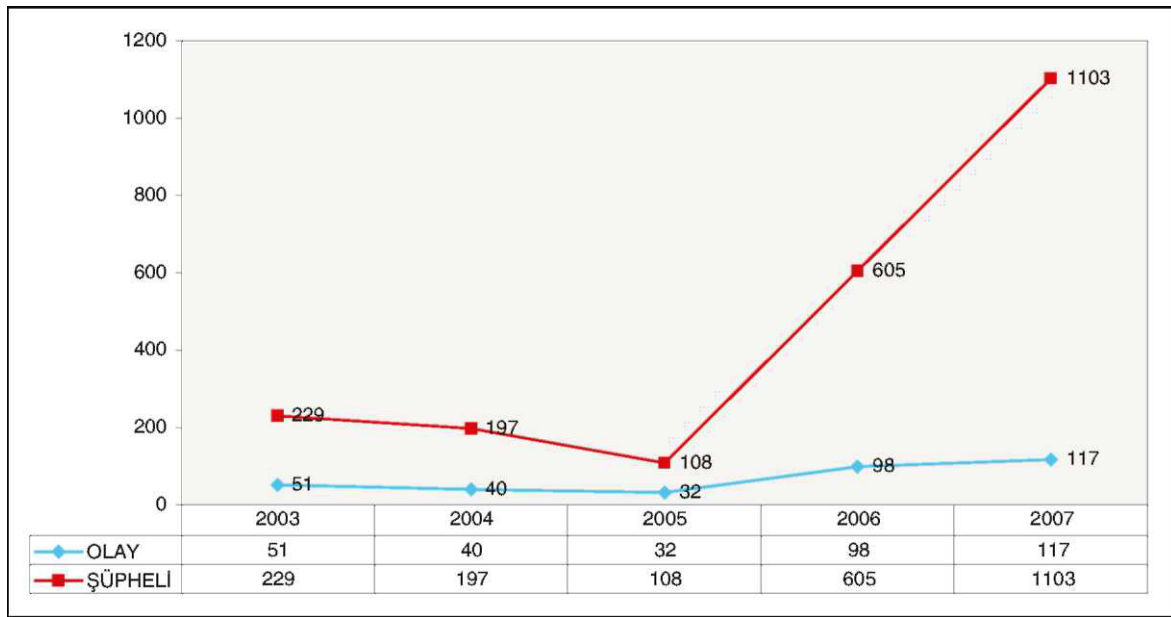
Rapor üzerinde yapılan incelemede; "Hükümetiniz yolsuzlukla mücadelede ne kadar etkin?" sorusuna cevaben sunulan ve "çok etkin"den "hiç etkin değil'e doğru sıralanan beş seçeneğin işaretlenme oranlarına göre oluşturulan "Hükümet yolsuzlukla mücadelede ne kadar etkin?" başlıklı tabloda Türkiye'ye "en etkin ülkeler" grubunda yer verildiği belirlenmiştir. Katılımcıların yolsuzluğun azalacağına/aynı kalacağına/artacağına ilişkin algılamalarının özetlendiği tabloda yer alan veriler, Türkiye/AB ortalaması karşılaştırılmak suretiyle yapılmış ve Türkiye'de yolsuzluğun azalacağı olgusunun AB'de yolsuzluğun azalacağı olgusundan daha yüksek oranda olduğu görülmüştür.

3.1.2. Eğitim ve İşbirliği Çalışmaları

Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Birimlerimizce, mali suç türlerine yönelik yürütülmekte olan mücadele çalışmaları kapsamında, personelimizin özellikle mali suç soruşturmaları teknikleri konusunda bilgi düzeyinin artırılması amacıyla Daire Başkanlığımız Mali Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğüne 26.11.2007-30.11.2007 tarihleri arasında "Mali Suç Soruşturmalarında Uzmanlık Eğitim Programı" gerçekleştirilmiştir. Söz konusu eğitimde; yolsuzluk, nitelikli dolandırıcılık, yatırım dolandırıcılığı, banka dolandırıcılığı ve tefecilik konularına yer verilmiştir.

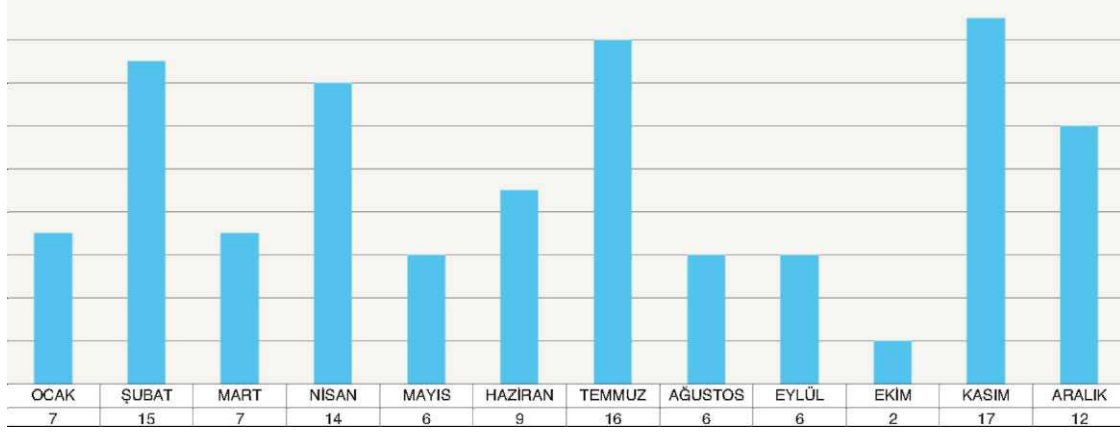
3.1.3 Operasyonel Çalışmalar ve İstatistikler

Son üç yıla bakıldığı zaman, yolsuzluk suçlarında ve şüpheli sayılarında her geçen yıl artış olduğu görülmektedir. 2007 yılında 55'i planlı olmak üzere toplam 117 yolsuzlukla mücadele operasyonu gerçekleştirilmiştir.

Şekil-44 2003-2007 Yılları Arasında Meydana Gelen Yolsuzluk Suçları Olay ve Şüpheli Sayıları

Yolsuzluğun yönetsel, ekonomik ve sosyal nedenlerden kaynaklandığı görülmektedir. Önlenemeyen yolsuzluk, kamu yönetiminin bozulmasına ve ekonomik gelişmenin aksamasına yol açacaktır. Özellikle toplumsal bilincin uyandırılması, duyarlılığın artırılması, kamu-özel sektör-sivil toplum örgütleri arasındaki işbirliğinin geliştirilmesi, saydamlığın sağlanması ve denetimin etkinleştirilmesi ile yolsuzlukla mücadelede başarıya ulaşılabileceği değerlendirilmektedir.

5.3.2. Nitelikli Dolandırıcılık

5.3.2.1. Nitelikli Dolandırıcılığın Tanımı

Genel anlamıyla dolandırıcılık, bir kimsenin herhangi bir hileli vasıtayla hataya düşürülerek belirli bir zarara uğratılmasıdır. Bu zarar ilke olarak mal varlığı hakları üzerinde meydana gelir.

Dar anlamıyla ise dolandırıcılık, kanunda açıkça belirtilmiş ve temelde aldatmaya dayanan unsurların gerçekleştirilmesi suretiyle bir kimsenin zararına başka bir kimseye haksız bir yarar sağlamak olarak tanımlanmıştır.

3.2.2. Nitelikli Dolandırıcılık Suçunun Temel Özellikleri

Dolandırıcılık suçu Türk Ceza Kanununun 157. ve 158. maddelerinde dolandırıcılık ve nitelikli dolandırıcılık olmak üzere ikiye ayrılmıştır.

Nitelikli Dolandırıcılık Suçu;

- Dini inanç ve duyguların istismar edilmesi suretiyle,

Örnek: Dini inanç ve duyguların istismar edilerek hayır kurumları adına bağış toplandığından bahisle vatandaşların dolandırılması.

- Kişinin içinde bulunduğu tehlikeli durum veya zor şartlardan yararlanmak suretiyle,

Örnek: Bir yakını hastanede, karakolda zor veya tehlikeli bir durumda bulunduğundan bahisle ona götürülmek üzere para veya eşya alarak mağduru dolandıran kimse korku ve telaşa kapılma duygularını istismar ettiği için, sanığın bu eyleminin dolandırıcılık suçunu oluşturacağı kabulü gerekir.

- Kişinin algılama yeteneğinin zayıflığından yararlanmak suretiyle,

Örnek: Okuma yazması olmayan veya yaşlı olan bir şahsa yaklaşan dolandırıcının, şahsa "kargo ile paketin gelmiş, bana kargo ücretini verirsen senin adına paketi alarak sana getiririm" diyerek şahıstan aldığı para ile ortadan kaybolması.

- Kamu kurum ve kuruluşlarının, kamu meslek kuruluşlarının, siyasi parti, vakıf veya dernek tüzel kişilerin araç olarak kullanılması suretiyle,

Örnek: Siyasi bir kimliğinin bulunduğundan bahisle belli bir işin gördürüleceği vaadiyle aldatarak, başkasından menfaat temin edilmesi.

- Kamu kurum ve kuruluşlarının zararına olarak,

Örnek: Dolandırıcı şahsın sahte kimlik kullanarak X kurumundan emeklilik maaşı alması.

- Bilişim sistemlerinin, banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılması suretiyle,

Örnek: İnternet üzerinden X ürününü satışa çıkaran dolandırıcının X ürününü satın almak için kendisine para havale eden şahıslara ürünü teslim etmeyerek topladığı paralarla ortadan kaybolması.

- Basın ve yayın araçlarının sağladığı kolaylıktan yararlanmak suretiyle,

Örnek: Sınavla işe alınacağından bahisle gazeteye ilan veren bir dolandırıcının kendisine başvuran şahıslardan sınav ücreti toplayarak ortadan kaybolması.

- Tacir veya şirket yöneticisi olan ya da şirket adına hareket eden kişilerin ticari faaliyetleri sırasında; kooperatif yöneticilerinin kooperatifin faaliyeti kapsamında,

Örnek: X kooperatifi yetkilisinin üyelerin aidatlarını toplayarak ortadan kaybolması.

- Serbest meslek sahibi kişiler tarafından, mesleklerinden dolayı kendilerine duyulan güvenin kötüye kullanılması suretiyle,

Örnek: Bir şirkette muhasebeci olarak çalışan şahsın, şirketin vergi ödemeleri için ayrılan parasını alarak ortadan kaybolması.

- Banka veya diğer kredi kurumlarınca tahsis edilmemesi gereken bir kredinin açılmasını sağlamak maksadıyla,

Örnek: Sahte kimlik kullanılarak bankalardan kredi çekilmesi.

- Sigorta bedelini almak maksadıyla,

Örnek: Trafik kazalarında hasarın olduğundan çok gösterilmesi veya aracın başka suretlerde hasar görmüş olan kısımlarının tutanağa konu olan kazada hasar görmüş gibi gösterilmesi, sigortadan para almak için, bir işyerinde hırsızlık yapıldığından bahisle suç ihbarında bulunulması veya yangına sebebiyet verilmesi şeklinde işlenmektedir.

3.2.3. Başlıca Nitelikli Dolandırıcılık Türleri

3.1. Banka Dolandırıcılığı

Dolandırıcılık suçunun tanımı içerisinde yer alan bu suç türünün işleniş şekli incelendiğinde, sahte kimlik kullanarak başkasının hesabından para çekilmesi ve sahte evrak kullanılarak bankalardan kredi çekilmesi, havale işlemlerinde dosya bilgilerinin kötü niyetli banka personelleri tarafından dolandırıcı şahıslara söylenmesi veya banka personelinin zaafından yararlanılarak bu bilgilerin öğrenilmesi, havalenin yatırıldığı postanelerden dosya bilgilerinin temin edilebilmesi, bankaların genel müdürlüklerinden dosya bilgilerinin sızdırılması, dolandırıcıların gerçek havale sahibi gibi davranarak havale dosyasının bilgilerine ulaşabilmesi gibi yöntemlere başvurulmaktadır.

Banka Dolandırıcılığı suçuna daha ziyade ekonomik hayatın canlı olduğu büyük şehirlerimizde daha çok rastlanmaktadır.

3.1.1. Suçun Özellikleri

- Çok yüksek miktardaki para ve kredi ödemeleri sureti ile gerçekleştirilir.
- Kendi şirketine verebileceği kredi limitini aşmak için bankacılık mevzuatındaki yasal boşluklardan faydalanılır.
- Off-Shore türünde müşteriler kandırılır. Faizdeki paranın teminat kapsamında olmadığı konusunda vatandaş bilgilendirilmez. Vergiler ve diğer ödemelerden kurtulmak için yapılır. Yurt dışındaki banka iflas ettirilir ve para istenildiği gibi kullanılır.
- Beyaz yaka suçudur.
- Suç işlenirken yapılan işlemler çok karmaşık olduğundan sıradan polisiye yöntemlerle soruşturulması imkânsız gibidir. Bankalar Yeminli Murakıby'nın raporu gereklidir.
- Yurt dışına çıkarılan fonların geri döndürülmesi uluslararası mevzuat açısından imkânsız olan ülkeler seçildiğinden para geri döndürülemez.

3.1.2. Failin Özellikleri

- Suçun failleri zengin kişilerdir.
- Kapsamlı siyasi, idari, ticari ve medya bağlantıları vardır.

3.1.3. Örgüt Özellikleri

- Karmaşık bir örgüt yapısı vardır.
- Örgüt üyeleri saygın kişilerdir.
- Belirli bir işbölümü vardır.
- Daimi bir örgüt yapılanması vardır.
- Kendi faaliyetlerini kolaylaştırmak amacı ile rüşvet verme v.b. faaliyetlerde bulunur ve güçlü kişilerle yakın ilişki içerisinde bulunurlar.
- Kendilerine bu bağlantılar vasıtası ile bir dokunulmazlık sağlamışlardır.

- Bu suçlar bankacılık mevzuatındaki açıklıklar kullanılarak zekice işlenmektedir ve örgüt üyeleri işlerinde profesyoneldirler.
- Legal alanda görünürler. Görünürde bir suç yoktur.
- Suçun işlendiğinin haber alınması ve ispatı zordur.
- Para aklama faaliyetlerinde bulunurlar. (Çifte kayıt, off-shore bankalar üzerinden düşük faizle kredi çıkışı)
- Teknolojiden istifade ederler.
- Örgüt üyelerinin gelir düzeyi yüksektir.
- Örgüt üyeleri sabıkası olmayan temiz kişilerdir.
- Beyaz yakalı suçlulardır.

3.2.4. Yatırım Dolandırıcılığı

Yatırım dolandırıcılığı, 2499 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun ilgili maddelerinde tanımlanan fiiller ile Türk Ceza Kanunu'nun 158. Maddesinde sayılan ilgili dolandırıcılık fiillerinin işlenmesi suretiyle ortaya çıkan suç türüdür.

2499 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu ile tasarrufların menkul kıymetlere yatırılarak halkın iktisadi kalkınmaya etkin ve yaygın bir şekilde katılmasını sağlamak amacıyla; sermaye piyasasının güven, açıklık ve kararlılık içinde çalışmasını, tasarruf sahiplerinin hak ve yararlarının korunmasını düzenlemek ve denetlemek amaçlanmıştır.

Borsada gerçekleştirilen işlemlerin borsa mevzuatı çerçevesinde yerine getirilmesi gerekmektedir. Borsada işlem yapacak aracı kurum ve bankaların ilgili borsadan "Borsa Üyelik Belgesi" almaları zorunludur. Ayrıca borsada alım satım ve aracılık işlemlerine ilişkin müşterilerle yazılı bir sözleşme yapmak zorunluluğu vardır.

Borsa üyelerinin Takasbank nezdinde saklama hesabı açması ve takas işlemlerini Takasbank vasıtasıyla gerçekleştirmesi zorunludur. Bunun dışında, aracı kurum, gerek kendisine gerekse müşterilerine ait menkul kıymetlerin yetkili Takas ve Saklama Kuruluşu dışında hiçbir yerde tutamaz. Müşterilere ait menkul kıymetler esas olarak aracı kurumun İMKB Takas ve Saklama A.Ş. hesabında saklanmaktadır. Aracı kurumun hesabının altında aracı kurumun portföy hesabı ve müşteriler hesabı bulunmaktadır. Her ne kadar müşteri hesabının altındaki hesaplar müşteri bazında izlenmekte ise de, bütün hesaplarda sadece aracı

kurumun işlem yapma yetkisi bulunmaktadır. Başka bir deyişle, müşterilerin menkul varlıkları aracı kurumun emanetinde bulunmaktadır. Bu durum aracı kurumun müşteri menkul kıymetlerini müşterinin iznini almaksızın başka amaçlarla kullanmasına imkân vermekte, bu hususta piyasanın denetiminin önemini ortaya koymaktadır.

Sermaye piyasasında denetim, Sermaye Piyasası Kurulu tarafından Sermaye Piyasası Kanunu'nun 1,22 ve 45. Maddelerine göre yapılmaktadır. Sermaye piyasasında denetimin amacı; yatırımcıyı korumak, sistemik riski sınırlandırmak, piyasaların dürüst, etkin ve şeffaf çalışmasını sağlamaktır.

Sermaye piyasasında denetime tabi kuruluşlar anonim ortaklıklar, mahalli idareler, borsalar ve teşkilatlanmış diğer piyasalar, aracı kurumlar, yatırım ortaklıkları, yatırım fonları, sermaye piyasası araçlarının takas ve saklaması ile uğraşan kuruluşlar, derecelendirme şirketleri, bağımsız denetim kuruluşları, yatırım danışmanlığı şirketleri, portföy yönetimi şirketleri, genel finans ortaklıkları, risk sermayesi yatırım ortaklıkları ve fonları, varlık yönetimi şirketleri, vadeli işlemler aracılık şirketleri, ipoteğe dayalı menkul kıymetler kuruluşu ve portföy saklama şirketleridir.

Denetim kapsamındaki sermaye piyasası faaliyetleri ise;

- Daha önce ihraç edilmiş olan sermaye piyasası araçlarının ihraç ve halka arz yolu ile satışına aracılık,
- Daha önce ihraç edilmiş olan sermaye piyasası araçlarının aracılık amacı ile alım satımı,
- Finansal göstergelere, sermaye piyasası araçlarına, mala ve kıymetli madenler ile dövize dayalı vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri dahil her türlü türev araçların alım satımının yapılmasına aracılık,
- Sermaye piyasası araçlarının geri alım veya satım taahhüdü ile alım satımı,
- Yatırım danışmanlığı,
- Portföy işletmeciliği veya yöneticiliğidir.

Sermaye Piyasası Kanunu'nda düzenlenen suçlar ise şöyledir;

- İçerden Öğrenenlerin Ticareti (Madde 47/A-1),
- İşlem Manipülasyonu (Madde 47/A-2) ve Bilgi Manipülasyonu (Madde 47/A-3),
- İzinsiz Halka Arz ve İzinsiz Sermaye Piyasası Faaliyetinde Bulunmak(Madde47/A-4),
- Emniyeti Suiistimal (Madde 47/A-5),
- Örtülü Kazanç Aktarımı (Madde 47/A-6),
- Karşılıksız Repo-Ters Repo İşlemleri (Madde 47/A-7),
- Denetimi Engelleme (Madde 47/B-1),
- Muhasebe Usulsüzlükleri (Madde 47/B-2),
- Bağımsız Denetim Usulsüzlükleri (Madde 47/B-3),
- Kanun Maddelerine Aykırılıklar (Madde 47/C).

Yukarıda belirtilen suçlardan önem taşıyanlar ise aşağıdaki şekilde açıklanabilir;

• **İçerden Öğrenenlerin Ticareti:** İçerden öğrenenlerin ticaretinde ekonomik anlamda temel unsur, alışverişin taraflarından birinin diğerine göre işlem konusu varlığın değeri hakkında daha fazla bir bilgiye sahip olmasıdır. Yasaklamaya konu olan bilgi, kamuya mal olmamış ve fiyat üzerinde etkili olabilecek nitelikte bir bilgidir. Fiyatı belirleyen bilgidir. Bu nedenle taraflardan birinin diğerlerine açık olmayan bir bilgiye dayanarak işlem yapması piyasanın dürüstlüğüne bozarak dezavantajlı konumdaki sıradan yatırımcının tasarruflarını piyasadan çekmesine yol açacaktır.

• **İşlem Manipülasyonu ve Bilgi Manipülasyonu:** Sermaye piyasasında manipülasyon geniş anlamda, serbest arz ve talep güçlerini hedef alan kasıtlı müdahaleleri ifade etmektedir.

Manipülatif hareket, aksi halde serbest arz ve talep koşulları altında oluşacak fiyatın altında veya üstünde bir fiyat oluşturma ve menkul kıymetin bu fiyattan işlem görmesini sağlama amacına hizmet etmektedir. Manipülasyon, başta hisse senetlerinde olmak üzere, sermaye piyasası araçlarının fiyatını yapay yollarla etkilemek veya kontrol etmek suretiyle yatırımcıları aldatmayı veya yanıltmayı amaçlayan kasıtlı tüm eylemleri kapsamaktadır. Bu nedenle manipülasyon, serbest rekabet kurallarının tekel benzeri kurullarla ihlali ya da yatırımcıların dolandırılması şeklinde kendini göstermektedir.

Bir girişime manipülatif nitelik kazandıran öge yasadışı oluşu değil, girişimde bulunanlarda fiyatı etkileme amacının bulunmasıdır. Manipülasyon niyetini taşıyan kimseler, bu amaçlarını gerçekleştirmek için ya ekonomik güçlerini ve kredi olanaklarını kullanarak ya da kendinden kendine işlemler gibi gerçek olmayan görünüşte işlemlerle doğrudan alışları ve/veya doğrudan satışları ile fiyatı belirlemeye çalışmakta veya hileli yollarla yatırımcıları yanıltmak ve aldatmak suretiyle onları almaya veya satmaya teşvik etmek suretiyle fiyatı etkilemeye çalışmaktadırlar.

- **Örtülü Kazanç Aktarımı:** Kanunun 15. maddesinde, halka açık anonim ortaklıkların yönetim, denetim veya sermaye bakımından dolaylı veya dolaysız olarak ilişkide buldukları diğer bir teşebbüs veya şahısla emsallerine göre bariz bir şekilde farklı fiyat, ücret ve bedel uygulamak gibi örtülü işlemlerde bulunarak kârlarını ve/veya mal varlıklarını azaltamayacakları belirtilmiştir.

Örtülü kazanç aktarımının kanunda suç sayılarak cezalandırılmak istenmesinin temel nedeni; halka açık anonim ortaklıkların büyük paya sahip ortaklarının çeşitli uygulamalarla küçük ortakları zarara uğratmasının önlenmesidir. Örtülü kazanç aktarımı suçu özellikle grup şirketlerinin birinin halka açık, diğerlerinin halka kapalı olduğu durumlarda ortaya çıkmaktadır. Bu tür durumlarda büyük ortak çeşitli nedenlerle veya bazı durumlarda da kastın halka açık şirketin kârını halka kapalı olan grup şirketine aktarmakta ve bu şekilde halka açık olan şirketin ortaklarının zarara uğramasına yol açmaktadır.

- **Karşılıksız Repo-Ters Repo İşlemleri:** Repo, menkul kıymetin belli bir tarihte belli bir fiyattan geri almak amacı ile satımını içeren bir işlemdir. Esas itibariyle , repoya konu menkul kıymet teminat vasfı taşımakta olup, kısa vadeli bir borç verme söz konusudur. Ters repo ise, repo işlemini borç veren açısından tanımlamaktadır. Repoya konu sermaye piyasası aracının geri satmak üzere satın alınması söz konusudur. Karşılıksız repo ile kastedilen, repoya konu olan sermaye piyasası aracının mevcut olmaması halidir. Repo işleminde repoyu yapan yani borç alan kurumun, karşılığında repoya konu olan sermaye piyasası aracını emanet olarak tutması gerekmektedir. Karşılıksız repoda borç verenin verdiği borç karşılığında herhangi bir teminatı bulunmamaktadır.

3.2.1. Suçun Özellikleri

- Menkul kıymetler enstrümanları vasıtası ile işlenir.
- Borsada işlem gören şirketlerin bulunduğu tüm şehirlerde borsa manipülasyonu yapılabilir.
- Konuyla ilgili yürütülen soruşturmalarda SPK uzmanlarının raporuna ihtiyaç vardır.
- Yapılan işlemler borsa işlem defterinden takip edilebilir nitelikte gerçek işlemlerdir.
- Örgütlü olarak işlenen bir suçtur.

3.2.2. Failin Özellikleri

- Zengin kişilerdir.
- Büyük miktarda nakit parası olan kişilerdir.
- Bankacılık işlemleri ve portföy yönetim konusunda bilgi sahibidirler.
- İşlemler genel olarak internet ve telefonla yapılır.
- Borsa işlemlerini ofislerinden takip ederler.
- Aracı kurumdaki dealer'lar ve aracı kurum sahipleri ile yakın ilişki içindedir. Aracı kurum komisyon aldığı için göz yumabilir.
- Genel olarak kendi isimlerine işlem yapmaz üçüncü kişileri kullanırlar.

3.2.3. Örgüt Özellikleri

- Karmaşık bir örgüt yapılanması vardır.
- Lider bizzat işin içindedir.
- Gelir durumları oldukça yüksektir.
- Daimi bir örgüt yapılanması vardır.
- Örgüt şeması ve hiyerarşi vardır.
- Basın yayın kuruluşları ve temsilcileri ile yakın ilişki içerisinde olmaya gayret ederler.
- Yatırım dolandırıcılığı suçu genellikle borsa işlemlerinde uzman ve teknik bilgiye haiz kişilerce işlenmektedir.
- Kazanılan paralar yine legal alandaki yatırımlarda kullanılmaktadır.
- Suç örgütleri suçtan elde ettikleri kazançları genellikle borsada değerlendirerek kazançlarını aklamaktadırlar.

3.2.4. Nitelikli Dolandırıcılık Suçunun Temel Nedenleri

- Zengin bir yaşam sürme arzusu,
- Suç örgütlerinin kolay para kazanma düşüncesi,
- Ahlaki zafiyetler.

3.2.5. Nitelikli Dolandırıcılık Yapan Suç Örgütlerinin Genel Profili

5.1. Suç Örgütlerinin Yapısı

- Örgüt üyeleri arasında hiyerarşi bir yapı mevcuttur.
- Zaman zaman kamu görevlileriyle irtibatları da olabilmektedir.
- Dolandırıcılığı meslek haline getirmişlerdir.
- Örgüt üyelerince kullanılan çok fazla telefon cihazı ile birlikte SİM kart bulunmaktadır.

5.2. Örgüt Üyelerinin Profili

- Genellikle eğitim düzeyi düşük şahıslardır.
- Geçmişte sabıkası bulunan şahıslardır.
- Dolandırıcıların ikna kabiliyetleri yüksektir.
- Genellikle yoksul kişilerdir.

3.2.6. Nitelikli Dolandırıcılık Suç Soruşturmaları

6.1. Yasal Mevzuat

Ulusal Mevzuat: Ülkemizde, 2005 yılında yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 158. Maddesinde "Nitelikli Dolandırıcılık" suçu ayrı olarak tanımlanmış ve ayrı hüküm getirilmiştir. Bu kanun kapsamında;

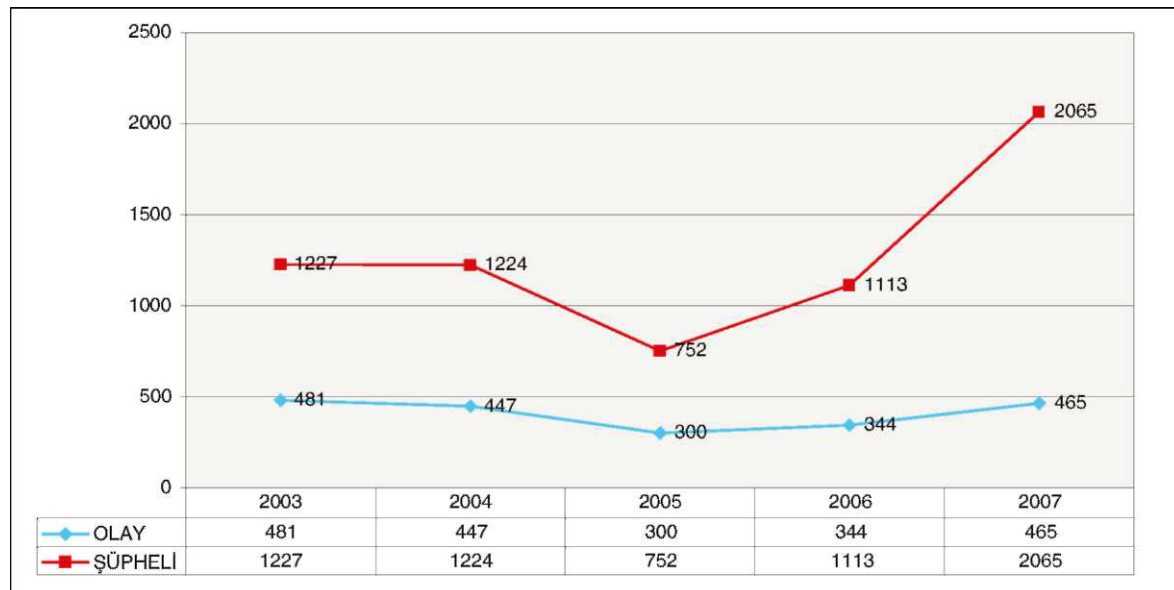
- Kişiyi, 2-7 yıla kadar hapis cezası verilebilir.
- Kamu kurum ve kuruluşlarının zararına olarak, bilişim sistemlerinin, banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılması suretiyle ve banka veya diğer kredi kurumlarınca tahsis edilmemesi gereken bir kredinin açılmasını sağlamak amacıyla işlenmesi halinde hapis

cezasının alt sınırı üç yıldan, adlî para cezasının miktarı suçtan elde edilen menfaatin iki katından az olamaz.

- Kamu görevlileriyle ilişkisinin olduğundan, onlar nezdinde hatırı sayıldığından bahisle ve belli bir işin gördürüleceği vaadiyle aldatarak, başkasından menfaat temin eden kişi, yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır.
- TCK 220. Maddeye göre ayrıca örgüt kurma suçundan ceza verilebilir.
- Tüzel kişinin faaliyeti varsa, güvenlik tedbiri uygulanır.
- TCK 54. Maddeye göre eşya ve 55. Maddesine göre kazanç müsadereyi uygulanabilir.
- Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun 123. ve 128. Maddesini içeren "El Koyma" hükümleri uygulanabilir.

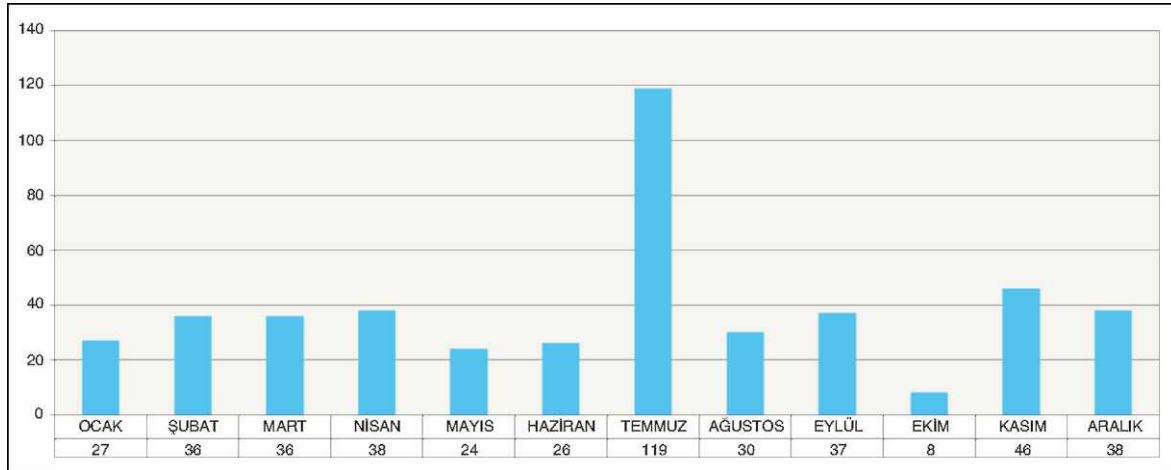
3.2.7.Operasyonel Çalışmalar ve İstatistikler

2007 yılı içerisinde 39'u planlı olmak üzere 465 nitelikli dolandırıcılık operasyonu gerçekleştirilmiştir.

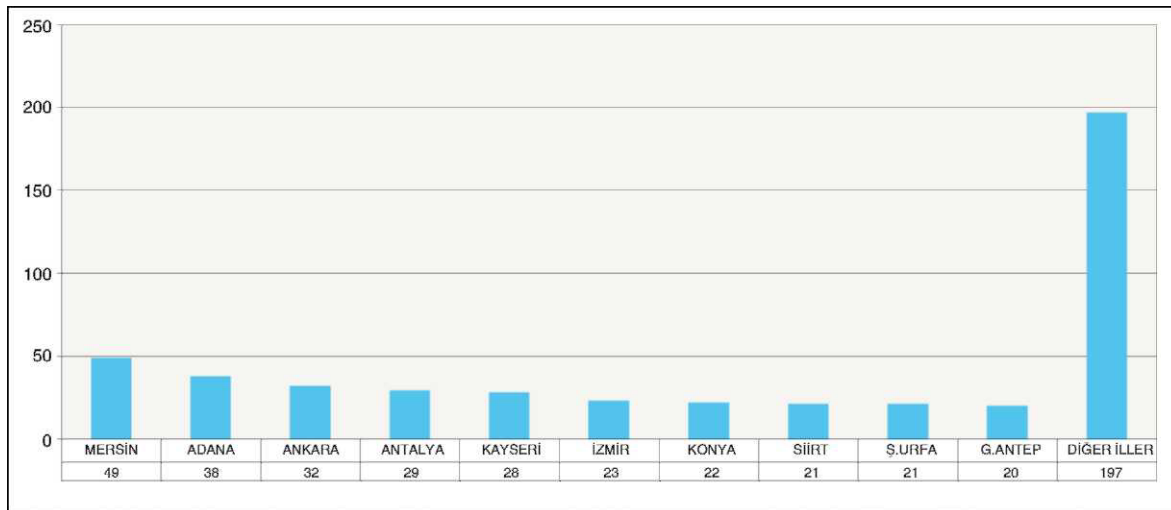

Şekil-45 2003-2007 Yılları Arasında Meydana Gelen Nitelikli Dolandırıcılık Olay ve Şüpheli Sayıları

Son üç yıla bakıldığı zaman; 2005 yılı olay sayısı 300 iken 2006 yılında kısmi bir artış yaşandığı, 2007 yılında ise olay ve şüpheli sayısında belirgin bir artış olduğu, özellikle 2005 ve 2007 yıllarındaki şüpheli sayılarında büyük bir farklılık olduğu görülmektedir.

Şekil-46 2007 Yılında Meydana Gelen Nitelikli Dolandırıcılık Olaylarının Aylara Göre Dağılımı

Şekil-47 2007 Yılında Meydana Gelen Nitelikli Dolandırıcılık Olaylarının İllere Göre Dağılımı

5.3.3. Tefecilik

5.3.3.1. Tefeciliğin Tanımı

Kazanç elde etmek amacıyla başkasına ödünç para veren kişi tefecilik suçunu işlemiş sayılır.

5.3.3.2. Tefecilik Suçunun Temel Özellikleri

Başkalarının düştüğü zor durumdan faydalanılarak kazanç sağlanması söz konusudur.

Tefecilik suçu, iktisadi hayatımızda, "senet kırdırma" denen usulle de işlenebilir. Örneğin henüz vadesi gelmemiş bir bononun vadesinden önce başkasına verilerek karşılığında bono üzerinde yazılı meblağdan daha az bir paranın alınması durumunda tefecilik suçu oluşur. Çünkü, bu durumda bononun el değiştirmesi, kişiler arasında doğmuş olan bir alacak borç ilişkisine dayanmamaktadır. İfade yerinde ise, bu durumlarda, birer ödeme aracı olan bononun veya çekin kendisi satılmakta ve satın alınmaktadır.

İzlenen suç politikası gereğince, kazanç elde etmek amacıyla başkasına ödünç para veren kişi cezalandırılmaktadır. Buna karşılık, ödünç para alan kişi cezalandırılmamaktadır.

Bu suça teşebbüs mümkündür.

Suçun kovuşturması re'sen takip edilir.

Çok sık görülen bir suç türüdür.

Cebir ve şiddet unsuru bulunur.

Ödünç para verme işi için kendilerine faaliyet izni verilen gerçek kişiler vardır. Bunlara İkrazatçı denilir. Factoring şirketleri ise yasal finansman şirketleridir. Bu konu ile ilgili faaliyetler Hazine Müsteşarlığınca takip edilir.

Mağdurlar genellikle korku ile şikayet etmekten çekinirler.

8.3. Tefecilik Suçunun Temel Nedenleri

- Daha zengin bir yaşam sürme arzusu,
- Kolay para kazanma düşüncesi,
- Ahlaki zafiyetler,
- Ekonomik problemler,
- Nakit para ihtiyacı.

8.4. Tefecilik Yapan Suç Örgütlerinin Genel Profili

8.4.1. Suç Örgütlerinin Yapısı

- Örgüt üyeleri arasında hiyerarşik bir yapı mevcuttur.

- Tefeciliği meslek haline getirmiş profesyonel kişilerdir.
- Yasal olarak factoring işi yapmayan tefeciler genellikle kuyumculuk, emlakçılık ve galericilik gibi işlerle uğraşırlar.
- Tefecilik suçu ile nüfuzlu kişiler ilgilenmektedirler.
- Basit bir örgüt yapısı vardır.
- Cebir ve şiddet kullanabilirler.
- Tahsilatla alâkalı olarak, mafya organizasyonları ile bağlantıları olabilir.
- Legal alanda faaliyet göstermezler.
- Gizlilik vardır.

8.4.2. Örgüt Üyelerinin Profili

- Geçmişte sabıkası bulunan şahıslardır.
- Varlıklı kişilerdir.
- Genelde ticaretle uğraşan kişilerdir.
- Genel olarak dikkat çekici şaşaalı bir yaşamları yoktur.

8.5. Tefecilik Suçu Soruşturmaları

8.5.1. Yasal Mevzuat

Ulusal Mevzuat: Ülkemizde, 2005 yılında yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 241. Maddesinde "Tefecilik" suçu ayrı olarak tanımlanmış ve ayrı hüküm getirilmiştir.

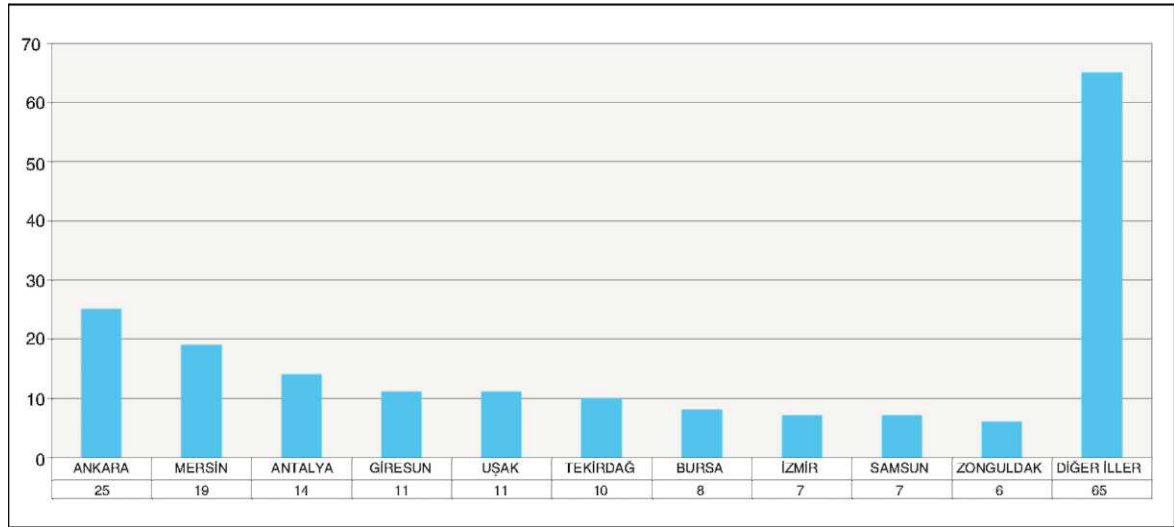
Bu kanun kapsamında;

- Kişiye, 2-5 yıla kadar hapis cezası verilebilir.
- Beşbin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır.
- TCK 220. Maddesine göre ayrıca örgüt kurma suçundan ceza verilebilir.
- Tüzel kişinin faaliyeti varsa, güvenlik tedbiri uygulanır.
- TCK 54. Maddesine göre eşya ve 55. Maddesine göre kazanç müsadereyi uygulanabilir.
- Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun 123. ve 128. Maddelerini içeren "El Koyma" hükümleri uygulanabilir.

3.3.2. Operasyonel Çalışmalar ve İstatistikler

2007 yılında 13'ü planlı olmak üzere toplam 183 tefecilik operasyonu gerçekleştirilmiştir. Son üç yıla bakıldığında; 2006 yılında 2005 yılına oranla tefecilik suçlarında belirgin bir artış olduğu, bu artışın 2007 yılında da devam ettiği görülmektedir. Her geçen yıl, ekonomik hayatın canlanmasına bağlı olarak bankalar ve kredi veren diğer kurumların faiz oranlarını düşürmesi ve kredi kartlarının uzun vadeli taksitlendirmeyi mümkün kılması sonucu, insanların da tüketim alışkanlıkları değişmekte ve çok daha fazla insanımız borçlu hale gelmektedir.

İyi planlanamayan harcamaların insanlarımızı borcu borçla kapatmaya yönelttiği, ödenemeyen krediler nedeniyle kredi sicillerinin bozulması sonucunda da tefecilere yönelimin arttığı değerlendirilmektedir.

Şekil-48 2007 Yılında Meydana Gelen Tefecilik Olaylarının İllere Göre Dağılımı

5.3.4. İhaleye Fesat Karıştırma:

7.1. İhaleye Fesat Karıştırma Nedir?

Kamu kurum veya kuruluşları adına yapılan mal veya hizmet alım veya satımlarına ya da kiralamalara ilişkin ihaleler ile yapım ihalelerine fesat karıştırılmasıdır.

7.2. İhaleye Fesat Karıştırma Suçunun Temel Özellikleri

İhaleye Fesat Karıştırma suçu, devlet hazinesini zarara uğratmaya yönelik ve kamu düzenine karşı işlenen bir suçtur.

İhaleye Fesat Karıştırma suçu, hileli davranışlarla, cebir veya tehdit kullanmak suretiyle ya da hukuka aykırı diğer davranışlarla ihaleye katılımı etkilemek, ihaleyle ilgili gizli tutulması gereken bilgilerin kamu görevlilerince ihaleye katılacak kişilere ulaşmasını sağlamak ve ihaleye katılan kişilerce ihale şartlarını etkilemek için aralarında anlaşma yapmak suretiyle işlenen bir suçtur.

Kamu kaynakları yağmalanmaktadır.

Ekonomik krizlerin oluşumunu tetikler.

Failler kamu görevlisi ve ihaleye katılan tüzel kişilerdir.

Sahte belge kullanıldığı da görülmektedir.

İhaleye katılan şirketler vardır. Büyük firmalar kendi konularıyla ilgili tekelleşme gayreti içerisindeyler.

Katılımcı firmalar arasındaki organik bağların ortaya çıkarılması soruşturma açısından önemlidir.

İhaleye fesat karıştırmaktan farklı olarak edimin ifasına fesat karıştırmak ihale sürecinin tamamlanmasından sonra ihaleye konu mal ve hizmetin şartnameye uygun olarak idareye tesliminde meydana gelen usulsüzlüklerdir.

Bu suçun failleri, genellikle, cebir ve şiddet yoluna başvurmaktadırlar.

7.3. İhaleye Fesat Karıştırma Suçunun Temel Nedenleri

- Ekonomik nedenlerle daha rahat ve iyi bir yaşam sürme arzusu,
- Suç örgütlerinin kolay para kazanma düşüncesi,
- İhale mevzuatının sık sık değiştirilmesi,
- Mevzuattan kaynaklanan istisnai hükümler.

7.4. İhale Yöntemleri

7.4.1. Açık İhale Usulü

- a) Bütün isteklilerin teklif verebildiği usuldür.
- b) Teklif zarfının üzerine isteklinin adı, soyadı veya ticaret unvanı, tebligata esas açık adresi, teklifin hangi işe ait olduğu ve ihaleyi yapan idarenin açık adresi yazılır. Zarfın yapıştırılan yeri istekli tarafından imzalanır ve mühürlenir.
- c) Teklifler ihale dokümanında belirtilen ihale saatine kadar sıra numaralı olarak alınırlar.
- d) İhale saatinde ihale komisyonunca belirtilen ihale saatine kadar verilmiş olan teklifler tespit edilir ve hemen ihaleye başlanır.
- e) İhale komisyonu verilen teklifleri yukarıda belirtilen esaslara göre inceledikten sonra, diğer teklifler veya yaklaşık maliyete göre aşırı düşük olanları tespit eder.
- f) Ekonomik açıdan en avantajlı teklif belirlenir.

7.4.2. Davet Usulü

Belli istekliler arasında ihale usulü, yapılacak ön yeterlik değerlendirmesi sonucunda idarece davet edilen isteklilerin teklif verebildiği usuldür.

İşin özelliğinin uzmanlık ve/veya yüksek teknoloji gerektirmesi nedeniyle açık ihale usulünün uygulanamadığı mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin ihalesi bu usule göre yaptırılabilir.

Ön yeterlik değerlendirmesi bittikten sonra yeterli görülen adayların yeterlilikleri, yeterli görülmeyen adayların da neden yeterli olmadıkları ayrıntılı olarak belirtilir.

Değerlendirme sonucunda yeterli bulunan adaylara ihaleye davet mektubu KİK Kanunu'nun 13 üncü maddesinde yer alan süreler dikkate alınarak gönderilir.

7.4.3. Doğrudan Temin Usulü

- a) İhtiyacın sadece gerçek veya tüzel tek kişi tarafından karşılanabileceğinin tespit edilmesi,
- b) Sadece gerçek veya tüzel tek kişinin ihtiyaç ile ilgili özel bir hakka sahip olması,

c) Mevcut mal, ekipman, teknoloji veya hizmetlerle uyumun ve standardizasyonun sağlanması için ilk alımı izleyen üç yıl içinde ihtiyaç duyulan yedek parça, ek malzeme veya hizmetin ilk alım yapılanın dışında başka gerçek veya tüzel kişiden temin edilememesi,

d) İdarelerin belli bir miktarı aşmayan ihtiyaçları,

e) İdarelerin ihtiyacına uygun taşınmaz malın alımı veya kiralanması,

f) (a), (b) ve (c) bentlerine göre, tekliflerin hazırlanması için yeterli süre tanınmak suretiyle davet edilecek istekli ile idarenin ihtiyaçlarını en uygun şekilde karşılamak amacıyla teknik şartlar ve fiyat üzerinde görüşme yapılarak ihtiyaçların temin edilmesi durumunda doğrudan temin usulüne başvurulur.

7.4.4. Pazarlık Usulü

a) Açık ihale usulü veya belli istekliler arasında ihale usulü ile yapılan ihale sonucunda teklif çıkmaması,

b) Doğal afetler, salgın hastalıklar, can veya mal kaybı tehlikesi gibi ani ve beklenmeyen veya idare tarafından önceden öngörülemeyen olayların ortaya çıkması üzerine ihalenin ivedi olarak yapılmasının zorunlu olması,

c) Savunma ve güvenlikle ilgili özel durumların ortaya çıkması üzerine ihalenin ivedi olarak yapılmasının zorunlu olması,

d) İhalenin, araştırma ve geliştirme sürecine ihtiyaç gösteren ve seri üretime konu olmayan nitelikte olması,

e) İhale konusu mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin özgün nitelikte ve karmaşık olması nedeniyle teknik ve malî özelliklerinin gerekli olan nitelikte belirlenememesi durumunda pazarlık usulüne başvurulur.

f) (b) ve (c) bentlerinde belirtilen hallerde ilân yapılması zorunlu değildir. Ancak, bu bentlere göre yapılacak ihalelere en az üç istekli davet edilmelidir.

7.5. Kamu İhalesinin Gerçekleşme Aşamaları

- Şartnamenin hazırlanması,
- İhalenin ilanı,
- Ön yeterlilik,
- Tekliflerin alınması,
- Tekliflerin değerlendirilmesi,
- İhalenin sonuçlanması,
- İhalenin iptal edilmesi,
- Sözleşmenin imzalanması.

7.6. İhaleye Fesat Karıştıran Suç Örgütlerinin Genel Profili

7.6.1. Suç Örgütlerinin Yapısı

- Örgüt üyeleri arasında hiyerarşik bir yapı mevcuttur.
- Genellikle maddi durumu iyi olan şahıslardan oluşur.
- Gerçekleştirdikleri illegal faaliyetlerin tamamı plânlıdır.
- Karmaşık bir örgüt yapısı vardır.
- İspat ve tespiti zordur.
- Lider işi üst seviyede organize eder, kamu görevlisi olabilir.
- Saygın bilinen, üst seviyede, gelir düzeyi yüksek kişilerdir.
- Örgüt faaliyetlerinde süreklilik vardır.
- Görev dağılımı nettir.
- Karşı istihbarat yöntemleri kullanırlar.
- İçlerinde silahlı olan örgütler de bulunur, cebir ve şiddet kullanırlar.
- Rüşvet, şantaj v.b. yöntemler kullanırlar.
- Kamu bağlantıları sayesinde kendilerine bir dokunulmazlık sağlamışlardır.
- Örgüt üyeleri bu suçları zekice işlemektedirler ve işlerinde profesyoneldirler.
- Legal alanda faaliyetleri vardır ve kazandıkları paraları buralarda kullanırlar.
- Türkiye çapında faaliyet gösterirler.
- Yerleşik yapıları vardır.
- Gizliliğe riayet ederler.
- Liderlerin eğitim seviyeleri yüksektir.

7.6.2. Örgüt Üyelerinin Profili

- Geçmişte sabıkası bulunan şahıslar olabilmektedir.
- Örgüt içerisindeki şahıslar, genel itibariyle eğitilmiş ve ilgili mevzuata hakim kişilerdir.
- Örgüt üyelerince kullanılan çok fazla telefon cihazı ile birlikte çok sayıda SIM kart bulunmaktadır.
- Örgüt üyelerinin telefon görüşmelerinin içeriği genel itibariyle şifreli konuşmalardan ibarettir.
- Örgüt üyeleri kamu görevlileri olabilmektedir.
- Kazanılan ihalelerden komisyon alarak bu suçun işlenmesine zemin hazırlayan kişiler de olabilirler.
- Gerekli mal ve hizmetin belirlenmesinde, şartname hazırlanmasında görevli kamu görevlileri ile ihale komisyon üyeleri suça iştirak edebilirler.

7.7. İhaleye Fesat Karıştırma Suç Soruşturmaları

7.7.1. Yasal Mevzuat

Ulusal Mevzuat: Ülkemizde, 2005 yılında yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 235. Maddesinde "İhaleye Fesat Karıştırma" suçu ayrı olarak tanımlanmış ve ayrı hüküm getirilmiştir. Bu kanun kapsamında;

- Kişiye, 5-12 yıla kadar hapis cezası verilebilir.
- Suç işlendikten sonra, ilgili kamu kurumu veya kuruluşu açısından bir zarar meydana gelmiş ise, ceza yarı oranında artırılır.
- Suç dolayısıyla menfaat temin eden görevli kişiler, ayrıca bu nedenle ilgili suç hükmüne göre cezalandırılırlar.
- TCK 220. Maddesine göre ayrıca örgüt kurma suçundan ceza verilebilir.
- Tüzel kişinin faaliyeti varsa, güvenlik tedbiri uygulanır.
- TCK 54. Maddesine göre eşya ve 55. Maddesine göre kazanç müsadereyi uygulanabilir.

- Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun 123. ve 128. Maddelerini içeren "El Koyma" hükümleri uygulanabilir.
- Suçun soruşturulmasında, Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun 135. Maddesi uyarınca "İletişimin Dinlenilmesi" ve 140. Maddesi uyarınca "Teknik İzleme" imkânları bulunmaktadır.
- Ayrıca, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununda da ihalelerde uyulması gereken kurallar ve şartlar belirtilmektedir.

5.4. SAHTECİLİK SUÇLARI

5.4.1. Belgede Sahtecilik

5.4.1.1. Genel Değerlendirme

Evrakın hukuk sistemi içerisinde hukuki işlemler oluşturma ve hukuki işlemlerin ispatında büyük önem taşıdığı bilinmektedir. Evrakın inandırıcılık ve doğruluğu kamu güvenini oluşturmaktadır.

Genel olarak sahtecilik; başkasını aldatmak için kullanılan her türlü hile ve yöntemdir. Kanıtlama araçlarında, gerçekliğine inanılmasını sağlayan biçim ve alametler; belirti, iz, işaret, nişan, simgede gerçeğin bozulması, değiştirilmesi sahteciliktir. Hile, sahteciliğin ayrılmaz bir ögesidir. Sahtecilik amaç değil; amacı gerçekleştiren, haksız çıkar elde etmek ve amaçlanan başka suça ulaşmak için kullanılan bir araçtır.

Sahtecilik suçları, Türk Ceza Kanunu'nda 'Kamu Güvenine Karşı Suçlar' bölümünde ele alınmıştır. Kamu güveni; özel hukukun veya kamu hukukunun kanıtlama gücü tanıdığı eşya, şekil ve alametlere karşı olan genel güvendir. Toplumun inanma ve bireyin aldatılmama hakkı kamu güvenini oluşturur. Kamunun güvenine karşı suçlar, geniş anlamda sahtecilik suçlarıdır. Kanun koyucu, toplumsal yaşamın güven içerisinde sürdürülebilmesini teminen kamu güveninin korunmasını amaçlamış ve buna yönelik düzenlemeler yapmıştır. Bu nedenle bir evrakın

gerçeğe aykırı şekilde düzenlenmesi, gerçek bir evraka ekleme yapılması veya evrak üzerinde tamamen veya kısmen değişiklik yapılması eylemleri suç olarak kabul edilerek, bu eylemlerin kamu güvenini sarstığı kabul edilmiştir.

Ülkemizde sahtecilik suçunun daha ziyade pasaport, vize, nüfus cüzdanı, fatura, sürücü belgesi ve araç ruhsatı üzerinde tahrifat veya bunların tamamının sahtesinin yapılması suretiyle işlendiği gözlemlenmektedir. 2007 yılı içerisinde bunlara ilaveten sahte alkollü içki ve son kullanma tarihi geçmiş, sahte kupürlü ya da sahte ilaç yakalamalarında da artış yaşanmıştır.

4.2. Sahteciliğin Temel Özellikleri

Genel olarak sahtecilik, başkasını aldatmak için kullanılan her türlü hile ve yöntemlerdir.

Aldatmaya elverişli çoğu hile (dolan) aracı sahtedir.

Kanıtlanma araçlarında, gerçekliğine inanılması gereken biçim ve alametler olan; belirti, iz, işaret, nişan, simgede gerçeğin bozulması, değiştirilmesi sahteciliktir.

Hile, sahteciliğin ayrılmaz bir ögesidir.

Sahtecilik amaç değil, amacı gerçekleştiren; haksız çıkar elde etmek, amaçlanan bir başka suça ulaşmak için kullanılan araçtır. Diğer suçların işlenmesi için öncül bir suçtur ve hemen hemen her türlü suçun işlenmesinde kullanılan araçların başında gelir.

Sahtecilik işi bir tür zanaat olarak görülebilir.

Sahte evrak hazırlamada arz talep dengesi vardır.

Bu tür işler genelde ikametlerde yapılır.

Diğer suçların işlenmesinde meydana gelen artış sahtecilik olaylarına da yansır.

Geçim sıkıntısı içerisinde olan insanlar Batı Avrupa Ülkelerine yönelik yasadışı geçişlerinde sahte belgeler kullanırlar.

Teknolojinin hızla gelişmesi bu suçun işlenmesini kolaylaştırmıştır.

Suçta verilen cezaların caydırıcılıktan uzak olması bu suçla mücadeleyi zorlaştırmaktadır.

Sahteciliğin kolay para kazanma yollarından biri olması bu suçun işlenme oranını artırmaktadır.

İşçi simsarlığı yapan kişiler faaliyetleri esnasında bu yolla düzenlenen belgeleri kullanırlar.

Ülke ekonomisinin bozuk olması ve buna paralel olarak insanların geçim sıkıntısı içerisinde bulunmaları bu suçun artmasına neden olan etkenlerdendir.

Ülkemizde, sahtecilik suçunun daha ziyade pasaport, vize, nüfus cüzdanı, faturalar, sürücü belgesi ve araç ruhsatları üzerinde tahrifat veya bunların tamamının sahtesinin yapılması suretiyle işlendiği gözlemlenmektedir.

4.3. Sahtecilik Suçu Temel Nedenleri

- Çeşitli suçların işlenmesine zemin hazırlamak,
- Menfaat temin etmek,
- Yurt dışına çıkma düşüncesi,
- Kişilerin kendilerini gizleme düşünceleri.

4.4. En Sık Rastlanılan Sahtecilik Olayları

- Sahte vergi alındı makbuzları,
- Trafik işlemlerinde kullanılan belgeler,
- Noter işlem belgeleri,
- Her türlü kimlik, diploma, v.b. belgeler,
- Özel evraklarda en çok karşılaşılan, fiş-fatura, piyango biletleri v.b., senet ve çek, sahteciliği,

- Bazı özel evrak kabilinden belgelerin sahtesi, resmi işlemler için, sahte resmi belgeler kullanılarak sahtecilik suçu işlenmesi. (Örneğin; kaçak yolla yurda sokulan araçların tescil işlemleri yapılırken, sahte araç faturası, sahte kimlik ve sahte gümrük alındı belgesi, sahte şahadetname kullanılarak başvurulması gibi).

4.5. Sahtecilik Suçu Organizasyonlarının Genel Profili

4.5.1. Suç Organizasyonlarının Yapısı

- Teknolojiyi ve teknolojik gelişmeleri yakından takip ederler.
- Kolay yoldan para kazanmak isteyen şahıslardır.
- Ekonomik olarak istikrarlı bir yapıları yoktur, gelir düzeyleri orta seviyededir.
- Sahtecilik suçundan cezaevine giren şahıslar çıkınca sahteciliğe devam ederler.
- Zaman zaman kamu görevlileriyle irtibatları da olabilmektedir.
- Terör örgütleri ile de irtibatlı olabilirler.

4.5.2. Failin Özellikleri

- Trafik tescil belgeleri ile ilgili sahtecilikte bu işle daha önceden uğraşmış kamu görevlilerine, trafik müşavirlerine ve karayolları görevlilerine sıkça rastlanıldığı görülmektedir.
- Sahtecilik yapan kişiler ekseriyetle sabıkalıdır, sahtecilik işini meslek edinmişlerdir.
- Sahtecilik işini yapan kişiler, ihtiyaç duydukları için yasadışı işler yapan kişiler tarafından bilinirler.
- Pasaport ve kimlik sahteciliği olaylarının müşterileri genelde aranan, haklarında yakalama emri olan kişilerdir.

4.5.3. Örgüt Özellikleri

- Direkt bir örgüt yapısı yerine başka örgütlerin uzantısı olarak çalışan kişiler bulunur.
- Terör örgütleri ile bağlantılı olabilirler.
- Teknolojik imkanlar en üst düzeyde kullanılır.
- İşlerinde profesyoneldirler.
- Eğitim düzeyi lise ve üniversite seviyesindedir.

- Yerleşik bir yapıda örgütlenirler.
- Sahteciliği meslek edinmişlerdir.
- Gizliliğe riayet edilir.
- Sabıkalı kişilerdir.

4.6. Sahtecilik Metotları

4.6.1. Silme Metodu

Asıl evrak üzerinde bulunması istenmeyen bilgilerin (yazı veya rakam)silinerek yerine amaca uygun bilgilerin yazılması olayıdır.

Silme işlemi gerçekleştirilirken en uygun araç kullanılması gerekir. Mesela kurşun kalemle tanzim edilmiş bir belge silgi ile silinebilir, ancak daktilo ile yazılan bir yazının silinmesinde aynı tekniği kullanmak başarılı olmayabilir. Bu metotla tahrifata uğramış bir belgenin incelenmesi sırasında; belge üzerinde gerçekten bir silme işlemi gerçekleşip gerçekleşmediğine, gerçekleşmiş ise nasıl bir silme tekniği uygulandığına bakılır.

Silme işleminin yapıldığı belgede, silinmeden önceki bilgilerin mahiyetinin araştırılması gerekir.

Silme metodu ile yapılan tahrifat yapılış şekline göre iki grupta değerlendirilir;

4.6.1.1. Mekanik Silme

Bu tür silme işlemlerinde genellikle lastik silgiler, lastik silginin silemediği yerlerde çakı ucu ve jilet gibi araçlar kullanılır. Silme işleminde kullanılan her türlü araç kağıdın ana maddesi içindeki kolaj maddesi üzerinde tahrifat yapmaktadır. Bu tahrifatla birlikte kağıt yüzeyindeki en önemli değişiklik kağıdın parlaklığında olmakta ve silme işlemine tabi tutulan bölge matlaşmaktadır.

4.6.1.2. Kimyasal Silme

Bu tür silme işlemlerinde aseton v.b. kimyasal maddeler kullanılmaktadır. Mürekkep ve makine yazıları mekanik silme işlemine tabi tutulduğunda tahrifat yapılan yer görülmeyecek şekilde renksizleşmektedir. Bu durumda, kimyasal silme tekniği uygulanan evrak üzerindeki yazı ve rakamlar ya tamamen okunamayacak dereceye gelir ya da gözle görülmeyecek ancak belli teknik cihazlar yardımıyla görülebilecek şekilde kaybolur. Silme işlemine tabi tutulan evrakın laboratuvar tetkikinden geçirilmesi gerekir.

4.6.2. Karalama Metodu

Asıl olan bir evrak üzerinde bulunan ve şahsın kendisi açısından evrakta yer almasını istemediği yazı ve rakamların, okunamayacak derecede mürekkepli kalemle veya daha değişik yollarla karalama işlemine tabi tutulmasıdır.

Evraktaki karalama, belgenin düzenlendiği kalem, mürekkep veya yazı makinesi ile yapılmış ve belge tek nüsha olarak düzenlenmişse bu tahrifatı ortaya çıkarmak oldukça güçtür. Karalama metoduna tabi tutulan evrakın laboratuvar incelemesinden geçirilmesi gerekir.

4.6.3. Sürşarj Metodu

Asıl belge üzerinde bulunan harf veya rakamların, amaca uygun olarak bir başka harf ve rakama dönüştürülmesi olayıdır. Örneğin 3 rakamının 8 rakamına, 4 rakamının 6 rakamına dönüştürülmesi gibi. Bu tür tahrifatlarda laboratuvar incelemesi gerekmektedir.

4.6.4. İlave Metodu

Asıl belge üzerindeki bilgilere, yine durumuna göre daktilo veya el yazısı ile amaca uygun bilgilerin ilave edilmesi olayıdır. Bu yöntemde kelimelere harf, rakamlara rakam veya belgeye paragraf eklenmektedir. Bu metotla hazırlanmış evrakın laboratuvar incelemesinden geçirilmesi gerekir.

Bu tür tahrifatlarda belgenin düzenlendiği araç ile eklemenin yapıldığı araç yazıları karşılaştırılarak eklemelerin aynı daktilo makinesi ile yazılıp yazılmadığı tespit edilerek belge üzerinde ilave olup olmadığı anlaşılabilir.

Yine aynı satırda bulunan harflerin yatay ve dikey şekilde ölçümlerinin yapılarak aynı hizada olup olmadıkları veya harf aralıklarından ilave yapılıp yapılmadığı anlaşılabilir. Renk ve ton farklılıkları, hizalama için vurulan deneme vuruşları da ilave yapıldığının işaretleri olabilir.

4.7. Yapılış Şekline Göre Sahtecilik Türleri

4.7.1. Külli Sahtecilik

Asıl olan bir belgenin aynısının, kanuna aykırı yollarla tamamen sahtesinin imal edilip, yine aslına uygun olarak üzerine sahte kaşe ve mühür basılarak imzalanması olayıdır.

4.7.2. Kısmi Sahtecilik

Asıl olan bir belge üzerinde, fotoğraf değişikliği ve çeşitli sahtecilik metotları kullanılmak suretiyle içerik olarak değişiklik yapılması olayıdır.

4.8. Konusuna göre Sahtecilik Türleri

4.8.1. Pasaport Sahteciliği

Gerçek pasaport üzerinde çeşitli sahtecilik metotları kullanılarak bilgilerin veya pasaportun tamamen sahtesinin tanzim edilmesi, vizesi alınmış bir şahsın pasaportundaki fotoğrafın değiştirilmesi ya da pasaporttaki vizeli yaprağın koparılarak yurtdışına gönderilmek istenen şahsın pasaportuna tatbik edilmesi fiili pasaport sahteciliğini oluşturur.

Ülkemizde bulunan sahte pasaport şebekeleri vasıtasıyla Avrupa ülkelerine gitmek isteyen vatandaşlarımıza para karşılığında sahte pasaport temin edilmekte, bu yolla şahısların Balkan ülkelerine oradan da yasadışı yollardan Avrupa Ülkelerine gidişleri sağlanmaktadır.

Yurdumuza sahte pasaportlarla giriş-çıkış yapan şahısların, pasaport ve pasaport yerine geçen belgeler üzerinde genellikle;

- Resim, doğum tarihi ve isim değiştirilmesi,
- Mevcut giriş-çıkış kaşelerinde oynama yapılması,
- Sahte giriş-çıkış kaşeleri ile vizeler tatbik edilmesi,
- Terör örgütlerince sahte pasaportların kullanılması,
- Diğer ülkelerin resmi daire ve büyükelçiliklerinden üzerinde herhangi bir bilgi yazılmamış durumda olan gerçek pasaportun çalınarak bilgilerinin doldurulması gibi, işlemlerin de uygulandığı gözlenmektedir.

4.8.2. Vize Sahteciliği

Sahte belgeler tanzim edilmek suretiyle gidilmesi istenen ülkenin Konsolosluklarına başvurularak vize alınması, vize ile ilgili pul ve damgaların çeşitli yollardan temin edilerek pasaportlara yapıştırılması vize sahteciliği fiilini oluşturur.

Sahte vize şebekeleri elemanları, vize formlarını doldurmak, vize almada kolaylık sağlamak gibi işlemleri yürütmek üzere, ülkemize vize uygulayan ülkelerin Konsoloslukları önlerinde bulunarak vize ve diğer işlemlerdeki yasal prosedürleri eksik olan vatandaşlarımızın işlemlerini para karşılığında illegal yollarla yerine getirmektedirler.

Kamu Kurum ve Kuruluşlarına ait antetli boş kağıtlar (Emniyet Genel Müdürlüğü, Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı, Bayındırlık Bakanlığı vb.) temin edilerek vize formları ile beraber şahsın, bir kuruluştaki çalışıyormuş gibi gösterilmek suretiyle senelik iznini Almanya'da geçirmesinde kendilerince bir sakınca olmadığı şeklinde sahte yazılar yazılarak vize alınmasında bu belgeleri de kullanarak bu şahıslara kolaylık sağlanmaktadır.

Sahte vize almanın bir diğer yolu ise; vize ile ilgili pul ve damgaları çeşitli yollardan temin ederek Konsolosluklara hiç uğramadan pasaportlara işlenmesidir. Sahte vize pulu ve damgaların temininde yurtdışı bağlantıların mevcut olduğu değerlendirilmektedir.

Vize alma işlemlerinde, pasaport sahiplerinin meslek haneleri önem arz ettiğinden, şahısların pasaport alırken kasıtlı (Vize alacak olan pasaport sahiplerinin) olarak meslek hanelerini boş bırakıp, bilahare elde ettikleri belgelere uygun meslek yazmaları (Memur, işçi, şoför, sanatçı)

suretiyle de pasaportlarda sahtecilik yapılmakta idi, ancak son zamanlarda belli bir unvanı olan şahıslardan unvanını belirtir belge istenerek bu yöntem kapatılmaya çalışılmıştır.

4.8.3. Evrak Sahteciliği

Kimlik, diploma, ehliyet, resmi kurum antetli evrak ve fatura vb. belgelerin çeşitli yollar kullanılarak sahtesinin imal edilmesi veya sayılan bu belgeler üzerinde sahtecilik metotları kullanılarak bilgilerde amaca uygun değişikliklerin yapılması evrak sahteciliği fiilini oluşturur.

4.8.4. Sahte Fatura

Prosedüre uygun olarak kurulmuş olan şirketlerin, herhangi bir hizmet veya mal karşılığı olmaksızın fatura keserek haksız menfaat temini amacıyla vergi kaçırması yöntemidir.

Gerçekte mevcut olmayan, vergi mükellefiyeti altına girmemiş ve fason olarak kurulmuş bir şirketin, özel veya tüzel kişiler adına fatura keserek haksız menfaat temin etmesi ile işlenen bir suçtur. 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun vergi kaçakçılığını düzenleyen hükümlerine göre işlem yapılır.

Bu halde ise, gerçekte var olmayan özel veya tüzel kişiliğin ticaret unvanıyla mal ve hizmet karşılığı olmaksızın fatura tanzim etmesinden dolayı TCK'nın evrak sahteciliğine ilişkin hükümlerine göre işlem yapılmaktadır.

Her ne kadar bu suçun işlendiği sektörler konusunda net bir ayırım yapmak mümkün olmasa da, özellikle büyük para akışının olduğu ve denetimin zor olduğu inşaat, dış ticaret, ulaşım gibi sektörlerde bu suçun yoğun olarak işlendiği ve sahte faturaların büyük meblağlarda ifade edilebilen değerlere kadar yükseldiği gözlenmektedir.

4.2.1. Yasal Mevzuat

TCK Madde 199, Kıymetli damgada sahtecilik,

TCK Madde 200, Para ve kıymetli damgaları yapmaya yarayan araçlar,
TCK Madde 201, Etkin pişmanlık, TCK Madde 202, Mühürde sahtecilik,
TCK Madde 203, Mühür bozma, TCK Madde 204, Resmi belgede sahtecilik,
TCK Madde 205, Resmi belgeyi bozmak, yok etmek veya gizlemek,
TCK Madde 206, Resmi belgenin düzenlenmesinde yalan beyan,
TCK Madde 207, Özel belgede sahtecilik,
TCK Madde, 208, Özel belgeyi bozmak, yok etmek veya gizlemek,
TCK Madde 220. Maddeye göre ayrıca örgüt kurma suçundan yaptırım uygulanabilir.

4.1.2. Sahtecilikle Mücadele Çalışmaları

2007 yılı içerisinde özellikle ilaç sahteciliği ve trafik tescil belgelerinde yapılan sahtecilik soruşturmalarında yöntem birlikteliğinin ve koordinasyonun sağlanması için, İl Birimlerimiz ile görüş alışverişinde bulunularak çeşitli yönlendirmeler yapılmıştır.

İl Birimlerimizce, mali suç türlerine yönelik yürütülmekte olan mücadele çalışmaları kapsamında, personelimizin özellikle mali suç soruşturmaları teknikleri konusunda bilgi düzeyinin artırılması amacıyla; 26.11.2007-30.11.2007 tarihleri arasında "Mali Suç Soruşturmalarında Uzmanlık Eğitim Programı" gerçekleştirilmiştir. Bu eğitim kapsamında katılımcılara sahtecilik suçları ile mücadele yöntem ve teknikleri konusunda kapsamlı bilgiler aktarılmıştır.

4.1.3. Operasyonel Çalışmalar ve İstatistikler

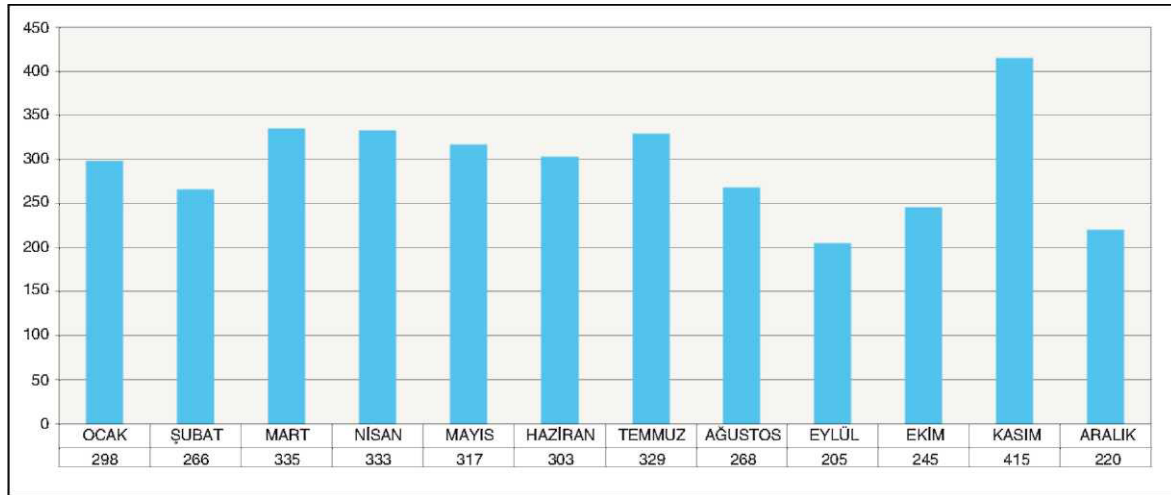
Sahtecilik suçları, ülkemizde işlenen mali suçlar arasında geniş bir yer tutmaktadır. 2007 yılında sahtecilik suç organizasyonlarına yönelik olarak Daire Başkanlığımız koordinesinde 33'ü planlı olmak üzere 3591 operasyon gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte sahtecilik suçlarının işlenmesinin önlenmesi için ulusal ve uluslar arası mücadeleci kurum ve kuruluşlarla yakın işbirliği çalışmalarına devam edilmektedir.

5.4.2. Parada Sahtecilik

4.2.1. Genel Değerlendirme

Günümüzde gelişen teknoloji ile birlikte paraların sahtelerinin basılması, dağıtılması ve piyasaya sürülmesi kolay bir hale gelmiştir. Yaşanan bu gelişmelere paralel olarak da para üzerindeki güvenlik unsurları çoğaltılarak sahteciliğe karşı çeşitli önlemler alınmıştır. Ancak sahte para basan kişilerce geliştirilen yeni teknikler sayesinde; bugün yakalanan sahte paralarda güvenlik unsurlarının birkaçının birden bulunduğu gözlenmektedir. Bu da sahte paraların iğfal kabiliyetini yükselterek ilk bakışta kolayca fark edilememesine yol açmaktadır.

Kupür değerleri yüksek olan paraların tedavüle çıkmasıyla birlikte parada sahtecilik olaylarında artış yaşanmıştır. Kupür değeri yüksek olan paraların sahtesinin yapılıp piyasaya sürülmesi hala geçerli bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak son zamanlarda kupür değeri daha düşük paraların da sahtesinin yapılmasında bir artış yaşanmaktadır. Bunun nedenleri, yüksek kupür değeri olan paranın daha az kullanılması, para yerine geçen diğer ödeme araçlarının daha çok tercih edilmesi ve yüksek kupürlü paranın düşük kupürlü paraya nazaran satıcılar tarafından daha özenle kontrol edilmesidir.

Şekil-49 2007 Yılında Meydana Gelen Belgede Sahtecilik Suçlarının Aylara Göre Dağılımı

1 Ocak 2005 tarihinde Yeni Türk Lirasının tedavüle girmesinin ardından daha çok kullanılmaya başlanan madeni paraların sahteciliğinde her geçen gün artış yaşanmaktadır. Bu paralar, banknotlara nazaran güvenlik unsurlarının bulunmaması, basımının ve maliyetinin ucuz olması nedeniyle kalpazanlar tarafından tercih edilmektedir.

Ülkemiz ekonomisine ciddi zararlar veren ve sosyal hayatı yaralayan para sahteciliği ile mücadelede, toplumun bilinçlendirilmesinin de önemli bir yeri bulunmaktadır. Bu amaçla ilgili ulusal ve uluslar arası tüm kurum ve kuruluşlarla koordineli olarak çalışmalarımıza devam edilmektedir.

5.2. Para Sahteciliğinin Temel Özellikleri

Parada sahtecilik, teknik hünere sahip kişilerce işlenen, uluslararası boyutu da olabilen organize bir suçtur.

Sahte paralar matbaa baskısı olabileceği gibi, renkli ya da siyah- beyaz fotokopi ile de yapılabilir.

Sürekli belirli kişiler tarafından yapılır.

Bir uzmanlık alanıdır.

Basmaktan çok dağıtmak ve piyasaya sürmek sorundur.

YTL'ye geçiş ile büyük kupürlü paraların basılmasından sonra YTL sahteciliği Dolar ve Euro'ya göre büyük oranda artış göstermiştir.

Kaliteli renkli yazıcıların piyasaya çıkmasıyla bu tür cihazlar daha fazla kullanılır olmuştur.

Kaliteli baskı için matbaa şarttır.

Bozuk para sahteciliği kağıt paradan farklıdır.

Kuyumcu, tornacı vs. tarafından yapılır.

İstanbul sahte para basımı için merkezdir denilebilir. Metal para basımında son dönem yakalamalarında Gaziantep ve Kilis illeri ön plana çıkmaktadır.

Piyasada fazla miktarda karşılıksız para dolaşması paranın gerek ülke içinde, gerekse yurt dışında değerinin, geçerliliğinin ve alım gücünün düşmesine yol açmaktadır.

Bunun sonucunda ise, o ülkenin uluslararası piyasada ekonomik itibarı düşmekte ve ülke ekonomisi zarar görmektedir.

Ülkemizde serbest pazar ekonomisine geçilmesi sonucu, Amerikan Doları ve Euro başta olmak üzere yabancı para birimlerinin değişim ve tasarruf aracı olarak kullanılmaya başlamasıyla birlikte, Türk parasının yanında yabancı para birimlerinin de sahteleri görülmeye başlamıştır.

Güvenlik unsurlarının basın ve yayın yolu ile vatandaşlarımıza anlatılması ve bilgilendirme çalışmalarının yoğunlaştırılmasının, kalpazanlık ile mücadelede en etkili yöntemlerden biri olduğu düşünülmektedir.

Nedenleri ise;

- İnsanların banknotlarda bulunan güvenlik unsurlarını yeterince bilmemesi,
- Yasalarımızda bu suça öngörülen cezaların caydırıcı nitelikte olmaması,
- Son zamanlarda basım tekniklerinde büyük gelişmelerin sağlanması olarak sayılabilir.

5.3. Sahtecilik Suçu Organizasyonlarının Genel Profili

5.3.1. Suç Organizasyonlarının Yapısı

- Kolay yoldan para kazanmak isteyen şahıslardır.
- Ekonomik olarak istikrarlı bir yapıları yoktur.
- Cezaevine girip çıktıktan sonra yine aynı sahteciliğe devam ederler.
- Zaman zaman kamu görevlileriyle irtibatları da olabilmektedir.
- Terör örgütleri ile irtibatlı olabilmektedirler.

- Genelde bir aile yapısı ve hiyerarşi bulunmaktadır. Sahte parayı basanlar ve dağıtanlar ayrı şahıslardır.
- Karmaşık bir örgüt yapısı söz konusudur.
- Lider işin içindedir.
- Liderlerin maddi durumu çok iyi değildir.
- Görev dağılımı nettir.
- Bu işi yapanlar profesyoneldir.
- Uluslararası irtibatları olabilir.
- Genellikle aile mesleği olarak yapılıır.
- Teknolojiden istifade ederler.
- Gizliliğe riayet edilir.
- Eğitim durumları düşüktür.
- Sabıkalı kişilerdir.
- Sahte para; silah, uyuşturucu ve dolayısıyla da terör finansmanında kullanılabilir.

5.3.2. Failin Özellikleri

- Sabıkalıdırlar.
- Birçok eleman piyasaya sürmek için kullanılır.
- Parayı piyasaya süren ve yüzde ile satan ve basan arasında basamaklı bir ilişki vardır. Herkes sadece bir önceki elemanı tanır.

5.3.3. Sahte Paranın Piyasaya Sürülme Yöntemleri

- Büfe, bakkal ve marketlerden alınan sigara, içki, çerez vs. karşılığında yüksek değerdeki sahte banknot kupürleri verilerek para üstünün gerçek para olarak alınması,
- Araçlara alınan akaryakıt karşılığı benzin istasyonlarına verilmesi,
- Sinema ve tiyatro gişelerinde kullanılması,
- Milli piyango bayilerine verilmesi,
- Canlı hayvan ticareti yapan kişilere ve seyyar satıcılara verilmesi,
- Taksi sürücülerine verilmesi,
- Genel kadınlara verilmesi,
- Gazino ve eğlence yerlerinde bahşiş ve hesap ödenmesi,
- Toplu ödemelerde para destelerinin arasına az sayıda konması gibi yöntemlerle piyasaya sürülmesi,

- Ayrıca son zamanlarda, sahte paraları piyasaya sürmek için küçük yaştaki çocuklardan da faydalandığı görülmektedir.

5.4. Parada Sahtecilik Suç Soruşturmaları

5.4.1. Yasal Mevzuat

- Türk Ceza Kanunu'nun;
- 197-198 Maddelerinde; "Parada sahtecilik ve paraya eşit sayılan değerler" konuları ile,
- TCK 220. Maddeye göre ayrıca örgüt kurma suçundan da ceza verilebilir.

4.2.2. Mücadele Çalışmaları

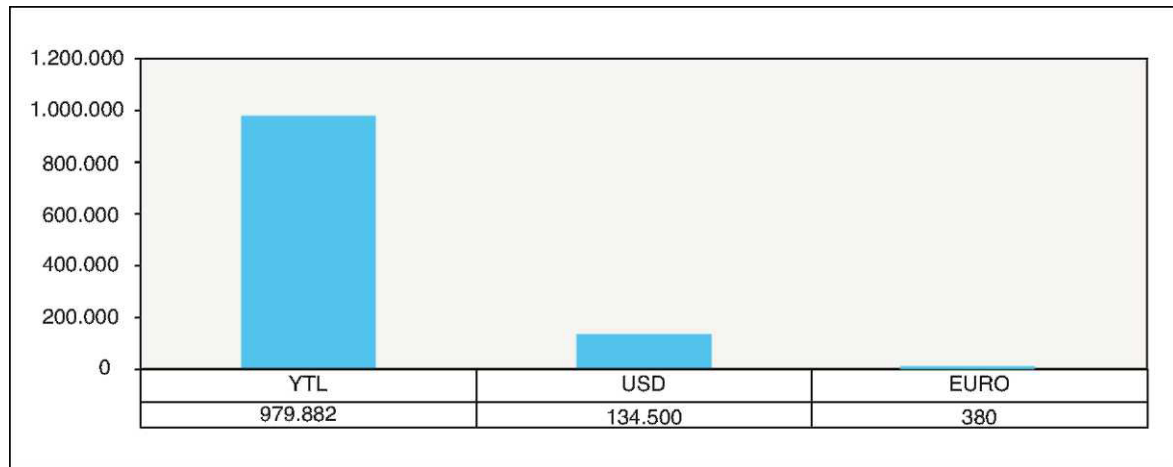
T.C. Merkez Bankası ile ortak yürütülen ve 2006 yılı Ocak ayından itibaren faaliyete geçen Sahte Banknot İzleme Sistemi (SBİS) tüm yurtda yakalanan sahte para verilerinin girildiği bir sistem olarak KOM Daire Başkanlığımızın doğrudan ulaşabildiği bir veri bankasıdır. Bu veriler sayesinde, Daire Başkanlığımız Sahtecilik Bürosu tarafından hazırlanan sahte para analiz bilgileri illere aktararak operasyonel bilgi desteği verilmektedir. 2007 yılı içerisinde bu sistemin tüm İl Birimlerimizce kullanılabilmesi amacıyla gerekli alt yapı çalışmaları tamamlanmıştır.

Öte yandan, 09.05.2006 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren "Sahte Madeni Paraların ve Sikkelerin İncelenmesi ve Değerlendirilmesinde Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkındaki Yönetmelik" uyarınca Hazine Müsteşarlığı, Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığı tarafından yapılan görüşmeler sonucunda Hazine Müsteşarlığı Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü tarafından Sahte Madeni Para ve Sikkeleri İzleme Sistemi (SMPSİS) oluşturulmuş olup anılan sistemin deneme çalışmaları devam etmektedir. Bahse konu sisteme ülke genelinde sahtecilik suçundan dolayı el konulan madeni paralar, sikkeler ve bunlara ilişkin belgelerin izlenmesi yönünde veri tabanı oluşturulması sağlanacaktır. 2008 yılı Ocak ayı itibariyle kullanılmaya başlanılan SMPSİS'nin deneme çalışmalarından olumlu sonuçlar elde edildiği takdirde, bu sistem İl Birimlerimizin kullanımına açılacaktır.

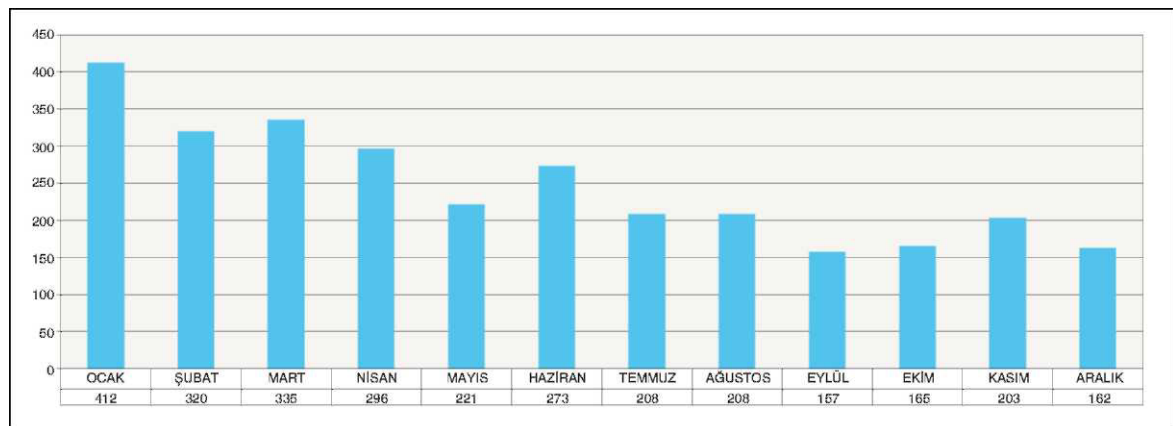
Uluslararası çalışmalar kapsamında, Avrupa Komisyonu Teknik Destek ve Bilgi Değişimi Ofisi (TAIEX) ile Genel Müdürlüğümüz KOM Daire Başkanlığı arasında yapılan görüşmeler neticesinde, 22-23 Kasım 2007 tarihlerinde "Avro'nun Sahteciliğe Karşı Korunması" konulu bir toplantı düzenlenmiştir. Bu toplantıya KOM Birimlerimizin personeli ve ilgili ulusal kurumların temsilcileri ile Almanya, İtalya, İspanya, Fransa, İnterpol, Europol, Avrupa Merkez Bankası ve OLAF'tan uzmanlar tarafından katılım sağlanmıştır.

4.2.3. Operasyonel Çalışmalar ve İstatistikler

Ülkemizde 2007 yılı içerisinde sahte para suç organizasyonlarına karşı, Daire Başkanlığımız koordinesinde 18'i planlı olmak üzere 2960 operasyon gerçekleştirilmiştir. Yapılan operasyonlardan hareketle, sahte banknotların genellikle İstanbul ve çevre illerimizde; sahte madeni paraların ise genellikle Gaziantep, Kilis ve çevre illerimizde basılarak ülke çapında dağıtımının yapıldığı değerlendirilmektedir.

Şekil-50 2007 Yılında Yakalanan Sahte Paraların Cinsine Göre Dağılımı

Şekil-51 2007 Yılında Meydana Gelen Parada Sahtecilik Suçlarının Aylara Göre Dağılımı

5.5.SUÇ GELİRLERİ İLE MÜCADELE

5.1. Genel Değerlendirme

Kaçakçılık ve organize suçlar başta olmak üzere çıkar amaçlı suçların işlenmesi suretiyle elde edilen gelirler, terörist faaliyetler de dahil olmak üzere yeni suç faaliyetlerinin finansmanında kullanılmaktadır. Bu tür gelirler, aklamaya tabi tutularak ekonomik sistem içerisine dahil edildiklerinde, herhangi bir mal ve hizmet üretimine tekabül etmedikleri ve vergilendirilmedikleri için sosyal ve ekonomik alanda bir takım dengesizliklere yol açmaktadır. Çıkar amaçlı suçlara yaptırım olarak yalnızca hürriyeti bağlayıcı cezalar verilmesi, ceza adalet sisteminin amaçlarını gerçekleştirme noktasında yeterli olamamaktadır. Bu nedenle "suç işlenmesi ile elde edilen menfaat ve değerlerin gayrimeşru kaynaklarını gizlemek ve yasal yolla elde edildikleri izlenimini vermek amacıyla çeşitli yöntemler kullanılarak finansal sistemin içine sokulması" olarak tanımlanabilecek "Karaparanın Aklanması Eylemi"nin de ayrı bir suç olarak tesis edilmesi yönündeki uygulama, 1980'li yıllardan itibaren dünya ülkelerinde yaygınlık kazanmaya başlamıştır.

Çıkar amaçlı suçlarla mücadele anlayışındaki bu değişiklik Türk hukukuna da yansımıştır. Karaparanın aklanması, 1996 yılında yürürlüğe giren 4208 sayılı "Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun"da suç olarak kabul edilmiş ve bilahare 2005 yılında yürürlüğe giren 5237 sayılı yeni Türk Ceza Kanunu kapsamına alınmıştır.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 282. maddesi ile, 4208 sayılı Kanun'un 2/a-b maddelerinde tanımlanmış olan "Karaparanın Aklanması" suçu, "Suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama suçu" olarak yeniden düzenlenmiştir. Söz konusu suça kaynaklık eden öncül suçların kapsamı da "alt sınırı bir yıl veya daha fazla hapis cezasını gerektiren suçlar" olarak genişletilmiştir.

18.10.2006 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 5549 sayılı "Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun" ile de; TCK 282. maddede düzenlenen "suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama suçu"nu önleme noktasında yapılacak çalışmalar ayrıca düzenlenmiştir. Bu kapsamda özellikle Maliye Bakanlığı Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK) Başkanlığınca yapılacak önleyici çalışmalara destek noktasında aralarında

Emniyet Genel Müdürlüğü'nün de bulunduğu kurum ve kuruluşlara çeşitli görevler verilmiştir.

Öncelikle söz konusu mevzuat değişikliklerinin doğurduğu ihtiyaç doğrultusunda; ikincil olarak da, "Karaparanın Aklanması, Suçun Mali Kaynakları ve Terörizmin Finansmanı ile Mücadelenin Güçlendirilmesi" (TR03-JH-04) isimli Avrupa Birliği Eşleştirme Projesi kapsamında 2006 yılı içerisinde bir büro ihdas edilmiştir.

Zira, anılan Projede, Emniyet Genel Müdürlüğü KOM Daire Başkanlığı bünyesinde suçun mali kaynakları ile suç gelirlerinin tespit edilmesi, söz konusu kaynak ve gelirlere Türk Ceza Kanunu'nun 54 ve 55. maddelerinde düzenlenen eşya ve kazanç müsaderesi kapsamında el konulması ve suç gelirlerinin aklanması ile mücadele edilmesi görevlerini ifa edecek bir birim kurulması yönünde bir tavsiye yer almaktadır.

ALTINCI BÖLÜM

BİLİŞİM SUÇLARI VE SİSTEMLERİ

6.1. GİRİŞ

İnsanlık, tarihi süreç içinde, medeniyet kurmak, kurduğu medeniyetleri geliştirmek, karşılaştığı problemleri kolaylıkla çözebilmek, kendini korumak, güç sahibi olabilmek için teknolojiyi sürekli geliştirmeye ve dönemine ait en yüksek teknolojiye sahip olmaya çalışmıştır. Günümüzde teknolojinin geldiği nokta; yaratıcısı olan insanoğlunu bile hayrete düşürür ve başını döndürür hale gelmiştir.

Yüksek hızlı bilgisayar teknolojisi, internet, televizyon, ATM makineleri, cep telefonu, uydu teknolojisi, dijital kayıt sistemleri, robotlar, lazer teknolojisi artık hayatımızın vazgeçilmeleri olmaktadır.

İnternetin doğuşu ve hızla tüm dünya üzerinde yayılması, birçok kavramın yeniden tartışılması ihtiyacını doğurmuştur. İnternet, daha önceki medyaların birçok imkânlarını kapsayan yeni bir medya olarak sanal dünyanın temelini oluşturmuş ve yeni bin yıla damgasını vuran bir yaşam biçimine dönüşmüştür. Bu teknolojik ve sosyal değişimin etkisiyle dünya çok boyutlu, köklü, dinamik bir değişim sürecinden geçmektedir.²⁶²

İnternet aracılığı ile işlenen suçlarla mücadele, internetin ve kullanıcılarının yapısı nedeniyle oldukça güçtür. İnternet suçlarıyla mücadele edebilmek için; bilinçli kullanıcı, mücadelede uzman eğitilmiş kişiler, yasal mevzuat, mücadelede uluslararası uyum ve işbirliği, yeterli donanım ve teknik altyapı gereklidir. İnternet suçlarıyla mücadelede ele alınması gereken ilk basamak, önleyici güvenlik hizmeti olan suç oluşumunu önlemek ve ayrıca suçun nitelik veya niceliğini azaltabilmektir. Bu noktada en önemli husus; internet kullanıcılarının yeterli güvenliği sağlama konusunda takındıkları tavidir.

İnternet suçlarının artmasında ve daha önce adli suç işlememiş kişilerin internet aracılığıyla suç işler hale gelmesinde suç işlemenin kolaylaşmasının yanı sıra, kullanıcıların

---

²⁶² Apaydın, İnci Pekgüleç, "Açılış Konuşması", Bilişim Toplumuna Giderken, Ankara, TBD Yayınları, Mart 2001

internet üzerinden gerçekleştirilen eylemlerin herhangi bir yasal yükümlülüğünün ve herhangi bir yasal düzenlemenin olmadığına dair yanlış bir yargının bulunmasıdır. Ayrıca bu suçları işleyenler arasında, yaptıklarının suç olup olmadığını bilmeyen veya düşünmeyen, sadece bilinmez, ulaşılmazın büyüüne kendini kaptırmış, ama eylemleri çok derin hasarlar bırakan, büyük bölümü çocuk yaşta binlerce insan vardır. İnternet suçları ile mücadele konusunda ülkemizde kısmi eksiklikler bulunmasına rağmen işlenen fiillerin büyük bölümünün hukuki karşılığı bulunmaktadır.

Son zamanlarda tüm dünyada bilişim suçlarında meydana gelen artış, Ülkemizde de etkisini göstermektedir. Özellikle banka ve kredi kartı dolandırıcılığı şekliyle karşımıza çıkan bilişim suçlarıyla mücadelede Emniyet Teşkilatımız profesyonellik çerçevesinde faaliyetlerini sürdürmektedir.

Bilişim Suçları alanında Ülkemiz başta olmak üzere Dünya genelinde en sık karşılaşılan suç türleri aşağıdaki gibidir.²⁶³

- İnternet Banka Dolandırıcılığı
- Banka ve Kredi Kart Dolandırıcılıkları
- BOTNET saldırıları
- Bilgisayar Korsanlığı (Bilişim sistemine girme, engelleme, değiştirme, verileri yok etmek vs.)

İnteraktif bankacılık dolandırıcılığı suçlarını işleyen şahısların kullandığı yöntemler zamana göre farklılık göstermesine rağmen; temelde kullanıcıyı aldatmaya yönelik olanlar ön plana çıkmaktadır. Bu yöntemler; bankaların internet sayfalarının taklit edilmesi (phishing), sahte e-posta bildirimleri, cep telefonlarına gönderilen mesajlar (smishing) ya da banka operatörü (vishing) gibi müşterileri arayan dolandırıcıların bankacılık işlemleri için gereken kişisel bilgiler ile hesap ve kredi kartlarına ait bilgilerin çalınması biçiminde karşımıza çıkmaktadır.

---

²⁶³ Yazıcıoğlu Yılmaz, Bilgisayar ve Bilgisayar Şebekeleri ile İlgili Suçlar Konusunda TCK.2000 Tasarısı, Bilişim ve İnternet Teknolojilerinin Ceza Hukuku Açısından Doğurduğu Yeni Sorunlar, Bursa Emniyet Müdürlüğü Basımı, Bursa, 2001

Banka ve Kredi kartı dolandırıcılığı suçunda ise en yaygın olarak uygulanan yöntemler şunlardır:

- 1- ATM cihazlarına düzenekler kurularak kullanıcının kart bilgisinin ve şifresinin alması,
- 2- Kredi kartları ile ödeme yapılması esnasında özel ekipmanlar kullanılarak kopyalama yapılması
- 3- Birçok şubesi bulunan büyük mağazaların daha rahat hesap tutabilmeleri için alışveriş yapan müşterilerin kart bilgilerini merkezlerinde depolamaları ve güvenlik zafiyetlerinin bulunması,
- 4- Art niyetli olarak kurulan internet sistemlerinden alınan hizmetlerle kart bilgilerinin elde edilmesi,
- 5- Online hizmet veren veya mal satan sitelerden yapılan alışverişlerde, kullanıcıların kart bilgilerinin kaydedilmesi ve yetersiz güvenlik önlemleri ile bilgilerin çalınması.

BotNet; Robot Network ağı kavramından türemiş olup, temel hedef köle bilgisayar ağı oluşturmaktır. Botnet sahibi bir saldırgan aynı anda birkaç bilgisayarı kontrol edebileceği gibi binlerce bilgisayarı da kontrol edebilmektedir.²⁶⁴

Bir çatı altına toplanmış sistemler, kullanıcının haberi olmadan sisteme sızan tehlikeli yazılım[bot] sistemi ile başka bir sunucuya bağlantı sağlayarak, genellikle başka bir sisteme saldırı amacıyla kullanılır. Güvenlik açığı olan bir sistem (güncel yamalardan yoksun) internet ortamına girdiğinde ve başka bir makine tarafından algılandığında sistem; kullanıcının haberi olmadan kontrol altına alınır. Sistem içerisindeki her türlü bilgi ve dokümana kullanıcının haberi olmadan erişilmesini mümkün kıldığı gibi, bu köle bilgisayar ağını başkaca suçların işlenmesinde de kullanabilmektedir.

Günümüzde karşılaşılan diğer bir suç türü de hack (korsan saldırı)'dır. Korsan saldırınının temel amacı bilişim sistemine yasadışı olarak sızmak ve illegal olarak bilgileri ele geçirmek, sisteme saldırı yaparak diğer kullanıcıların işlemlerini engellemek ve verileri

---

²⁶⁴ Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele 2007 EGM - KOMDB Yayınları

değiştirmek olarak sınıflandırılabilir. Hack eyleminin işlenmesinde onlarca farklı yöntem mevcuttur.

Bu suçlara ve işleniş sebeplerine bakıldığında; en çok banka ve kredi kartı dolandırıcılığı şeklinde işlendiği görölmektedir. Kredi kartı dolandırıcılığı, genellikle organize bir şekilde uluslararası boyutta işlenmektedir. Uluslararası iyi niyet ve işbirliği faaliyetleri çerçevesinde mücadele yürütölüyor olsa dahi, ölkelerarası mevzuat farklılıklarından kaynaklanan sorunlarla da karşılaşılması mücadeleyi daha da zorlaştırmaktadır.

Bilişim suçlarının özellikle banka ve kredi kartlarına yönelik olarak işlenişindeki artışların ve bu kadar yoğun olarak rekabet görüyor olmasının sebeplerini irdeleyecek olursak;

1) Temel motivasyon unsuru paradır; bu alanda suç işleyen kişilerin kısa zamanda çok büyük meblağlar kazanabilme potansiyeli ve diğer suçlarda olduğu gibi ölüm, yaralanma vs. benzeri tehlikelerle karşılaşma riskinin olmaması, parayı temel motivasyon unsuru haline getirmiştir.

2) Suç dünyasında uzmanlaşan gruplar; gelişen teknolojiye paralel olarak kullanılan yöntemler, sistemler ve yenilenen ve geliştirilen güvenlik önlemlerinin aşılması, illegal olarak faaliyet gösteren suç çetelerinin de belirli alanlarda uzmanlaşarak koordineli bir şekilde faaliyet göstermeleri sonucunu doğurmuştur.

3) Seri üretim suç aletleri: suçlular artık ihtiyaç duydukları veriyi, bilgiyi temin etmek için el yapımı düzenekleri kullanmak yerine bir üst basamağa terfi ederek, ihtiyaca yönelik olarak fabrikasyon üretimleri kullanmaya başlamışlardır. Seri üretim; suç unsurlarının kullanılmasıyla, daha kusursuz ve ucuz maliyetleri düzenekler hazırlanarak, daha kısa zamanda geniş bir kitleye nüfus edilmiştir.

Bilişim suçlarını önlemek veya bu suçların mağduru olmamak için topluma yönelik bilinçlendirme faaliyetleri her yaş grubunu kapsayacak şekilde aile, medya ve eğitim kurumları aracılığıyla yapılmalıdır.

BİLGİSAYAR VİRÜSÜ NEDİR?

Daha önceden nakledilen yaşanmış bir hatıra ile başlamak istiyorum. 3-5 bilgisayarlı bir intranet sistemine virüs bulaşır ve sistem çalışmaz duruma gelir. Virüsten kurtulmak için bir program alınması gerekmektedir. Ancak gerekli para bulunamadığı için konu idareciye

aktarılır. İdareci bilgisayar odasına gelir ve sıkıntılı bir şekilde odada gezmeye başlar. Biraz sonra bilgisayarın üzerindeki tozu fark ederek, parmağı ile bir çizgi atar ve sorumluya dönerek “ işte ortalık böyle kirli ve tozlu olursa bilgisayarlara virüs bulaşır “ der.

Hatıradan da anlaşılacağı üzere, isimden dolayı virüs, gerçekten bir mikropmuş gibi algılanmaktadır. Ancak virüs gerçekte bir bilgisayar programıdır. Yani Windows İşletim Sistemi, Google, muhasebe programları ve benzeri programlar gibi virüslerde bir yazılım programıdır. Bilgisayar açıldığında işletim sistemi veya komutla çalışan programlar gibi virüs programları da çalışmaya başlarlar. Sonuç olarak bilgisayar virüsleri birer mikrop değil, tamamen kodlardan oluşan birer yazılımdır. Hatta bilgisayar virüslerini teknolojiyi en yakından takip eden programlar arasında sayabiliriz.

VİRÜSLERİN TARİHSEL GELİŞİMİNE BAKIŞ

1. 1948 yılında, John Von Neumann'ın, bir bilgisayar programının kendi kendisini kopyalayabileceği tezi, virüslerin yazılması fikrine yol açtı.
2. 1981 yılında, Apple II bilgisayarı için bilgisayar mühendisliği öğrencileri tarafından bilgisayar virüsü yazıldı.
3. 1983 yılında, bir doktora tezinde, ilk kez bilgisayar virüsü kavramı kullanıldı.
4. 1986 yılında, iki Pakistanlı kardeş, "Brain" (beyin) adlı virüsü yazdılar.
5. 1989 yılında, IBM şirketi tarafından ilk Anti-Virüs yazılımı satışa sunuldu.
6. 1990 yılında, Symantec firması, Norton anti-virüs yazılımını piyasaya sürdü.
7. 1990-92 yıllarında yazılan virüs sayısı % 450 oranında arttı.
8. 1995 yılında Windows için virüs yazıldı.
9. 1999 yılında meşhur Melissa virüsü yazıldı ve yayılmaya başladı.
10. 2000 yılında, Aşk virüsü (I Love You) dünyaya yayıldı ve milyonlarca bilgisayara girdi.
11. 2001 yılı, virüsler için tam bir altın yıl oldu; virüsler dünyada 12 milyar dolarlık zarara neden oldu.

12. 2001-2005 yıllarında virüslerin önlenemeyen yükselişi devam etmekte.²⁶⁵

BİLGİSAYAR VİRÜSÜ NASIL BULAŞIR VE YAYILIR?

Bilgisayar virüsleri, önceki yıllarda disket ve CD romlar aracılığı ile yayılmakta iken, günümüzde internet üzerinden yayılmaktadır. İnternette indirdiğiniz programlar, dosyalar veya kabul ettiğiniz e-postalarla birlikte bilgisayarınıza virüs programı yüklenebilir, yaygın değişle bilgisayarınıza virüs bulaşabilir.

Hatta artık virüslerin yayılması için, internette program yada dosya indirmenize veya e-posta kabul etmenize gerek kalmaksızın sadece internete bağlı olmanız yeterlidir. İnternete bağlıysanız ve yeterli güvenlik önlemlerini almamış iseniz, bilgisayarınızın içine uzaktan erişimle kolayca virüs programlarının yerleştirilmesi mümkündür.

Bazı bilgisayar virüsleri de bilgisayarda kurulu olan program ve/veya işletim sisteminde olan açıklıkları kullanarak bilgisayara bulaşır.

Bilgisayar virüsleri bulaştıkları bilgisayarlarda, yakalanma riskini bertaraf etmek için makinenin güvenlik sistemini kapatırlar.

İnternet üzerinde dosya arşivlerinin ne kadar sık kullanıldığını düşünürsek tehlikenin boyutlarını daha da iyi anlayabiliriz bu sayede virüs yazan kişiler virüsün yazım amacına uygun olarak zararlar verebilmektedir.

BAŞLICA VİRUS ÇEŞİTLERİ

a) Worms (Kurtlar) : “Worm (Kurt) bağımsız çalışan bir virüs programdır. Bu virüs programı kendini bir bilgisayardan ötekine kopyalayarak çoğalır. Genellikle network sistemleri yani bir iletişim ağı üzerinde bulunan bilgisayarlara kopyalanarak yayılır. Diğer virüslerden farklı olarak, başka programlara sızamaz. Kurtlar veri yok etmekle birlikte, network içinde dolaşarak, iletişimi yok edebilir. Bazen de bulaştığı bilgisayara ait verileri başka bir bilgisayara yönlendirebilir.

b) Macro virüsü : Bilgisayarınızda kullandığınız bazı paket programların, eksik kaldığı yada ihtiyacınızı karşılayacak şekilde bu kullanılan temel programa yardımcı olarak

²⁶⁵ www.bilisimsuclari.com

geliştirilen programlar vardır. Bu yardımcı programın yazım dilinde temel programla aynı olur. Bunun gibi bazı paket programların "Macro" adı verilen yardımcı paketlerle yazı yazma, işlem yapma, tablo oluşturma gibi temel bazı çalışmalar sırasında birçok işlemleri otomatik ve daha kolay yapmanızı sağlayabilir. Programların bu özelliğini kullanarak yazılan virüslere "macro virüsleri" adı verilir. Bu virüsler, sadece hangi macro dili ile yazılmışlarsa o dosyaları bozabilirler. Macro virüsleri hangi temel programa ek olarak yazılmışlarsa o programı her çalıştırmanızda aktif hale geçer ve ilgili programların kullandığı bazı tanımlama dosyalarına da bulaşmaya çalışır. Böylece o programla oluşturulan her dokümana virüs bulaşmış olur.

c) Trojan horses (Truva Atları) : “Truva Atı, bir program içinde gizlenen ve bilgisayarınızda gizli İşlevler yapan bir virüs programıdır.

Truva Atları genellikle, e-postaların içine yerleştirilerek yollanır. İçine saklandığı program çalıştırılınca kadar aktif hale geçmezler. Truva Atı aktif hale geçince, bulunduğu sistemdeki korunmasız host ve serverlar hakkındaki bilgilerin tamamını ya kendi içinde kaydetmeye başlar. Ya da bu virüslerin özelliği gereği bulaştığı bilgisayarları uzaktan erişime uygun hale getirdiğinden, elde ettiği bilgileri başka bir bilgisayara internet yoluyla gönderir. Bu virüsü bilgisayarınıza yerleştiren kişi, uzaktan erişim suretiyle sizin bilgisayarınızın içine çok rahatlıkla girerek, dosyaların açarak içeriğinde değişiklik yapmak, dosya silmek, sizin dosyalarınızı kendi bilgisayarına kopyalamak, e-postalarınızı okumak, CD-ROM’ u açıp-kapatmak, varsa internet bankacılığı veya kredi kartı bilgilerinizi kopyalamak gibi sizin bilgisayarınızda yapabileceğiniz bütün işlemleri yapabilmektedir. Kısacası, Truva Atı bulaşan bir bilgisayarın, biri siz diğeri de uzaktan erişim metoduyla bilgisayarınıza giren kişi olmak üzere iki kullanıcısı olur.

Zekice yazılmış bir Truva Atı, kendisini asla belli etmeyeceği ve hiçbir iz bırakmayacağı için, onun nerede olduğunu bulmak gerçekten çok zordur ve profesyonellik gerektirir.

d) Logic Bombs (Mantık Bombası) : Mantık Bombaları, herhangi bir programın içerisine yerleştirilen virüs programlarıdır. Bazı şartların sağlanması durumunda patlayarak yani çalışmaya başlayarak sisteme zarar verirler. Çernobil virüsü buna çok iyi bir örnek olabilir. Bombalar, tüm dosyaları ve bilgileri silebilir veya sistemi göçertebilir.

e) Trap doors (Tuzak Kapanları) : “Tuzak kapısı ya da arka kapı, bir sistemin yazılımını yapan kişi tarafından, yazılımın içine gizli bir şekilde yerleştirilen bir virüs yazılımıdır. Bu programın çalıştığı bilgisayara virüsü yerleştiren kişinin, uzaktan erişim yöntemiyle sistem koruyucularını aşarak sızması mümkündür.

f) Exploit (Sömürmek) : İşletim Sistemleri ve bazı programların açıklarını bulup bu açıkları kötüye kullanma yöntemine “exploit” deniliyor. Exploit’ler ile sistem şifreleri görülebilir, sistemler hakkında bilgiler elde edilebilir. Exploitler sistemin olağan olarak çalışmasına engel olurlar ve sisteme dışardan kod göndererek sistemi normal olarak çalıştığına ikna ederler ve genelde de yetkisiz erişim için kullanılmaktadır. Bu tip virüsler, bulaştıkları bilgisayarın hafızasında bulunan e-posta adreslerinin hepsine o bilgisayar üzerinden e-posta göndererek virüsün diğer bilgisayarlara da bulaşmasını sağlarlar. E-maili alan kişi, gelen mailin daha önceden haberleştiği ve tanıdığı bir kişiden geldiğini görerek maili açmakta hiç tereddüt etmez ve kendi bilgisayarına da virüsü bulaştırır. Virüs bu bilgisayar üzerinde de aynı işlemi tekrarlayarak yayılmaya devam eder.

Bu tip virüslerin birçok kullanıcıya hitap eden serverlara bulaştığını düşünürsek, servera bağlanan her bilgisayara bu tip virüslerin bulaşması ile bir anda birçok bilgisayar zarar görmektedir.²⁶⁶

VİRUS BULAŞAN BİLGİSAYARLARDA KARŞILAŞILAN BAZI TEMEL PROBLEMLER

Virüslerin bulaştığı bilgisayarlara verebileceği zarar türleri;

- Bilgisayarınızda hata ve uyarı mesajları almanıza neden olabilir.
- Bilgisayarınızı kilitleyerek işlem yapmanızı engeller.
- Bilgisayarınızda erişmek istediğiniz bir dosyaya erişiminizi engelleyebilir.
- Dosyalarınızın tamamını ve/veya bir kısmını kullanılmaz hale getirebilir.
- Bilgisayarınızı kapanmaya zorlayıp tekrar açılmaz hale getirebilir.

---

²⁶⁶ www.bilisimsuclari.com

- Bilgisayarınıza yerleşerek durağan kalır ve sizin yaptığınız işlemlerin veya bilgilerin (internet bankacılığı işlemleri, kredi kartı bilgileri) yetkisiz 3. kişiler tarafından bilinmesine sebep olabilir.
- Kullandığınız sistemi uzaktan erişim metoduyla başka bir sisteme bağlayarak, sistemi 3. kişilerin kullanımına açabilir.

Virüslerin sadece PC tabir edilen bilgisayarlara bulaştığı yönünde genel bir kanı olsa da bu tamamen yanlıştır. Server tabir edilen sunucu bilgisayarları konunun uzmanları tarafından kurulumu yapıldığından sistem açıklara ve virüslere karşı daha fazla hassastır. Fakat virüslerin hedef kitlesi bununla da sınırlı değildir. Günümüzde cep telefonlarında da işletim sistemlerinin ve değişik yazılımların kullanılması virüs kodlayan kişiler için yeni bir hedef kitle oluşturmuş durumdadır.

VİRUSTEN KORUNMA YOLLARI VE ÖNERİLER

- Yazma korumalı disketleri paylaşmayın. Çünkü bu tarz disketler virüs bulaştırmanın en basit yoludur.
- İnternet'ten indirdiğiniz her program veya dosyanın içinde virüs olma ihtimalinin olduğunu her zaman göz ardı etmemeniz gerekir.
- Bilgisayarınıza bir anti virüs programı yüklemelisiniz. Anti virüs programlarına örnek olarak Norton Anti Virüs, Panda Anti Virüs, Karspersky, Mcafee gibi anti sayabiliriz. Fakat unutulmamalıdır ki, bu tarz programları bir sefer kurmak sizi her zaman virüslere karşı korumaya yeterli olmayacaktır. Anti virüs programlarının kendi internet sitelerinden güncellenmek suretiyle, yeni virüs tehditlerine karşı sürekli güncel tutulmalıdır.
- Bilgisayar oyunlarının yama tabir edilen eklentilerinin internet üzerinden aranması esnasında çekilen dosyaların ve oyun hilelerinin virüslü olma ihtimali oldukça yüksektir.
- İnternet kullanıcılarının programlara para ödemek yerine dene sürümü olan programların “crack” tabir edilen yasadışı eklentilerini eklemek sureti ile programları tam sürüm olarak kullandıkları bilinmektedir. Bu tarz dosyalara rağbetin fazla olması ve bu dosyaların hali hazırda yasa dışı olması sebebi ile virüs taşıma riskleri oldukça fazladır.

- Bazı virüsler, farklı kişilerin e-mail adreslerini ve isimlerini kullanarak virüsü yaymaya çalışıyor. Örneğin, exploit virüsünde açıklandığı gibi, virüsün bulaştığı bilgisayar hafızasında bulunan e-posta adreslerine otomatik mail atarak diğer bilgisayarlara bulaştığı ifade edilmişti. Bu sebepten bilgisayarınızda, tanıdığınız kişilerden geliyor dahi olsa gelen bütün e-postaların otomatik kontrol eden anti virüs programlarının kurulu olmasında fayda vardır.

- Virüs içeren e-maillerin belirli konuları vardır. Bunlardan bir kısmı şöyledir : “ Your Application, Your Details, That Movie, Screensaver, Wicked ScreenSaver ve benzeri “. Bu tarz konuları içeren maillerin virüslü olma ihtimali yüksektir.

- Bilgisayarlarda ve değişik uygulamalarda ihtiyaç duyulacak bir programın bulunduğu web sayfaları internet üzerinde bulunmaktadır. Bu web sayfalardan indirilen programların içinde virüs programlarının olma ihtimali yüksektir. Bu web sayfalarından indirdiğiniz her program veya dosya ya şüphe ile bakmalısınız.

- Virüs bulaşan bilgisayarlarda her açılışında virüs programları da aktif hale geçeceğinden, bilgisayar içinde daha önceden kurulu bulunan anti virüs programı da virüslü şekilde çalışacağından virüsün bertaraf edilmesi imkânsız hale gelir. Bu sebepten, bilgisayarınızda kurulu bulunan anti virüs programını kullanarak mutlaka bir anti virüs açılış disketi oluşturun ve saklayın. Daha sonradan bilgisayarınıza virüs bulaştığında, daha önceden oluşturduğunuz bu temiz diskette bilgisayarınızı açıp makinenizi kurtarabilirsiniz.

ZOTOB VİRUSU ve KAÇAKÇILIK VE ORGANİZE SUÇLARLA MÜCADELE DAİRE BAŞKANLIĞI TARAFINDAN YAPILAN “ZOTOP OPERASYONU “

Bilgisayar programlarının yazılım platformlarındaki güvenlik açıklarını kullanarak bulaşan Zotob, worm (kurtçuk) tabir edilen bir virüs çeşididir. Zotob yapı olarak worm yapısına sahiptir. Zotob Microsoft işletim sistemi yüklü olan makinelerde var olan bir açığı kullanarak bilgisayarlara sızma yoluyla bulaşır. Daha sonra bilgisayarda güvenlik amaçlı kurulu olan yazılımlar var ise bu yazılımları kapatır ve bu programların otomatik güncellemelerini engeller. Bu sayede, anti-virüs programları ve güvenlik programları kendilerini güncelleyemediği ve olağan şekilde çalışmadığı için virüsün varlığından haberdar olamazlar.

Sistemde arka planda çalışan Zotob bilgisayar üzerinde kullanmak için iki ayrı port açar. Bu portlardan birincisini kendisini diğer bilgisayarlara bulaştırmak için kullanır, diğer portu ise

virüsün asıl amacına hizmet etmesinde kullanılır. Zotob, makineye bulaştıktan sonra belirlenen irc (sohbet) sunucularına bağlanarak virüsü yazanların belirlediği sisteme dâhil olur ve bu sayede açılan ikinci portdan bağlanılan sohbet sunucusu vasıtası ile gönderilen komutlar mağdurun bilgisayarında çalışır. Bu komutlar kullanılarak bilgisayara program eklenebilir, program silinebilir, makine çalışmaz hale getirilebilir. Makineye kurulacak programlar sayesinde makinenin uzaktan yönetilebileceği gibi mağdura ait kimlik bilgileri, internet bankacılığı şifreleri ve kredi kartı bilgileri gibi bilgilere ulaşılabilir.

Eğer makinenize Zotob virüsü bulaştığından şüpheleniyorsanız ya da bulaşmasını engellemek istiyor iseniz makinenize kurulu olan anti-virüs programının sitesini ziyaret ederek ilgili güncellemelerin olup olmadığını kontrol edebilir ve güncellemeleri yükleyerek makinenizi güvenli hale getirebilirsiniz.

Dünya çapında ki bazı büyük ticari ve medya şirketlerinin bilgisayarlarına girerek büyük zarar veren ZOTOP, RTOP ve MYTOP virüslerinin bütün dünyaya yayıldığı öğrenilmesi üzerine Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı Yüksek Teknoloji Suçları ve Bilişim Sistemleri Şube Müdürlüğü tarafından araştırma başlatılmıştır. Yapılan araştırmalar ve Emniyet Genel Müdürlüğü, FBI ve FAS Güvenlik Görevlileri ile yapılan uluslar arası işbirliği neticesinde, gerçekleştirilen eşzamanlı operasyonla virüsün yazılımını ve yayılmasını sağlayan kişiler yakalanmıştır. Ülkemizde yakalanan şahıs, hakkında yasal işlem yapılmak üzere Cumhuriyet Savcılığına intikal ettirilmiş ve çıkarıldığı mahkemece tutuklanarak ceza evine gönderilmiştir.

Bu operasyon, Türk Polisinin uluslararası işbirliğine verdiği önemin güzel bir göstergesi olup, aynı zamanda Bilişim Suçları konusunda gerçekleştirilen uluslararası örnek bir operasyondur.

Sonuç olarak ; “ kuzuyu güden kurdu görür “ diyen atasözümüzde de ifade edildiği gibi, bilgisayar kullanan ve internete bağlanan herkes mutlaka virüsle karşılaşacaktır. Önemli olan virüslerle karşılaşmadan önce virüslere karşı çok dikkatli olmak ve koruyucu olan gerekli olan tedbirleri almak, virüsle karşılandıktan sonra ise en az zararlı kurtarılacak işlemleri takip edebilmektir.

6.2. ADLİ BİLİŞİM

Adli Bilişim (Computer Forensics - Bilgisayar Kriminalistiği) : Suçun ortaya çıkarılması için bilimsel yöntemler kullanılarak, çeşitli türdeki dijital medyalar üzerinde bulunan suçla ilgili dijital delillerin bütünlüğü bozulmadan anlaşılabilir bir şekilde delillendirilmesini sağlayan delil inceleme sürecinin bütünüdür.

KOM Daire Başkanlığı, ülke genelinde 15 Adli Bilişim Bölge Merkezinde görevli uzman personel marifetiyle adli bilişim hizmetlerini yerine getirmektedir.

6.3. İNTERNET VE BİLİNÇLİ KULLANICI

Türkiye'de internet kullanma oranlarının günden güne artmakta olduğu "Dünya ve Türkiye İnternet Raporu 2007"de açıkça görülmektedir. Rapora göre; Türkiye etkin internet kullanıcı sayısı açısından dünya sıralamasında 16.000.000 kullanıcı ile 16. sırada yer almaktadır. Hayatın vazgeçilmez unsuru haline gelen internet kullanımı, servis sağlayıcı şirketlerin cazip kampanyaları sayesinde toplumun her kesiminde yaygınlaşmaktadır.

Teknolojinin gelişimine paralel olarak; bilgisayar ve internet kullanıcılarının sayısı artmış, devletin vatandaşlarına sunduğu hizmetlerle birlikte bankacılık, alışveriş, ticaret, araştırma, iletişim gibi birçok hizmet internet üzerinden verilir hale gelmiştir. Bu durum kullanıcılara zaman, kaynak ve emek tasarrufu sağlamaktadır.

Bu denli geniş bir internet altyapısı ve bilişim teknolojisine sahip olmak; kullandığımız sistemleri verimli, güvenli, hızlı ve ne şekilde kullanabileceğimiz konusunda bilgi sahibi olmamızı Kullanıcıların teknolojinin getirdiği kolaylıklardan faydalanma noktasında gösterdikleri ilgi ve çaba; ne yazık ki teknolojinin güvenli bir şekilde kullanılması ve kendi güvenliklerinin sağlanması konusunda gösterilmemektedir. Güvenli kullanım; "Bilinçli Kullanıcı" kavramını karşımıza çıkarmaktadır. Kullanıcıların kişisel olarak alabilecekleri tedbirlere ilişkin olarak şunları söyleyebiliriz:

6.3.1. Yazılımsal Tedbirler

- 1-Kullanıcıların, sistemler üzerinde yüklü bulunan işletim sistemi, anti-virüs ve sistem güvenlik yazılımlarının lisanslı ve güncel sürümlerini kullanmaları,
- 2-Kullanılan sistemler üzerindeki işlevleri tam olarak bilinmeyen yazılım veya uygulamaların yüklenmemesi ve çalıştırılmaması,

3-Üreticisi her kim olursa olsun kurulması düşünülen yazılımların virüs taramasından geçirilmesi sağlanmalıdır.

3.2. Donanımsal Tedbirler

1-Kablosuz ağ kullanımlarında gerekli güvenlik tedbirleri alınmalı, üçüncü şahıslara ait umuma açık kablosuz ağlar üzerinden internet kullanımı ve özellikle de bankacılık işlemleri yapılmamalı,

2-Ortak internet kullanımından faydalanılıyor ise sistemin güvenli olduğundan emin olunmalı, umuma açık yerlerde yapılan işlemlere dikkat edilmeli,

3-ATM cihazlarının kullanımında dikkat elden bırakılmamalı ve cihaza sonradan müdahale ve eklentilerin yapılmış olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır.

3.3. Kişisel Tedbirler

1-İnternet üzerinden sunulan hizmetlerden faydalanırken bizden istenen bilgilerin alınan hizmet karşılığında gerçekten gerekli olup olmadığı değerlendirilmelidir. Kullanıcılar arkadaşlık sitelerine genellikle istenen bütün bilgileri doğru olarak girmekte ve farkında olmadan kötü niyetli kişilere güncel ve doğru kaynak olmaktadır.

2-Güvenilirliği bilinen sistemler ve internet firmaları dışında, yapılacak her türlü alışverişte şüpheli davranılmalıdır.

3- Kolay tahmin edilen şifreler yerine daha karmaşık şifreler seçilmelidir.

4-Şifreler, unuttuğumuz zaman hatırlamak amacıyla kolay ulaşılabilecek yerlere not edilmemelidir.

5-Günlük hayatımızda yaptığımız alışverişlerde, katıldığımız anketlerde, kimlik sureti verdiğimiz işyerlerinde daha dikkatli olunmalı; bu bilgilerin ilerleyen süreç içerisinde şifrelerin tahmin edilmesinde ve bu bilgiler kullanılarak gerçek kişiymiş gibi işlemlerin yapılmasında kullanılabilmesi unutulmamalıdır.

6.4. SUÇ TÜRLERİ

Teknolojinin hızla gelişmesi ile ülkemizde de kullanılması ve teknolojiye insanların adapte olması hızlanmıştır. Fakat gelişen teknoloji ile teknolojinin yerinde ve güvenli kullanılması tam olarak gerçekleşmemektedir. Google istatistiklerine göre köleştirilmiş

(zombi) bilgisayar sayısı sıralamasında, Türkiye dünya çapında ön sıralarda yer almaktadır. Dolayısıyla bilişim suçlarını işleyen şahıslar sistemlerle uğraşmak yerine; kullanıcı zafiyetlerinden ve hatalarından faydalanarak kolayca suç işleyebilmektedir.

Bir bilişim sistemini çökertmek ya da sistemden bilgi çalmak (kredi kartı ve hesap bilgisi, kişisel bilgiler vs.) internet ve bilgisayar teknolojisine hâkim ve uzman olmayı gerektirmektedir. Dolayısıyla suçlular zor olanı değil kolay olanı tercih edip, daha çok kullanıcılara yönelik tuzaklar hazırlamaktadırlar.

Bu suç türlerine aşağıda değinilmiştir:

6.4.1.İnteraktif Banka Dolandırıcılığı

Bankalar Birliği tarafından 2007 yılı Eylül ayında verilen son istatistiklerde; internet bankacılığı hizmetlerini kullanmak üzere sistemde kayıtlı olan ve en az bir kez giriş yapan toplam bireysel müşteri sayısı 8.558.033 olarak bildirilmiştir. Bu rakam son bir yılda ise 5.426.713 olarak gerçekleşmiştir.

Temmuz-Eylül 2007 döneminde 3.551.347 bireysel müşteri tarafından en az bir kez internet bankacılığı işlemi yapılmıştır. Bu miktar, toplam kayıtlı bireysel müşteri sayısının yüzde 41'ini oluşturmaktadır. Temmuz-Eylül 2007 döneminde, aktif bireysel müşteri sayısında bir önceki yılın aynı dönemine göre 864.650 adet, bir önceki üç aylık döneme göre ise 395.068 adet artış olmuştur.

Bu kadar yaygın kullanılan bir uygulamanın kötü niyetli kişiler tarafından suiistimal edilme olasılığı yüksektir. Suçun işleniş yöntemlerine bakıldığında, bu suçların banka sistemlerinden daha çok bilinçsiz kullanıcılardan kaynaklandığı görülmektedir.

İnteraktif bankacılık dolandırıcılığı suçlarını işleyen şahısların kullandığı yöntemler zamana göre farklılık göstermesine rağmen; temelde kullanıcıyı aldatmaya yönelik olanlar ön plana çıkmaktadır. Bu yöntemler; bankaların internet sayfalarının taklit edilmesi (phising), sahte e-posta bildirimleri, cep telefonlarına gönderilen mesajlar (smishing) ya da banka operatörü (vis-hing) gibi müşterileri arayan dolandırıcıların bankacılık işlemleri için gereken kişisel bilgiler ile hesap ve kredi kartlarına ait bilgilerin çalınması biçiminde karşımıza çıkmaktadır.

İnteraktif banka dolandırıcılığıyla elde edilen haksız kazançlar, banka ve kredi kartlarına veya sahte açılan hesaplara transfer edilmek suretiyle nakde çevrilmektedir.

6.4.2.Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması

Bankalar arası Kart Merkezi 2007 Kasım ayı itibariyle, ülkemizde kullanılan toplam kredi kartı sayısını 36.321.934 adet; banka kartı sayısını ise 55.658.473 adet olarak açıklamıştır. Bu kartlarla toplam 242.517 milyon TL tutarında işlem yapılmıştır. Banka ve kredi kartları ile yapılan işlem hacimlerinin artmasına paralel olarak kredi kartlarının kötüye kullanılmasında da artışlar olmaktadır.

Kredi kartı bilgilerinin elde edilmesinde aşağıda belirtilen yöntemler uygulanmaktadır:

- 1- ATM cihazlarına özel düzenekler kurularak kullanıcının kart bilgisinin ve şifresinin alınması,
- 2- Kredi kartları ile ödeme yapılması esnasında özel ekipmanlar (papağan) kullanılarak kopyalama yapılması,
- 3- Birçok şubesi bulunan büyük mağazaların daha rahat hesap tutabilmeleri için alışveriş yapan müşterilerin kart bilgilerini merkezlerinde depolamaları ve güvenlik zafiyetlerinin bulunması,
- 4- Art niyetli olarak kurulan internet sistemlerinden alınan hizmetlerle kart bilgilerinin elde edilmesi,
- 5- Online hizmet veren veya mal satan sitelerden yapılan alışverişlerde, kullanıcıların kart bilgilerinin kaydedilmesi ve yetersiz güvenlik önlemleri ile bilgilerin çalınması.

Bu yöntemlerle alınan bilgiler doğrultusunda kredi kartlarının ikizleri üretilmekte; bu üretilen kartlar ya online alışverişlerde kullanılmakta ya da işbirliği yapılan ticari işletmelerdeki pos cihazları aracılığıyla nakde çevrilmektedir.

6.5. BİLİŞİM SUÇLARI İLE İLGİLİ MEVZUAT

5.1.Bilişim sistemine girme

MADDE 243. - (1) Bir bilişim sisteminin bütününe veya bir kısmına, hukuka aykırı olarak giren ve orada kalmaya devam eden kimseye bir yıla kadar hapis veya adli para cezası verilir.

(2) Yukarıdaki fıkrada tanımlanan fiillerin bedeli karşılığı yararlanılabilen sistemler hakkında işlenmesi hâlinde, verilecek ceza yarı oranına kadar indirilir.

(3) Bu fiil nedeniyle sistemin içerdiği veriler yok olur veya değişirse, altı aydan iki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

5.2.Sistemi engelleme, bozma, verileri yok etme veya değiştirme

MADDE 244. - (1) Bir bilişim sisteminin işleyişini engelleyen veya bozan kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Bir bilişim sistemindeki verileri bozan, yok eden, değiştiren veya erişilmez kılan, sisteme veri yerleştiren, var olan verileri başka bir yere gönderen kişi, altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(3) Bu fiillerin bir banka veya kredi kurumuna ya da bir kamu kurum veya kuruluşuna ait bilişim sistemi üzerinde işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(4) Yukarıdaki fıkralarda tanımlanan fiillerin işlenmesi suretiyle kişinin kendisinin veya başkasının yararına haksız bir çıkar sağlamasının başka bir suç oluşturmaması hâlinde, iki yıldan altı yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezasına hükmolunur.

5.3.Banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması

MADDE 245. - (1) Başkasına ait bir banka veya kredi kartını, her ne suretle olursa olsun ele geçiren veya elinde bulunduran kimse, kart sahibinin veya kartın kendisine verilmesi gereken kişinin rızası olmaksızın bunu kullanarak veya kullandırarak kendisine veya başkasına yarar sağlarsa, üç yıldan altı yıla kadar hapis cezası ve adli para cezası ile cezalandırılır.

(2) Sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine veya başkasına yarar sağlayan kişi, fiil daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, dört yıldan yedi yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbiri uygulanması

MADDE 246. - (1) Bu bölümde yer alan suçların işlenmesi suretiyle yararına haksız menfaat sağlanan tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur.²⁶⁷

---

²⁶⁷ Türk Ceza Kanunu - 2005

6.5. İSTATİSTİK VERİLER

Olay Türü	2005		2006		2007	
	Olay	Şüpheli	Olay	Şüpheli	Olay	Şüpheli
Kredi Kartı Sahteciliği ve Banka Dolandırıcılığı	195	543	122	241	209	423
Bilişim Suçları ve	91	179	4	9	206	421
Toplam	295	755	224	422	579	1287

Tablo 25. 2007 Yılı İçerisinde 1000 Adet Bilgisayar Harddiski, 4456 Adet CD ve 16 Adet DVD İncelenmiştir.²⁶⁸

²⁶⁸ Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele 2007 EGM - KOMDB Yayınları

KAYNAKÇA

AKTAN, Coşkun Can **Politik Yozlaşma ve Kleptoprası.** Afa Yayınları. İstanbul: 1992

Alpaslan, Şükrü: **Tedhişçilik,** İstanbul, 1983

Ana Britannica Genel Kültür Ansiklopedisi, , c. 17 1989

Apaydın, İnci Pekgüleç, “Açılış Konuşması”, Bilişim Toplumuna Giderken, TBD Yayınları, Ankara, Mart 2001

Aras Bülent (Boğaziçi üniversitesi Atatürk Enstitüsü Doktora öğrencisi), Değişen Dünya ve İstihbarat Alanında Yeni Yönelimler, Strateji Dergisi İstanbul 1996

AŞIK, Metin, Organize Suç ve Ankara Emniyet Müdürlüğü Organize Suçlar Silah Kaçakçılık Şube Müdürlüğü, **Polis Dergisi,** EGM Yayınları, Ankara Nisan-Mayıs-Haziran 2000,

Atay Mehmet, Stratejik ulusal güvenlik istihbaratı, Strateji Dergisi Ankara 1996

AYTAÇ, Önder: **Medyanın Gözüyle Susurluk ve Çeteler.** Ankara: İmge Yayınevi. 1997

BAL, İhsan Kamu Hukuku Arşivi. Ankara: Sam Yayınları. 1999

BALSAMO, William ve G.Jr. ÇARPOZİ, **Organize Suç A.Ş.** Çev. Mehmet **HARMANCI,** Sabah Kitapları.İstanbul : 1988

Beşe, Ertan: **Terörizm Avrupa Birliği ve İnsan Hakları,** Seçkin, Ankara, 2002

Cihat ve Terör, Sorularla İslamiyet.com sitesi araştırma grubu tarafından hazırlanmıştır, Zafer yayınları, Şubat 2004-İstanbul

CLUTTERBUCK, R**Terörizm, Uyuşturucu ve Suç.** Çev. İhsan BAL. EGM Yayınevi. 1990

ÇULCU, Murat Dünyamızı Saran Mafia. İstanbul: Kastaş Yayınevi: 1992, Fakulu Baykuşlar Vadisi:1997, Mafia Üzerine Notlar:1998

Demokrasi, İnsan Hakları ve Terör Üçlüsünde Türkiye, Türk Demokrasi Vakfı Yayını 2.baskı

DÖKMEN, Üstün İletişim Çatışmaları ve Empati. İstanbul: Sistem Yayıncılık. 1998

Dünyada ve Türkiye de Terör Konferansı, TCMB İdare Merkezi, TCMB İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü Yayınları 20–24 Mayıs 2002

EROĞLU, Feyzullah Toplam Kalite Yönetimi, Devlet-Toplum İlişkisi, Kamu Yönetiminde Kalite 1.Ulusal Kongresi. Yayınları. No:289. Ankara: TODAİE 1999

Erman, Sahir: Kaçakçılık Suçları, (Ticari Ceza Hukuku), C.IV, İ.Ü. Yayını, İstanbul, 1981

Erman, Sahir- Özek, Çetin: Kamu İdaresine Karşı İşlenen Suçlar, Dünya, İstanbul, 1992

Ergül Ergin, (Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü Daire Başkanı), Hukuk ve Demokrasi Kurumu Aylık Yayın Organı, Ocak 2004

Geleri Aytekin, Soysal Mustafa, Kaygısız Mustafa, Arslan Tamer Azem, Önleyici Polis Hizmetleri, Emniyet Genel Müdürlüğü, 2001.

GÖKÇEGÖZ, Fazlı . "Emniyet Örgütünde Hizmet İçi Eğitim Etkinlikleri ve Bu Etkinliklere İlişkin Görüş ve Öneriler", Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. Ankara 1998

GÖKÇEGÖZ, Fazlı "Etkili Takım Çalışması", Polis Bilimleri Dergisi. Polis Akademisi Başkanlığı Yayınları. Ankara 2000

GÖZÜBÜYÜK, Şeref Yönetim Hukuku. Turhan Kitabevi. Ankara 1999

GÜLHAN, Kenan "Emniyet Teşkilatı'nda Yeniden Yapılanma ve Öneriler", Polis Dergisi. EGM Basımevi. Ankara 2001

Günel, Yılmaz: Uyuşturucu Madde Suçları, Ankara, 1976

Halim, İpek: Önemli Bir Sorun Karapara ve Karaparanın Aklanması, Beta, İstanbul, 2000

İNANÇ, Fatih Halkla İlişkilerde Polis ve Tanıtım. EGM Basımevi. Ankara 1998

İçel, Kayhan Suçların İctimai, İ. Ü. Yayını, İstanbul, 1972

KAZANCI, Metin Kamuda ve Özel Sektörde Halkla İlişkiler. Turhan Kitabevi. Ankara 1995

Koloğlu Orhan, Asala Nasıl Ortaya Çıktı? Popüler Tarih Dergisi, Sayı. Nisan–2001

ÖZGEN, Mustafa Polis Halkla İlişkiler. EGM Basımevi. Ankara 1979

ÖZSOYLU, Ahmet Fazıl Türkiye'de Kayıtdışı Ekonomi. Bağlam Yayınevi. İstanbul 1996

Özcan, Mehmet, “Türkiye’de İnternet Konferansları VII” İstanbul Harbiye Askeri Müzesi, İstanbul.

ÖZCAN, Mustafa Polis Dergisi, Türkiye'nin A.B. Sürecindeki Rolü, EGM Basımevi. 313. Ankara 2000

PEKER, Ömer Yönetimi Geliştirmenin Sürekliliği. TODAİE Yayınları. No:258. Ankara 1995

SALGIN, Cüneyt "Bilişim Suçları", **Aktif Kolej**. Başkent Matbaacılık Ankara 2001

SANDERS, Lawrence Mafianın Sesi Çev. Murat GENÇAY

ŞAHİN, A. ve F. GÖKÇEGÖZ "Karapara Suçu İle Mücadele ve Yasalarda Karapara", Polis Dergisi. Ankara : EGM Basımevi. 2001

Şen, Bilal, “Bilişim Suçlarının Getirdikleri ve Üzeyir Garip Cinayeti”, Polis Dergisi, Yıl 7, S. 29, Ekim-Kasım-Aralık 2002,

Şimşek, Hüseyin, Toplum Destekli Polislik, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale, 2002.

TORTOP, Nuri Halkla İlişkiler. Yargı Yayınları Ankara 1993

Türk Hakan, Hedef Ülke Türkiye, , 1. Baskı Akademi Tv Programcılık Yayınları İstanbul Nisan–2003

Tavas Taner, Terörizmin Psikolojisi ve Hedefleri, Polis Dergisi yıl 1 Sayı 2 ankara 1995

Özey Ramazan, (Marmara Üniversitesi Öğretim görevlisi), Türkiye'nin Coğrafyası Ve Jeopolitiği Neden Önemlidir? Stradigma Dergisi Ekim 2003

Uzel Nezh, Canavar sahibini yedi, 2002-İstanbul, Milenyum Yayınları 1.baskı

Voline, Rus Devrimleri, (Çeviren Ramazan Macit), Babil Yayınları Temmuz-2000

Yazıcıoğlu Yılmaz, Bilgisayar ve Bilgisayar Şebekeleri ile İlgili Suçlar Konusunda TCK.2000 Tasarısı, Bilişim ve İnternet Teknolojilerinin Ceza Hukuku Açısından Doğurduğu Yeni Sorunlar, Bursa Emniyet Müdürlüğü Basımı, Bursa, 2001.

ZIEGLER, Jean Suçun Derebeyleri. Çev. Ali Cevat AKOYUNLU Doğan Kitap 1998

Uluslararası Organize Suçlara Karşı birleşmiş Milletler Sözleşmesi, 2000 .

Polis Medya İlişkileri, Panel Konuşmaları, Ankara 1997.

Polis - Halk ilişkileri ve Halk Desteğini Sağlama . Davranış ilkeleri Rehberi. Ankara Emniyet Müdürlüğü, 1997.

Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele EGM - KOMDB Yayınları ANKARA 2000.

Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele EGM - KOMDB Yayınları ANKARA 2000.

Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele EGM - KOMDB Yayınları ANKARA 2000.

Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele EGM - KOMDB Yayınları ANKARA 2000.

Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele EGM - KOMDB Yayınları ANKARA 2000.

Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele EGM - KOMDB Yayınları ANKARA 2000.

Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele EGM - KOMDB Yayınları ANKARA 2000.

Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele EGM - KOMDB Yayınları ANKARA 2000.

Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele EGM - KOMDB Yayınları ANKARA 2000.

Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Rehberi -3 2001. EGM -KOMDB Yayınları
2005

Karapara Aklama Terörizmin Finansmanı Ve Suç Gelirleri İle Mücadelede AB VE Türkiye yaklaşımı
EGM - KOMDB Yayınları 2008 ANKARA

ORGANİZE SUÇ, EGM Asayiş daire Başkanlığı 1998 ANKARA

Türk Ceza Kanunu. (765 SK, 01.03.1926), Resmi Gazete. Yayın Tarihi: 1926,

Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanun. (1918 SK, 07.01.1932), Resmi Gazete. Yayın Tarihi:
12.01.1932, Sayı: 2000

Ateşli Silahlar ve Bıçaklar Hakkında Kanun. (6136 SK, 10.07.1953), Resmi Gazete. Yayın Tarihi:
15.07.1953, Sayı: 8458

Vergi Usul Kanunu. (213 SK, 04.01.1961), Resmi Gazete. Yayın Tarihi:
10.01.1961, Sayı: 10703-10705

Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun. (4208 SK, 13.11.1996), Resmi Gazete. Yayın
Tarihi: 19.11.1996, Sayı: 22822

Polis Vazife ve Selahiyetleri Kanunu. (2559 SK, 04.07.1934), Resmi Gazete. Yayın Tarihi:
14.07.1934, Sayı: 2750

Kontrollü Teslimat Uygulaması Esas ve Usulleri hakkında Yönetmelik, İçişleri Bakanlığı 1997.

Polis Dergisi, EGM Basımevi. Sayı : 18. Ankara, 1999.

Polis Dergisi 155. Yıl Özel Sayısı, EGM Basımevi. Ankara, 2000.

Polis Dergisi 156.Yıl Özel Sayısı, EGM Basımevi. Ankara, 2001

Polis Bilimleri Dergisi, Polis Akademisi Başkanlığı, EGM Basımevi. Ankara, 2001.

Hasan CEMAL: "Komplolar Kötü Yönetimin Adı Olmasın", Milliyet (20.7.2000), 5.

Saygı ÖZTÜRK: "Operasyonunuz Bol Olsun", Star (01.01.2001),15.

İNTERNET SİTELERİ

www.Anayasa.gen.tr

www.egm.gov.tr

www.Kom.gov.tr

www.bilisimsuclari.com

www.google.com

www.polisiye.com

www.epdk.gov.tr

www.hackhell.com

<http://www.teror.gen.tr/turkce>

<http://www.yesil.org/teror>

<http://www.jeopolitik.org/jeo-1>

GAZETELER

Sabah Gazetesi

Ortadoğu Gazetesi

Radikal Gazetesi

Milliyet Gazetesi

Aksam Gazetesi

Hürriyet Gazetesi

Zaman Gazetesi

Star Gazetesi